

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

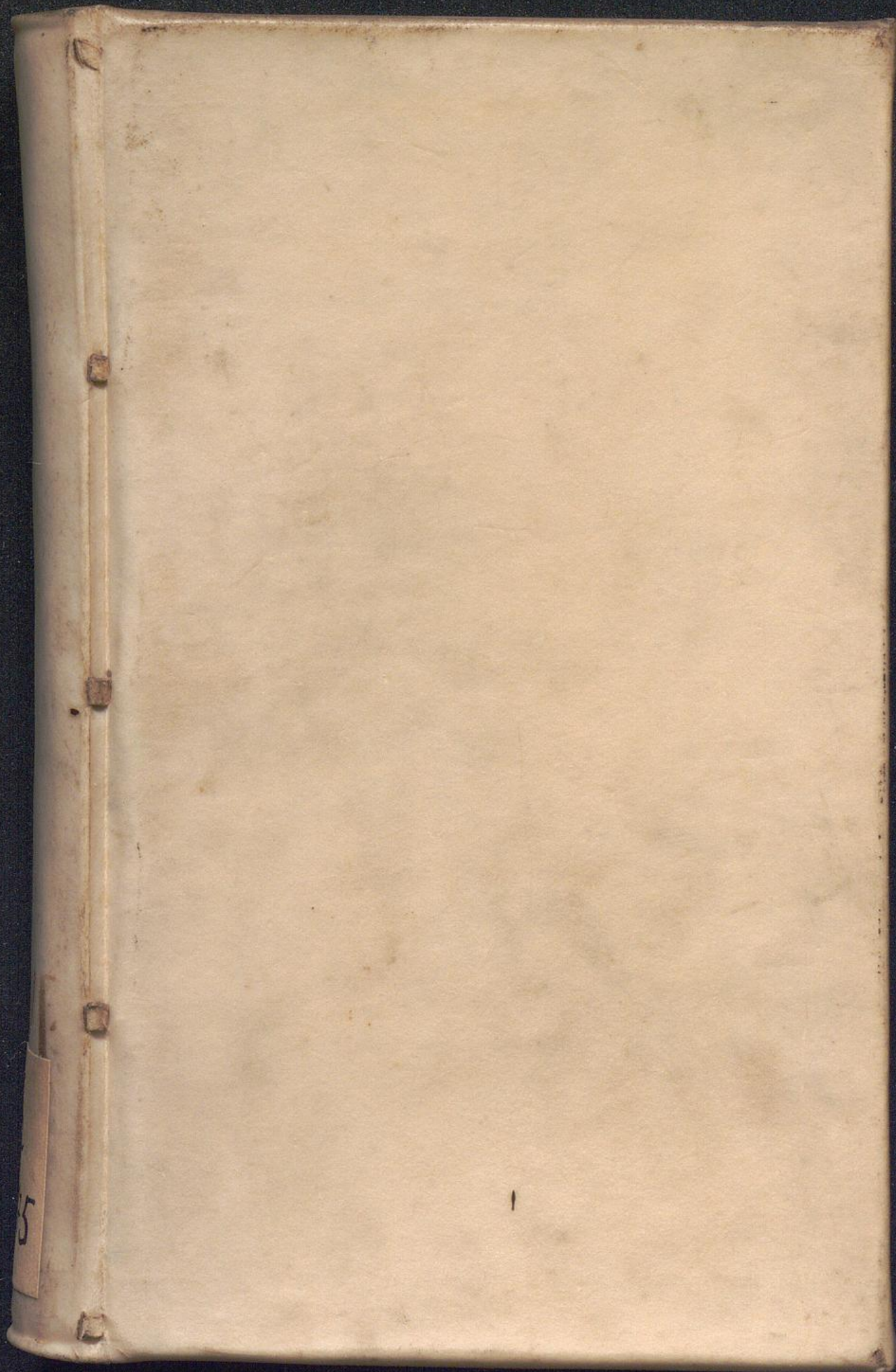
Universitätsbibliothek Paderborn

Pati est Hominis Inevitabile Fatum

Neissen, Johann Adolph

Coloniæ Agrippinæ, 1721

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49134](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49134)

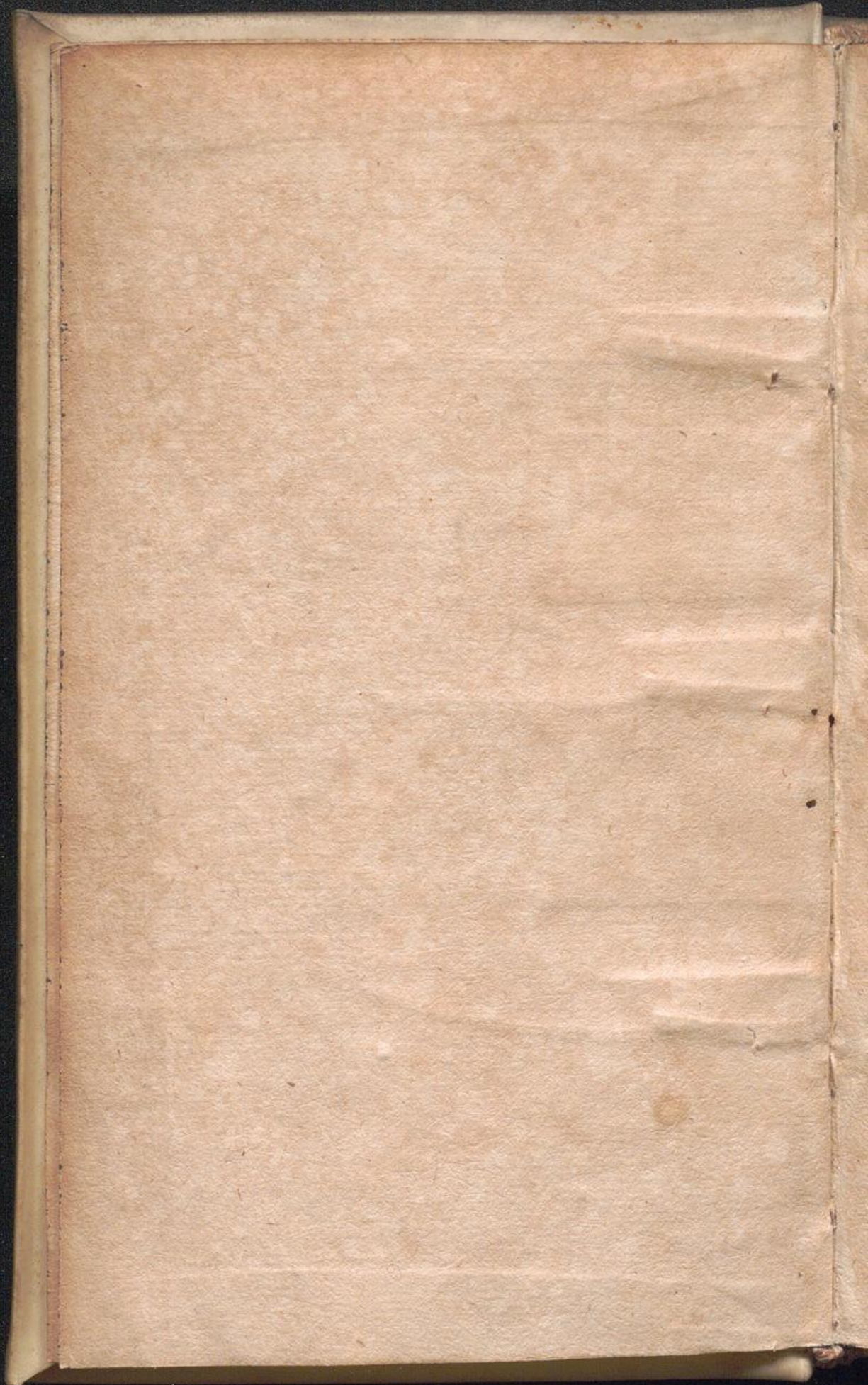

Th. 2875.

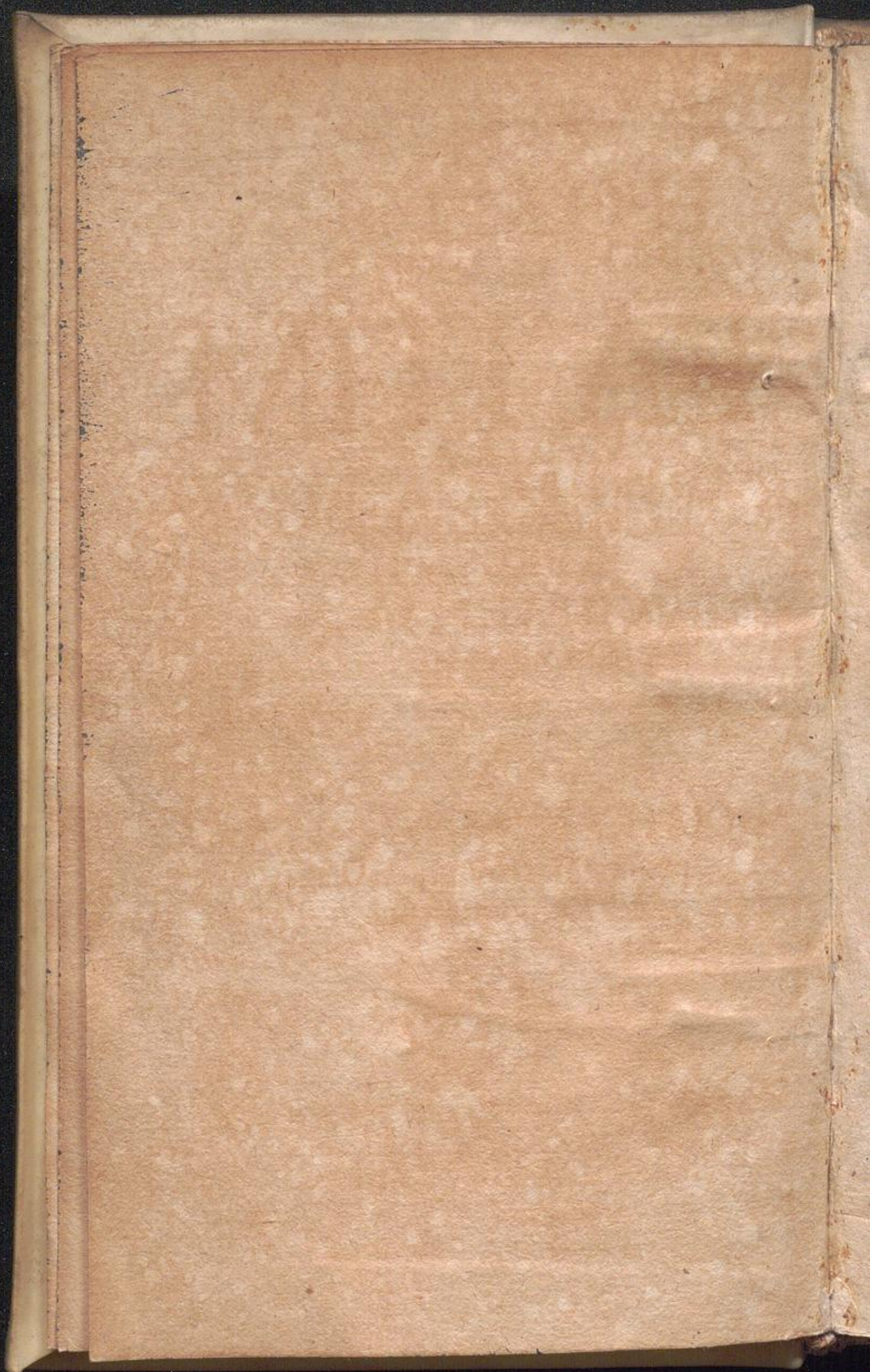
J. VI

2 A

P A T I
^{est}
HOMINIS
^{Inevitabile}
FATUM

^{id est}
PROVIDENTIA DIVINA
^{Inscrutabili Judicio}
^{Omnia}

GUBERNANTE
Indeclinabilis Homini Casus
Velut Plana ac Regia ad Cœlum via,
quâ itur ad astra.

A B

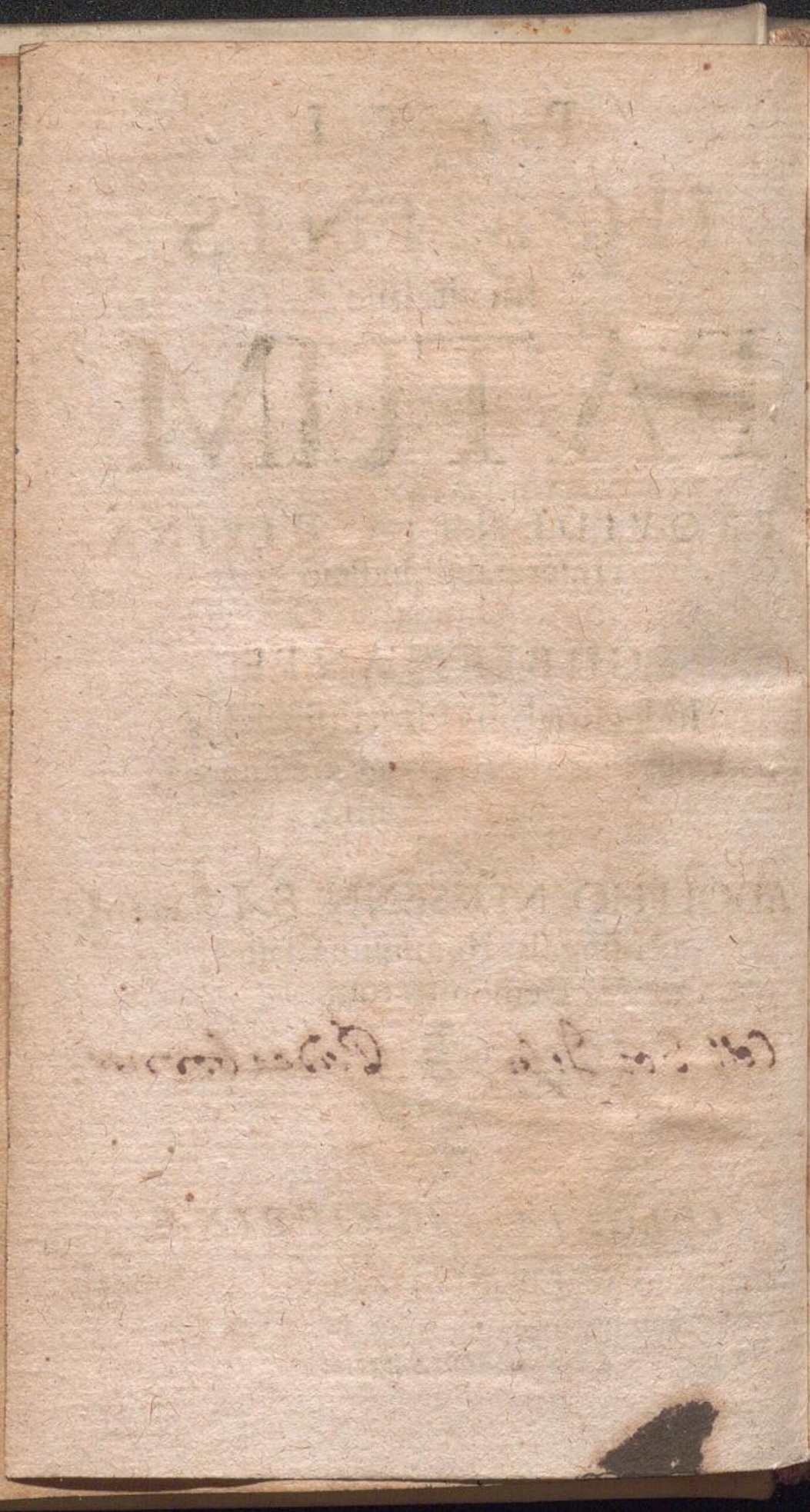
ADOLPHO NEISSENN. S. J. Sacerd.
per singulas Hominum Clâsses,
Demonstratum.

Coll. Soc. Jesu Paderbornæ

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Sumptibus WILH. METTERNICH, Bibliop.
Sub signo Gryphi Anno MDCCXXI.
Cum permissu Superiorum.

Author è Cœlo,

Ad portandam dignè Crucem ac piè
sequendum, quò fata urgentia tra-
hunt implorat opem.

Suprema ; MAJESTAS Divina,

DEUS

PATER, Universi **CREATOR**,
FILI, Mundi **REDEMPTOR**,
SPIRITUS Sancte , animarum
SANCTIFICATOR In essentia
Unitas, in Personis Trinitas : Vo-
bis ego vestrum.

de destinata Hominibus Cruce,

Patris Decretum,

Filii Placitum,

Spiritus Sancti effatum,
ad Divinitatis Thronum,

prostrata humi facie,

Submissimè defero :

Flagitans gratiam mortalibus ægris
impertiendam,

Quâ

Humanâ Superioris fragilitate
Crucem, quique suam,
Piè tollere ; haud gravatè amplexari,
fortiterque in animæ salutem ferre,
corroborati prævalescant.

Numen aspira?

Subsequens Authoris Votum.

Author imploratâ (quod pietatis erat)
Clementiâ Cœli, ad *Dei* proregem, in
Archi-Coloniensi, Pluribusque aliis
Dioecesibus, Supremum Christi Lo-
cum tenentem, *Serenissimum Archie-*
piscopum Coaversus digreditur: isthoc
intuitu, ut ipse strenuus Dux, necessa-
rios Christi sequaces, Crucigeros, autho-
ritate suâ Principali potenter iussulcire
dignetur.

DEDI-

DEDICATIO.

JOSEPHO

CLEMENTI,

Dei gratiâ

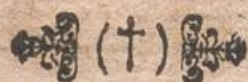
ARCHIEPISCOPO

COLONIENSI,

S. R. J. Per Italiam Archi-Cancellario, & Principi Electori, Legato nato Sanctæ Sedis Apostolicæ Episcopo ac Principi Hildesienſi & Leodiensſi, Administratori Berchtesgadensſi, utriusque Bavarix, Superioris Palatinatûs, Westphaliæ, Angariæ & Bullionis Duci, Comiti Palatino Rheni, Landgravio Leuchtembergensſi, Marchioni, Frâncchimontensſi, Comiti Loffensſi, Hornensſi &c. &c.

† 3

REVE

REVERENDISSIME,
ac SERENISSIME

Princeps Elector , Domine
Clementissime.

PRæterea , quæ SERENITATI
VESTRÆ ELECTORALI à
Suis (quos inter Societatem
nostram recensitam velim) de-
bentur obsequiosa Officia , Tra-
hit me 1mo. Gratosissimi Principis
CLEMENTIS in suos CLEMEN-
TIA : Invitat 2do. quæ in Gentili-
tiis

tiis Archiepiscopatus, Principa-
tuumque insignitus Armis, su-
premu Locum obtinet, in Lon-
gum Latumque efformata CRUX
urget 3. imperatve incomparabi-
lis *SERENITATIS VESTRAE* Ze-
lus, quo in Monte *CRUCIS*, &
Archangeli Michaëlis, *CRUCIFE-
RAM* Pietatem Eximiam ad Mun-
di stuporem, *CONSTANTER*,
RECTE & FORTITER Promovere
non desinit. Hæc inquam singu-
la, *Sententiis, Viribusque attracti-
vis conjuncta*, me invitant, tra-
hunt, Obligant, Urgent, Impe-
rant; ut Tractatum hunc de *CRU-
CIBUS*, quæ manent humanum
Genus, ad Benignas *SERENITA-
TIS VESTRAE* Manus, deferre
præsumam. Indulgebit itaque, uti
mihi blandior, *CLEMENTIS*

† 4

Cle-

Clementia, *JOSEPHI* Benignitas;
Archiepiscopi Probitas, Principis
Pietas, Ducis Generositas, Bava-
rica Sublimitas; infractum Pe-
ctus; Adversitatibus excipiendis
paratus, superandis par, & pari
major, excelsiorque animus, ut
Librum hunc descriptis Calami-
tatibus odiosis refertum; ideoque
Præsidio egentē, *SUPREMI DO-*
MINI ac *PRINCIPIS IMPERATIVI*
cui summa Potestas, & Mens in-
victa malis cohabitat, præpotenti
TUTELÆ committam: simul-
que in eo Cognomines Patronos,
binos *JOSEPHOS*, alterum *Ægypti*
Proregem, alterum *CHRISTINu-*
tritium, Virgineum *DEIPARÆ*
Sponsum, utrumque in beato,
quod educo, Crucigerorum ag-
mine, per insignem Athletam, in-
ter

ter Ceteros, signatè suspiciendos
proponam.

Reverendissimæ Sereni-
tatis Vestræ Electoralis, Principis
ac Domini mei Clementissimi,

Natus Lintzii ad Rhenum indigenus
Pluribus Nominibus devotus servus,

Joannes Adolphus Neissen S. J.

† 5

Proœ-

Procœmium MUNDO UNI- VERSO

id est

Cunctis Adami stirpe prognatis
Posteris,
Calamitatem ac Patientiam:
illam auguror; hanc præstolor.

INsolens ausum, promiscuè omnes
Orbis terrarum incolas sollicitare ad
Cruces; ad miseras, in adversitatum
ærumnas, cogere ac condemnare.
Nonne hoc est audere capitalia? Mi-
chæas Dei legatus; inauspicata, uti
jussus erat, Vaticinatus Regi Achab,
in carcerem detruditur; ac pane dolo-
ris, & aquâ angustiae, sustentari jube-
tur; sceleratè. Quid ego? nunquid in-
visum illud, planeque exosum Mundo
verbum, PATI, dum domesticum o-
mnibus, ac familiare singulis, induce-
re contendō, ad similem pœnam for-
tiri videar: Non Sacræ Pontificum Tia-
ræ;

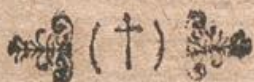
ra; non Cæsarum imperiali globo ;
non coronato Regum sceptro, aut Prin-
cipum Diademati parco ; unâ omnes
omnium hominum ordines, nullâ con-
ditionis exceptione, quemadmodum,
ut semel moriamur statutum novimus,
itâ, dum hic moramur inter vivos, si-
mul etiam patiamur, inevitabile futu-
rum assevero. Nec est, quod ad hoc
evincendum operosè connitar. Tu,
Lector mi benevole, si nondum hodiè,
cras forsan ; aut certè post non longos,
seu menses, seu annos, (quantum cun-
quetibi etiam nûm felix, extrâ omnem
teli jactum positus esse, blandiaris) id
ipsum experimento capto, satis superq;
compertum habebis. Sic equidem ego
auguror. Tu interim, ut ad cujusvis
fortunæ motum, consilia tua compo-
nere, necessitatem in rationem vertere
& ab elargiente divinâ manu, tuam
tibi dispertitam sortem, veneratione
Deo debitâ, id est, longè profundissimâ,
excipere studeas: tibi, Deum Patrem
humano generi jus dicentem, Deum
Filium ad crucis suæ consortium invi-
tantem, Deum Spiritum Sanctum,
illud

illud idem in Prophetis adspirantem ,
præviè producā : deinde subjungā ,
hominum quamvis classem , summos ,
medios , imos , justos æquè ac peccato-
res , hac sorte complecti : denique tan-
gam argumenta , ratasque ciebo con-
clusiones , quibus erecti , ingruentia
continuò mala , toleranter subire dis-
camus. Quod modo adversa conver-
temus in prospera , qualia re ipsâ sunt ,
salutis nostra media : isthac enim Cru-
cis Regiâ , nec ullâ aliâ semitâ , pertin-
gitur ad æthera. Ubi dum indigena
modicum tribulationis hujatis , æter-
num gloriæ pondus operabitur in om-
nibus , tu quoque , mi lector , paradoxâ
illâ , quam tibi suprâ per calamitatem
& patientiam apprecari intenderam ,
felicitate perenni , gloriosè beaberis. Sic
voveo.

Monitum Authoris ad Lectorem.

Si quando in libri decursu , reperias
illud olim superstitiosum Ethnicis
verbum , *Ly Fatum* ; ne perperam of-
fendaris. Neque enim stoicum isthoc
Fatum , quod Gentiles impositam à
Diis

Diis immortalibus necessitatem nuncupabant inevitabilem, in hac nostra, Saniore lumine illustrata, sæcula, revocare intendo. Enim verò, illud ipsum abominor tecum. Fatum ego appello eum pluribus aliis, hujus ævi nostri probis probatissimisque scriptoribus, omnipotentis Dei, ab æterno cuncta, ordinantis, infallibilem Providentiam, ejusdemque Supremo jure, *sine provocatione*, Imperantis gubernantisque adorandam voluntatem. Quale Christianum, ab omni superstitione Ethnicâ expurgatum fatum, in divinorum arcanorum barathro, judiciorumque abyssu multâ, stabilitum, omni creatæ menti reverendum, Sanctissimè proponitur.

ELEN-

Verschoor

Elenchus

PARS PRIMA

Deus Cruces decernit.

DECRETUM

à

Deo Patre,

Humano generi jus dicente.

Genes. 3. In sudore vultus tui vesceris pane, &c.
In dolore paries. &c.

PLACITUM

à

Dei Filio,

Ad Crucis consortium, omnes provocante.

Matth. 16. Si quis vult post me venire; abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.

EFFATUM

à

Spiritu Sancto,

Clathratis miseris miseras, à cunis mortalium, ad tumbam usque perducente.

Jobi 14. Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis. &c.

† †

Elen.

Elenchus.

PARS SECUNDA

Quivis hominum status Cruces subit.

Agmen Justorum in Cruce probatorum.

Cruce Justus Abelis: Gen. 4.

Cruce Justus Abrahami: Gen. 22.

Cruce Justus Josephi Proregis Ægypti: Gen. 37.

Cruce Fratrum Josephi: Gen. 42.

Cruce Moysis & Aaronis: Num. 12.

Cruce Justus Tobiae: lib. Tob.

Cruce Justae Castaeque Sulannae: Dan. 13.

Crucibus Justorum novae legis innumerabilibus, brevitatis causâ prætermisiss; tanguntur obiter

S. Joannes Baptista:

Divus Josephus:

Martyres ac Beati generatim.

Cruce viæ dolorosæ, mœstam Deiparam;

Mariam Magdalenam; piam Veronicam complexa.

Cruce Casarea Leopoldi, ævo nostro.

Agmen Peccatorum in Cruce resipiscentium.

Cruce Davidis, 2. Reg. 11. & 24. peccantis.

Cruce Manassis, 4. Reg. 21. delinquentis.

Cruce Nabuchodonosoris, Dan. 4. superbientis.

Cruce Jonæ & Ninivæ Jon. 1 & seqq. exorbitantis.

Cruce mulieris adulteræ, Joan. 8.

Cruce Sauli persequentis Ecclesiam, Act. 9.

Agmen Peccatorum in Cruce Contumacium, contra quos elementa insurgunt.

Elen.

Elenchus

Elementum Aquæ ,
Crux Sodomæ & Gomorrhæ, sulphur & ignis :
Gen. 19.

Elementum Aëris.
Crux Pharaonis & Ægypti ; Exodi 8. 9. 10.

Elementum Terræ ,
Crux Core, Dathan & Abiron, dehiscens tellus ,
Num. 16.

PARS TERTIA

Ratio evincit Cruces esse patienter ferendas.

Argumentum primum ,
Deus adversitatum Sator.

Argumentum Secundum ,
Adversitates sunt sapientiæ , gratiæ, salutis ,
gloriæque semences.

Argumentum Tertium
Sementis grana , cadentia in terram moriantur
citò; at fructum plurimum diuturnumque
afferunt.

EPILOGUS

Fidem , Prudentiam , Fortitudinem ,
à lectore requirit.

Epiphonéma

ex

Thomâ de Kempis.

PARS PRIMA

PARS PRIMA

Deus Cruces decernit.

Ternaproducama Deo Trino & Uno supremæ cœlestis Curia, de amplexanda Cruce, sive Decreta dixerò, sive Placita aut Effata: quocunque nomine veniant; accedent undique Suprema Autoritate suffulta: ab æterno Deo Patre, & Deo Spiritu Sancto, sedentibus pro tribunali in lege naturæ & veteri, à Deo Filio, jus dicente, & quem Salvum faceret, quærente, in nova lege gratiæ, singula hujus Sacratissimæ TRIADOS placita definitiva, cum clausula Psalmi 88.

Quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita.

DECRETUM

à

PATRE ÆTERNO

Humano Generi jus dicent.

Genes. 3.

AB ipsa Mundi Infantia, contra vix creatum, mox peccatorem, re-
um-

umq; hominem, decretum à Deo conceptum, in Paradisi pomario publicatum; atque ad arborem scientiæ boni ac mali, si non re ipsa, saltem fictione juris, affixum fuit, quando Adam & Eva, insanum esurientes, epulabantur infelici pomo.

Specimen Facti.

NOvi Paradisi hospitibus, Progenitoribus nostris Adamo & Evæ, Viperinum instruxerat jentaculum personatus Serpens: utque è ter felicibus, quales conditi erant, Semideis, ad augustissimam paremque cum æterno adorando Numine, Majestatis sublimitatem, quam serpentis caliditate seducti, jam tum spe superba devorarent, ambitiosi devenirent; porrigunt ad exemptam arborem manum, explodunt Dei mandatum, negligunt officii debitum, negant fidei clientelatis obsequiū, carpunt fructum, comedunt pomum, exitialem deglutiunt bolum. Quid facis Adame? quid appetis Eva? pirum? pomum? an Dei solium? Ingrati! Perduelles! eritis sicut Dii? mendacium callidi serpentis est: quin eritis

eritis creaturarum omnium Mundi
longè miserrimi. Cognoscetis omni-
scii bonum & malum? hæc Viperæ im-
postura est: veluti bruta animantia ig-
norabitis bonum, & malum patrabitis
velut depravati demones. Nunquid
recordaris, quid comminatus sit tibi
Dominus? de ligno scientiæ boni &
maline comedas, in quocūq; enim die,
comederis ex eo, morte morieris, Cor-
pus tuum huiusque & ratio concordab-
ant; post hac invicem reluctabuntur;
nulla carneā tuā massam invaletudo
unquam aggravasset, nunc morborum
sexcentorum subiectum erit. Florebat
ad obsequium tuum arbor vitæ, ad re-
parandas continuò naturæ vires; nunc
harum defectum resarcire non poteris.
Fuiſſes fructus integrè sanitate cōtinua
nunc ægritudinibus obrueris innume-
rabilibus: denique exantlatis extremis
doloribus, timoribusque horribilibus
fractus, defereris in terram, ex qua for-
matus es, & conderis Sepulchro. O
Miserabilem beatæ sortis tuæ vicissi-
tudinem, Mundi Princeps Adame!
& alma Mater Eva! tolerabilius multò

foret isthoc grande malum, si vestrum utriusque ætate terminatum, universam simul progeniem, totamque securam posteritatem, non pertraheret secum in ruinam. At ecce, adventat Paradisi portis Creator Deus: num pro more, cum Adamo spatiaturus veniat; an criminofum in jus conventurus accedat, mox hora dabit.

Jas Dictum.

UBi es, inquit, Adam? ubinam moraris Eva? Adam fugit; veritus patibulum, quærit latibulum, insequitur fugientem Eva: circumspicit folia, ut regat nuda corpora: sed frustra: prodeundum est; standumque ad tribunal. Comparet demum citatus Adam, sequæ Judici sistit prævaricatrix Eva. *Et dixit Adæ Dominus: quia comediisti de ligno, ex quo præceperam tibi, ne comederes: maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ: Spinas & tribulos germinabit tibi, in sudore vultus tui vesceris Pane; donec revertaris in terram, de qua sumptus es: Quia pulvis es, & in pulverem re-*

ver-

Inevitabili.

8

verteris. Hæc fulmina feriebant Adamum, Evæ porro hoc amplius durum intonabat Numen: *Multiplicabo ærumnas tuas & conceptus tuos: in Doloꝛe paries Filios, & sub viripotentate eris, & ipse dominabitur tui.* Prolatis hisce, in utrumque Caput nostrum sententiis, transmittitur membris utriusque Sexûs, mortalibus omnibus malum: & natura humana universa, isthoc hereditario depravata vitio, subjicitur calamitati.

Perstringamus singula ad scopum spectantia.

Maledicta terra in opere tuo;

Spinæ & tribulos germinabit tibi.

Alma tellus, quæ pro congenita sibi fertilitate, omne frugum fructuumq; genus absque ulla sui Cultura, progerminasset ubertim, postquam maledicto perculsa fuit, alteravit indolem, & liberalitatis oblita, sterilitatem induit; eò usque parca, ut nunc etiam probe culta, adhuc dubia hæreat, num omnino necessaria viventibus alimenta velit restituere. Interea lolio, Spi-

A 3

nis

nis, tribulisque, ſegetum peſtibus, tam denſè obſidentur horti, agri, campi; ad frugem recepti, ut niſi ſementem ſuam extingui, ſuffocarique patiatur agricola, in adulterinis hiſce partibus eruncandis, totus eſſe cogatur. Quod ſi vero Tellus nullo maledicto ſterileſceret, adhuc locum in rerum natura invenirent, & ſpinæ, & tribuli: pro ſua nimirum plantarum varietate, ad decorandum Univerſi complementum, in lucem fuiſſent protracti, nemini nocuiſſent, profuiſſent pluribus, ad obſequium ſtetuiſſent omnibus. Ex ea verò tempeſtate, qua dictum Proto-plaſto Aratori; ſpinas & tribulos germinabit tibi, in opere tuo Maledicta Terra; non tantum in ſceleris patrati pœnam ad malè ferendum hominem reum, damnoſè animantur plantaræ iſthæ ſpinoſæ arbuſculæ naturales, verùm etiam propagine nobis infelicitè foecunda, pullulaſcit indè ſpinetum morale, ex quo arbores ſpinis graves, ad Cœlum uſque proceras, longè latèque excreſcere, noſtro malo perſentiſcimus. De hiſ loquitur Ludovicus Blo-

Bloſius, p. 4. §. 5. *Plenus eſt Mundus ſpinis, in Terra ſunt, in aëre ſunt, in carne tua ſunt. Spina falſus Frater, ſpina Vicinus malus.* Talem Davidi exhibuit ſeſe Nabal, quem ſacer textus lib. 1. Reg. cap. 25. Virum durum, & peſſimum, & malitioſum compellat: de quo Salianus Anno Mundi 2977. n. 27. ait: ea erat morum perversitate, ut quaſi rubum aculeatum nemo poſſet impunè tangere: idque ſignificant illa verba 1. Regum, cap. 25. verſ. 17. *& ipſe eſt Filius Belial, ita ut nemo poſſit ei loqui:*

Divus Baſilius hom. de Paradifo, appoſite in rem præſentem loquitur: *Rosa hic ſpinis eſt conjuncta; tantum non appertanos voce conteſtans & dicens: Quæ jucunda vobis ſunt, O Homines! triſtibus permixta ſunt. Nam verè in humanis ita comparatum eſt, ut nullum eorum ſincerum ſit, ſed conſeſtim lætitiæ & hilaritati conglutinetur mæſtitia, conjugio viduitas, Puerorum educationi cura & ſollicitudo, fœcunditati abortus, vitæ ſplendori ignominia, proſperis ſucceſſibus*

sibus dispendia, deliciis Satietas, Sanitati infirmitas. Florida quidem est rosa, sed mihi tristitiam infligit: quoties florem hunc video, peccati mei admoncor, propter quod terra, ut spinas ac tribulos proferret, condemnata est. Ita Basilus contemplatur rosam inter vepres enatam, unum rosetum quam multas non alit spinas? quot non præbet aculeos: est rosa solatiorum Mundi Imago genuina: Caduca voluptas mille post se trahit amares. Nulla voluptas sincerior, quam voluptatibus carere posse. Nolo solarium, cui certa succedit desolatio: malo tristitiam, quam sempiterna excipit lætitia. Mecum senties, quisquis sanæ mentises. Quid ad hoc Adæ Progenies? cur terræ sterilitate turbaris? quid spinis irasceris? isthæc tua, Heredis necessarii, à Patre Adamo prima dos est: sic sapit serotinum pomum.

In Sudore vultus tui vesceris pane.

Sudor ille, si clibano conclusus, subiectis premeretur ignibus; ut distillando, quæ ipsum conflant, mineralia exhibi-

exhiberet, utiq; stillaret, tam copioso ærumnarum profluvio, ut in turbulentum miseriarum Pelagus, maræque nigrum exundaturus, videri posset. Omnes omnino Mundi calamitates hoc sudore miscentur: vitam nobis molestam, laboriosam, tædiorum plenam, decretum hoc sudoriferum præfagit. Unde hortatur Sanctus Augustinus, serm. 12. ex addit. *Surge, ara terram, ut possis habere, unde vivas, quia sequitur te sententia damnati Adami: In labore vultus tui edes panem tuum. Cum autem transferit omnis labor & gemitus, erimus in terra viventium. Nihil ibi nascitur & crescit, quidquid ibi est, eodem modo est, sic est semper.* Indicat huc Augustinus, non nisi in altera beata, sibi que constante vita, fore finem laborum: in hac commoratione ærumnosa, non sperandam quietem; laborandum, sudandum esse.

At inquis; facile concessero, quod decreti illius rigor, commune vulgus & infimum genus hominum, sudore suo propius contingat: Sed quæ unquam vitæ ducendæ necessitas, bene opulen-

A 5

tis,

tis, virisq; Principibus, Regnorum, Provinciarum, terrarumque amplissimarum Dominis, sudorem exprimet? hac certè ætate nostra. Nemo sacrorum Præfulum cum Petro fatigatur piscando; ut alimoniam paret. Nemo cum sedulo Paulo, conopæis texendis operam collocat, ut victui provideat. Nemo egregiorum Pugilum, militumque strenuorum, cum Cleanthe putei rotam versat; ut corporis egestati succurrat. Nemo eruditorum, cum Plauto ad Clibanum laborat, ut vitæ consulat. Nemo virorum Principum, stupendos Jovis Filii, inter Divos relati Herculis amplectitur labores; ne inopia laboret. Forte fatigatur quis immoderatiore saltatu, concitatiùs sese agitans multifaria corporis conversione: ast hoc volupe est. Forte quis in decursione equestri post plures in sublime saltus, in gyrum agens equum, sudorem sibi elicit: ast hoc voluntarii exercitii, non operis necessarii est. Fortè in umbrabili pugna, dum gladios impigre stringunt, & armis arma pulsan, dimicantes sudant: ast hoc ludicrum est.

est. Fortè quis villosi quadrupedis venatu intemperato, feram ita consecratur; ut & Venator, & canes & equi, omnesque agitadores operi insudent: ast totum hoc singulis perjucundum est.

Quisquis nunc demum ita argumentaris; pace tua dixerim, hallucinaris. Apud Ecclesiasten c. 1. appellantur, ut verè sunt. *Cunctæ res difficiles.* Res divitum amplæ; spinosæ simul & difficiles: Res Principum magnæ; simul graves & difficiles. Res Regum maximæ, simul molestæ ac difficillimæ. *Non potest difficultatem isthanc Homo explicare sermone.* Porro inquit Ecclesiastes, ego fui Rex Israel in Jerusalem, & proposui in animo meo quærere & investigare de omnibus, quæ fiunt sub Sole: Vide cuncta, & ecce universa vanitas & afflictio Spiritus. Deditque cor meum, ut scirem prudentiam & doctrinam, & agnovi, quod in his quoque esset labor, & afflictio Spiritus. Dixi ergo in corde meo, vadam & affluam deliciis, & fruam bonis, &

coa-

coacervavi mihi argentum & aurum
& substantias Regum ac Provincia-
rum: feci mihi delicias filiorum Homi-
num, & omnia, quæ desideraverunt
Oculi mei, non negavi eis: nec prohi-
bui cor meum, quin omni voluptate
frueretur, & oblectaret se: cumque
me convertissem ad universa opera,
& ad labores, in quibus frustra luda-
veram; vidi in omnibus vanitatem
& afflictionem animi, & idcirco tra-
duit me vitæ meæ, videntem mala
universa esse sub Sole; & cuncta vani-
tatem & afflictionem Spiritus. Cuncti
dies hominis, doloribus & ærumnis
pleni sunt; nec per noctem mente qui-
esceit. Ita Salomon, rerum expertus,
diserte loquitur de sudoribus nostris:
ut ambigi diutius non possit, quin in
felicitatis terrenæ sinu, horridæ enu-
triantur tempestates; & res quævis
mundanæ tantundem mœroris, labo-
ris, sudorisve afferant, quantum feli-
citatæ ostendant. S. Chrysostomus ex-
perientiæ suffragatur, monens: *Non
ita Caput Regum circumdat corona,
sicut animam sollicitudo: nec in satelli-*
tum

tum catervam, sed in molestiarum multitudinem species. Ad quæ respiciens Cæsarius Arelatensis serm. 2. inquit: quid prodest, si exteriora nostra serenitas teneat? & interiora tempestas?

act. 1. Ludit:

Præclare Seneca in Agamemnone
Nunquam placidam sceptræ quie-
tem,

Certumvè sui tenuère diem,

Alia ex aliis cura fatigat,

Vexatque animos nova tempestas.

NON semper extra, quod radiat
jubar, splendescit intra. Sudant
Crassi & Cræsi in acquirendis servan-
disque divitiis: sudant Catones & Ly-
curgi in negotiis & consiliis: Sudant
Sardanapali in periculis & insidiis: Su-
dant Hanibales in inimicis & hostibus:
Sudant Cæsares in conspiratione &
præsidis. Verbo omnis Adæ soboles
in sudore vultus, vescitur pane.

Multiplicabo ærumnas tuas;

In dolore paries Filios,

QUOD insuper Evam, & sexum
cum ea fœmineum præter com-
munia

munia ceteris mala singulariter tangit, alterum decreti membrum, quam in posteras translatum sit verè, ingemiscens fatetur, dolenterq; experitur deploranda Progenies. Tanta est hujus mali acerbitas, ut Deus ipse, in Sacro passim codice afflictionem prægrandem indicaturus, ab angustia prægnantis parientisq; puerperæ deducat comparisonem. Isaia c. 21. v. 3. *Repleti sunt lumbi mei dolore, angustia possedit me, sicut angustia parturientis.* Isaia ca. 26. sicut, quæ concepit, cum appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis; sic facti sumus. Ieremiæ c. 6. Tribulatio apprehendit nos, dolores ut parturientem: & Jerem. 16. nunquid non Dolores apprehendent te, quasi mulierem parturientem? Esdræ 16. quemadmodum prægnans, appropinquante hora partus, dolores circumeunt ventrem ejus, & non tardabunt uno puncto. Sic non morabuntur mala ad prodeundum super terram: & sæculum gemit, & dolores circumtenebunt illud. Hi parturientium dolores, alibi ipsis adeo atrocissimis

mis inferni tormentis, æquiparati notantur. Innocentiæ statum si Progenitores nostri conservassent; nec culpa vitiaisset conceptum, nec dolor infestasset partum. Neque enim, ut hac de re disserit Augustinus, *sub Deo justo, miser esse quisquam, nisi mereatur, potest.*

Sub viri potestate eris:

Et ipse dominabitur tui.

NUnquam Eva Adam Imperio fuisset subiecta, si stetisset in gratia: sed ei, tanquam primævo humani generis primipilo, suoq; amabili marito, voluntate omnino propensa, magno decore, in omnib. obsecundasset cum gaudio, ipse etiam Adam, nullo sibi arrogato in consortem Dominio, suavissima eam humanitate ac prudentia amœnitate plena, ut caput Orbis ac Mundi Princeps, moderatus fuisset gratissime. Etenim, ut Augustinus in Gene. lib. II. c. 37. *Maritum habere Dominum meruit mulieris non natura, sed culpa.* Itaque hic viri dominatus, quando iustus moderatusque manet, legis est, non tam naturalis, quam pœnalis: si
verò

verò imperiosus & tyrannicus evadat; omninò præter naturam & punientis Dei ordinem, flagitiosus existit, jure merito excutiendus à fœmina. Hæc verò, si concordi viro dominari tentaret, contra naturam ageret; & monstrum velle producere, videri posset, quod grammaticos imprimis expugnaret: quemadmodum de Quintina Marito suo imperante, observandum distichum, Grammatici notant:

Ducit, agit miserum, quo vult
Quintina, Maritum.

Grammatici, fugite hinc: hæc
Vir, & hic Mulier.

S. Thomas 1. p. q. 92. a. 3. *Conveniens fuit, inquit, mulierem formari de costa viri: primò quidem ad significandum, quod inter virum & mulierem debet esse socialis conjunctio: neque enim mulier debet Dominari in virum, & ideo non est formata de Capite: neque debet à viro despici tanquam serviliter subjecta, & ideo non est formata de pedibus. Sat pomum gravat, dum sub viri potestate constituit.*

Dilui-

Diluitur Posterorum Gravamen.

Multum deplorant ac lamentantur
 Adæ & Evæ Nepotes, quod multi-
 plicatæ originarii mali calamitates, pos-
 teritatem totam subsequantur. De quo S.
 Augustinus in Enchirid. cap. 25. de Ada-
 mo: *Post peccatum exul effectus, stirpem*
quoque suam; quam peccando in se tan-
quam in radice, victiaverat pœna mor-
tis & damnationis obstrinxit. Sed nec
morum, inquit lib. 3. cap. 12. contra Ju-
lianum, nec injustum est, quod radix pro-
damnata, damnatos. Et sermone 14. &
16. de verbis Domini: Secundum propa-
ginem carnis, in Adam eramus omnes,
tanquam in Patre, tanquam in radice,
tanquam in fonte: sed in radice perimus,
de fonte traximus malum, & rectè dici-
tur filios in Parente fecisse: quoniam quan-
do ipse fecit, in illo fuerunt: ac sic ipsi,
atque ille, adhuc fuerunt.

Offertur Compromissum.

TEt Optimus, ter Maximus Deus; Cum
 hæc tui Decreti dictata jura prævide-
 ret ab inferioribus animæ facultatibus,
 habenda potius intolerabile jugum, quàm
 B jugi-

jugiter sanciendum jus & æquum, largiter condixit nobis actionem arbitriam, qua, ut quod causam nostram sustinere posset, libere producamus, indulget. Isa. 43. v. 26. inquit: *Judicemur simul, narra si quid habes ut justificeris.* Quid amabo enarrabimus? quid habemus, ut justificemur? unde sumus? qua domo oriendi? Nihil fuimus: ex nihilo lutum creavit Deus, ex luto formavit hominem: Sic ex nihili barathro educti, quid juris habemus; quo causam instruamus? Nunquid se lutum opponet Creatori tuo? & homo ex luto formatus, insurget contra figulum? Isaia cap. 45. v. 9. & 11. *Hæc dicit Dominus Sanctus, Israel, Plastes ejus: Vae! qui contradicit victori suo, testa de Samiis terræ! nunquid dicet, lutum figulo suo, quid facis? & cap. 43. v. 1. Hæc dicit Dominus, creans te Jacob, & formans te Israël; vocavi te nomine tuo: meus es tu. Ego Dominus Sanctus vester, creans Israel, Rex vester. Excolueram vobis Paradisum voluptatis, in quo ad omnium amœnitatem, beatis suparem ageretur ætatem: Sed Pater tuus primus peccavit, v. 27. Hinc nunc ego Dominus loquens*
justi-

justitiam, annuntians recta in memet-
ipso juravi: egredietur de ore meo justi-
tiæ verbum, & non revertetur: quia mihi
curvabitur omne genu: meæ sunt justitiæ,
& Imperium & ad eum venient & con-
fundentur omnes, qui repugnant ei. Hinc
Esdras lib. 4. cap. 3. cœpit loqui ad altissi-
mum! O Dominator Domine! tu plan-
tasti terram, & hoc solus: dedisti Adam
corpus mortuum! sed & ipsum figmentum
manuum tuarum erat: & insufflasti in
eum Spiritum vitæ, & factus est vivens
coram te: & induxisti eum Paradiso, quem
plantaverat dexteratua, antequam terra
adventaret: & huic mandasti diligere vi-
am tuam; & præterivit eam: & statim in-
stituisi in eo mortem & in nationibus e-
jus. Hac deductione piaculi, Cadimus
causa; & jure meritissimo subjicimur
malo.

Nihilominus,

Formatur Instantia gravaminis:

Sed & levatur.

Demus, ad eundam fuisse posteris,
prævaricatorum Parentum suorum,

B 2

aggra.

aggravatam hereditatem : Nunc verò à gratiosè regeneratis Progenitoribus nostris, in quibus Universalium facta est remissio peccatorum, nos renati, quid mali, malè trahimus;

Augustinus lib. 5.

De nuptiis, cap. 19. *Fatemur*, inquit, mirum est quemadmodum à peccati vinculo per gratiam liberati, gignant tamen eodem vinculo obstrictos, & quod dimissum est in Parente, trahatur in prolem : miris quidem modis fit, sed tamen fit : *hæc invisibilia & infidelibus incredibilia, sed tamen vera.* Ut haberent aliquod visibile exemplum, hoc in quibusdam arbutis Divina providentia procuravit. Quot latent foetus Oleastrorum in seminibus olearum? quando & hoc crederetur, nisi experientia probaret: quod ex oliva, non oliva, sed oleaster nascatur. Proinde sicut gignitur ex oleastri semine, oleaster; & ex oleæ semine, non nisi oleaster; cum inter oleastrum & oleam plurimum distet; ita gignitur, & de carne peccatoris, & de carne justi, utrimque Peccator; quamvis inter peccatorem & justum distet

ret plurimùm : gignitur autem peccator actu adhuc nullus, & ortu novus, sed reatu vetus. Aliud non inconueniens huic rei, de qua agitur, exemplum adducitur de segete : purgatur enim à palea triticum, sicut homo à peccato; & tamen indè cum palea nascitur alterum. Viti etiam est labrusca dissimilis, quæ tamen de semine vitis gignitur. His subiungit Augustinus : & cur non credamus hæc ideo voluisse Creatorem, ut crederemus etiam semen hominis posse vitium de gignentibus trahere, quod in eis, à quibus gignitur, non est. Quid denique præputii retinet circumcissus? de quo præputiatus tamen gignitur : & quod jam non erat in homine, trahitur in hominis semine : trahit præputium proles, quod jam non habet parens; caruit, & tamen tradidit : amisit & tamen transmisit. Et hoc præputium peccatum significat : Ergo & ipsum potest in parentibus interire, & tamen ad filios pertransire :

Acquiescendum itaque verbis Ecclesiastici cap. 40. occupatio magna creata est omnibus hominibus & grave jugum super Filios Adam : à die exitus de ventre

B ;

ma-

matris eorum, uſque in diem ſepulturæ
in matrem omnium; Reſidentes ſuper
ſedem glorioſam, uſque ad humiliatum
in terra & cinere: ab eo, qui utitur hya-
cintho, & portat coronam, uſque ad eum,
qui operitur lino crudo. Adeoque
hoc viget, nunquam abrogan-
dum Geneſeos decretum:
ſummi, medii, in ſimi,
omnes hæredita-
riò patiemur.

ab

Adamo & Eva.

MONI.

MONIMENTUM

pro
Adversis Casus nostri.
Jugi memoriâ
A D A M O
positum.

Hic ille ego, unus jaceo, per quem
unum jacent omnes,

A D A M
Terræ Filius;
Patris expers;

Matrem habui, quæ me habet.

Cum omnia scirem, ut plura discerem;
desipere cœpi.

Beatæ silvæ dum fructum carpo,
Silvam amitto.

Ex Rege agricola:

Quia Numen non colui, Terram colui.

Uxor me immortalem peremit;

Uxorem Ego;

Nos ambo omnes.

Tum verè Conjuges, cum uno jugo vincti,

Posteritatem omnem,

Heu luctus! heu dolor!

unâ

Vinximus, subjugavimus.

PLA-

1-

PLACITUM

à

DEO FILIO

Ad Crucis consortium omnes provocante. Matth. 16.

Si quis vult venire post me &c.

Hucusque steterimus ad magnum Tribunal legis veteris, apud Deum Patrem: nunc & novi juris recentiora placita, excipiemus à Dei Filio.

Christus Deus Filius, non quidem ut Judex major, ex judiciaræ potestatis compulso, (neq; enim venit judicare, sed salvare Mundum) verum, ut integerrimus humani generis Patronus & assertor; (de quo Augustinus ait; hodie hortatur te, ne judicet te: & qui judex tuus futurus est, ipse est hodie advocatus tuus) apud Matth. cap. 16. de causa nostra sic disceptat. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Videtur quidem ex verbis, *si quis vult*; actionem stricti juris non velle

velle inducere; interim tamen, à Mar-
 cocap. 8. exhibetur *hæc duplica*: con-
 vocata turba cum discipulis suis, dixit eis:
si quis vult me sequi, deneget semetipsum,
& tollat crucem suam, & sequatur me.
 Quinimò apud Lucam c. 9. legitur *Triplis*
ca: Dicebat autem ad omnes; si quis vult
 post me venire, *abneget semetipsum, &*
tollat crucem suam quotidie, & sequatur
me. Et nescio, an non quadruplicatio ha-
 benda illa sit, conditionatè saltem imperi-
 osa Joannis 12. *Si quis mihi ministrat, me*
sequatur. Ac si diceret: aut te jactare desi-
 nas ministrum meum; aut me sequere no-
 lo ministrum, vel volo habere sequentem.
 Sanè Matt. 10. ejusmodi *compulsoriales* a-
 pertius adhibet: *qui non accipit crucem*
suam & sequitur me, non est me dignus.
 Quis enim se volet Salvatore suo indig-
 num reddere? si nemo: ergò jam non arbi-
 trarium manet, sed necesse fuerit, cruce
 sublata, cruentis filii Dei, patientis Christi
 vestigiis, fideliter inhærere. Instat deniq;
 per Apostolum, & miseriæ hujatis necessi-
 tatem prodit, affigendo palam actorum
 14. *hanc peremptoriam placiti sui Tabulam:*
Quoniam per multas tribulationes oportet
B 5 tet

tet nos intrare in Regnum Dei. Tò oportet, legem sancit: advertamus itaque paululum propinquius, quid isthæc à nemine non Evangelistarum, tam sedulò signata verbi æterni oracula, nobis pandant: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam & sequatur me. Tria indicantur, abnegatio sui ipsius; amplexus Crucis, & sequela Domini. De singulis singillatim.

Abneget semetipsum:

Videlicet illum in semetipso, à primogenia noxa prædominantem Adami nepotem, de quo Apostolus ad Colossenses 3. *Expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis:*

Quales actus enumerat, fornicationem immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, avaritiam, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem sermonem, mendacium. Quæ nisi secernantur monstra, Superi! quam portentosa in comitatu Christi conflarent symmata. Hisce primùm remotis, porro adhortatur Apostolus; induite vos sicut electi Dei viscera misericordiæ; benigni.

benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes invicem; & induentes hominem novum secundum Imaginem ejus, qui creavit illum: Qui, quæ surlum sunt quærat, ubi Christus est, quæ sursum sunt sapiat, non quæ super Terram. Hoc enim vero *Quid sit abnegare* est abnegare seipsum; mortificare membra sua; comprimere inordinata desideria; passiones indomitas refrenare: Dum enim sumus in carne, docet Apostolus, passiones peccatorum operantur in membris nostris, ut fructificent morti: ne quid fructificent, abnega temetipsum. Pergit idem Doctor: scio, quia non habitat in me, hoc est, in carne mea bonum; invenio volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adjacet: abnega temetipsum, & desinet adjacere malum. Condelector legi Dei, Secundum interiorem Hominem; video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, captivantem me in lege peccati: abnega temetipsum; mortifica membratua, & non captivaberis.

Verum hic mihi videor audire sollicitas plero-

plerorumque voces, qui unà cum Paulò multum ingemiscant; infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius, quis mihi ad malè insurgentium affectuū sedandos motus? quis ad passionem potentissimarum frangendos insultus? quis denique ad cœce sollicitantes illecebrarum repellendos! pruritus, verè masculum, quod hic requiritur, robur, promptè ingenerabit? gratia Dei per Jesum Christum, Dominum nostrum; ita & sibi, & tibi, quisquis talia moves, respondet Apostolus; Gratia Dei, per illius ipsius suppetias, qui te, ad temetipsum adhortatur abnegandum: gratia Dei, per illius absolutam potentiam, qui potens est omnem sufficientiam abundare facere in nobis: gratia Dei, per illius fortitudinem invictam, in quo, dum nos confortat, possumus omnia. Magno igitur conatu, assumendus est animus ad hanc de semetipso abnegato reportandam victoriam, non Sanctam minus & gloriosam, quàm summè salutarem & maximè necessariam. Si enim, Romanorum octavo. *Secundum carnem vix eritis, moriemini, si autem Spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Quare, quo quisque vivat, semetipsum abneget. Ab-

Abnega-
tio sui est
necessaria

Abnegatio porrò istiusmodi duplex exercetur: alia exterior, in Corporis, carnis ac sensuum afflictationem tendens, interior alia in erumpentium animi motuum, mentisq; effervescentis lasciviam comprimendam domandamq; Vergens: utraq; ad sectanda Christi vestigia, necessario requisita: nec una, absq; altera subsistere diu potest. Verum quidem est, quod perfectio ac sanctitas non consistat in exterioribus huiusmodi vexationibus, jejuniis, vigiliis, ciliis, aliisve spontè susceptis pœnis, quibus marceratur Corpus: quæ etiam cuncta inani vanæque gloriæ ac hypocrisi, periculosè manent obnoxia, sunt tamen, si ritè moderatèque adhibeantur, potentia ad perfectionem media; fortia virtutum fulcimenta; suffragantia cœlestis gratiæ promerita.

Quantùm verò ad abnegationem interiorem attinet; illa nunquam non est certum solidæ veræque pietatis indicium; & præ exteriore apprimè necessaria: neque ullus unquam erit, qui eximere sese ab ea valeat. Hæc est illa vis, quam paritur Regnum cœlorum, quod violenti rapiunt. Non æquè omnes possumus jejunare

nare, portare cilicia, poenitentiis nos affigare; alit nemo unus est, quin possit suppressere vocem; quando aut laesus animus, aut gloriosa vanitas verba suggerunt. Nemo est quin possit inordinatae naturae suae inclinationi, desideriis, accupiditatibus frenum injicere: & hoc est illa abnegatio, qua amor proprius triumphatur. In vanum blanditur nobis, quod amemus Jesum Crucifixum, si abnegationem hanc nobis tantopere commendatam negligamus. Miramur quod pluribus armis, post tot pietatis opera, tot virtutum exercitia, tot frequentatas communionis sacras imperfectionibus nihilominus obruti, cor inquietum, continuis rebellantium passionum procellis agitarum circumferamus: quin tandem advertimus turbidos hosce animorum conflictus, ab unico abnegationis neglectu, velut ab una sede, debacchari. Oportet itaque, ad effervescentem amoris proprii restringendum aestum; in quo, velut in igne Salamandar, omnes cupiditatum nostrarum affectus enutriti roborantur, generosam fortemque insurgentium animi motuum cohibitionem domitumque adhibere. Nec satis est,
pro

pro hoc vel illo solummodo tempore, & in hac vel illa re, pro libitu abnegationi vacare, sed quovis eidem tempore, omni loco, cunctisque in rebus, prout discretio suggerit, & prudentia permittit, consequenter inhaerere oportet, unica voluntati noxiæ, cupiditatisque immoderate concessa indulgentia, natura in se depravatas amplius laxat habenas, quam sexcentæ prius victoriæ, ab eadem non penitus edomita reportatæ, cohibere valuerint. Arma ponere; pacem colere cum hoc inimicorum genere; est palmam hosti porrigere, victoriam sponte concedere, absque hoc continuo mortificationis exercitio, nemo sibi, nemo Deo, ut salus exigit, conjunctus vivet. Honestas morum, conversationis decor, affabilis comisque humanitas, ab ipsa sæpè educationis liberalitate proficiuntur, sunt verò semper mortificati hominis & signum, & præmium: quo quis sibi indies similis, perfecte, quæ agenda sunt, exequitur: ac in quovis rerum eventu, divinâ voluntate contentus, in placida mentis tranquillitate, felix conquiescit. *Abnegat ergo quisque semetipsum.*

Tollat

Tollat crucem suam.

*Quid no-
mine Cru-
cis intelli-
gatur?*

*Cruce evi-
tari non
potest.*

Calamitates gravissimæ, quæ nomine Crucis, sub qua gemendum humanæ profapiæ, intelligendæ veniunt, Ecclesiastes ad dogmatis sui exordium, capite 1. 2. 3. & 4. generatim recensere continuat. Vidi, quæ sunt sub Sole, & ecce Universa vanitas, & afflictio Spiritus. Vidi afflictionem, quam Deus dedit Filiis hominum, ut distendantur in ea: Vidi Calamitates, quæ sub Sole geruntur; & lacrymas innocentium; & neminem consolatorem; nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos; & laudavi magis mortuos, quam viventes, & feliciorum utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala, quæ sub Sole fiunt. Ita sanè est, in eo versamur Orbe, cujus omnes latebras permeat calamitas: Sunt miseriæ communes omnibus sunt & cujusque, status sexusque propriæ: Suum quemque malum premit: Sua cuique Crux aptatur domi: Et hæc est illa, ad quam tollendam, tam suaviter tamque potenter quisque sollicitatur.

In

Incaſſum ſubtrahuntur humeri; ferenda Crux eſt, quid diu multumque reluctamur? naſcimur ad ærumnas: educamur ad miſerias, velis licet remiſque fugias, non effugies: ubique adverſitates; ubique & intus & extrâ circumſtrepunt mala: nullâ viâ, nullâ induſtriâ, nullo unquam conatu, cavere quis poterit, ne miſer ſit. Hoc unicum, quod poſſumus, agendum reſtat cavere; ne impatienter miſerias excipiamus: atque ita tanquam contumaces ſupremo Numini, multiplicemus noxas, conduplicemus pœnas, & mala aggravemus; Secundum Salomonem prov. 19. *Qui impatiens eſt ſuſtinet damnum.* S. Chryſoſtomus hom. 84. ad populum, hiſ conformiter inquit: *Sive velis, ſive nolis, calamitatem patiens: quod ſi grate, maximè lucraberis: ſi verò agre & impatienter feras, non minorem facies, ſed majorem reddes procellam.* Jam pridem Poëta cecinit: non eſt malum, malum patiat neſcire malum pati; hoc malum eſt. In eundem ſenſum apud Laërtium lib. 4. cap. 7.

Impatientia evitanda.

C

Philo-

Philosophatur Bion : magnum', imò maximum malum est, non posse perferre malum. Erit allevatio quædam malorum omnium, necessitatibus malorum obsequi, crucem suam amplexari; scire, posse, & velle cum Christo pati. Excidimus jam dudum Paradiso; quid delicias sectamur in exilio; nobis Mundus crucifixus est, & nos Mundo, ad Gal. 6. Tolle igitur, tolle crucem tuam, & pergamus ad Romanos 8. ut submissa Creatori voluntate nostra, verbis Apostoli generosè concludamus: propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oves occisionis: sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos: qui & monet Lucæ 21. v. 19. In patientiâ vestrâ possidebitis animas vestras,

Et sequatur me.

LIceat Iciscitari, quo? qui se in pedes dant, primum omnium interrogant, quò ibimus? malè metuo; ne si innotescat iter nostrum, mox reperiatur haud dispar Petro, probus Sathana;

*Quò se-
quenda.*

na : qui benevolentia innocenti mo-
tus, conetur quovis modo, ejusmodi
ausum dissuadere. Filius Dei, antequam
ad sui sequelam invitaret discipulos;
declaravit iter, & itineris patefecit
arcanum. Matth. 16. Exinde cœpit Je-
sus ostendere discipulis suis, quia oportet
eum ire Hierosolymam, &
multa pati à senioribus, & scribis,
& Principibus Sacerdotum; & occi-
di, & 3. die resurgere. Deum im-
mortalem! hoc, quale iter? quis mi-
retur Petrum, si hominem ferventem
novit, quod Dominum dehortatus
fuerit? assumens eum Petrus cœpit
increpare illum, dicens: absit á te
Domine, non erit tibi hoc, & Domi-
nus conversus ad Petrum, ut conver-
teret Petrum, perorare incipit. Auf-
cultemur tantisper Oratorem. Vade
post me Satana: scandalum es mihi,
quia non sapis ea, quæ Dei sunt; sed ea,
quæ Hominum: qui enim voluerit
animam suam salvam facere, perdet
eam: qui autem perdiderit animam
suam propter me, inveniet eam.

C 2

Venit

Chriſti
Peroran-
e ſe xordi-
um ex ab-
rupto.

Matt. 16.

Propoſito
& confir-
matio. 70.

12.

Peroratio
ibidem.

Venit hora, ut clarificetur filius homi-
nis: amen, amen, dico vobis; niſi
granum frumenti, cadens in terram
mortuum fuerit, ipſum ſolum manet:
ſi autem mortuum fuerit, multum
fructum affert: qui amat animam ſuam
perdet eam, & qui odit animam ſuam
in hoc Mundo, in vitam æternam cuſ-
todit eam.

Nunc ab auditoribus ad ſe ipſum
convertitur Orator, ac ſic perorat. A-
nima mea turbata eſt: & quid dicam?
Pater ſalvifica me ex hac hora? ſed pro-
pterea veni in horam hanc: nunc ju-
dicium eſt Mundi, nunc Princeps huius
Mundi ejicietur foras. Proh! quam eſt
arduum hoc iter! quam erit difficilis ſe-
quela! Dux ipſe, viarum moleſtiis laſſa-
tus, turbatur animo; vix non relegit
greſſum: Patrem appellat; judici-
um Mundi horret: tantum non ſalvari
primâ horâ poſtulat. Aſt mox aſſur-
git animus: propterea inquit, veni in
horam hanc, ut paterer: ſic Pater jubet;
patiar: ſi quis mihi miniſtrat, me ſequa-
tur: Hieroſolymam tendimus ad Mundi
oculum, paſſionis noſtræ theatrum.

O mor.

O mortales! hic jam seriò res geruntur: quid agimus? ducimur Hierosolymam ad clivum olivarum, non ram oleo, quam sanguine doctum sudare: ubi præparatur aloë, vivitur myrrha, absinthites bibitur, hic amarus dolor, acerbus mœror, mordax angor, inquietus sopor, molestissima tædia, animi afflictationes intimæ, horrida mentis desolatio, ad mortem usque lancinans tristitia, nos simul invadent: ibi funes, catenæ, vincula, captivitas, associabuntur viæ comites, seseque violenter ingerent non invitati perquam onerosi hospites.

Quid si ad ingressum Oliveti subsisteret quis cum majore discipulorum parte? aut certè torpore gravatus, indulgeret somno cum aliis; quo hisce malis sese nonnihil subtraheret? Frustra sumus, excitabimur à vigilante Domino!, & justa in nos reprehensio increpabit: Siccine non potestis una hora vigilare mecum? una horrula durare ac mecum pati? quid est vita vestra? vapor ad modicum Parens; quanta est ad eam,

*Brevitas
vita nostra.*

C 3

ad

*Nunquid
arduum
erit unica
hora Chri-
sti se-
qui.*

ad quam via hac nostra tendimus ,
æternitatem comparata ! non hora est
non quadrans horæ , non momentum ;
& non potestis illa vitæ vestræ ne-
quidem horula , nec quadrante , nec
momento durare mecum , pati me-
cum ? ut glorificemini mecum ? quid
remanetis ? quid recusatis me se-
qui ? vulnera , probra , Cruces refor-
midatis : vitam , honorem , corporis
animique commoda , conservare in-
tenditis. O Stulti ! hac nocte , (quia non
est vobis momentum vitæ) repetam
animas vestras à vobis , si quis volu-
erit ; deferendo me , animam suam
salvam facere , perdet eam : qui au-
tem perdiderit illam propter me ,
inveniet eam. Quid proderit tibi ,
si universum mundum lucreris , animæ
verò tuæ detrimentum patiaris ? quam
dabis commutationem pro anima
tua ? pergas ergo , abnega te metip-
sum , tolle Crucem tuam , & non tar-
des sequi me.

Video dum ab horto Gethsemani
cogitamus deflectere , accidet nobis,
quod dictum Petro ; Cum esses junior,
cin-

cingebas te, & ambulabas, quo volebas: cum autem senueris, alius te cinget, & ducet, quo tu non vis. Existimarem profectò, nec fallerer, si Petrus homo suæ spontis foret, reduceret Dominum unà nobiscum, ex luctifero Cupressorum colle, ad montem peramcœnum Thabor, ubi bonum erat esse: & propè delineata ibidem Palatia, tria Tabernacula, nobis habitanda exædificaret. Nunc verò cum alius Dominum, & in Domino Petrum cinxerit, non abimus, quo volumus, sed quo nolumus, ducimur; imò cum victo trahimur, ad scribas, Pontifices, Præfides, simul omnes Phariseos, execrandam Diaboli Curiam. Hic quidquid invidiarum, rancorum, injuriarum, furiarumque domi est, armat sese ac bacchatur contra Dominum. Irrisiones, contumeliæ, probra, colaphi, sputa agglomerantur: quærantur testimonia falsa, judicia caduntur iniqua, omnis rei bene gestæ interpretatio sinistrè depravatur. Sæviunt in tergo flagra; grassantur in vertice spinæ; patibularia trabs Hominem totum

gravi suo pondere, in terram proster-
nit: erigitur Crux; acuuntur clavi;
innocens configitur; transfoditur
latus, elicitur sanguis, cor exani-
matur; trucidatur vita; mors de-
nique longé probrosissima, vix rabiem
malefanorum exsatiens, dura fata con-
cludit.

*Sequi
Christum
est pati
cum
Christo.*

Quid ad hæc? Amice mi? An
tibi eousque Christum sequi, suppe-
tit animus? rigidè admodum tecum
agi arbitraberis. D. Augustinus
tract. 51. in Joan. in illa Christi ver-
ba: Si quis mihi ministrat, me se-
quatur: quid est inquit, me sequa-
tur, nisi me imitetur? Christus e-
nim pro nobis passus est, ait Aposto-
lus Petrus, relinquens nobis ex-
emplum, ut sequamur vestigia ejus.
Omninò ergo relegenda manent pa-
tientis CHRISTI vestigia. Sed,
quod minùs cordatum, dicam, deli-
catum, juvare poterit; non omnes
erimus aut Petri, aut Andreæ, in
Crucem infamem pro Christo agendi;
aut cum Paulo subjiciendi gladio: hoc
Heroum est: Erunt inter nos Joannes
quam-

*Sua eniq;
Crux ap-
satur.*

quamplurimi, quem discipulum suum dilectum noluit Dominus mortem subire violentam : interim tamen proximè contristari debebat in agonia horti stare sub Cruce ; ad sepulcrum lugere , gustare venena , Exilia subire , persecutiones inimicas , afflictationesque sat crudas perpeti. Sic etiam nobis , quamvis ceterorum Apostolorum Martyrumve generosissimorum , atrocia tormenta , non adeo appropinquant , ut tangerent & nocerent : Erit tamen aliqua , sua cuique Crux , ita à Deo ab æterno attemperata , ut ipso adjuvante , & sufferri patienter possit , & omninò debeat. Adeoque expectatur quisque , ut sua instinctus Cruce , veniat post Christum , & sequatur eum. Hæc vitæ nostræ conditio est , non vivitur aliter : Sic Deus disponit ; Sic Salus exigit.

Quo fructu ? qua mercede ? quo præmio ? quærit Augustinus : respondet Dominus ; ubi ego sum , illic & minister meus erit : & si quis mihi ministravit , honorificabit eum Pater meus.

*Fructus
portatus
Crucis*

Perpendit Augustinus responsum hoc præclare ad erigendum exiguum animi: *Ubi ego sum, ibi & minister meus erit: gratis, (suadet,) ametur, ut operis, quo ministratur illi, pretium sit, esse cum illo*: Ubi enim bene erit sine illo? aut quando esse malè poterit, cum illo! & honorificabit eum Pater meus: quo honore? nisi, ut sit cum Filio ejus: nam quem majorem honorem accipere poterit adoptatus? quàm ut sit, ubi est unicus? non æqualis factus Divinitati, sed consociatus æternitati.

O inexpectatum & incomparabile servitorum nostrorum præmium! quis unquam ausus fuisset, non dicam postulare, sed vel remotus à pudore sperare tantum, tam eximium, verèque divinum obsequiis suis salarium? Ubi ego sum, illic, minister meus erit: ubi Dominus, ubi filius unicus est; ibi & servus, & minister, jam Filius adoptatus erit.

O ter beata! terque exoptata Crux,
& afflictio nostra! quantumvis terque
qua-

quaterque dura & aspera : quis non ve-
lit venire post Jesum ? tollere Crucem
suam ? Sequi & servire illi ? à quo talia
solvuntur comistra, tam am-
pla elargiuntur charis-
mata : & eviterna
comparantur
palmaria

EFFA-

EFFATUM

à

SPIRITU SANCTO

Clathratas miseriis miseras,
à Cunis mortalium, ad tumbam usque,
Producente, Jobi 14.

Visum est Supremo Numini, Suum
de sorte hominum Sapientiae æter-
næ consultum, instaurare apud Jo-
bum, virum rectum, timentem Deum,
virum inter omnes orientales magnum;
percutsum ulcere pessimo à planta pe-
dis ad verticem usque sedentem in
sterquilinio, subdiali scilicet prætorio;
undè velut excompetente rerum cadu-
carum tribunali, divino afflante Spi-
ritu, adversus humanum genus, *acti-
one mandati*, fatale hoc pronunciatum
declamat: *Homo natus de muliere, bre-
vi vivens tempore, repletur multis mi-
seriis: caro ejus dum vivit, dolebit;
& anima illius, super semetipso luge-
bit.*

Cum

Cum rigidam pronunciati hujus executionem, in se suisque notassent olim Pagani, hærebant attoniti: quoniam, ut observat Augustinus; rem viderunt, causam nescierunt. Ingenio quo præpollebant sagaci, facile concludebant oportere hominem, rationis lumine è cælo decoratum, animantium ceterorum Regem ac Dominum prærogativis naturæ favoribus, supra creata cetera, suo quodammodo jure, consequentia gratiosa gaudere. Interim, dum nati hominis ortum; & bruti cujuscunque animalis ex alvo projectum, alterum cum altero, inter sese comparando componunt: nihil reperiunt humano partu miserabilius, nihil felicius propagine bruti.

*Pagani
mirantur
hominis
conditionem.*

In exemplum hic ducitur Agnellus, innocentia sibi congenita amabile pecus: ut primum in lucem editur, erectus consistit pedibus, circumspicit Orbem, respicit matrem, suam ex millibus agnoscit; accedit ad osculum, blanditur, amat & amatur: mox quærit lactantia vasa, invenit, pressa lacte fluunt; lactatur dulcisfluus agnellus, convivium re-

*Felicitas
agnelli
nati.*

cum

cumbit : epularum satur, obambulatione recreandus, invitatur ad viridia praetata, generitici adhæret, jam præit, jam sequitur, jam ad latus exorbitat: mox stat, mox ambulat, mox currit, mox exsilit: nunc recedit, nunc redit ad matrem, aut pendens ex collo, aut sinu fortus apricatur in sole: inter amplexus & brachia matris suavissimè conquiescit omnia bellè habens, à primo suo satù, beatulus agnellus.

*Miseria
nati ho-
minis.*

Homo è contrariò, membris planè omnibus captus & mancus, imbecillitate: tam perditâ, producitur in Mundum, ac si natura communis, non mater ejus, sed noverca, eaque jurata inimica foret: invalidus totus, viribus nullus, languens nervis, convolvitur fasciis, præclarus scilicet ille viventium regulus, Mundi decus, naturæ opus absolutissimum divinitatis epitomen: tam ignorat quid sit, quàm quid non sit, quam ubi sit; nec matrem novit; nec, quo se juvare possit, recogitat, unum didicit, plorare. Sic de semetipso Salomon: lib. Sap. cap. 7. & ego natus primam vocem similem omnibus emisi plorans: nemo enim

enim ex Regibus aliud habuit nativita-
tis initium, unus introitus est omnibus
ad vitam & similis exitus. Hinc Plinius
histor. natural. lib. 7. in proœmio sic in-
fert: Jacet manibus pedibusque devin-
ctis flens animal ceteris imperaturum;
& à suppliciis vitam auspiciatur, unam
tantum ob culpam, quia natum est. O
dementiam hominum existimantium
à talibus initiis, ad superbiam se geni-
tos!

Græciæ sapientes, Platonici, Aristoteli-
ci, aliique gentium Philosophi, pon-
derantes gravissimam isthanc humanæ
vitæ miseriam; non vitam, sed mortem
dicendam esse judicabant: quippè quod
omnes illius ætates, ab ortu ad occasum
usque, continuis aggraventur ærumnis,
traducantur lacrymis, gemitibus con-
ficiantur. Sublimia hæc ingenia, non
poterant sibi Deum, nisi summè justum
ac bonum repræsentare, ex unâ parte:
ex altera verò, natura inclamabat uni-
versa, hujusmodi calamitosam vivendi
necessitatem, condemnationis alicujus
notâ esse, ac vicem supplicii gerere. Hic
jam

*Commen-
tum de
miseria
hominum.*

*Hetruf-
corum
crudelita-
ti, equi-
paratur
humana
misericordia.*

ja n miris modis fatigabant sese sagaces
mentes; ut Deorum immortalium in-
violatam servarent clementem justiti-
am, & tantorum malorum radicem
aliquam innata latentem deprehen-
derent, cumque ipsis, unà cum fidei lu-
mine, incognitum esset originale pec-
cati contagium, aliud solerter ad inven-
tum veluti arcanorum divinorum con-
ficiis altiusq; ab astris illuminati oracu-
lorum explanatores, pro roborata sua
authoritate, statuerunt piaculum, me-
tempsoychosim, quo unico verbo ani-
marum è corporibus in corpora trans-
migrationem indicabant. Animos vi-
delicet nostros, aliàs alibi flagitiosè vix-
isse, omnique poenarum genere, & qua-
vis suppliciorum atrocitate, dignos sese,
obnoxiosque reddidisse; nunc carnea
massæ denuò immisos, renasci repro-
ducique in Mundum, ad prioris scele-
ratae vitæ luenda expiandâque crimina.
Quin imò, quemadmodum quondam
captivorum, qui in prædonum Hetruf-
corum manus incidissent, corpora viva
cum mortuis, adversa adversis, frons
fronti, os ori, pectus pectori, quam ap-
tissi-

tissimè accommodata colligibantur, donec tandem viventia, contagioso cadaveris putore, ad ore tetro, lentâque lue confecta, horridè crudelitèrque, enecarentur: Ita animos nostros æqualis supplicii damnatos, corruptibilibus laniosisque corporibus, tanquam vivos cum mortuis compaginos, ætatem trahere funestam, lethiferasque mortalitatis ærumnas exantlare debere. Accessit ad hos Cicero, Romanus ille Plato, postquam multa, quæ videmus & gemimus, de hominum infelicitate dixisset in extremis Hortensii dialogi partibus, velut ipsa rerum experientia ductus compulsusque sic inquit: ex quibus humanæ vitæ erroribus & ærumnis fit, ut veteres illi divinæ mentis interpretes, aliquid vidisse videantur; qui nos ob aliqua scelera, in vita superiore suscepta, poenarum luendarum causa, natos esse dixerunt: verùmque sit illud, quod est apud Aristotelem, nostros animos cum corporibus copulatos, ut vivos cum mortuis esse conjunctos.

D

Non:

Nonne, [verba sunt Augustini lib. 4. contrà Julianum, cap. 15.] qui ista senserunt, grave jugum super Filios Adam, & Dei potentiam Justitiâque viderunt? videntur autem non frustra Christianæ fidei propinquasse, qui vitam istam fallaciæ miseræque plenissimam, non opinati sunt, nisi divino judicio contigisse: tribuentes utique justitiam Creatori, à quo factus est, & administratur hic Mundus. Quid enim illi didicerant de primo homine Adam & ejus Conjuge? de prima eorum prævaricatione, & serpentis astutia? quid tale audierunt, quale illud est, quod ait Apostolus, Rom. 5. per unum hominem peccatum intravit in Mundum, & per peccatum mors; & ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt, harum literarum illi atque hujus veritatis expertes, quid de hac sapere potuerunt?

*Miseria
animi.*

Hæc de gentium Philosophis, quos nihil de primi hominis peccato, vel scientes, vel credentes, ipsa calamitatis humanæ evidentiâ compulit, tam vicinè veritati accedere divinûque
Jobi

Jobi profatum vel ignorantes compro-
bare. A cujus exulcerato tribunali an-
tequam recedemus, postulant postre-
ma decreti denunciati verba: *& ani-
ma illius super semetipso lugebit: ut*
luctuosam Apostoli, alioquin sat cor-
dari nœniam, Secunda ad Corinthios
5. v. 8. præcinamus. Non volumus vos
ignorare Fratres de tribulatione, quo-
niam supra modum gravati sumus, su-
pra virtutem, ita, ut tæderet nos eti-
am vivere. Indicantur his tam Jobi,
quàm Pauli lamentis, afflictiones
animorum internæ, quibus, quo-
cunque corporis cruciatu, longè ac-
erbioribus, recitati decreti vigore,
humana stirps castiganda subjicitur,
aggravato ictu. Sunt hæ, si nescis,
tristitia. mœror, pavores, timores,
angores, tædiæ, quibus sæpe adeo
occupatur desolatus animus, ut ni-
hil jam sapiat, allubeat nihil: & sine
ullo consolationis affluxu incidat cum
Rege Antiocho 1. Machabæorum c. 6. v.
8. in languorem mortis, dicatq; in corde:
in quantam tribulationem deveni, &

in quos fluctus tristitiæ? in qua nunc sum. Rogabimus aliquando cum isaia cap. 22. v. 4. *Recedete à me, amar è flebo; nolite incumbere, ut consolemini me.* Ita denique decreti à Spiritu sancto per Jobum in nos lati inconcussæ veritati & observantiæ propriis Jobi verbis cap. 10. subscribemus: Tædet animam meam vitæ meæ, dicam Deo noli me condemnare: indica mihi cur me ita judices;

*Job ore &
opere pro-
mulgat
decretum.*

Job verè stupendum patientiæ prodigium, suas præconis partes egregiè adimplevit, non promulgando solum verbis, sed & exemplo proprio in praxi exhibendo, multijugam profati sui stabilitatem. Nuntius venit ad Job, qui diceret; Boves arabant, & asinæ pascebant juxta eos; & irruerunt Sabæi tuleruntque omnia: & pueros, id est, famulos percusserunt gladio, & evasi ego solus, ut nuntiarem tibi. Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter & dixit: Ignis Dei cecidit è cælo, & tactas oves puerosque consumpsit, & effogi ego solus, ut nuntiarem tibi. Sed adhuc illo loquente, venit alius & dixit:

Chal-

Chaldæi fecerunt tres turmas, & invaserunt camelos, & tulerunt eos; nec non & pueros percusserunt gladio, & ego fugi solus, ut nunciarem tibi. Adhuc loquebatur ille; & ecce alius intravit & dixit: Filiis tuis & Filiabus vespertibus & bibentibus vinum in domo fratris tui primogeniti, repente ventus vehemens irruit à regione deserti, & concussit quatuor Angulos domus; quæ corruens oppressit liberos tuos, & mortui sunt: Et effugi ego solus, ut nunciarem tibi. Tunc surrexit Job, & scidit vestimenta sua, & tonso capite, corruens in terram, adoravit & dixit: nudus egressus sum de utero matris meæ, & nudus revertar illuc. Ad hæc egressus Satan percussit Job ulcere pessimo, à planta pedis usque ad verticem ejus: qui testâ saniem radebat sedens in sterquilinio dicebat etiam ei uxor sua: adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo, & morere: ipsa & amici multum exprobrabant illi. His uxoris & amicorum contumeliis, amissione bonorum omnium, & sanitatis, veluti appposito sigillo, decretum à se publica-

tum consignat, ac subscribit: Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non sustineamus? Ad quam Jobi humillimam patientiam conversus Dominus, addidit omnia quæcunque fuerant Job, duplicia: vixitque post flagella hæc, centum quinquaginta annis; & vidit filios suos, & filios filiorum suorum, usque ad quartam generationem: & mortuus est, senex & plenus dierum stabilis verbo & exemplo Spiritus sancti effatum: Homo natus de muliere, brevi vivens tempore repletur multis miseriis. &c.

Atque hic esto

Calamitatis declarandæ

FINIS

Et

Initium

Comparendæ solidioris Patientiæ.

PARS

PARS SECUNDA

Quivis hominum status subit
Cruces.

Monitum divinum est, qui justus
est, justificetur adhuc: & qui
Sanctus est, sanctificetur adhuc: his
verbis justitiæ & sanctitatis diversi gra-
dus, minores & majores, ad quos con-
nitendum sit, indicantur. Hinc eti-
am Homo, & auro comparatur & ar-
gento, & stanno, & ferro, secundum
eum, quem attigit, virtutis perfectio-
nisque suæ gradum. Aurum, argen-
tum, stannum & ferrum, omnia pu-
rificantur igne, & amplius condeco-
rantur: sic etiam quicquid spiritualis
metalli in anima hominis est, purifica-
tur igne tribulationis; & ad ærumna-
rum focum educitur in nobilius. Hoc
igne fabricabitur Deus Judam & Jeru-
salem, Isaia cap. 1. v. 22. & 25 *Argentum*
tuum versum est in Scoriam: conver-
tam manum meam ad te, & excoquam

Homo
compara-
tur meta-
lo.

Metal-
lum per-
ficitur ig-
ne; justus
tribulati.

D 4

ad one

ad purum scoriā tuam, & auferā omne stannum tuū. Placuit Deo afflictionis igne illos excoquere, atque ita scoriā omni despumatos, abs stanno reducere ad argentum. Ponamus nunc justum, vel in infimo perfectione gradu, vel in medio, vel etiam supremo sanctitatis apice consistere: Si hæret in infimo, adhuc ferrum aut stannum est; si stat in medio, argentum, aurum si in supremo: si ferrum est, per ignem corrigit adhærentem quamvis non observatam imperfectionum occultarum ferruginem: si stannum est, exspumabitur purius ab omni fragilitatis humanæ scoria: si argentum, excandescet ad illustriorem virtutis nitorem: si aurum, per ignem probatus, à magnis ad majora procedet. In quocunque igitur justus versetur justitiæ suæ gradu, ad ordinem crucigerorum adigitur, vel, ut rubigo caveatur in ferro, vel, ut scoria exhauriatur à stanno, vel, ut decus & valor addatur argento, vel denique, ut ab auro, ad lydium lapidem, præstantiæ specimen sumatur. Atque ita, quoscunque justos fors vocat ad ærumnas, citat ad ignes.

A G.

AGMEN JUSTO- RUM

in Cruce

PROBATORUM

CRUX

Justi Abelis

Gen. 4.

Primus adest ab exordio Mundi, ex
vix formata Adami familia, justus
à sacrificii sui ignibus Abel: qui indè à
fatuo superbi furoris livorisque igne
correptus, à Cain impio Fratre, quam
innocentissimè trucidatur, execran-
dum inauditum scelus! Frater Fratrem
trucidat! Non scitur nec locus, nec
modus, quo Abel occisus fuerit: scrip-
tura non affert aliud, quàm cum essent
in agro, consurrexit Cain adversus Fra-
trem suum amplius de loco ac modo nil
aperit scriptura. Juvat verò ex interpre-
tum annotationibus excurrere paulò
latius: ex horum concordi expositione,

D 5

te

te Caino strictim convenio: age, per-
gesne mentiri? an nescis ubi sit, Fra-
ter tuus? nunc ego te perpello: nescis
ne ubi sit: quem paulò ante iuvitasti,
*exeamus foras, egrediamur in campum,
transeamus in desertum;* ubi nefan-
dum, quod meditabaris scelus, inob-
servatus patrare posses? tunc nescis,
ubi Frater tuus crudeliter occisus,
contummulatus jaceat? proterve?
perfrictæ frontis! adhuc audes Domi-
no, tanquam nimium quærenti, (*ubi
est Frater tuus*) eum indignatione
obloqui, & quasi sublannans, expro-
brare, insultando [*Nunquid ego sum
Custos Fratris mei*] ego natu major
sum; ille secundus à me: ipsius est
revereri me; ipsum curare, non est
meum.

Quid blateras impiè, profligandus
latro in Dominum? qui omniscius ti-
bi impudens os obstruit, regerendo,
*quid fecisti? sanguis Fratris tui Abel
clamat ad me de terra.* Quid reclamasti?
Recordare, cum essetis in superficie
agri, quod fratrem tuum exagitave-
ris adjurgio improbo: *videlicet, non
esse*

esse judicem, neque justitiam amplius
in sæculo isthoc vestro secundo (supe-
rato enim mundi conditi sæculo pri-
mo, agebant sæculi secundi annum
trigesimum) nec mercedem bonam
pro justis, neque pœnam pro impiis,
nec Dei misericordia creatum esse Mun-
dum, nec Dei misericordia regi: eò quod
suscepta sit oblatio Abelis cum benepla-
cito; Caino non sit suscepta cum bene-
placito. &c. Recole responsum ab Abele
redditum: est Jûdex, est justitia, in
sæculum nostrum aliud: est item merces
pro bonis, & pœna pro impiis: miseri-
cordia quoque Dei creatus est mundus,
& misericordia Dei gubernatur. Quia
verò meliora fuerunt opera mea tuis,
suscepta est oblatio mea cum benepla-
cito, tua autem non est suscepta. Cum-
que ita duo contenderitis in agro,
nonne tu Cain consurrexisti contrà
Abel, & occidisti eum? quomodo
nescis ubi sit? Non te interrogabo,
quo aut quali instrumento, fratricidi-
um atrociter commiseris? optimè nosti,
sed mendax diffiteberis. Consulam
interpretes, qui ex variorum scripturis
de-

deducunt patere, cum terra dicatur bibisse sanguinem Abel, eum non esse præfocatum, sed quopiam alio telo necatum: non mandibulâ, ut fingunt pictores, sed rusticâ furcâ, seu ligneâ, seu ferreâ, qualem manu secum sine suspitione, de more ferre solebat.

Vox sanguinis clamat. Cædes hæc.

A Trocem in conspectu Dei vindictam postulat. Habetur in Hebræo *vox sanguinum fratristui*. In plurali, eò quod Cain interficiendo fratrem, fuit reus sanguinis non solum unius Abelis, sed omnium etiam, quos Abel genuisset, si vixisset. *Nunc igitur maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem Fratristui, de manu tua.* Infelix, vagus, profugus, omnibus odiosus, gemens ac tremens eris: sceleris pœna, conscientiae carnificina, per incertas vagantem sedes, exagitabunt te inhumanum, brutum pecus. Num adhuc negabit esse iudicem, esse pro malis pœnam in isto hoc secundo Orbis seculo; de quibus eum Fratre, in campo rixabatur? audio despera-

peratam ejulantis vocem: *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear.* Cui reponit Augustinus, mentiris Cain, major est Dei misericordia, quam omnium Peccatorum miseria. Abrumpo moras: redeundum est ad eventilandum exploratius invidiæ conceptæ tomitem.

Abel, & interfecit eum. cruentum verò fuisse latrocinium, & sanguinem fusum, objurgatio Caino facta satis declarare notatur: ait enim Dominus ad Cain, ubi est Abel Frater tuus? qui respondit; nescio; nūm custos Fratris mei sum ego? dixitque ad eum dominus, quid fecisti? vox sanguinis Fratris tui clamat ad me de terra. Adducta Causa, ob quam Abel Fratri invisus, ejusdem iram, odium, furorem, necemque ipsam subierit, alia non erat, quam quod ad pii, justi, ac recti Abelis munera respexerit Dominus; ad Cain verò & munera illius non respexerit. Cain agricola offerebat de frugibus terræ: Abel Pastor ovium, de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum. Discrimen

Causa invidiæ

nota.

*Discri-
men inter
oblata
munera.*

*In sacri-
ciis duo
observan-
da.*

notatur magnum inter duorum Fratrum oblata munera: Cain, ait Chrysostomus in Genesim hom. 18. non erat sollicitus offerre Deo ex Fructibus suis meliora quæque: Abel verò se legerat ex optimis optima: ut præstantia, doni, sinceritatem cordis, puritatemque demonstraret affectus: quo ipse, Creatura, Deo Creatori suo subdita, à cujus liberali manu sciebat provenire cuncta, tantæque ejusdem majestati subjicienda noverat omnia, humillimum sacrificando homagium, Supremo Numine dignum præstare, amplissimè satagebat. Duo sunt in Sacrificio quovis attendenda: externum unum & visibile; internum alterum & invisibile: externum est victima, & dicata Sacrificio munera; uterant à Cain, fructus terræ: & ab Abel primogenita gregis. Internum invisibile ac spirituale, est dispositio interior cordis, hominis sacrificantis affectus; quo se ut nihilum prosternt ante Dominum; adorat majestatem divinam, seseque sistit ad arbitrium Creatoris, ad instar pecudis, pro ejus hono-

honore veneratione & gloria immo-
landam hostiam, & hic est verus Dei
cultus; hæc recta pietas, hæc soli Deo
debita servitus. Hinc Augustinus de
Civitate Dei lib. 10. cap. 4. ait: *Sacri-
ficiū visibile invisibilis hujus Sacri-
ficii Sacramentum*, id est, *Sacrum sig-
num est*. Hac veritate posita, jam fa-
cile est dijudicare; cur Deus rejecerit
sacrificium Cain, & abelis gratiosè
receperit. Apud Cain tam externum
Sacrificii, quam internum condemna-
batur meritò: externum, quoniam
ille non obtulit Deo, nisi communia
fructum, excellentiora servando sibi.
Internum, quia scrutabatur Deus
cor ipsius & se despiciatui haberi vide-
bat, & Fratrem ejus odio. Contrà,
sacrificium abelis totum erat acceptum
Deo, tam pro victima exteriori;
quando non nisi optima quæque ac se-
lectissima obtulerat Domino: quam pro
interiore, puritate ac simplicitate cor-
dis, quod ferebatur profundo in Deum
respectu; & fraterna in Cain charita-
te, refertum erat. Ita, ut quamvis D.
Gre-

*Dominus
respexit
ad mune-
ra Abelis
igne de
caelo misso*

Gregorius in Job, l. 22. cap. 8. dicat: Non Abelex muneribus, sed ex Abel munera placuerunt; dici etiam possit, & Abelex muneribus, & ex Abel munera placuisse. Atque ideo Dominus respexit ad Abel & munera ejus. Theodotion, ut S. Hieronymus notat, ex hebraico reddidit latinè: Dominus consumpsit igne, de cœlo dilapso munera Abel, & non munera Cain. Est hoc usitatum Deo, ad ostendendum sibi gratum Sacrificium; ignem, quo victimæ cremantur, ab astris submittere: ita Salomonis, ita Eliæ, ita hic Abelis nostri Sacrificia, ignis è cœlo missus admiranda, venerandaque reddidit. Hinc statum viam invenit, tam Deo accepti, tam pii, tam justi, tam innocentis integerrimique Centum & viginti novem annorum viri Abelis fors, nex est.

CRUX

CRUX

Justi Abrahami.

Gen. 22.

Secundus advenit Abraham, purum
aurum, ad coticulam fidei sistendum.
Tentavit Deus Abraham, & dixit ad e-
um: Tolle filium tuum unigenitum,
quem diligis, Isaac; & vade in terram
visionis, atque ibi offeres eum in holo-
caustum super unum montium, quem
monstravero tibi. Extraordinarium
sanè, durum atque inauditum haëtenus
mandatum: tolle Filium tuum, tolle u-
nigenitum, tolle, quem intimè diligis,
divinitus promissum, miraculosè do-
natum, sollicitè sanctèque eductum;
posteritatis spem unicam, Isaacum. Er-
gone fieri potest, ut Deus Deo adver-
setur? concesserat istum gnatum per
grande miraculum, & quomodo nunc
eundem sibi vult immolari per immane
paricidium? est ille Filius radix, per
quam erat multiplicanda progenies, si-
cut stellæ coeli, & arenæ maris: & nunc
radicem excindi, Isaacum in holocau-
stum

*Unigeni-
tus Isaac
immolari
jubetur.*

E

stum

stum offerri, totumque sacro igne absumi, heu dolor! imperat? nūm hoc sit æstuarie tribulationis igne, decernendum deferro Genitoribus, suos unicos paternè diligentibus. Fidelis Abraham jam tum didicerat politicam Augustini, li. 16. c. 32. de civit. Dei: *Divino intonante præcepto, obediendum est, non disputandum.* Quare de nocte consurgens (crediderim facile, sat ei somnus excusatus fuerit) abiit ad locum, quem præceperat ei Deus, ad terram visionis, sic dictam, quod in ea Dominus Abrahamo sese videndum exhibiturus esset: retinet hodie dum locus idem nomen, & hebraicè dicitur, Moria. Mons ille latè extenditur, & in plures diffunditur colles: in horum uno Templum & fortalicium Davidis fuit erectum: in alio, extra urbem posito, qui, quod caput Adami, ut aliqui volunt, ibi fuerit repertum, Calvaria cognominabatur, Iesus Christus fuit crucifixus: sustinetque D. Hieronymus, ex hebræorum traditionibus, in eodem hoc calvariæ colle, immolandum fuisse Isaacum. à Bersabea, quam inhabitabat Abraham, ad montem Mo-

Mons
Moria

gia

ria, viginti circiter Milliaria erant conficienda. Quid existimamus, quo animi motu suscepit hoc iter Abraham? quibus interdum noctuq; cogitationem inquietarum procellis, exagitatus fuerit, quos turbulentos mœstitiæ fluctus frangere necesse habuerit? ad gressus credo singulos, fenserit novos mœroris aculeos: quo montem accedebat propius, eò cor premebatur acerbius, stringebatur angustius. die tertio elevatis oculis vidit locum procul. O triduum, ter rigidum! ad minimum igitur quattriduo vè, acerrimis animi angustis amarè pressus, incessit Abraham. Tulit signa holocausti, & imposuit super Isaac Filium suum: ipse verò portabat in manibus ignem & gladium: cumque duo, relictis ad Sarcinas famulus pergerent simul; dixit Isaac Patri suo: Pater mi: at ille respondit, quid vis fili: ecce, inquit, ignis & ligna, ubi est victima holocausti? dixit autem Abraham, Deus providebit sibi victimam holocausti, Fili mi. Pergebant ergo pariter, & venerunt ad locum, quem ostenderat ei Deus: in quo ædificavit altare, & desuper ligna composuit.

*V. Etima
holocausti.*

E 2

O Cœ.

O Cœlum! O Terra! alligatur Isaac;
ponitur in altare super struem ligno-
rum. Quid agis Isaac? nunquid ex eph-
bis excessisti? nunquid triginta septem
annorum es? extra patriam potestatem
collocatus? cur te finis ligari? Num ad-
huc quæris, ubi victima? est in te;
est in Patre tuo duplicata: victima, pia
voluntas tua, victima, genitori tuo in-
natus paternus amor, victima, spes u-
nica promissæ posteritatis: hæc tria si-
mul & semel omnia hic immolantur.
Extenditque manum & arripuit gladi-
um, ut immolaret filium, hic obstupue-
re membra, steteruntque brachia: Ita-
ne genitor, natitui sanguine purpurabis
gladium? itane Parens, unigeniti cruore
consparges altare? sic cine desolatus sine
prole pater, quem diligebas unice Isaacum,
flammarum pabulum, æternitati
transmittes? heu miserum, orbatum u-
nigenito patrem! & ecce Angelus Dei
de Cœlo clamavit: Abraham! abra-
ham! non extendas manum tuam super
puerum: neque facias ei quidquam:
Nunc cognovi, quod times Deum: be-
nedicam tibi. O quali gaudio! quanto
sola.

solatio cœlestis hic genius cumulaverit
Abrahamum simul & Isaacum ! quis sa-
tis capiat placidam utriusque mentem ?
novos amoris æstus ? tenerrimos Patris
& Filii complexus ! jam tempestas omnis
desæviit ; plena serenitas affulget ; tenta-
men superatum est , aurum probatum ;
Abraham fidelis , justus , timens Deum
cognitus , Benedicitur.

C R U X

Justi Josephi Proregis

Ægypti.

Gen. 37.

PErgimus à Bersabeâ , in terram Cha-
naam ad Patriarcham Jacob , Jsaaci
filium : ingrediemur domum , quam ad
stuporem , notabimus metalliferam.
Iosephum unum , ex Filiis Jacob , im-
primis dilectum , Jsaaci Nepotem , Pro-
nepotem Abrahami , dum ad turbinem
purificantis ignis exhibebimus , ceteros
unâ domesticos Patrem & Fratres , ad
furnum tribulationis campanicum , suo
E 3 quem

*Ioseph singulariter
a Patre dilectus,
invidiam Fratrum.*

quemque modo ceu ferrum, ceu stannum; ceu argentum aut aurum, vel probatione illustrari, vel sedimenta & feces æris excoquere, adverteremus.

Jacob eò quod in senectute, anno ætatis suæ nonagesimo primo, genuit Ioseph, diligebat eum super omnes filios suos, fecitque ei tunicam polymitam. videntes autem fratres ejus, quod à Patre plus cunctis Filiis amaretur: *Oderunt eum, nec poterant ei quicquam pacificè loqui: Gen. 37.* Ecce ad ipsa propè Iosephi incunabula excitatur invidentium ignis, & clibanus aptatur pro excoquenda Scoria. Filius accrescens Ioseph, velut Rosa candida inter Fratrum falsorum spinas, ad annum usque decimum sextum, ægrè admodum emergit: quot numerabat Fratres, tot sustentabat annulos, quibus dum fraternè verba promebat blanda ac mellea; retrudebantur durè aspera & fellea, nec præ livore posterantiefferre pacifica. Verè Fili mi accrescens Ioseph, te tu Fratres per tribulationis ardorem, ab prima ætatis Scoria, exactè despuant. Sed quid audio? etiam Ioseph cona-

conatur ariginem nescio quam, à quibusdam suorum Fratrum contractam, ne ea exedantur, delimare. Erubuit candens Rosa, ad spinarum, quas inter virtutis odorem spirabat, suorum Fratrum improbum facinus: *accusavitque Fratres suos apud Patrem crimine pessimo.* Videtur insimulatio hæc Filios Balæ & Zelphæ, uxorem Patris sui, quibuscum tunc pascebat gregem, potissimum tetigisse. Interpretum plures hic multum laborant, ut quale demum fuerit crimen illud, quod ex modo, quo exponitur, contra morum honestatem horrendum fuisse arguunt, deprehendere possint. Refragatur his nec absque ratione recens Author, & eruditione & sapientia pollens, sentitque, dum audimus solutiorem vivendi rationem, moresque huiusmodi intemperantes, quibus ipsa Orbis capita futureque electæ gentis Patriarchæ, depravati notantur, oportere satius descendere in humilitatem; quam cupida nimis curiositate, conjecturisque semper incertis errorique obnoxius, ea quæ & scriptura

*Fratres
accusat
crimine.*

*Narrat
somnia.*

subticere, & Spiritus sanctus operta reconditaque tenere maluit, consequi velle. Hoc indubitatum est; delatum crimen, visaque & incautè narrata fratribus somnia, majoris invidiæ odiique fomitem ministrasse: quosq; antea non nihil sopitos premebant ignes, jam habituleonum turgidi, luculentas proflabant iras. Dixit ad eos: audite somnium meum, quod vidi: putabam nos ligare manipulos in agro, & quasi consurgere manipulum meum & stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. Responderunt Fratres: nunquid rex noster eris? aut subiciemur ditioni tuæ? aliud quoq; vidit somnium, quod narrans Fratribus ait: vidi per somnium quasi Solem & Lunam, & stellas undecim adorare me. Increpavit eum Pater suus & dixit: quid tibi vult hoc somnium, quod vidisti? num ego & mater tua, & Fratres tui adorabimus te super Terram? invidebant ei igitur Fratres sui; Pater verò rem tacitus considerabat.

Candida mens Iosephi, & experientia dolique expers ingenua Juventus, ab

ab hac sua visorum relatione, sinistros in suorum animis affectuum motus excitari posse, eum suspicari non sinebant. Impellebatur verò ad ea referenda sensu quodam vehementi, qualem nocturnæ revelationes divinæ, longè præ communibus inanibusque somniis vivaciorem aspirare; & Augustino à Monica Matre sua sic edocto, teste, in evigilantium mentibus altè impressum, speciem relinquere consueverunt.

Jacob quamvis ad sistendum, quod *Jacob*
 Josepho apud Fratres metuebat, gravio- *somnia*
 ris invidiæ incrementum, prudenter in- *suspiciatur*
 crepasset eum; rem tamen tacitus confi- *futuro-*
 derabat profundius: suspicabatur enim *rum præ-*
 verò hæc somnia, Dei vocem esse & fu- *saga.*
 turorum omnia; quibus placeret Divi-
 næ Bonitati pronunciare sibi; quod
 hunc Filium suum, cujus virtutem indo-
 lemque probatissimam parens ipse ad-
 mirabatur, supra reliquos omnes longi-
 us elevatum, ad magna in hoc Mundo
 administranda, arcano suo consilio, de-
 ducere decrevisset. Interim Joseph re-
 verendam Patris correctionem, filiali
 observantia humillimè suscepit; ac ve-

luti parvulæ sibi portandæ cruculæ ha-
meros patienter supposuit.

*Ioseph
mittitur
ad Fratres*

Cum jam Fratres in pascendis gregi-
bus morarentur in Sichem, mittitur ad
eos, *ut videat, si cuncta prospera sint.*
O quid agis Jacob! in quale discrimen
conjicis Iosephum? si non videret eos,
nec videretur ab eis, cuncta forent pro-
pera: immittis agnum in fauces lupo-
rum: vale Ioseph; dum mitteris, amitte-
ris Ioseph.

Perrexerunt post Fratres suos & invenit
eos, non tam Fratres, quàm latrones,
quàm fratricidas, quam sanguisugas,
*qui cum vidissent eum procul, ante-
quam accederet ad eos, cogitaverunt
illum occidere:* & mutuò loquebantur;
ecce somniator venit, venite occidamus
eum, dicemusque fera pessima devora-
vit eum, & tunc apparebit, quid illi pro-
fint somnia sua? dum sic Zelotypia ac-
censi, meris omnes ardent odiis, in uno
Ruben sanguis fraternus incalescit, ebu-
lliitque ad commiserationem: nitebatur
liberare eum de manibus eorum, & di-
cebat: non interficiatis animum ejus,
nec effundatis sanguinem, sed projicite
eum

eum in cisternam hanc, quæ est in solitudine, manusq; vestras servate innoxias, hoc autem dicebat, solens eripere eum de manibus eorum, & reddere Patri suo. O Ruben! hæc tua pietas in Patrem, ne orbatus dilectissimo Filio conficiatur mœrore; & in germanum Fratrem tuum, ne crudeli letho profundat animam; quantum tibi tandem, quamque amplum conciliaffet paternæ benedictionis augmentum? nisi, quod ascendisti cubile Patris tui, & maculatum ejus stratum, benedictiones dispertientem retardarent.

Cofestim igitur pervenit ad Fratres suos, nudaverunt eum tunica talari & polymita, *miseruntque eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam.*

Immittitur in cisternam.

Joseph! hoc non somniaveras: jam de te conclamatum videtur: fame ac inedia enecandus es: quam dein jejuna tibi somnia finges! Polymita sua tunica, ejus flos multicolor Fratrem oculos continuo compungebat, spoliatus est, & inferiore quoque exutus talari, quid indumenti boni retinet? erat fortasse aliquod vanitatis retrimendum in istis spumeis vestitus coloribus,

hac tribulationis flamma exsiccandum
 O Deum bonum! quæ mens esse poterat
 Josepho? reperire sese in horridâ soli-
 tudine; in profunda cisterna, undè e-
 mergendi spes nulla, vestibus nudatum
 necessarijs omnibus destitutum, Patri
 solatio privatum; ab omni humana ope
 planè remotum. O quàm in sicca ar-
 daque hac cisterna, ad adolescentiæ
 stannum, ab omni scoria, ad purum
 excoquendum, ardet fornax accensa
 nimis. Subduxerat se Ruben primus
 Josephi assertor & advocatus; nescio
 quò? forsan ut exequeretur, quod inten-
 derat & Josephum è cisterna extractum,
 clam redderet Patri. Interim sedentes
 reliqui, ut comederent panem, viderunt
 Ismaëlitas viatores: His visis incipit
 Josepho patrocinari Judas; & dixit:
 quid nobis prodest, si occiderimus fra-
 trem nostrum? & celaverimus sangui-
 nem ipsius? melius est, ut venundetur
 Ismaëlitis, & manus nostræ non pollu-
 antur, frater enim & caro nostra est. Ac-
 quieverunt fratres sermonibus illius,
 & prætereuntibus Madianitis nego-
 tiatoribus, extrahentes eum de
 cister-

enditur
 et man
 ipsum.

cisterna, vendiderunt eum Ismaëlitis viginti argenteis, qui duxerunt eum in Ægyptum.

Notat Naturæ indagator Plinius, eandem materiam aliud gignere primis ignibus, aliud secundis, aliud tertiis. Josephus noster ab ineunte ætate plumbago, rudis metallica terra, fratrum suorum æstuosa invidia, velut ignibus primis gignitur domi æs purius, rurali verò in qua modò versamur, calamitate, (quæ quàm gravis acciderit, loquuntur fratres ipsi Gen. 62. videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audivimus) dum cultu verficulore nudatur; dumq; vel de vita servanda, vel morte inferenda dubiè concertatur, velut secundis ignibus tostus, acriterque adustus in splendidum stannum, deicitur in cisternam, in qua tanquam in fodinâ argento fæcundâ, cordis angore, amarissimi animi luctu ac mœrore, desolatione horrida ac ineplicabili, velut tertijs ignibus ter purificatus, perficitur mutaturque in argentum, argenteos viginti: quibus ex cisterna extractus, æstimatur, venditur.

emi-

emittitur solvitur, Argenteus Ioseph, & mancipium abducitur in Ægyptum.

*Tunica
Ioseph tin-
gitur san-
guine hæ-
de.*

Reversus Ruben ad cisternam, pro-
dubio, jam nil minus cogitantibus fra-
tribus, Iosephum educturus, non invenit
puerum : & scissis vestibus pergens ad
Fratres suos ait: puer non comparet, &
ego quò ibo? quò ibis? ibis ad celandum
Fratrum tuorum scelus nefandum, una
cum illis ad tunicam Iosephi in sangui-
ne hœdi tingendam; ibis ad mittendos
qui ferant ad Patrem & dicant: hanc in-
venimus, vide utrum tunica Filii tu-
sit? an non? Proh perfidos Fratri Fra-
tres! subdolos Parenti Filios! vide utrum
sit, an non? quid subjicitis, an non? quid
verò vobis, rerum gestarum ignaris, de
inventa tunica, dubium remanere po-
tuerit: quam cum agnovisset Pater, ait:
Tunica Filii mei est, fera pessima com-
edit eum: bestia devoravit Ioseph.
Jam discite quales non inemini & sitis,
non Fratres, non Filii, sed feræ pessimæ,
Bestiæ: Scissisque vestibus, indutus est
cilicio, lugens Filium suum multò tem-
pore: congregatis autem cunctis liberis
ejus, ut lenirent dolorem Patris, noluit
confo.

*Agnosci-
tur à Pa-
tre.*

consolationem accipere; sed ait: descen-
dam ad Filium meum lugens in infer-
num, & perseveravit in fletu.

Quis non collacrymaret tam feram,
tamque sævam, centum & septem an-
norum senis, calamitatem: premitur, si
non opprimitur, mœrore, non nisi mor-
te domando. Immitia fata nostra, nec
justo quantumcunque seni norunt par-
cere: decrepitum Jacob, vetus & expoli-
tum aurum, in quo nullum recremen-
tum; ad consummatæ tamen virtutis
specimen denuò edendum, etiam in af-
flicta per semetipsam senectute, Hera-
clio lapidi affruare non cessabunt. Con-
suetudo antiqua, quæ postmodum a-
pud Judæos transiit in ordinariam, ob-
tinebat, ut in adversitate inopinata ac
gravioze, scissis vestibus induerentur
cilicio, id est, vestimenti ex pilis capra-
rum confecto: in quo nunc etiam intus
& extrà afflictissimus Jacob, luget fi-
lium suum amarissimis lacrymis, fle-
tuque continuo inconsolabili. Interea
Madianitæ vendiderunt Iosephum in
Ægypto, Putiphari Eunuchò Phara-
onis magistrato militum, prætoris co-
hortis

*Ioseph
Putiphari
servus*

*Significa-
tio Eun-
chi.*

hortis Præfecto, exercitiis Principi.
Nomen eunuchi, quod hic tribuitur
Putiphari, conjugato utique, viro inte-
gro, non est accipiendum in vulgari
aliàs significatione, pro castrato aut
spadone, sed est nomen honoris, quod
illis, ad quos digniora in Principum at-
lis munia deferrebantur, impertiebatur.
mutuatam videtur à Græcis, quibus sig-
nificat custodem cubiculi Regis aut Re-
ginæ, quales nos hodie dum, honorari-
os Regum Principumque Cubicularios
nuncupare consuevimus, esto fuerint
quandoque plures, Eunuchi re ipsa ve-
ri, huiusmodi officiis honoribusque per-
functi. Ipsi etiam Satrapæ, & Provinci-
arum Gubernatores in Oriente hoc ho-
noris nomine insigniri sese gloriaban-
tur.

*Uxor Pu-
tipharis
deperit
Iosephum.*

Post decem aut undecim ferme an-
nos, quibus serviens Putiphari Ioseph,
multiplicaverat tam in ædibus, quam
in agris cunctam ejus substantiam, in-
jecit Domina sua oculos in eum, pul-
chrâ facie, & decorum aspectu, anno-
rum circiter viginti septem, & ait: dormi
mecum: huiusmodi verbis per singu-
los

los dies mulier molesta erat adolescenti:
 & ille recusabat stuprum, nequaquam
 acquiescens operi nefario, dixit ad eum, *Ioseph re-*
 ecce Dominus meus omnibus mihi tra- *pudiat*
 ditis, ignorat quid habeat in domo sua: *scelestam.*
 nec quidquam est, quod non in mea sit
 potestate, vel non tradiderit mihi præ-
 ter te, quæ uxor ejus es: quomodo ego
 possum hoc malum facere? & peccare
 in Deum meum? accidit autem quadam
 die, ut intraret Ioseph in domum, &
 operis quippiam absque arbitris faceret;
 & illa apprehensa lacinia vestimenti e-
 jus, diceret; dormi mecum qui relicto
 in manu ejus pallio fugit & egressus est
 foras. Cumque vidisset mulier se esse
 contemptam, vocavit ad se homines
 domûs suæ & ait ad eos: en introduxit
 virum Hebræum, ut illuderet nobis: in-
 gressus est ad me, ut coiret mecum: cum-
 que ego succlamassem, reliquit pallium,
 quod tenebam, & fugit foras: in argu-
 mentum ergo fidei retentum pallium
 ostendit marito revertenti domum; &
 ait. ingressus est ad me servus Hebræus,
 quem adduxisti, ut illuderet mihi: cum-
 que audisset me clamare, reliquit pal-
 lium

F

lium

lium, quod tenebam, & fugit foras. Hi
auditis Dominus, & nimium credulus
verbis conjugis, iratus est valde tradi-
ditq; Joseph in carcerem, ubi vincti Re-
gis custodiebantur, & erat ibi clausus.

Sic bonus Joseph, Justus Joseph, Inno-
cens Joseph, fidelis Joseph, Castus Joseph
mancipatur carceri: nova sors dura fa-
torum. Nunquid purum, candidum, vir-
gineum argentum est Ioseph? quid hel-
cysmatis nova hæc tribulationis fornax
in te excoquet? intelligo: his ultimis ig-
nibus in aurum sublevaberis.

Domus

Jacob

magni æs-
timanda.

Ad verè æstimandam Iosephi virtutem & patientiam, oporteret nos tantisper personam ejus induere, ac in animo nobiscum, non nihil delicatè ad sensum doloris considerare, quid illud, quod ipsi acciderit? undè dilapsus? ad quæ tot annorum turbulento spatio redactus sit? domus Jacob erat dives & potens, quales & Isaac, Patris, & Abrahami ejus Avi semper extiterunt spectatæ & magnæ: eo in splendore & existimatione apud omnes, ut Supremi Reges, ac Principes cum iis fœdera sancire posse, felicitati suæ tribuerent. Nec miretur quis, cum

Jacob

Jacob vir fuerit adeo clarus & illustris, quomodo nihilominus, tanto loco nati, ejus Filii, gregem palcerent ipsimet? tali enim, id temporis perhonorata occupatione distinebantur summi quique Saul Rex Israël. I. Regnum c. II. veniebat sequens boves de agro, ad auditum populi flectum ob tyrannidem Nabas ammonitæ; mox jubet concurrere populum; recensuit, eum & stetit in fronte trecentorum millium virorum, & percussit Ammon: heri bubulcus, hodie Imperator exercitus. Ioseph ergo tam ampla domo natus, à Patre tenerrimè dilectus; fratres experitur capitales hostes, qui quominus ei vitam sustulerint, gratiam se magnam præstitisse rati, iniquissimo mercatu alienigenis illum divdunt; atque ita tractu unico, libertatem adimunt, Patria ejiciunt, domo excludunt, Patre orbant, omnibusque in Mundo charis exspoliant: ex opulento inopem; ex Domino servum, ex libero mancipium impia metamorphosi conficiunt. Quid quæso ista ætate erat esse mancipium? nisi infimæ fortunæ consortem

*Quid sit
mancipium.*

agere cum vilissimis sordidissimisque
terræ homuncionibus, quorum abjecta
conditio jumentorum gradu haud supe-
rior digniorve statuebatur. Unum se-
vatur discrimen; jumentum à labore re-
ducitur in stabulum ad præsepe & pabu-
lum: Joseph à laboriosâ œconomia Pu-
tapharis, abstrahitur in carcerem ad vin-
cula, ad compedes, martyr castitatis;
talis hic à S. Ambrosio piè declaratur.
Afflictionem cordis ejus & doloris mag-
nitudinem notat Spiritus Sanctus, ut do-
cet Augustinus in Psalmum 104. *Humi-
liaverunt in compedibus pedes ejus fer-
rum pertransiit animam ejus.* Stupe-
quis merito, inquit S. Chrysostomus,
Deum; quod sinat hominem adeò iust-
um, tam duriter haberi; triumphare vi-
tia, virtutem deprimi, castitatem puni-
ri, coronari impudentiam. Sed inquit
idem, sola est sapientia æterna, quæ satis
capiat admirabilem illam œconomiam,
quâ Electos suos ducit & perficit Deus
Joseph in carcere, in catenis, in compe-
dibus, jam in aurem formatus, versaba-
tur nunc in manu Dei, tanquam adamas
in officina artificis, qui multiplicatis fi-
ne

ne numero malleorum ictibus, minimè lādere, nocere, aut offuscare intendit, sed vel maximè gemmam expolire, pretiosissimamque procudere, sedulò allaborat.

Accidit porro, ut Præpositis Pincernarum, & Pistorum magister mitterentur in eundē carcerem in quo erat, vinctus & Joseph aliquantulum temporis fluxerat, quandò visa noctu somnia, manè ambobus solitò tristioribus, cuiq; congruè interpretatas est Joseph: & rogat Pincernam; tantū memento mei cū bene tibi fuerit, & facias mecum misericordiam, ut suggeras Pharaoni ut educat me de isto carcere, quia hic innocens in lucum missus sum. Die tertio, qui natalitius Pharaonis erat, restituitur ut Joseph prædixerat, in locum suum Princernarum Præfectus: & tamen succedentibus prosperis, oblitus est sui interpretis.

Post duos annos, cum non esset ex omnibus Ægypti conectoribus, cunctisq; sapientibus qui visum à Pharaone duplex somnium interpretaretur; tunc demum reminiscens pincernarum Ma-

*Pincerna
Pharaonis
& Pistorum
Magistro in-
ductis in
eundem
carcerem
interpre-
tatur Jo-
seph som-
nia.*

*Joseph e-
ductus ex
carcere,
explanat
Pharaoni
vise.*

gister ait: confiteor peccatum meum
est in carcere puer Hebraeus, cui nar-
rantes somnia: audivimus quidquid po-
stea rei probavit eventus. Protinus ad
regis imperium, eductum de carcere Jo-
seph rotonderunt, ac veste mutatâ ob-
rulerunt ei. Cui ille ait: vidi somnia, nec
est qui edisserat: quæ audivi te sapientis-
sime conicere. Respondit Joseph, abs-
que me Deus respondebit prospera Pha-
raoni. Narravit ergo Pharaon quod viderat.
Respondit Joseph; somnium Regis
unum est: quæ facturus est Deus, ostendit
Pharaoni: Septem boves pulchræ, &
septem spicæ plenæ, septem ubertatis
anni sunt, eandemque vim somnij com-
prehendunt: septem quoque boves tennes
atque macilentæ, quæ ascenderunt post
eas; & septem spicæ tennes, & ventu-
rente percussæ; septem anni venturi
sunt famis: qui hoc ordine complebun-
tur. Quod autem vidisti secundò ad ean-
dem rem pertinens somnium, firmitatis
indiciu[m] est. Nunc ergo provideat Rex
virum sapientem & industriu[m], & præ-
ficiat eum terræ Ægypti, qui quintam
partem fructuum per septem annos fer-
tilitatis congreget in horrea, & omne
fru-

frumentuē sub potestate Pharaonis con-
datur, serveturq; in urbibus; & præpare-
tur futuræ septem annorum fami, quæ
oppressura est Ægyptum, & non con-
sumetur terra inopiâ. Placuit Pharaoni,
consilium, & cunctis ministris ejus. Dix-
it ergo ad Joseph : Quia ostendit tibi
deus omnia, quæ locutus est : tu eris su-
per domum meam; & ad tui oris imperi-
um cunctus populus obediet: uno tantū
regni folio te præcedam dixitq; rursus
Pharao ad Ioseph: ecce constitui te super
universam terram Ægypti: tulitq; an-
nulum de manu suâ, & dedit eum in ma-
nu ebyssinas: vestivitq; eum stola, & col-
lo torquē aureum circumposuit fecitq;
eum ascendere super currum suum se-
cundum, clamante præcone, ut omnes
coram eo genu-flecterent, & præposi-
tum esse scirent universæ terræ Ægypti.

Hic jam Deus ipse recondita Provi-
dentia suæ mysteria pandit: videmus
enim, quemadmodum arte pictoria ad-
hibentur attricolores, & obscuræ um-
bræ; ad illustrius educendū id quod vel
maximè eminere cupimus; ita sa-
pientiam æternam in effigendis ad
imaginem Christi sanctis suis; ipsam
F 4 flagi-

*Proclama-
tur Pro-
rex Æg-
ypti.*

*Admiran-
da divina
Providen-
tia, qua
evertit
maligni-
tatem pec-
cantium,
contra ip-
sorum ve-
luntatem
in majus
bonum,
electorum
decreto-
rumque
æterno-
rum fi-
nem:*

flagitiosissimorum hominum effusam
malitiam, tanquam atram nubem, ad
suos excellentius illustrandos, sublimi-
usque evehendos, cogere ac inflectere
nosse. Adeoque Deus est, ut inquit Au-
gustinus; *pravarum voluntatum, non
creator, sed ordinator: ut hinc etiam,
quod faciunt mali contra voluntatem
Dei, inde non impleatur nisi voluntas
Dei.* Hanc veritatem credere astrin-
gimur fide: quam in Iosepho & Fratri-
bus ejus palpandum videndamque præ-
bet scriptura sacra. Prædixerat Deus per
visa somnia Iosephum quandoque fore
magnum: hoc fratres oderant, eum-
que reducunt ad extremam miseriam:
qua ipsa Deus utitur tanquam funda-
mento excelsius erigendæ ejus fortunæ.
Indicaverat porrò Deus, Iosephum ali-
quando ab ipsis adorandum, eosque il-
li subjiciendos: contra conspirant om-
nes; & ad vaticinii hujus veritatem eli-
dendam; Iosephum, repudiatum suum
Dominum, libertate privant, servituti
addicunt, & jam mancipium, in peco-
rum turmam, quodammodo redigunt:
Hanc ipsam Deus infimam servitutis
sortem

sortem, tanquam primum Domini gradū disposuit per quem Joseph conscenderet ad supremum dignitatis apicē illudq; gloriæ culmen, in quo eum adorare, seque servos subicere non tardarent Fratres. Est hic proprius divinitatis character; qui una ex parte spectandum exhibet, Creatoris inconcussam providentiam ex altera verò infirma creaturarum contra Deum consilia. Quid dignius Deo? quidve aptius ad demonstrandum jus ejus supremum, & absolutum in omnes imperium? quam hominibus contra homines, & pro hominibus, uti; eosque per illos ipsos nusus & conatus, quibus omni studio, divinæ dispositioni contravenire contendunt, ad universam suam voluntatem ad amissim exequendam, volentes nolentes, scientes ignorantesve pro libitu adhibere. Quis nondum videat, quod unus Deus sit, qui in terris faciat omnia: adeoque incassum turbetur quis fortuitis hujus vitæ casibus: à Deo sunt, si non imperati, certè permissi, immissi & in nos directi sentiebat ita Ioseph, dum se manifestans Fratribus agebat;

F 5

non

non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum eadem hac cognitionis sublimitate, rarissimæque virtutis præstantia eximius David, meritò suspiciendus est, 2. reg. 16. Semei maledicebat mittebatque lapides contra David, & contra universos servos Regis: dicebat Abisai Regi: quare maledicis canis his mortuus Domino meo Regi: vadam & amputabo caput ejus: & ait Rex: quid mihi & vobis est: dimittite eum, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei, ut malediceret David: & quis est, qui audiat dicere, quare sic fecerit dimittite eum, ut maledicat juxta præceptum Domini: si forte respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum, pro maledictione hac hodierna.

Hoc demum est ritè Deum suum agnoscere, revereri ac colere: ipsa hæc est, si quæ datur inter mortales, summa sinceraque pietas, illa verè debita Supremo Numini observantia: hæc una profunda humilitas, hæc solida virtus, infernum nescit, terram post se relinquit, superat passim homines; conec-

rat

rat cum Angelis ; transcendit Cœlum ,
ipsum Dei Sanctuarium penetrat , arca-
nis sese committit , sursum deorsum
volvuntur omnia , Cælum & Terra ;
ipsa sui secuta , arbitrio Dei dedita , im-
pavidè conquiescit , vix impar Beatis.

Talis nunc exoritur Joseph , post Ca-
lamitatum suarum nubila , Phœbus :
qui squalibat in carcere , suâ cruce ; jam
fulget in Regia , splendissima luce : hir-
sutus heri capillis , cæsariæque intonsus ;
hodie comis flore præcinctis , graditur
ut sponsus : cui dudum pro indumento
vix suppetebant levidensia pannicula-
ria ; is jam auro virgata excolitur at-
talica : pauperior Iro ; fit ditior Cræso :
nuper mancipium ; nunc Regni delici-
um : insimulatus delicti , proclamatur
Prorex Ægypti. Hæc sanè omnia su-
pràmodum obstupescenda , non præ-
stitit fors fortuna , sed prima causarum
Causa , divina ab omni æternitate fluens
Providentia sempiterna : à qua Iosepho
hæc præstituta fuerunt fata.

CRUX

CRUX

Fratrum Iosephi.

Gen. 42.

INsignem Fratrum horum tribulationem, velut prioris scenæ Catastrophen subungere, visum fuit. Reducuntur non immerito ad Classen justorum, quoniam eos jam pridem iniquitatum suarum poenituisse, ipsimet confitentur. dum Ruben imprimis dolens lamentatur; puer non comparet, & ego quo ibo! ac cuncti simul congregati, omni meliore modo conabantur lenire dolorem Patris. Constituent illi, tanquam capita, duodecim tribus Israël: Bases erunt populi à Deo electi: condecet, ut expoliantur. Iosephum antè à Fratribus abundè jactatum, mutatis dextrè clypeis, jam vicissim illos, eruditè exagitantem, paulisper spectabimus: ad incudem & malleum eos trahet; seu ferrum fuerint, seu stannum, absumptis, quo ad fieri poterit, paleis, in argentum conflare studebit.

Tran-

Transactis septem ubertatis annis ; *Mittun-*
in universo Orbe fames prævaluit ; om- *tur in*
nesque Provinciæ veniebant in Ægyp- *Ægyp-*
tum , ut emerent Escas , & malum ino- *tum.*
piæ temperarent. Itaque etiam Fratres
Ioseph decem , Benjamin domi retento *Durius*
à Jacob , ingressi sunt in terram Ægyp- *excipiuntur.*
ti ut emerent frumenta : ad nutum au-
tem Iosephi omnia populis vendeban-
tur. *Cumque adorassent eum Fratres*
sui , & agnovisset , quasi ad alienos du-
rius loquebatur ; interrogans eos : unde
venistis ? qui responderunt de terra
Chanaan , ut emamus victui necessaria :
& tamen Fratres ipse cognoscens , non
est cognitus ab eis : recordatusque som-
niorum , quæ aliquando viderat , ait ad
eos : exploratores estis : ut videatis in-
firmiora terræ venistis. Qui dixerunt
non est ita Domine , sed servi tui vene-
runt ut emerent cibos : omnes filii unius
viri sumus : pacifici venimus ; ne quid-
quam famuli tui machinantur mali.
Quibus ille respondit ; aliter est : immuni-
ta terræ hujus considerare venistis. At
illi , duodecim , inquit , servi tui Fratres
sumus , Filii viri unius in terra Chana-
an :

an: minimus cum Patre nostro est: alius non est super. Hoc est, ait, quod locutus sum, exploratores estis: jam nunc experimentum vestri capiam: per salutem Pharaonis, non egrediemini hinc, donec veniat Frater vester minimus: mittere ex vobis unum, & adducat eum; vos autem eritis in vinculis, donec probentur, quæ dixistis; utrum vera an falsa sint: alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis vos: tradidit ergo illos custodiæ tribus diebus.

Trahuntur in Carcerem

Nunc itaque carcere, velut in clybano tribulationis conclusi, primo igne tanguntur. Haud difficilè fuerit tridui spatio, ex galena, Proregis sermone durius pungente sat præparata, elicere æs acutum, translucidumque metallum. O Fratres! iste vobis inexpectatus carcer, cisterna est: quam non Prorex aliquis aut Hominum ullus; sed iustus Deus, vindex malorum, ad frugem vestram adeò exsiccat, Mirabitur quis fortè, quomodo Ioseph non ignorans fraternum affectum, quo Ruben conatus fuerat, è manibus Fratrum, ipsum liberare & reddere Patri: nihilominus

ominus cum ceteris simul cum molestia
carceris affligere, non dubitaverit? ve-
rum quidem est, quod Ruben intenderet
salvare Josephum; sed dubium manet,
an fecerit omne id, quod in ejus-
modi gravissimo casu & vitæ, & liberta-
tis, debita in Fratrem pietas, omnino
exigebat: ita sæpè evenit, quando quis
non est, nisi semi justus; facit is qui-
dem aliquid pro Deo & justitia, si-
cut Pilatus pro Christo, sed non facit
satis.

Quod sacram Josephi attestationem *Iuramen-*
concernit, qua per salutem Pharaonis *tum Iose-*
jurat Fratribus: vos eritis in vinculis *phi.*
donec probentur quæ dixistis, utrum
vera an falsa sint: sciendum imprimis
hocce iuramentum fuisse apud Ægypti-
os longè sacratissimum; quod violasse
scelus erat morte piandum, consequitur
proindè non defuturum Josephum, quin
omnia fratrum dicta ad trutinam re-
rocet, ubi vereor inter malleum & invu-
dem angustabuntur desperantes saluti.
O quàm incautè, dictum! *alius non est*
super. Quomodo? quando hoc pro-
bari poterit? *alius non est super?*
imò

imò verò nunc est super, si unquam fuerit super : est super Domum Pharaonis, est super cunctum populum, est super universam terram Ægypti. Sed hæc relinquo : discent porro fratres, alium adhuc esto super & dictorum factorum, que veniam, in terram prostrati, deprecabuntur quàm humillimi.

*Simeon
ligatus
retinetur
in carcere,
reliqui
remittuntur
in domum.*

Die tertio educti de carcere, ait facite quæ dixi; & vivetis : Deum enim timeo, frater vester unus ligetur in carcere : vos autem abite, & ferte frumenta, quæ emistis in domos vestras : & fratrem vestrum minimum ad me adducite, ut possim vestros probare sermones, & non moriamini. Tollentque Simeon & ligans, illis præsentibus. Locuti sunt ad invicem : merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, & non audivimus, idcirco venit super nos ista tribulatio : & Ruben ait : nunquid non dixi vobis ? nolite peccare in puerum, & non audistis me : en sanguis ejus exquiritur. Nesciebant autem quòd intelligeret Joseph, eò quòd per inter-

pre-

pretem loqueretur ad eos : avertitque se parumper & flevit : & reversus locutus est ad eos ; jussit ministris , ut imple-
rent eorum saccos tritico, & reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam & illi portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt apertoque unus sacco, contemplatus pecuniam, dixit fratribus, & obstupefacti turbatique mutuò dixerunt : quidnam est hoc, quod fecit nobis Deus ? veneruntque ad Jacob Patrem suam & nar-
raverunt ei omnia, quæ accidissent sibi. Cum frumenta effunderent, singuli reppererunt in ore saccorum ligatas pecunias : exterritisque simul omnibus dixit Pater Jacob: absque liberis me esse fecistis : Joseph non est super, simeon tene-
tur in vinculis, & Benjamin auferetis : in me hæc omnia mala reciderunt. Jacob afflictissimus Parens continuis involvitur filiorum casibus ; meritò deplorandus, nisi à Deo, inde amplius foret beandus.

Joseph ex fratribus ligatum capti-
vumque retinet simeonem ; non fortè
fortuito, sed divino disponente. Numi-
G. ne. gatur?

Cur Simeon præ
aliis affli-
gatur?

ne. Indigebat Simeon indolis asperioris politura quadam singulari. Præfuera ipse conspirationi contra Joseph, cuius anxie depræcanti, ne intruderetur in cisternam, ne venderetur in æncipum pro ceteris durior accidit; verè prima potissimaq; malorum omnium causa. Ipse secundò genitus, post Ruben primogenitū, ceteris natu major, dum modo se conjunxisset Ruben cupiens Josephum salvare (cui vel propterea nunc meritò parcitur) cum & Judas Josepho faveret, facili negotio reliquorum violentiam infregissent, salvumq; conseruassent Josephum. Sed Simeon iras spirabat & odia: æquissimum itaque est, ut cui major hæret culpa, eidem gravior adhæreat pœna, atque ideo Simeoni protrahatur miseria.

*Simeon
descen-
dunt in
Ægyptum.*

*Joseph
clementer
excipit;
& collo-
quitur.*

Consumptis cibis tulerunt munera & pecuniam duplicem, & Benjamin quæ ægrè admodum dimittebat Jacob, descenderuntque iterum in Ægyptum & steterunt coram Joseph: obtuleruntque ei munera, & adoraverunt proni in terram. At ille clementer resalutatis eis; interrogavit, salvusne est pater ve-

Ister senex de quo dixeratis mihi? adhuc vivit! qui responderunt: sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit: & incurvati adoraverunt eum. Attollens autem Joseph oculos, vidit Benjamin fratrem suum uterinum, & ait: iste est frater vester parvulus, de quo dixeratis mihi? & rursum, Deus, inquit, misereatur tui, fili mi: festinavitq; quia commota fuerant viscera ejus super fratre suo, & erumpebant lacrymæ, & introiens cubiculum, flevit: rursumque lotâ facie egressus, continuit se, & ait ponite panes & pranderunt, biberuntq; & inebriati, quod est hebraicâ phrasi, recreati sunt, cum eo.

Præcepit autem Joseph dispensatori domus suæ; imple saccos eorû frumento, quantum possunt capere: & pone pecuniâ singulorum in summitate sacci: scyphum autem meum argenteum, & pretium, quod dedit tritici, pone in ore sacci junioris, factumque est ita. *Prandent simul.*

Orto mane dimissi sunt cû asinis suis jamq; urbē exierant & processerant paululū; tunc Joseph accersito dispensatore domûs: surge inquit, & persequere viros, & apprehensis, dicito: quare reddidistis.

tis malum pro bono ? scyphus quem furati estis, ipse est, in quo bibit dominus meus; & in quo augurari solet: pessimam rem fecistis, fecit ille, ut jussisset: & apprehensus per ordinem locutus est. Qui responderunt, quare sic loquitur Dominus noster, ut servi tui tantum flagitii communi serint. Pecuniā quam invenimus in summitate saccorum reportavimus ad te de terrā Chanan, & quomodo consequens est, ut furati simus de domo Domini tui aurum vel argentum? apud quemcunq; fuerit inventum servorum tuorum, quod quæris, mori iatur, & nos erimus servi Domini nostri. Qui dixit eis: fiat juxta vestram sententiam: apud quemcunq; fuerit inventum ipse sit servus meus; vos autem eritis innoxii. Itaque festinato deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli; quos scrutatus, incipiens à majore, usq; ad minimum, invenit scyphum in sacco Benjamin at illi scissis vestibibus, oneratisque rursum asinis, reversi sunt in oppidum.

O tristia corda! moestissimi animi! scissæ sunt vestes, magis laceræ mentes novus ignis, urens tribulatio; conflicatio insuperabilis; si quid in metallicā
ter-

terrâ fratrum, scoriarum paliarumve reconditum in venis lateat hoc acerri-
mo igne correptum, excoquetur totum
ad purum: argenteus ille scyphus, ar-
genteos reddet fratres.

Primus Judas cum fratribus ingressus est ad Joseph: omnesq; ante eum pariter in terram corruerunt. quibus ille ait: cur sic agere voluistis? an ignoratis, quod non sit similis mei, in augurandi scientia? cui Judas: quid respondebimus Domino meo? vel quid loquemur? aut justè poterimus obtendere? Deus invenit iniquitatem servorum tuorum: en omnes servi sumus domini mei, & nos, & apud quem inventus est scyphus.

*Reducti
ut fures
proster-
nuntur
antè Jo-
seph.*

Quid loqueris Juda? nunquid habes, quod justè obtendas? inventus est scyphus, unâ cum tritici pretio: qui pretium hoc vobis insciis reposuit, nunquid etiam scyphum imposuisse censebitur? sed inquis; Deus invenit iniquitatem servorum tuorum: agedum, quæ ista iniquitas? quam fateri videris? non est furtum scyphi; nam hujus insontes vos esse probè nostis; nec ejus vos unquam reos fateri poteritis; quam igitur iniquitatem

*Quæ ini-
quitas in-
venta.*

vestram ais invenisse Deū? O conscientia ! mordax vermis, qui non moritur, iniquitatē invenit Deus, quā ergā fratrem in domo paternā, duri ac asperi quotidie extitistis : iniquitatem invenit Deus; quā eundem invidiā, irā, odio, innocentem persecuti estis : iniquitatem invenit Deus, quā ipsum mille angustis pressum, frustra que deprecantem, cisternæ crudeliter intrusistis : iniquitatē invenit Deus ; quā de libertate, de vita, de sanguine ejus, impii consules statuere non horruistis : impietatem denique invenit Deus, quā nihil omnino juris aut dominii habentes, Sed pessimæ fidei summæque perfidiæ possessores ejus ipsum alienigenis divendere, tradereque in vile mancipium, ausi fuistis, immania saxa. Hæc est iniquitas inventa : agnoscitis ; expiate.

*Judas se
offert in
servum
loco Benjamin.*

Respondit Joseph : absit à me, ut sic agam qui furatus est scyphum ipse sit servus meus : vos autem abite liberi ad Patrem vestrum. Accedens autem propius Judas, confidenter ait : oro domine mi, loquatur servus tuus verbum : si intravero ad servum tuum patrem nostrum, & puer defuerit, (cum anima il-
lius

lius ex huius anima pendeant) viderit-
 que cum non esse nobis cum, morietur
 & deducant famuli tui canos ejus cum
 dolore ad inferos, ego propriè servus tu-
 us sum: non enim possum redire ad patrē
 meum absente puero, ne calamitatis,
 quæ oppressura est patrem meum, testis
 assistam. Non se poterat ultrà cohibere
 Joseph, multis corā astantibus: unde
 præcepit ut egrederentur cuncti foras,
 & nullus interesset aliēus agnitioni mu-
 tua: elevavitq; vocem cum fletu, & dix-
 it fratribus suis: ego sum Joseph: adhuc
 pater meus vivit: non poterant respon-
 dere fratres nimio terrore perterriti: ad
 quos ille clementer: accedite, inquit ad
 me: & cum accessissent propè: ego sum,
 ait Joseph frater vester, quem vendidistis
 in Ægyptum: nolite pavere, neq; vo-
 bis durū esse videatur quod vendidistis
 me in his regionibus, pro salute enim
 vestra misit me Deus ante vos in Ægyp-
 tum: non vestro consilio, sed Dei volun-
 tate huc missus sū, festinate & ascendite
 ad Patrē meū, & adducite eū ad me: cūq;
 amplexatus recidisset in collum Benja-
 min fratris sui, fleuit, illo quoq; similiter
 flētes super collū ejus osculatusq; est Joseph

Mutua
 fratrum
 agnitio.

*Gaudium
Patris.*

omnes fratres suos, & ploravit super singulos; post quæ ausi sunt loqui ad eum. Singulis quoque proferri iussit binas stolas, Benjamin verò dedit trecentos argenteos, cum quinque stolis optimis: tantundem pecuniæ & vestium mittens patri suo; addens & asinos decem, qui subveherent ex omnibus divitiis Ægypti: & totidem asinos triticum in itinere panesque portantes. Dimisit ergo fratres suos; qui ascendentes; ad Patrem suum Jacob, nunciaverunt ei dicentes; Joseph filius tuus vivit, & ipse dominatur in omni terra Ægypti: quo audito Jacob, quasi de gravi somno evigilans, tamen non credebat eis: illi contra referebant omnem ordinem rei: cumque vidisset plaustra, & universa, quæ miserat, revixit spiritus ejus, & ait sufficit mihi, si adhuc Joseph filius meus vivit: vadam & videbo illum antequam moriar.

Imò verò videbis illum. Ascendit Joseph obviam Patri suo, vidensque eum, irruit super collum ejus, & inter amplexus flevit: Dixitque Pater ad Joseph: jam lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & superstitem te relinquo.

Sic

Sic tandem cessant adversitates Iacob, tot annis afflicti Patris: & fortunæ amplificandæ favores, à multioribus factis cumulatè suppeditantur.

Cum fratribus adhuc paulisper agendum: nunquid & mirum videri poterit *Ioseph affligens* & durum, quod Ioseph suos *Fratres, amabat* quos tam sincerè, tantaque tenetudine *eos* adamabat; ut non nisi de felicitate *jamque* eorum procuranda augendâque cogitaret, tanto tempore, tantis intermentis, tamque amaris animorum cruciatibus, desolatos relinquere, immortâ mente valuerit? D. Augustinus in Gen. qu. 146. ait: Ioseph utique fratres non fecit calamitosos, quando tantæ ipsorum futuræ lætitiæ exitum cogitabat: & totum hoc agebat; ut eorum gaudium differretur & dilatione cumlaretur. Quos nunc, ut omnem deinceps metum solitudinemque deponant, solatio pro se *Timent ipsi, usque ad obitum Patres,* qui, animis quæ erigere non dedignati iri: nolite pavere, inquit, neque vobis durum esse videatur, quod vendidistis me: misit me Deus in Ægyptum: Dei voluntate huc missus sum. Necdum tamen inde Fratribus secura tranquillitas;

continuo metu fluctuabant animi, ad obitum Patris usque & ultra hoc namque sepulto, Gen. 50. timentes & mutuo colloquentes: ne forte memor sit injuriarum, quam passus; & reddat nobis omne malum, quod fecimus; mandaverunt ei dicentes: Pater tuus precipit nobis antequam moreretur; ut hæc tibi verbis illius diceremus: obsecro, ut obliviscaris sceleris fratrum tuorum, & peccati atque malitiarum, quam exercuerunt in te: nos quoque oramus, ut servis Dei Patris tui dimitteas iniquitatem hanc, quibus auditis flevit Joseph: veneruntque ad eum fratres sui, & proni adorantes in terram dixerunt: servi tui sumus. Quibus ille respondit: nolite timere: num Dei possum resistere voluntati? vos cogitastis deo malum; sed Deus vertit illud in bonum: ut exaltaret me. Sicut in presentiarum cernitis, & salvos faceret multos populos: nolite timere: consolatusque est eos, & blandè ac leniter est locutus. Hic denique sedatur animorum æstus; extinguuntur Fratribus tribulationis ignis; furno subtrahitur metallum; purificatum adamatur argentum.

Non possum non inhærere adhuc aliquan-

liquantulum istis Iosephi oraculis: *non Dei Pro-*
vestro consilio, sed Dei voluntate hac videntia
missus sum, num Dei possumus resistere geruntur
voluntati: vos cogitastis de me malum, omnia.

sed Deus vertit illud in bonum. Compo-
 namus, quæso hoc cum illis actorum 2.
 Viri Israëlitarum, audite verba hæc, Iesum
 Nazarenum, *definito consilio & præsci-*
entia Dei traditum, per manus iniquo-
 rum affligentes, interimistis, & c. 4. Asti-
 terunt Reges terræ, & Principes conve-
 nerunt in unum adversus dominum, &
 adversus Christum ejus: convenerunt e-
 nim verè adversus Iesum, Herodes, &
 Pontius Pilatus cum gentibus & populis
 Israël *facere, quod manus tua, & consi-*
lium tuum decreverunt fieri. Nonne hic
 unus idemque Spiritus, per Iosephum &
 Apostolos, unum idemque locutus esse
 notatur? utrobique clarè patet, non tam
 hominum depravata libertate, quam
 Dei providentiâ, divinaque voluntate
 geri, quæ aguntur in hoc Mundo. Præ-
 clarum omninò, & fortè hucusque
 rarum, ab hac veritate dogma desu-
 mere licebit: quo homo peccator sin-
 cere pœnitens, vereque ad Deum
 conversus, possit intuitu Dei, ex
 una

*Solatio
 Peccato-
 ris pœni-
 tentis.*

*Voluntas
Dei, du-
plici rati-
one, con-
siderata.*

una parte in dolore delictis : ex altera
vero etiam, ne affligatur nimium quo se
consoletur, reperire valeat. Voluntas
Dei duplici modo considerari potest
velut ipsa sanctitas, & justitiæ omnis
norma : vel ut universale rerum omni-
um Principium. Quando considerabi-
mus Deum ex hac parte velut justitiam
supremam ; & ex ista velut rerum om-
niū causam ; inq. hanc duplicem ideam
contorqueamus delictorum nostrorum
aspectum ; etiam vario agitabimur mo-
tu, alio, quo approbemus id, quod pro-
dit à Deo, alio quo condemnemus il-
lud, quod provenit ab homine. Afflicta-
mur de peccatis nostris ; quoniam illa
à Deo summè justo, iniquitatis, inso-
lentiæ, & ingratiitudinis abominandæ
condemnari cernimus : quando vero
eadem, ab eodem Deo, tanquam rerum
omnium principio, ad consequendum
Providentiæ suæ scopum, permessa esse
cognoscimus, non possumus non hanc
divinam permissionem, utpotè malo-
rum objectaculum ac velut in nigro ja-
culatorio orbe jaculamen in album,
submissè revereri, undè quamvis hæc
cogni-

cognitio, non debeat ab omni peccatorum dolore, eorumque detestatione, nos remove; potest tamen nimios, quibus inde deijcitur, mentis angores, inquietudinumque motus & excessus, in pœnitentis corde contrito, mitigare eumque erigere in spem veniæ. *Æqua-* *Etiam*
liter proinde concessum fuerit; & ob *peccata*
 peccata intuitu justitiæ divinæ, quæ il- *dupliciter*
 lorum enormitatem castigat, sese affli- *respicien-*
 ctare; & ob eadem, intuitu providentiæ *da.*
 voluntatisque increatæ; quæ ad suos fines, qui sincerè pœnitentibus nunquam non salutare eveniunt, prosequendos; ejusmodi lapsus sapienter indulget; dispositionem divinam adorare, voluntati Dei acquiescere; arcana ejus suspicere; adeoque animum piè tranquillare. Ita sanè peccatorem, sanctè pœnitentem, cujus cor justitiæ *Deus in*
 redditum, à Deo possidetur, vix quid- *peccatis*
 quam dignius in Orbe solari poterit; quàm quod in peccatis suis, ipse Deus fuerit inventus: qui infinità sua bonitate excessus omnes, in reconditæ sapientiæ suæ seriem ingredi voluerit; eosque in præstantes collocaverit usus,
 tum.

tum ad sancta sua ab omni retrò æternitate præstituta placita, fideliter adimplenda: tum ad ipsa peccatorum vulnera, in remedium salubriter applicanda; quo à gravioribus conscientia malis, animique morbis periculosioribus gratiosè præservetur homo: assumens videlicet venenum, ad conficiendum antidotum.

Hoc dogma, quod in consolatoriis Iosephi ad Fratres dictis concludebatur, pro soliditate sua eos, ad componendos pacatè animos, suaque fata humiliter amplectenda, haud gravate poterat inflectere: à quibus, nunc affatim animatis, ritèq; excultis gentium Patriarchis, adeoque etiam nostris Tritavis, atruvis, majoribusque venerabilibus, cum reverentia recedo, iisque superata fata, sortemque præcellentem gratior. Protracta aliquantò longius est Crux Iosephi & Fratrum ejus, pro ea, qua variebatur abundantia rerum, & vicissitudine eventuum, ne tamen nos deinceps benevolo lectori effusore calamo tædiosam crucem fabricare censeamur; quod sequitur procedentium
cruci.

crucigerorum agmen , brevi intuitu
spectandum , quasi per transennam
prætermittere studebimus.

CRUX

Justorum Moy sis & Aaronis

Fratrum : ac Mariæ Sororis.

Numer. 12. & seq.

MOyses Dux magnus Israëliti po-
puli ; Homo Dei Propheta simul & *Qualis
fuerit
Moy ses.*
Mundi doctor ; Deo inter mortales fa-
miliarissimus : de quo Deuter. cap. 34.
Sacra pagina testatur : non surrexit
ultrà Propheta in Israël sicut Moy ses ,
quem nosset Dominus facie ad faciem
in omnibus signis atque portentis : de-
prædicatur porrò Num. 12. Vir mitis-
simus super omnes homines , qui mo-
rabantur in terra ; & ab ipsomet Do-
mino extollitur hoc elogio : si quis fue-
rit inter vos Propheta Domini, in visi-
one apparebo ei, & per somnium loquar
ad illum : at nos talis servus meus Moy-
ses ; qui in omni domo mea fidelissimus
est ;

*Qualis
Aaron.*

est; ore enim ac l os loquor ei, palam, &
non per ænigmata & figuras, Deum vi-
det. Notate virum sanè incomparabi-
lem Aaron jussu divino Moyſi Fratri
conjungitur, Exod. 4. Sic disponente
Domino: Aaron Frater tuus levites, ſcio
quod eloquens ſit: ecce ipſe ingredie-
tur in occurſum tuum, vidensque te
lætabitur corde: loquere ad eum & po-
ne verba mea in ore ejus, & ego ero in
ore tuo, & in ore illius, & ostendam
vobis quid agere debeatis: & ipſe loqui-
tur pro te ad populum, & erit os tuum
tu autem eris ei, in illis quæ ad Deum
pertinent. Exodi 28. e. levatus Aaron
ſummum Sacerdotium, Sanctificatus
ministrat Domino. Notate Pontificem
maximum.

*Maria
inſicitur
lepra.*

Maria horum Soror ob verbum mi-
nus conſideratè propter uxorem Moy-
ſis Æthiopiffam prolatum, corripitur
à Domino & percutitur leprâ, Num. 12.
Ecce in Maria apparuit ca-
quafi nix: cum reſpexiſſe-
& vidiffet perfuſam leprâ,
ſem: obſecro ne fiat hæc quæ
& ut abortivum, quod ejicitur: Ecce
jam

jam medium ejus carnis devoratum est
leprâ. Clamavitq; Moyſes ad Dominum:
Deus obſervo, ſana eam. Cui reſpondit
Dominus: ſeparetur ſeptem diebus ex-
trâ caſtra, & poſtea revocabitur: exclu-
ſa, eſt itaq; Mariâ extra caſtra ſeptem di-
ebus: & populus non eſt motus de loco
iſto, donec revocata eſt Maria. Nonne
hoc affatim crucis dicemus eſſe, ſummis
Populi Dicibus principibus viris? Non
eſt ſatis Moyſes Num. XI. ob murmur *Moyſes ſe-*
populi eò deducitur calamitatum; ut al- *bimortem*
loquatur Dominum: cur afflixisti ſer- *optat.*
vum tuum? obſervo ut interficias me;
ne tantis afficiar malis.

In Aaroniſtrifti conſpectu Levit. X. *Ignis ab-*
binos ex filiis quia ignem alienum, quod *ſumit fili-*
eis præceptum non fuerat, obtulerant *os Aaron.*
coram Domino, egreſſus à Domino ig-
nis devoravit vivos: unde gemens Aa-
ron inquiebat quomodo potui comedere
mente lugubri? & nondû ſatis. Num. c.
xx. Venerunt filii Iſrael & omnis multi-
tudo in deſertû; mortuaq; eſt ibi Maria, *Mors*
& ſepulta in eodem loco. Cumq; indige- *Maria*
ret aquâ populus; convenerunt adver- *Murmur.*
ſum Moyſen & Aaron, & verſi in ſediti- *Populi.*
onem dixerunt: utinam perreiſſemus
H inter

inter Fratres nostros: cur adduxistis Ecclesiam Domini in solitudinem, ut & nos, & nostra jumenta moriamur? Ingressus Moyses & Aaron, dimissa multitudine, in tabernaculum fœderis: conruerunt proni in terram, clamaveruntque ad Dominum Domine Deus audi clamorem hujus populi, & aperi eis thesaurum tuum, fontem aquæ vivæ, ut satiati cesset murmuratio eorum. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens, tolle virgam, & c. tulit igitur Moyses virgam, sicut præceperat ei, congregata multitudine, ante petram: dixitque eis; audite rebelles & increduli; num de petra hæc vobis aquam poterimus ejicere? cumque elevasset Moyses manum, percutiens virga bis filicem; egressæ sunt aquæ largissimæ; ita ut populus biberet & jumenta. Quis amabo hic reperit vel minimum sive in Moysse, sive in Aaron delicti? Judicia Dei magna, abyssus multa. Aliter homines, aliter Deus judicat: dicit Dominus ad Moysen & Aaron; quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram Filiis Israël; non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis: & utrique mors imperatur,

*Aqua ex
Petra.*

*Denegatur ingres-
sus in terram pro-
missionis
Moysi &
Aaroni.*

*Mors utriusque indi-
citur.*

tur, & mox consequitur: quamprimum enim castra moverunt ex illo loco in montē Hor pergat (inquit Dominus) Aaron ad populos suos: deducitur à Moysē coram omni multitudine in montem: spoliatur vestibus, eisque induitur Eleazar filius ejus, colligitur & moritur in montis supercilio. Promota sunt porrò castra ad montem Nebo Deuter. 33. locutusque est Dominus ad Moysen, ascende, & morere in monte: jungeris populis tuis: è contra videbis promissionis terram; & non ingredieris in eam. Ascendit ergo Moyses jam centum & viginti annorum super montem Nebo, non calligavit oculus ejus; nec dentes illius moti sunt; sed monstrante Domino lustravit oculis promissionis terram; eoque jubente mortuus est, qui & sepelivit eum: & non cognovit homo sepulchrum ejus, usq; in præsentem diem.

Mors Aaronis.

Mors Moysis.

Deum immortalem! quam paras inexpectata mortalibus fata! annis ferme quadraginta, per mille rædia, permolestaque incommoda contenderant hi primi Duces ad promissionis terram; jamque propinqui, illam oculis attingere poterant, at pede

H 2

pre-

*Ratioci-
natio ex
his gestis.*

premere prohibebantur: eaq; unquam
potiundi spes eis omnis, una cum vita
præscindebatur. Cum hi viri Principes,
tanti Dei servi, in pœnam cujus huma-
na imbecillitas culpam vix aut ne vix
quidem ullam cognoscere potuit, à ter-
râ promissionis excludantur, nos, quo-
rum manifesta prostant delicta quam-
plurima, ità rigide judicandi, quam ade-
undæ aliquando cœlestis hæreditatis
spem aut concipere, aut alere poterimus?
Adorantes proindè justissima
sensa tua Domine, deprecamur humili-
mè ne intres nobis cum in iudicium ta-
le tuum.

C R U X

Justi Tobia.

Libro ejus.

Celebris justitiâ Tobias; quavis in for-
tuna memor Domini ex toto corde
suo, veritatis viam nunquã deseruit. Fili-
um suum ab infantia timere Deum do-
cuit & abstinere ab omni peccato. Ope-
ribus Caritatis ac misericordiæ diu no-
ctuque jugiter intentus, dividebat uni-
cuique prout poterat, de facultatibus
suis: esurientes alebat, nudisq; vestimen-

ta præbebat; & mortuis atq; occisis sepulturam sollicitè exhibebat. A Salmanasar Assyriorum rege, unà cum uxore & filio ducitur in captivitatem, adeoq; ad Crucigerorum agmen erat hæc calamitas cum pluribus aliis ei communis: Mox singularem eidem infert Rex Senacherib, qui tulit omnem substantiam ejus, & jussit eum occidi, eò quòd sepeliret corpora à Rege occisorum: cum uxore & filio fugiens nudus latuit; quia multi diligebant eum. Occiso à filiis rege reversus est Tobias in domum suam, omnisq; illius facultas est ipsi restituta: perrexitq; vacare exercitiis consuetis misericordiæ ac charitatis fatigatus quadam die à sepultura cum jactasset se juxta parietem & obdormisset; ex nido hirundinum dormienti illi calida stercorea inciderunt super oculos ejus, & factus est cæcus. Hanc tentationem (testatur scriptura) ideo permisit Dominus evenire illi, ut posteris daretur exemplum patientiæ illius, sicut & Sancti Job. Nam cū ab infantiâ suâ semper Deum timuerit & mandata ejus custodierit, non est contristatus contra Deum, quod plaga cæcitatatis evenerit ei sed immobili in Dei

*Ducitur
in capti-
vitatem*

*Spoliatur
bonis ad-
igitur su-
gam.*

*Cecitate
affligitur*

*à suis pa-
tribus.*

*expetit
mortem.*

timore permansit, agens gratias Deo
omnibus diebus vitae suae sicut beato Job
insultabant Reges, ita isti Parentes &
cognati ejus irridebant vitam illius dicen-
tes: ubi est spes tua, pro qua eleemosinae
& Sepulturas faciebas? Tobias verò in-
crepabat eos dicens: nolite ita loqui,
quoniam filii Sanctorum sumus, & vitam
illam expectamus quam Deus daturus est
his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo.
Ad hæc uxor ejus irata respondit: ma-
nifestè vana facta est spes & tua eleemo-
sinæ his & tuæ modò apparuerunt: atque
aliis hujuscemodi verbis exprobrabat
ei. Tunc Tobias ingemuit & cepit orare
cum lacrymis. Dicens: Justus es Domine,
& omnia judicia tua vera sunt; & omnes
viæ tuæ misericordia & veritas & judi-
cium; & nunc Domine memor esto mei,
& secundum voluntatem tuam fac me-
cum & præcipe in pace recipi spiritum
meum expedit enim mihi mori, magis
quam vivere.

Itaque sperans exaudiendam oratio-
nem suam, erudit filium, quomodo se
mortuo vitam instituere debeat: mittit-
que ad mutuum à Gabelo recipiendum.
Raphaeli peregrinantis comiti, dum la-
lu-

lutasset Tobiam dixissetque Gaudium
tibi sit semper; res pondit Tobias: qua-
re gaudium mihi erit, qui in tenebris se-
deo, & lumen cœli non video. Bene am-
buletis, & sit Deus in itinere vestro, &
angelus ejus comitetur vobiscum, &
dixit filius vale Patri suo, & matri suæ,
& ambulaverunt ambo simul.

Hic jam crux nova inquietæ sollicitu-
dinis erigitur: Cum profecti essent cœ-
pit mater ejus flere & dicere; baculum
senectutis nostræ tulisti & transmisisti
à nobis: utinam nunquam fuisset ipsa
pecunia pro quâ misisti eum. Sufficiebat
enim nobis paupertas nostra, ut divitias
computaremus hic: quod videamus fi-
lium nostrum dixitq; ei Tobias: noli fle-
re, salvus perveniet filius noster & salvus
revertetur ad nos: & oculi tui videbunt
illum: credo enim quod angelus Dei,
bonus comitetur ei; & bene disponat
omnia, quæ circa eum geruntur; ita ut
eum gaudio reveratur ad nos. Ad hanc
vocem cessavit mater ejus flere, & tacuit.
Cum verò moras faceret causa nuptia-
rum; sollicitus erat Pater ejus dicens: pu-
tas, quare moratur filius meus? aut qua-
re detentus est ibi, putasne & ab eis mor-

Luger
mater ab-
legatum
filium.

Peplorant
simul &
Tobias &
Hanna
longiorena
filii mo-
ram.

tuus est? & nemo reddet ei pecuniam? *cœpit accedem contristari nimis, & Hanna uxor ejus cum eo: & cœperunt ambo simul: eò quod die statuto minime reverteretur Filius eorum ad eos: flebat Mater ejus irremediabilibus lacrymis, & dicebat: Heu mihi! Fili mi, ut quid te misimus peregrinari? lumen oculorum nostrorum; baculum senectutis nostræ; solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ, omnia simul in te uno habentes, te non debuimus dimittere ire à nobis. Cui dicebat Tobias: tace, & noli turbari; sanus est Filius noster; satis fidelis est vir ille, cum quo misimus eum. Illa autem nullo modo consolari poterat: sed quotidie exiliens circumspiciebat & circumibat vias omnes, per quas spes remeandi videbatur, ut procul videret eum, si fieri posset, venientem. Sic Hanna sedebat quotidie secus viam, in supercilio montis, unde respicere poterat de longinquo: & dum ex eodem loco specularetur adventum ejus, vidit à longè, & ilico cognovit venientem Filium suum, currensque nunciavit viro suo, dicens; ecce venit Filius tuus: & consurgens cæcus Pater*

*Hanna
quotidie
præstola-
tur ex
monte re-
ditum Fi-
lii.*

*Exeipi-
tur redux*

Pater ejus cœpit offendens pedibus currere, & data manu puero, occurrit obviam Filio suo: & suscipiens osculatus est eum, cum uxore sua, & cœperunt flere præ gaudio, cumque adorassent Deum, & gratias egissent, consederunt. Tum sumens Tobias de felle piscis, linivit oculos Patris sui, & sustinuit quasi dimidiam ferè horam: & cœpit albugo ex oculis ejus quasi membrana ovi egredi, quam traxit ab oculis ejus, statimque visum recepit: & glorificabant Deum: dicebatque Tobias: *Benedico te Domine Deus Israel, quia tu castigasti me, & tu salvasti me*: Et ecce ego video Tobiam Filium meum. Ingressa est etiam post septem dies Sara uxor Fili ejus, & omnis familia, & pecora sana, & cameli, & pecunia multa uxoris, sed & illa pecunia quam receperat à Gabelo: & narravit parentibus suis omnia beneficia Dei, quæ fecisset circa eum, per hominem, qui eum duxerat: & vocantes eum, Pater scilicet & Filius, rogare cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omnium, quæ attulerant, acceptam habere: tunc dixit eis occultè: Benedicite De-

Curatur
cæcitas

Manifestat se Raphael.

um Cœli, & coram omnibus viventibus confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiā suam: manifesto ergo vobis veritatē: quando orabas cum lacrymis & sepeliebas mortuos, & delinquebas prandium tuum, ego obtuli orationē tuam Domino: *Et quia acceptus eras Deo necesse fuit, ut tentatio probaret te* & nunc milit me Dominus, ut curarē te, & Saram uxorem filii tui à Dæmonio liberarem; ego enim sum Raphael Angelus, unus de septem, qui astamus ante dominū, Pax vobis, nolite timere: Benedicite Deū, & enarrate omnia mirabilia ejus: & cum hoc dixisset, ab aspectu illorum ablatu est. tunc prostrati per horas tres in faciem benedixerunt Deum, & exurgentes narraverunt omnia mirabilia ejus. Hic jam experitur tota Tobie domus veritatem ejus, quod paulò ante conjugium suum in oratione persistens cum lacrymis Sara nova junioris conjunx, loquebatur ad Dominum: Tob. 3. Hoc autem pro certo habet omnis, qui te colit: quod vita ejus, si in probatione fuerit, coronabitur: si autē in tribulatione fuerit liberabitur & si in corruptione fuerit, ad misericordiam tuam venire licebit.

cebit, non enim delectaris in perditionibus nostris : quia post tempestatem tranquillum facies, & post lacrymationem & fletum, exultationem infundis : sit nomen tuum Deus Israel benedictum in sæcula.

C R U X

Iustæ Castæque Susannæ.

Daniel. 13.

Ingredimur pomarium Joachim ad omnem amœnitatem consitum : in illo, quod insolens est, cruces excrescere horridas admirabimur. Profectò quæ indè prima portanda Susannæ defertur! nisi à Deo, qui masculum virtutis robur in famulâ suâ latere cognoverit, præparata sciretur, minus apta fœmineis humeris, iustoque gravior videri potuisset. Susanna delicata nimis & pulchra facie, Domina inter omnes honorabilior, dives valde, & quoniam parentes illius, cum essent iusti, erudierant filiam suam secundum legem Moyses, erat timens Deum. Cum vellet lavari in pomario reperit se. *Tentatur*
se inopinatò duos inter Senes, nescio, *castimonia.*
an

*Falso ac-
cusatur.*

an feras; pulchra nimis Diana, dicam,
an timens magis Deum Heroïna: ab
his, nisi, ut flagitiosè satiarentur deco-
re ejus, velit assentire; falsum sibi cri-
men iniquissimè affingendum intelli-
gebat: ingemuit & ait: angustiae sunt
undique: si enim hoc egero, mors mi-
hi est: si autem non egero, non effugiam
manus vestras: sed melius est mihi undi-
que opere incidere in manus hominum,
quam peccare in conspectu Domini;
& clamavit voce magna Susanna;
exclamaverunt autem & senes adversus
eam. Cum audissent clamorem famuli
Domûs, irruerunt, ut viderent, quid
nam esset postquam autem senes locuti
sunt; erubuerunt servi vehementer, quia
nunquam dictus fuerat sermo hujusce-
modi de Susanna Jam senes pleni iniqua
cogitatione adversus Susannam, ut in-
terficerent eam, postera die ad tribu-
nal citârunt: adest cum Parentibus, &
Filiis, & universis cognatis suis: fle-
bant sui & omnes qui noverant eam.
Consurgentes autem duo Presbyteri in
medio populi; posuerunt manus suas
super caput ejus: quærens respexit ad
Coelum: erat enim cor ejus fiduciam
habens

habens in Domino : & dixerunt Presbyteri : cum deambularem in pomario Soli, ingressa est hæc cum duabus puellis, & clausit ostia pomarii, & dimisit à se puellas, venitque ad eam adolescens, qui erat absconditus, & concubuit cum eâ: hujus rei testes sumus. Credidit eis multitudo quasi senibus & iudicibus populi: & condemnaverunt eam ad mortem. Jam itaque declarata adulterii mortisque rea, talis habetur à populo; talis creditur ab omni multitudo Talis ad mortem propudiosissimè protrahitur Matrona innocentissima, Castissima fœmina, pulchra nimis ac decora, Deum timens Susanna. O cœlum! O terra! an potest tantum, tam execrandum In veteratorum illorum tenebrionum scelus, sine motu & tremore; sine tonitru & fulmine sustinere? audiat æther! audiat alma tellus! Susanna magna voce exclamat: Deus æterne! qui absconditorum es cognitor; qui nosti omnia, antequam fiant! tu scis, quoniam falsum testimonium tulerunt contrà me: & ecce morior, cum nihil horum fecer-

*Susanne
Clamor
ad Deum*

*Restau-
ratur ju-
dicium.*

fecerim, quæ isti malitiosè composue-
runt ad verum me. Exaudivit Domi-
nus, vocem ejus, suscitavitque Spiritum
pueri junioris, cujus nomen Daniel,
qui exclamavit voce magna, rever-
timini ad judicium, quia falsum te-
stimonium locuti sunt contra eam.
Reversus est ergo populus cum festi-
natione, & dixit Daniel; Separate
illos ab invicem procul, & dijudicabo
eos. Vocavit unum, inveterate die-
rum malorum; dic, sub qua arbore
videris eos colloquentes sibi? Quid ait;
sub Schino: dixit Daniel; Rectè
mentitus es in caput tuum, & a-
moto eo; jussit venire alterum: &
dixit ei: dic mihi, sub qua arbore
comprehenderis eos loquentes sibi?
qui ait, sub Prino. Dixit Daniel;
rectè mentitus es & tu in caput tu-
um,

*Necantur
perfidi.*

Exclamavit itaque omnis cœtus
voce magna, & benedixerunt Deum,
qui salvat Sperantes in se: & consur-
rexerunt adversus duos presbyteros,
& interfecerunt eos; pœna talionis
damnatos, lapidaverunt: & salva-
tus

tus est sanguis innoxius in die illa. Helchias & Uxor ejus laudaverunt Deum pro Filia sua Susanna, cum Joachim marito ejus & cognatis omnibus, quia non esset inventa in ea res turpis.

Adhuc verbum unum ad te, magne Daniel: quid incassum indagabas veritatem? à perfidis, in collum, inque caput peierare consuetis, nequam istis malorum inveteratis? quæris, sub qua arbore visa colloqui sit Susanna? dicam: sed nec sub Schino, neque sub Prino: verum sub infelici Pomo, in voluptatis Paradiso, comprehensa est in Eva colloquens angui, in herba latenti; tunc adhuc Adolescenti, nunc Veterano, callido, juratoque humani generis inimico serpenti.

*Sub qua
arbore de-
prehensa
sit.*

Solamine tuo hæc dixerim Susanna: ex fatali isthac arbore Crux tua tota, Hominumque omnium formatur. Quid luges? amaro es animo humiliata valde: si omnes, inquis, hereditarium hoc malum premit; cur me præ cæteris, tam enormiter aggravat? Acqui-

Acquiesce, si lubet, & sic oportet, verbis Esdræ lib. 4. cap. 10. Tu enim beata es præ multis, & vocata apud altissimum sicut pauci, Et cap. 4. lib. 4. dictum tibi puta ab Uriel Angelo; excedens non excedat cor tuum; nec comprehendere cogites viam altissimi: sed ut humilis es, reverere arcana Dei, quam humillimè; teque tuo fato submitte. Nunc si antiquæ paginæ diutius conveniret inhærere; magnus ille Daniel ex lacu Leonum, ad crucigerorum seriem producendus esset: verum ne agmen illud extendatur nimium, & hunc, & complures alios præclarissimos veteris legis cruciferos, silentio præterimus.

Quemadmodum

CRUCES

Iustorum novæ Legis innumera-
rabiles

eâdem brevitatis causâ

Prætermittendæ.

Ex novâ gratiæ lege, in rem nostram
propinquè magis demonstrandam;

si qui porro (quod uti magis notum,
 ita minus duximus necessarium) justi
 crucigeri viderentur educendi : præ-
 curreret imprimis major inter natos
 mulierum, Joannes Baptista in vincu- *S. Joannes*
 lis ; & è squalido carcere decollatum *Baptista.*
 suum caput in disco proferret. Exhibe-
 retur obliquè Herodes principatu de-
 trusus , in exilium relegatus perpetu-
 um. Ipsa saltatrix, filia Herodiadis ,
 trajiciens congelatum flumen , dis-
 ruptâ glacie , immergi notaretur cor-
 pore toto, solo exserto capite ; quod, ut
 omnes intelligerent, quâ de causâ tam
 miserè periret , glaciali acumine reci-
 sum à trunco , saltitaret suprâ glaciem.
 Ipsa denique Herodias, insano cruci-
 atu necari filiamque ad tartara subse-
 qui spectanda præberetur. Procede- *D. Jose-*
 ret Neo-Sponsus D. Josephus, ob be- *phus.*
 nedictum sponsæ suæ fructum , anxîâ
 mente perplexus ; taciteq; molestâ im-
 petitus Zelotypiâ : dein ab Herodis fu-
 rore in Ægyptum fugiens ; denique do-
 lenter quærens amissum Jerosolymis,
 Jesum. Ebulliret parvulorum Inno- *Martyres*
 centium sanguis circumstreperet sax-

Beati omnes.

Via dolorosa.

ea Stephani grando. Ignosceret Laurentii crates. Apostolorum cruenta cædes recrudescerent, quot triumphantes inter beatos Martyrum millia; tot novæ restarent exhibenda crucigerorum agmina: quotque Athletas cælum coronat, & tot producendos nobis crucigeros, sine fine suppeditaret. Astra transcendere; ingredi cælum; circumspice sanctos, quemcunque designaris inspiciam vitam illius, ac fata observabo, moxque tibi toleratam ab eodem adversitatem, crucemque insignem demonstravero.

Est verò via quædam Jerosolymis; quam, quia à Palatio Pilati, usque ad montem Calvariæ, Salvator noster dominus Jesus, ad mortem condemnatus, flagris jam conscissus, totus Sanguinolentus, spinis dedecoratus, bajulans crucem, ægrè admodum confecit; appellant hodie eam viam dolorosam: hæc vel ipsa nominis sui exigentiâ, ne à nobis prætereatur, postulare videtur: adibimus proinde hanc dolorosam viam, & repertas in eâ insignes cruces, Saltem obiter protrahemus in medium.

CRU.

CRUCES

in

Viâ Dolorosa,

MARIÆ dolorosæ JESU Ma-
tri!

Marix Magdalenæ, incompa-
rabili JESU amatrici.

Veronicæ extemporanæ Iconis
JESU effectrici.

Singulis singillatim, permistè om-
nibus,

Obviæ,

Hierosolymitana traditio est; quam
Apostolicus terræ Sanctæ Missio-
narius, è Societate Jesu, in stationibus
gallicè conscriptis refert: Beatissimam
Virginem Matrem à S. Joanne Evan-
gelistâ admonitam; quod Jesus con-
demnatus, corpore per flagellationem
penitus lacero; capite spinis cruento, in
latronum duorum consortio, ipsemet
suis humeris crucem ad montem, sup-
plicii locum pertrahat; cucurisse do-
loris gladio transfixam, per confer-
tam turbam; per militum, qui vi-
am

*Dolorosa
Mater
inquitur
animo.*

am obsidebant, cohortem; Filio suo ob-
viam, modestissimè obtestando, per-
mittite transire afflictissimam Matrem,
finite eam charissimum suum Filium,
Filium unigenitum, extremum videre:
& postquam propius accessit, viditque
ipsum adeò, ut erat, deformatum;
inclamasse fletibus ac singultibus in-
terceptâ voce: esne tu, Fili mi,
quem video, amantissimus meus Je-
sus? non te cognoscebam amplius: al-
pice in me, Fili mi, charissime:
dumque Salvator oculos sudore ac san-
guine fluentes detergeret, matremque
intueretur; ipsam præ dolore, animi
deliquio affectam, inter brachia S. Jo-
annis Evangelistæ, & Mariæ Magda-
lenæ, qui ipsam comitabantur, placi-
dè concidisse. Monstrantur hodie dum
rudera, in mysterii hujus memoriam
exstructi olim Sacelli. Immitis satelles
cogebat Dominum, cujus cor filiali
scindebatur amore, Matrem Syncopri-
co affectu correptam derelinquere:
nullâ unquam respirandi concessa mo-
ra, ita supra vires, plus æquo, impactis
fustibus urgebant progressum; ut pon-
dere

dere crucis prægravatus, paulò post prostratus humi, mole succubuerit, quid mirum? erat Dominus agoniâ debilitatus, inde continuis exagitatus tormentis; nullâ nec cibi, nec potûs, à tempore canæ, refocillatione refectus, adeoque viribus pœnè destitutus; lignum autem crucis, ut erat quindecim pedibus longum, & octo pedibus transversum, atque æqua proportionè crassum ac latum; necesse est existitisse graue admodum ac ponderosum; sub quo veluti torculrias trunco, obtritrus jacebat humi ac gemebat Salvator.

*Christus
Succumbit
oneri
crucis.*

Hic restituta sensuum facultati dolorosa mater iterum accedit: & jam ipsa vix erecta, reciproco mœrore deplorat prostratum; nec valens, nec permissa jacentem Sublevare. Ergone sic oppressus jacet Salvator, desertus ab omnibus? non reperitur ergo in tanta hominum frequentia homo unicus benignicordis, qui compatiatur & succurrat ad relevandum Dominum? nullusne est? qui applicet manum? qui juvet portare tantum pondus ad terminum montis? Non, non est ullus: omnes horrent crucem;

*Miseret
Matrem
oppressam*

*Simeon
Cyrenæus
adigitur
sublevare
crucem.*

cem: nemo illam vult tangere, ne contrahat infamiam: necesse fuit minis & promissis adigere peregrinum fortè fortuna transeuntem. O fortunate Simeon Cyrenæ! O si scires, quanto te honore licet ignorantes, afficiant Judæi te constituunt, licet ipsemet nescias modò collegam hominis Dei, coadjutorem redemptoris mundi; bajulum instrumenti Salutis universæ; felix Simeon, cui tu te modò associas in levandâ cruce; ille te sibi aliquandò associabit in possidendâ gloriâ.

*Veronica
abstergit
faciem
Christi.*

Allevatus Simeonis ope progressus est Dominus centum octoginta passibus: & ecce præclarissimum facinus piæ Veronicæ. Sedebat hæc ad eolum & filia trahebat; advertit tumultum; audit clamorem; concurrentis populi; surgit illicò, prospicit ex domo; conjicit oculos in confertam multitudinem; conspicit in eâ suum Jesum; qui & obtutum figebat in ipsam; quo concitata, cum notasset Sacram Christi faciem, sanguine ac sudore manantem; rapit sui capitis velum, irruit in plateam; perrumpit mediam turbam.

bam, transversam militum & apparitorum aciem penetrat: calcibus ac pugnibus malè multata, sed spreis ictibus, devenit, ad quem aspirabat, suum Jesum: prosternit se ad pedes ejus, complorando adorat eum, & linteo suo triplicato obducit divinam faciem, sudorem ac sanguinem officiosa abstergit. Eja age Veronica, insignis creatura; fortis præsensque animi Virago, nunquàm satis deprecanda. Scisne quid egeris? Cui, quando, & ubi beneficium præstiteris? Cui? illi quem agnoscere pro viro bono inter Judæos crimen erat & intolerabile nefas. Quando? tempore, quo æternus Pater eum tradiderat in manus peccatorum: quo angeli pacis prohibiti ei Succurrere, amarè lugebant: quo ejus apostoli ipsum deseruerant, prodiderant, & denegaverant. Ubi? Hierosolymis; ubi Judices, Præsides, Pontifices, iniquissimè conserrando conjuraverant in mortem Jesu tui: ubi plebs universa, urbs tota urgebat ejus necem, horrendum vociferans, Crucifigatur. Illi ipsi tu, tali tempore, tali loco: in summâ temporis injuriâ,

*Porta iu-
diciaria.*

in conspectu & medio ejus inimicissimorum, impertiris solatium; abstergis vultum; revereris ut tuum Dominum; æstimas & amas velut Salvatorem, adoras veluti Deum. Mereris Veronica, nobilis anima, semper & ubique & in tempore & in æternitate, tui nominis, famæ & gloriæ immortalitatem. Jam nunc verò, quid gratiæ refers domum? pretiosissimum sanè munus, quale nulli unquam creaturæ concessum in mundo fuit, Sacratissimam Scilicet Christi effigiem, triplicato tuo linteo tripliciter impressam age, expande tua sacra vela coràm orbe universo, respiciant mortales in faciem Christi Redemptoris sui. En prima adest Sancta Virgo, immersa doloribus Mater, præ luctu attonita effigiem stupet: legit & amat in eâ filii sui lineamenta; horret & plangit in illâ deformatam cruore ac sudore speciosam præ filiis hominum formam. Ast relinquenda Veronicæ effigies: Archetyphum ipsum requirendum est. Jam inde à domo veronicæ sexaginta passus confecerat Jesus usque ad portam, per quam

quam olim ex urbe ad montem Calvaria ibatur, & vocabant Judiciariam: exstant adhuc dum ejus rudera, & quædam columna, ad quam, mortis sententiam, in reum, qui educebatur, latam affigere; & ut omni populo, causa mortis innotesceret, in transitu palam prælegere mos erat. Contemplare hic, fidelis anima; quomodo salvator, postquam attigit hanc funestam portam, procumbat in genua, & sententiam fatalem sibi prælegi humillimè audiat. declaratur ei, quod sit reus & convictus de Crimine læsæ Majestatis, divinæ & humanæ: divinæ; jactando se filium Dei: humanæ; prædicando se Regem Judæorum: & ob hoc duo præcipua, quæ excedunt reliqua ejus crimina, sit ad mortem & infamem crucem condemnatus, & clavis affigendus.

*Audit
Mater
sententi-
am filio
prælegi.*

Quis hic intimos cordis moerores, quis compressos singultus piissimæ matris, sibi satis imaginari poterit? concipe, si possis, quid amanti Matri luctuosius. Audit illum suum filium qui quater mille annis antè promissus fuerat Judæis; qui per tot præfiguratus.

Patriarchas, per tot Prophetas annunciat; qui tot tantaque prodigia, ex quibus dignosci poterat, passim patra-
 verat; illum suum Filium audit repro-
 batum, haberi impostorem, indicari ut
 blasphematorem; & à populo, quem
 tanto operè amavit, cui intimè favit, ad
 infamem Crucis trabem rabiosè con-
 demnari. Humillimus Iesus, mitissimus
 Agnus, excipit Sancto silentio iniquis-
 simam mortis suæ sententiam; & egre-
 ditur Hierosolymis ad supplicii locum,
 Calvariae collem. Ab isthac judiciaria
 porta usque ad montis pedem confici-
 endi veniebant passus ducenti: quibus
 confectis adeò debilitatum viribusque
 fractum notârunt Salvatorem, ut neces-
 sariò duxerint reficiendum: offertur
 itaque Vinum, sed nequiter Myrrhâ
 mistum: recusavit bibere, cum nausea-
 ret sumere: restabant à pede usque ad
 fastigium Calvariae quinquaginta &
 aliquot passus superandi. Erat Calvaria
 tunc temporis cacumen rupis extra Hi-
 erosolymam positum; nunc in medio
 Civitatis circumdatum Ecclesia, & in
 sacellum omnino nobile transforma-
 tum:

*Mons
 Calvaria.*

tum: ad quod novendecim gradibus, at bene elatioribus, quam quales nos passim commoditati aptamus, hodie dum ascenditur. Apparet inibi Crucis, dum ei confixus fuit Christus, resupinae spatium. Designatur statio, ubi lacrymosa Mater, discipulus, quem diligebat Jesus, Maria Magdalena, cum aliis piis mulieribus, cruentam hanc tragœdiam, lugubres spectaverunt. Notatur duplex locus, ubi binæ Cruces, cum boni, tùm mali latronis statutæ fuerunt: Crux boni latronis quatuor pedibus & medio à Cruce Salvatoris remota substitit: Crux vero latronis mali, à Cruce sancta, ad sex pedes distincta fuit, Cernitur fissura rupis, quæ intervallo pedis unius, propè Crucem maligni latronis, in obitu Salvatoris, ex terræ motu prodigiosè secuta, inter Dominum nostrum Jesum & contumacem hunc trifurciferum, separationem mysticam longius produxit. Est hodie dum hoc sacellum, in quo Salvator, Christus Jesus, Filius Dei, salutem ac redemptionem generis humani, in cruce mortuus, operatus fuit facile sacratissimus Orbis totius locus. Ut.

*Indolente
Matre
lenuda-
tur Filius,
& cruci-
figitur.*

Ut primum cruciger Iesus attigit Cal-
varia verticem, iussus fuit supinam col-
locare Crucem: & dum pars una lictor-
um malleos, clavos, funes, aliaque
supplicii instrumenta disponit: pars alia
clavorum infigendorum foramina te-
rebat; & titulum Crucis affigit: pars
scrobes, quibus Cruces imponentur,
effodit: en reliqua apparitorum pars,
vestimenta jam sanguine concreta, ve-
recondo Iesu detrahit omnia; atque ita
plagis, vulneribusque, sexcentis recru-
descentibus, totum nudum exponit.
Quale hoc maternis, castissimis ocu-
lis acciderit spectaculum? dijudica, si
enormitatem capere, si doloris excel-
sum attingere potes, fidelis anima. E-
narrabo agendi modum, quem lugens
Mater intueri; tacita cogebatur. Atro-
ciores inter carnifices involabant inde-
nudati crines; & genibus pedibusque
ictum, immites trahebant deiciebant-
que super resupinam Crucem: appre-
hendunt manum dexteram, eamque
foramini in transverso Crucis ligno
ad hoc præparato appositam, transver-
berant clavo, secundum Hierosolymi-
tanam

ranā, cuius suprà memini, traditionem, tredecim grandibus mallei percussionibus, quot malleorum ictibus adigebant clavum in dexteram Salvatoris, tot doloris acerrimi repercussus impingebant cordi Matris. A dextra ad sinistram deveniunt: cum jam nervi, venæ, musculi essent contracti, non pertingebat sinistra ad præparatum clavo foramen: itaque violenter extenduntur brachia, & tandem protracta ad terminum læva, novis tredecim percussionibus, clavo transfoditur: quo sensu doloris, haud facile reputandum. Quando perventum ad pedes; pro quanta violentia attracti fuerunt ad destinata sibi bina foramina! unum post alterum, quemque octodecim mallei percussionibus, clavo fixerunt; quam largo ex manibus pedibusque læsis, sanguinis profluvio, tam amaro ex oculis Matris, lacrymarum rivo. En virum dolorum, nunc cernimus Crucifixum. Jam erigenda una cum Crucifixo, & effossæ scrobi inferenda crux erat. Parcite nonnihil, amabo vos satellites, patienti huic; (rogabat pia adstantium

tium

tium Mulierum turma) nec nimis ruditer Crucis arborem agitate : vel minimus succussus novum graveque tormentum causabit affixo: sed quid mollius duris saxis loquuntur ? non est his feris curæ, moderatiùs Crucem movere; quin vehementi planè, & impetuosa succussione, truncum in scrobem intrudunt, tanto Redemptoris tormento; ut S. Mechtildi revelatum habeatur; Christum toto passionis cursu, passum non esse magis acrem sensibilèmq; hoc concussu dolo-rem. O Sancta Virgo, mœstissima Mater? hic liquet cor tuum amarum, esse mare amarum magnum.

*Maria
Magda-
lena ad
pedes Cru-
cifixi ad-
voluta.*

Siste hic tantisper anima mea: & admirare mirabilem ac fidelem Christianissimam Mariam Magdalenam: firmata cruce, recedentibus ab ea lictoribus; ipsa amore divino Saucia, stat expedita ad advolandum ad eam: perge Magdalena, perge fidelis anima; prosterne te ante Crucem: amplectere Sacros pedes moribundi Salvatoris, exosculare vulnera, misce oculorum tuorum liquores, cum sanguine venarum dilecti tui:

tui: agito communes nostrum omnium
partes, dicito Jesu, corde contrito ac hu-
miliato, corde tuo & nostro: O ama-
bilis Iesu! Sponse animarum nostrarum
sanguinee! mea sunt peccata, quæ te
tam crudeli, tam infami morte morico
egerunt: mea sunt peccata, quæ sacra-
tissimum tuum caput spinis cruentâ-
runt: mea sunt peccata, quæ hos clavos
manibus pedibusque tuis intruserunt,
teque huic lino confecerunt. Ah magne
Deus! Crucifixe amantissime? parce mi-
hi, parce & misericordiam gratiosè e-
largire: misericordiam Deus meus;
misericordiam!

Interea, posteaquam Iesus Matri Joan-
nêm, & Joanni Matrem recommen-
daslet; expirat, quando divina Mater,
lacrymarû largitate jam propè exsukka
opplorabat Filio mortuo siderata pri-
mum; mox confecta mœrore, subsidens
adoptati novi Fili D. Joannis, aliarumq;
condolentium fœminarum ulnis, velut
cormortua fulciebatur. Magdalena verò
in alta amantis animi lamenta erum-
pens, venustissimos suos capillos præ ex-
tremo luctu prolixè spargebat; quan-
tum lacrymarum torrens, & singultus
lon-

*Mortuo
Iesu sub-
sedit Ma-
ter.*

*Magdale-
na lamen-
tatur.*

longi sinebant; exclamando: ah! patiâr-
ne ego Magdalena, quod meus Iesus
moriatur sine me suâ Magdalena, po-
teròne ego deinceps vivere sine illo?
non potero; non possum: oportet ut e-
tiam me crucifigat amor. O divine a-
mor! en corpus meum, contenta sum,
rape aditum, trucidâ en manus meas,
pedes meos; eos, enixè rogo, confige
clavis en membra corporis mei omnia;
inflige eis cruentas plagas, & vulnera
sexcienta Salvatoris mei. O si possem
qualicumque meâ tormentorum tole-
rantia redimere vitam mei amabilis Ie-
su, quàm cuperem iis emori! quàm
vellem enecari! libens mille subirem
Martyria, ut ipsi redderem vel unicum
vitæ momentum. Sed actum ago; ipse
mortuus est: non respirat amplius, lan-
guet totus, nullum restat indicium vi-
ventis. Age ergo Magdalena, & tu
morere; morere in hoc supplicii thea-
tro: oportet te ad pedes amantissimi tui
Domini, qui te tantoperè & amavit,
& dilexit, fidelem emori: vel si idip-
sum ille non sinat; deinceps inter suspi-
ria; inter singultus ac lacrymas; lugu-
brem,

bre, imò mortuam duces vitam: et si creaturæ interrogent hujus causam; dicet audacter, quod fidelis Magdalena, amatrix fortis, obitum sui Domini super omnia dilecti continuo & in ævum, deplorare juraverit.

Quam primùm nunc Dominus noster Jesus in manus æterni Patris suam animam reddiderat; Joseph ab armathæa nobilis decurio, obtento à Pilato corpore Jesu; ipsemet cum perquam honorate Viro Nicodemo, & Joanne Evangelista, exanime corpus de cruce defigunt, & in virginea brachia dolorosæ mateis Suaviter dimittunt. Ecce jam stringit amplexu divinum hoc depositum fidelissima Mater, quo sensu, quo cordis motu? pie lector, considera. Fili mi, exclamat, quis te morte tam miserabili condemnavit? quis te tam crudeliter deformavit? O adorandum caput! dignum portare coronam immortalis gloriæ, quis te spinis transfodit? O blanda facies! plena illecebris! quæ ipsos angelos venustate tuâ stupentes, in admirationem rapiebas; quis istam tuam pulchritudinem, quis vultus amœ-

*Depos-
tum de
cruce cor-
pus, di-
mittitur
in brachia
matris.*

*Lamentâ
Matris.*

K

nam

nam guatiam & decorem , ità oblite-
ravit? O formosi , plus quàm Sol radi-
antes oculi ! quis vestrum fulgorem ex-
tinxit ? O genæ ! O labia ! O suavil-
limum os ! quis vestrum florem ,
quis purpurissimum , quis roseum ni-
torem ità hebetavit? es ne tu fili mi, for-
mosus ille præ filiis hominum ? undè
ergo hic squalitus pallor ? hæ lividæ
contusionis ? hæ cruentæ plagæ ? hoc
sanguinis coagulum ? hæc tanta defor-
mitas? O sacrum Pectus ! O apertum la-
tus ! O cor lanceâ perfossum ! O
exsanguis venæ ! O dorsum , virgis , fla-
gellis , catenis conscissum , discerptum ,
dilaceratum ! O luxata brachia ! O ma-
nus ! O pedes clavis perforati ! estne fili
mi, tuum corpus, quod video: an alterius
cujusdam furciferi ah nimis , quàm
vellem , benè video ; est, est ipsissimum
corpus tuum. Exosculer ergo hoc divi-
num corpus sic malè laceratum: adorem
illud piissimè ; ut fixis osculis & impen-
so cultu, refarciam quodammodo con-
tumelias quibus impiissimè affectum
fuit. Non cessabo crebra reddere os-
cula aperto lateri, Charitatis fonti, ostio
cordis mei Jesu. Et cur non intro per
hanc

hanc portam? quare non commorabor
 ibidem abscondita reliquo vitæ meæ
 tempore? & si me mortales requirant;
 veniant, me invenient Materno affe-
 ctu plenam, amoreque raptam, in hoc
 Sacratissimum latus, velut pretiosissi-
 mam mundi regiam, animæ meæ requi-
 em unicam, esse delatam. Recurrit huc
 tritidio Hierosolymitanorum; quod
 Sancta Mater, omni illo tempore, quo
 post mortē filii sui, domini nostri com-
 morata ibidem fuit quotidie obeundo
 stationes passionis, & secundum facul-
 tatem suam exiguan, elargiendo eleē-
 mosynas, unice occupata vixerit. Quid
 censes prudens lector; nunquid satis est,
 quod Patitur Deipara, ut meritò in no-
 vā nostrā lege ordinis Crucigerorum
 fundatrix, ac Martyrum Regina cele-
 brari queat? de quā D. Bernardus con-
 testatur; quod una plus, quàm omnes, *Mater*
 quotquot fuerant Martyres, passa in *passa in*
 cruce fuerit Jesu Mater Maria. Du- *filio.*
 cebatur circulus inter cor Jesu & cor
 Mariæ volvebatur gyros inter oculos
 filii, & oculor Matris sympathia
 prævalebat inter corpus Jesu, & corpus
 animæ Mariæ: Sensibilis dolor, pri-
 ma

ma passio cœpit in corpore & animo Salvatoris mox inde per oculos hausta, penetravit in viscere Matris, cujus ipsius animam doloris gladius pertransivit: quidquid filius patiebatur in corpore, id totum Mater amarissimè Sentiebat in corde.

*Prosequi-
tur funus
infern-
dum se-
pulchro.*

Cum jam teneritudini materni affectus indulisset non nihie magna Mater, tradidit gratissimū pignus, Sacrum funus mixturâ Myrrhæ & aloës condendum; ac porrò in sepulchra de monumentum, quod Joseph ab Arimathæa, in horti sui Galvariæ rupis contigui, declivi petrâ, novum ac nobile, pro sua quidem aliquando sepulturâ excindicuraverat; at nunc opportunè, defuncto suo Domino, amoris & honoris ergo consecrandum præoptabat, piè inferendum prosequebatur. Referebat monumentum hoc, conclave aliquod parvum in quadro septem circiter pedibus longum ac latum, octo pedibus altum erat in medio figurata ex saxo ara, super quâ mortuum Salvatoris corpus repositum conquiescebat: ostium habebat adeo humile, ut non nisi incurvo corpore in-

*Torma se-
pulchri.*

introire quis posset: nunc circumdatum est præclaro Sacello: quadraginta tres lampades argenteæ, & aurea una unionibus, lapidibusque pretiosis decorata, diu noctuque ardentes, faciunt Sacratum hunc locum, prorsus eximiam spirare Sanctitatem. Postquam Joseph corpus sindone involutum posuerat in monumento, advolvitur Saxum magnum ad monumenti ostium, & abiit. Manebant autem Maria Mater Jesu, Maria Magdalena, & aliæ mulieres piæ; sedentes contra sepulchrum; usque dum eas ingruens nox compelleret ad Civitatem regredi.

Eja ergo, Dolorosa Mater, regredere unâ cum pio fidelique Sociarum tuarum agmine: compone aliquantulum afflictam tuam animam ad quietem. Agnosceimus te crucigerorum exercitus, post tuum filium, virum dolorum supremam Ducem, veneramur te afflictorum Principem, te Martyrum Reginam imploramus; ut nobis tuis affeclis, crucem post te trahentibus, crucifixi filii tui gratiam impetrare; tuumque ma-

K 3

ter-

ternum solatium in calamitatibus nostris impertire, non dedigneris. Sic ave, sic fave, & vale Maria.

Tres Mariae ad monumentum eunt.

Iesum resurrexisse intelligunt.

Alterâ die, cum Principes sacerdotum & Pharisei munirent sepulchrum; signarent lapidem; milites apponerent custodes; interdicebatur per is omnibus accessu. Attamen inconsolabilis, sine Jesu inquieta, Maria Magdalena; continuo accurrebat; vel remotè visura sepulchrum. Dum secundâ luce, valdè mane, veniret ipsa & Maria Jacobi & Salome, aromatibus instructæ ut ungerent Jesum, sollicitæque ad invicem dicerent quis revolvat nobis lapidem? respicientes? viderunt revolutum: & introeuntes in monumentum viderunt Angelum sedentem à dextris, coopertum stolâ candidâ: & obstupuerunt: qui dixit illis: nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenum Crucifixum: surrexit, non est hic; venite, videte locum, ubi positus erat Dominus: præcedit vos in Galilæam; ibi videbitis eum. O Angelum bonum! quam variè

variè ad hoc tuum nuntium concer-
 tabant affectus in piis hisce fœminis !
 lætari debebant ob victoriosam Chris-
 ti resurrectionem : contristari non
 desinebant ob Dominum non amplius
 repertum , non visum , non saluta-
 tum. Vehementiori Magdalena te-
 nebatur amore simul & dolore : ite
 ajebat ad socias suas : redite do-
 mum : ego hic in horto propè monu-
 mentum commorabor. Paulò post
 sola , liberalius vacabat mœrori ,
 ah ! ajebat , quid egisti Magdalena ?
 cur unquam ex hoc loco recessisti ?
 cur non unà cum illato Domino in
 monumentum ingressa , in eodem per-
 severasti mortuo conclusa ? ah nunc !
 quæ nam tandem dies reddet mihi di-
 lectum meum ! quodvis temporis mo-
 mentum mihi annus est : minima
 hora ævum. In his lamentis perfusa
 lacrymis , ardens desiderio , jam se in-
 clinas prospiciebat in Sepulcrum , jam
 antè illud stans , foris plorabat ,
 jam in horto inambulans omnia luf-
 trabat ; ubique unum quærens , u-

*Magdale-
 na in hor-
 to indulge-
 bat affe-
 ctibus.*

*Vidit, non
agnovit
persona-
tum Do-
minum.*

num Dominum expetebat. Conversa retrorsum, Joannis 20. vidit Jesum stantem, & non sciebat, quia Jesus est: dicit ei Jesus, mulier quid ploras? quem quæris? illa existimans, quia hortulanus esset; dicit ei: Domine si tu sustulisti eum; dicito mihi, ubi posuisti eum, & ego eum tollam. Rectè Magdalena, urge, insta, virum tenes: ille, ille est, qui sustulit eum; dicat, ubi posuerit eum; sed, nonne vides, ubi posuit eum? ibi ubi vides eum, posuit eum, & ego, inquis, tollam eum; quomodo Magdalena? tu tenera mulier tolles virum? intelligo: fortior te ipsa est dilectio tua. Sed ecce personatus hic hortulanus, solito Magdalenam nomine compellat, & vocat Mariam: quâ voce auditâ, hortulani persona ponitur, & Jesus agnoscitur. Conversa Magdalena dicit ei, Rabboni, id est, Magister: ac veluti humo sublata, cupidis lacertis advolat ad amplexandum: at Jesus continet suavissimum fervorem; arcet à caro amplexu, & dicit ei: noli me tangere, nondum enim ascen-

*Agnoscit
Jesum.*

di ad Patrem meum. Magdalena amico
hoc repulso amplius inflammata; dispa-
rente Domino, remanet toto pectore
peramans, spontanea ac perpetua a-
moris Sancti Captiva.

*Manet
captiva
amoris.*

Nobile Magdalensæ castrum ob ex-
hibita Domino obsequia jam dudum
Pharisæis redditum fuerat invisum:
post necem denique Salvatoris, suum
virus & odium apertius evomebant in
eiusdem incolas, binas Christo charis-
simas Sorores Mariam Magdalenam &
Martham, & earum Fratrem, resusci-
tatum Lazarum: quos omnes una cum
aliis Christianis comprehensos, in na-
vem sine velo ac remigio, impositos,
turbulento Castissimoque, mari ad
certum naufragicem, barbarè com-
mittebant. Ast verò navis, gubernante
genio probo, salvis omnibus Massili-
am appulsa fuit. Ubi tandem Lazarus
Massiliensium creatus est Episcopus.
Martha mirabili vitæ sanctitate, & cha-
ritate singulari, in locum à viris remo-
tum, cum aliquot honestissimis fœmi-
se recepit: unde, dum vixit miraculis
clara, migravit ad Dominum. Magda-
lena

*Exponi-
tur mari
cum Soro-
re & Fra-
tre.*

Adit solitudinem.

*Cux antro
præfigitur*

lena verò orationi & pedibus Domini assueta; ut, quam elegerat, optimâ parte contemplandæ cœlestis beatitudinis frueretur quietius in vastam altissimi montis speluncam se contulit; ubi ab omni hominum consuetudine disjuncta incomparabilis hæc crucifixi Jesu a-matrix, imprimis rogavit Dominum suum Jesum, ut qui potissimum pieratis actu se distentam amet; quibusque ad suum erga ipsum amorem quotidie contestandum, mentis affectibus occupandam cupiat, sibi declararet. Misit ad eam Dominus Angelum præferentem manibus Crucem; quâ ante fores ipsius antri collocatâ, commendavit Magdalena, ut Cruci quotidie adjiciat oculum, ac mysteriis in ea gestis animum pascere ac exsaturare non cesset. Id quod Magdalena, annis quibus ibidem solitariè vixit, triginta duobus constanter præstitit, non raro, (sunt qui asserunt quotidie,) ex hoc exercitio, ad audiendos cœlitum canentium choros, ab Angelis delata super sidera.

Ecce

Ecce Cruces propinquorum, & quos unquam mundus, habuit amantissimorum Christi mortalium: nec ab his longius abibo. Unicum adhuc nostri temporis perinsigne Crucis specimen, quod agmen iustorum claudam, salva, ut sperem patientis gratiâ, spectandum profero.

CRUX CÆSAREA

Justi Imperatoris.

LEOPOLDI

Spectator adstet Orbis: Supremus Mundi Monarcha paritur. En in publicum procedit Crucifer Leopoldus, Romanorum Imperator Augustissimus: Invictissimus Cæsar, Rex potentissimus, Dei cultor eximius; divinæ legis observantissimus Princeps.

Hic ego, Lector benevole, non tam fidem tuam ex solo auditu imploro, quam oculos apertos postulo, ut ea, quæ hac nostrâ ætate, dicam, an tempestate, in conspectu tremebundæ totius Europæ gesta sunt; velut repræsentata ob-
tutibus nostris spectacula, quasi coràm contemplemur.

Coepe-

Cœperunt perduelles nequam in Clementissimi Principis, Domini sui vitam, qui nullum unquam læsit, qui omnibus semper & ubique benefecit, impiè grassari veneno: rebellionem in eum consurgere: armis infestis impetere: juratum Christiani nominis hostem, magnum Turcam simul commovere: ante Viennam Imperatoriam sedem, tam armorum, incredibili apparatu, quam armatorum innumerabili copia tremendum, inopinato scedifragum, adeoque planè expectatum inimicum, sceleratissimè pertrahere. Implebatur illud Esdræ lib. 4. cap. 16. *Erunt quasi insani, nemini parcentes, ad diripiendum & devastandum timentes Dominum: quia devastabunt & diripient substantias, & de domibus suis eos eicient.* Namque Augustissima Domus conjicitur in subitam fugam: Austria solvitur in genitum: Germania concutitur tremore: boni omnes luctu complentur: Agonizare credebatur Romanum Imperium: certè nil tristius isthoc luctuoso statu, nihil acerbius, periculique plenius, sibi fingere quispiam poterat

terat. Omnis status, omnis sexus, omnisque ætas, confugiebant ad preces; protrahebant jejunia; eleëmofynas elargiebantur. Exaudivit misericors Dominus supplicantium vota; Esdræ libro & capite citato: *audite*, dicit Dominus, *dilecti mei; & de his liberabo vos: parebit probatio electorum meorum, ut aurum, quod probatur ab igne: ne timeatis, nec hæsitetis, quoniam Deus dux vester est.* Et mox forti omnipotentis brachio, cæsus hostis profligatur, obsidione liberatur Vienna, triumphans Cæsar restituitur, Europa afflicta recreatum, totus Mundus in laudes immortales, gratesque Servatori ferendas, redivivus animatur.

Gratulabor tibi Lector benevole, si vitæ morumque tuorum integritate, eò probitatis assurrexeris; ut cum celebrata per Orbem Austriaca pietate eximiâ, tuam quoque modo valeas æquiparare: gratulaturus amplius, si etiam adversitatem parem, æqualemque Crucem, vel nunc te premere; vel certe aliàs pressisse, me edocueris, quantum enim in Cruce gloriari audes, tantum

tum de gratiâ amoreque Dei lætare
 posse, indubitatum certumque tene-
 as. Huc planè referendum est illud
 Angelicum Raphaëlis ad Tobiam ef-
 fatum : *quia accepta erat Deo Au-*
gustissima Domus Austriaca, neces-
se fuit, ut hæc tentatio probaret
eam. Et conforme est proverbiorum
 tertio sapientis dictum, *quem dili-*
git Dominus, corripit : & quasi
Pater in Filio complacet sibi. Ne pa-
 veas repentino timore, irruentes ti-
 bi potentias impiorum ; Dominus e-
 nim erit in latere tuo, & custodiet
 pedem tuum ne capiaris. Agnovit
 veritatem hanc ipse Ethnicus Seneca,
 libro de providentiâ, capite quarto,
 ubi sic attestatur : *Deus, quos pro-*
bat, quos amat ; indurat, recog-
noscit, exercet : eos autem, qui-
bus indulgere videtur, molles ventu-
ris malis reservat. Erratis, si quem
 judicatis esse exceptum ; veniet ad
 illum diu Felicem sua portio : quis
 quis videtur dimissus esse, dilatus
 est. Quid accommodatè magis ad
 sacras paginas ab Ascetâ Christiano
 pro-

proferri potuisset? Divus Gregorius
non veretur apertius eloqui: his te,
quisquis in Mundo mortalis degis,
rotundè alloquitur: *minus piè vivis,*
si minus persecutionem pateris.

Constat itaque ex lege veteri, con-
firmatur in lege nova, demonstratur
ad oculum ætate hac nostrâ, in primo

Obis capite, exemplo longè
illustrissimo, esse fatum.

Justorum inevitabile,
pati.

AGMEN

AGMEN PECATORUM

In Cruce

RESIPISCENTIUM.

Quemadmodum placet divinæ Providentiæ, adversitatibus exercere Justos, ut omnis fragilitatis humanæ nævus ab eis sustollatur; atque eò conformiores patienti Domino redditæ, ad majus præmium in cœlis consequendum, gratiosè disponantur: ita Salutares adversitatum plagas, infligit Peccatoribus; ut potius in hac vita leves ac breves, quàm in alterâ graviores & longas, delictorum admisorum pœnas exsolvant; Deumque quem peccando insanè deserverant, mox Sanctè pœnitendo, festinent requirere. Psalmo 88. Si justitias meas profanaverint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virga iniquitates eorum. Et Levitic. 26. quod si non audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea, sed spreveritis

ris leges meas; ego quoque hoc faciam vobis: visitabo vos velociter in egestate & ardore: addam correptiones & plagas vestras usque in septuplum propter peccata vestra tunc orabunt pro iniquitatibus suis, & rogabunt pro peccatis suis, eò quòd objecerint judicia mea, & leges meas despexerint. Non aberit ergo à peccatoribus tribulatio; manebit illos fatum inevitabile, Pati. Sed heu! quàm imprudens ac damnosus est peccatorum quorumcunque mercatus! qui simplicem illam, quam suâ peccandi libidine conducunt illecebrosam labem, septemfluo expiationis allapsu, tenebuntur diluere. Prudentes interim & ter fortunati, quod in ejusmodi afflictionibus sibi immixtis, paternam corripientis Dei manum agnoscenres, eam ab iniquitate suâ averfi, humillimè exosculentur, ducemque ad justitiæ salutisque semitam, pœnitentes sequantur.

L

CRUX

CRUX

Davidis. 2. Reg. 11. & 24. peccatis.

DAVID vir secundum cor Dei, Rex in Israël, qui & leonem & ursum magnanimus trucidaverat, & immane illud monstrum hominis, Philistinorum fortissimum Goliath, gloriosissime prostraverat; qui, quot bella gessit, tot victorias triumphosque numeravit; dominabatur omnibus, neminem non vincebat: ille invictissimus David, pro pudor! vincitur à semetipso: dominatum concupiscentiæ, cui fœdè succubuit, probro sè patitur: debellatur ab infirmâ carne, capitur speciosâ formâ; ab imbelli feminâ superatur.

*Deperit
Bathsabam.*

Post meridiem deambulans in solario domûs regię, vidit ex adverso super solarium suum, mulierem se lavantem: erat autem mulier pulchra valdè. quam hic oportune cecinisset Deo illud Psalmi sui 118. Averte oculos meos, ne vi-

videant vanitatem sed impetitur David
 cupidinis jaculo; vulneratur amoris ictu,
 concitatur in venerem: nec nisi sublatâ
 ad se quâ visâ flagrabat, Bathsabâ,
 Uriæ Hethæi uxore, restingui poterat,
 effrenatus æstus. Hoc quamvis suavi,
 admodum tamen gravi carnis lapsu,
 Urias ruri in castris degens, simul
 oppressus extinctusque jacebat. Jam-
 que David, & adulter & homicida,
 introduxit Bathsabam in domum su-
 am, & facta est ei uxor, peperitque
 ei filium. O David! hoccine faci-
 nus est viri secundum cor Dei? dis-
 pluit, quod fecerat David, coram
 Domino, missusque Nathan his Davi-
 dem effatur: Hæc dicit Dominus De-
 us Israël; quare contempsisti verbum
 Domini, ut faceres malum in conspe-
 ctu meo? Uriam Hethæum interfecisti
 gladio filiorum Ammon; & uxorem
 illius accepisti in uxorem tibi: itaque
 hæc dicit Dominus: ecce ego suscitabo
 super te malum; non recedet gladius
 de domo tuâ; & tollam uxores tuas
 in oculis tuis, & dabo proximo
 tuo:

*Indicatur
 poena.*

L 2

tuo:

tuo : tu fecisti absconditè , ego faciam
verbum istud in conspectu omnis Israël,
& in conspectu solis hujus. Filius, qui
natus est tibi, morte morietur, percul-
sit quoque Dominus parvulum quem
pepererat uxor Uriæ , & desperatus
est & dixit David, peccavi Domino:
deprecatusque est Dominum pro par-
vulo ; & jejunavit jejunio , & ingres-
sus scorsum jacuit super terram: dicebat
enim : quis scit, si fortè donet eum
mihi Dominus , & vivat infans.
Die septimā autem mortuus est in-
fans.

*Absalon
rebellat.*

Absalon 2. Reg. cap. 15. & 16. Strin-
git gladium contra David, filius con-
tra Patrem , conjicit Patrem in fu-
gam, regnum occupat. Tetenderunt
Absalonitabernaculum in solario, in-
gressusque est coram universo Israël, ad
concubinas Patris sui ; quarum decem
numero , ad custodiendam domum, à
fugiente Rege relictæ fuerant , quàm
in his decem pro unā Bathsaba , abun-
danter additur correptio usque in sep-
tuplum ubi ? Levit. 26. Minatus est
Dominus peccatori.

Postea.

Posteaquam Absalon de quercu *Reensio*
pendens tribus lanceis à Joab Belliduce *populi.*
transfixus interfisset, jamque regnum
à Davide Hierosolymam reducto, re-
cuperatum esset; consurrexit Sathan, ut
Lib. 1. cap. 21. Paralipomenon legitur,
& incitavit David, ut numeraret Israël
Dixitque David; ite numerate Israël, &
afferte mihi numerum, Respondit Joab;
quare hoc quærit Dominus meus, quod
in peccatum reputetur Israël? sed Ser-
mo Regis, magis prævaluit. Egressus
est igitur Joab & Principes militum,
& lustratâ universâ terrâ, affuerunt
post novem menses & viginti dies, de-
ditque Joab numerum descriptionis
populi Regi; & inventus est numerus
Israël, mille millia, & centum
millia virorum, educientium gladi-
um. De Judâ autem, quadringenta
septuaginta millia bellatorum. Levi
& Benjamin non numeravit, cò-
quod invitus exequeretur hoc
Regis imperium. Vix gloriari con-
cessum est Regi hac suâ tumidâ vani-
tate: Cor enim inquietum percussit
Davidem; & dixit ad Dominum: Pec-

*Patur op-
tio trium*

cavi valde in hoc facto : precor Domine, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stultè egi nimis. Et sermo Domini factus est ad Gad Prophetam, dicens : vade & loquere ad David : hæc dicit Dominus : Trium tibi datur optio : elige unum, quod volueris ex his, ut faciam tibi. Aut septem annis veniet tibi fames in terrâ tuâ, aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, & isti te persequentur : aut certè tribus diebus erit pestilentia in terrâ tuâ, nunc ergo delibera, & vide quem respondeã ei, qui me misit, sermonem. Dixit David ad Gad : coarctor nimis, & ex omni parte me angustia premunt : sed melius est, ut incidam in manus Domini, multæ enim misericordiae ejus sunt, quàm in manus hominum. Misit ergo Dominus pestilentiam in Israël, & ceciderunt ex populo septuaginta millia virorum, cumque extendisset manum suam Angelus Domini super Hierusalem, ut disperderet eam, vidissetque David Angelum stantem inter cælum & terram, & evaginatum gratium in manu ejus, versum contrâ Jerusalem, ceci-

ciderunt tam ipse, quàm majores natu,
vestiti cilicis proni in terram, clama-
vitque David ad Dominum; ego sum,
qui peccavi, ego iniquè egi; isti qui o-
vesunt, quid fecerunt? vertatur ob-
secro manus tua contra me: popu-
lus autem tuus non percutiatur. Mi-
sertus est Dominus super afflictionem
& magnitudinem mali, & ait Angelo
percutienti, Sufficit, nunc contine ma-
num tuam, obtulitque David holo-
causta & pacifica, & propitiatus est do-
minus terræ: & cohibita est plaga ab
Israël. David exclamabat Psalmo 117.
Castigans castigavit me dominus: im-
pulsus eversum sum ut caderem: & do-
minus suscepit me, adhæsit pavimento
anima mea: de tribulatione invocavi
dominum & exacudivit me confite-
bor tibi, quoniam exaudisti me,
& factus es mihi in salutem
nunc juravi & statui
custodire judicia
justitiæ tuæ.

†

L 4

CRUX

CRUX

Manassis 4. Reg. 21. delinquentis
ætatis.

MAnasses ab suæ duodecimo, quinquaginta quinque annorum Rex in Jerusalem, solemniſſimè intrat in crucigerorum agmen : expectabitis regium, adoque magnificum procedendis splendorem : caput diademate & auro redimitum, humeros paludamento radiante purpuratos, pollentem Sceptro manum, frontem, oculos, vultus, non interiturum hominem, sed immortalem quendam Deastrum præferentes. Fuerunt hæc, verum est, nativa Manassis insignia ; sed heu ! evanuerunt : conglomerata illius scelera confuscarunt hæc omnia ; sistunt Regem captivum, non gloriosè, ut militem strenuum adversâ acie interceptum, sed propudiosè, ut impietatis strategum malitiosissimum, nefariorum suorum criminum poenas pendentem, capite nudum, manus gerentem constrictas ;

pe-

pedes vinculis irretitos, succutientem humeros, ægrè trahentem lumbos, catenato ferro aggravatos. Res ita se habet.

*Peccata
Manassis*

Fecit Manasses malum coram Domino: Construxit aras Idolis, adoravit omnem militiam cœli, & coluit cunctum exercitum ejus: traduxit Filios suos per ignem: observabat somnia: sectabatur auguria, maleficis artibus inserviebat: habebat secum Magos & incantatores, multaque mala operatus est coram Domino, ut irritaret eum: insuper & sanguinem innoxium fudit multum nimis, donec impleretur Jerusalem usque ad os. Locutusque est Dominus ad eum, & ad populum illius, & attendere noluerunt.

*Mina di-
vina.*

Denique locutus est Dominus in manu servorum suorum Prophetarum, dicens: quia fecit Manasses Rex Judæ abominationes istas pessimas, propterea hæc dicit Dominus Deus Israël; ecce ego inducam mala super Jerusalem & Judam: ut quicumque audierit, tinniant ambæ aures ejus. Delebo Jerusalem, sicut deleri solent tabulæ: delens

vertam, & ducam crebrius stylum meum super faciem ejus : dimittam reliquias hæreditatis meæ, & tradam eas in manus inimicorum ejus eruntque in vastitatem, & in rapinam cunctis adversariis suis, eò quod fecerunt malum coràm me & perseveraverunt irritantes me.

Peccator Compleverunt illud Isaïæ cap. 42.
surdaster. quis surdus, nisi ad quem nuntios meos misi ? noluerunt in viis ejus ambulare, & non audierunt legem ejus. Verè solus deus dici potest habere servos surdos, qui imperata ejus non audiant : Mundus habet suos, qui ad omnia ejusdem imperia, & oculos, & aures, & corda & pedes, semper prompta, cuncta, aperta, & attenta præbent. Ubi deus queritur de rebelli surditate suorum ; ibi mundus exultat & lætatur de obsequiosâ auscultatione famulorum suorum : omnes & singuli attenti vivunt ad res suas plerasque, præterquam ad eas quæ deum & salutem concernunt : in his detrectamus audire veritatem & cernere lumen, quib⁹ dirigamur, abdunt sese complures, & recludunt in tenebras

bras cordium suorum, cogitationem-
que depravatarum malignitatem, & in-
telligere cavent ea quæ dei & salutis
suæ sunt: ne veritate perspectâ, cogantur
amplecti saniora. Non reperit insani-
am in suis tam enormem Mundus, ut
quis depressus in abstrusum lacum, res-
puat porrectam sibi manum ad extra-
hendum paratam: hanc verò vesaniam
fermè quotidie suffert in suis longani-
mis deus: inspirationibus internis, ver-
bo palàm prædicato, submissis monito-
ribus porrigit dexteram, à vitiis ad vir-
tutem, ab iniquitate ad justitiam, à per-
ditione ad salutem, gratiosè retractu-
ram. At detrectat cum Manasse pecca-
tor, donec tandem contempta nimi-
um divina bonitas justitiæ locum cedat
quæ provocet iras, pœnasque deposcant:
quemadmodum in Manasse factum
scriptura testatur. Idcirco ait, superin-
duxi eis Principes exercitûs Regis As-
syriorum, ceperuntque Manaslen, &
vinctum catenis atq; compedibus dux-
erunt in Babylonem. Paucis hisce
plura, eaque grandia mala comprehen-
dun-

*Manasses
captivus*

duntur: Assyriorum insolens victoria, internecina Manassis clades; superbus istorum triumphus; hujus contumeliosus contemptus. Manasses suorum Dux, Imperator & Rex capitur: vinculis, catenis, manicis, compedibus illigatus, ut portentum iniquitatis abominandum, confluentibus gregatim plurimis hominum millibus, ducitur in Babilonem, quantâ Assyriorum gloriâ, tantâ sui suorumque despicientiâ. O Manasses! jam minimè Rex, propudium Regum, Assyriæ mancipium, populi ludibrium, quid agis? cur reluctaris Domino? locutus fuerat Dominus ad te, & attendere noluisti: perseverasti irritans eum: ideo tradidit te in manus inimicorum tuorum, quò nunc Manasses? ad quem confugies?

*Manasses
pœnitens.*

Postquam coangustiatus est, oravit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valdè coràm Deo; deprecatusque est eum, & obsecravit in hæc verba: Domine Deus omnipotens Patrum nostrorum, Abraham, Isaac & Jacob, & seminis eorum justi: qui fecisti cœlum & terram, cum omni ornatu eorum;

qu;

qui signasti mare verbo præcepti tui :
qui conclusisti abyssum, & signasti ter-
ribili & laudabili nomini tuo, quod om-
nes pavent, & tremunt à vultu virtutis
tuæ; & insustentabilis ira super pecca-
tores comminationis tuæ: immensa
verò & investigabilis misericordia pro-
missionis tuæ, quoniam tu es Dominus
Deus altissimus super omnem terram,
longanimis & multum misericors, &
pœnitens super malitiam hominum. Tu
autem Domine secundum bonitatem
tuam promissisti pœnitentiam remissi-
onis peccatorum: & tu Deus justorum
non posuisti pœnitentiam justis, Abra-
ham, Isaac & Jacob, his, qui tibi non
peccaverunt. Quoniam peccavi super
numerum arenæ maris; multiplicatæ
sunt iniquitates meæ, incurvatus sum
multo vinculo ferri, & non est respira-
tio mihi; excitavi iracundiam tuam, &
malum coram de feci; statuens abomi-
nationes ut multiplicans offensiones; &
nunc flecto genua cordis mei, precans
à te bonitatem Domino. Peccavi Do-
mine, peccavi & iniquitatem meam
agnosco: peto roganste Domine, re-
mitte

mitte mihi ne simul perdas me cum iniquitaribus meis, neque in æternum reserves mala mihi: quia indignum salvas me, secundum magnam misericordiam tuam: & laudabo te semper omnibus diebus vitæ meæ: quoniam te laudat monis virtus cœlorum, & tibi est gloria in secula seculorum, amen. Et exaudivit deus orationem ejus reduxitque eum Jerusalem in regnum suum, & cognovit Manasses, quod dominus ipse est Deus. Instauravit altare domini, & immolavit super illud victimas, & pacifica, & laudem. Præcepitque judæ, ut servirent domino Deo Israel.

C R U X

Nabuchodonosoris Dan. 4. Superbientis

Nabuchodonosor Rex Babylonis, quietus in domo sua & florens in palatio suo, in aulâ Babylonis deambulabat, ajebatque: Nonne hæc est Babylon Civitas magna, quam ego ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & in gloriâ decoris mei? sciat omnis gens quoniam Nabuchodonosor

for Deus terræ est, & præter ipsum ali-
 us non est ah! quid ais Nabuchodonosor!
 ausculta, resonat æther: Nonne Rex est
 Chamæleon? metamorphosis magna,
 quâ transformabit eum Dominus, quasi
 in speciem bovis? nonne hæc est Baby-
 lon, magnum boarium stabulum? Cum
 sermo adhuc esset in ore Regis, vox de
 cælo ruit: tibi dicitur Nabuchodonosor
 Rex; regnum tuum transibit à te & ab
 hominibus ejicient te; & cum bestiis &
 feris erit habitatio tua; fenum quasi bos
 comedes: & septem tempora mutabun-
 tur super te, donec scias, quod domine-
 tur excelsus in regno hominum, & cui-
 cunq; voluerit, det illud. eadem horâ ser-
 mo completus est super Nabuchodono-
 sor, & ex hominibus abjectus est, & fe-
 num, ut bos comedit, & rore cæli cor-
 pus ejus infectum est, donec capilli ejus
 in similitudinem aquilarum excresce-
 rent; & ungues ejus quasi ungues avium.
 Stupendum orbis Spectaculum! ex ho-
 minibus ejicitur homo; Rex stabulatur
 cum pecude: pascitur cum feris: ore
 bos, capillis, aquila ungvibus avis, toto
 corpore bestia. Quid Philosophi mul-
 tùm fatigamini confingendo vestrum
 fa-

*Vox de
cælo.*

*Metam-
orphosis.*

*Ens rati-
onis.*

famosum illud ens rationis? ubique enim inquiritis, nūm alicubi lateat aut Hirco cervus aliquis, aut Hippos - centaurus mirus: Babylonē subite, & Nabuchodonosorem contemplete in hominibovē: dein edocete nos, quid hominis quid Regis? quid bipedis, quid quadrupedis? quid bovis, quid volucris? quid videremur pecoris aut monstri invenitis. Invenimus inquit Danielis 2. in humiliato hoc biformi Rege; quod Deus excelsus signa & mirabilia fecerit: signa magna, mirabilia fortia: quod Deus Deorum sit, & Dominus Regum: cujus Regnum, Regnum sempiternum, & potestas ejus in generatione & generationem. Septem quoque tempora? mutabuntur super te Nabuchodonosor, donec scias, quod dominetur excelsus super Regnum, hominum. Ad quid septem tempora? ergone tam indoctis cordis, tardæque mentis es? ut donec scias, mutanda sint septem tempora? nunquid quando vidisti, Sidrach, Misach, & Abdenago, servos Dei vivi ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis; quamprimum erupisti in

*Septem
tempora
expen-
duntur.*

has voces? egredimini & venite : Benedictus Deus Deorum, qui misit Angelum suum, & eruit servos suos, qui crediderant in eum ? nunquid statim posuisti decretum ? ut omnis populus, tribus, & lingua, quæcunque locuta fuerit blasphemiam contra Deum, dispereat, & domus ejus vastetur ? neque enim, aiebas, est alius Deus, qui possit ita salvare; quomodo ergo nunc septem tempora præscribuntur ; donec scias, quod dominetur Dominus ? an non sat longo unius anni intervallo, aut mensis etiam, hebdomadæ ; imò diei aut horæ brevioris spatio, sub magisterio tantarum plagarum, ubi tam grande solvitur didactrum, theologiam hanc capere, Deumq; agnoscere sategisses ? Dubium non est, quin in sensu intellectuæ Reges, infra vulgus, ad pecorum sortem depressi, seu dies, seu hora unica, tam enormibus aggravatur ærumnis, suffecisset ingenerare ideam supremæ alicujus Majestatis divinæ : Sed verbum Domini, quod manet in æternum, hic correptionis suæ septuplum exigere notatur. In anno secundo regni, vidit Nabuchodonosor horum suorum

M

ma-

*Pœna pec-
cati sep-
tuplex.*

*Pœniten-
tia & ag-
nitio Dei.*

malorum præfaga somnia, Danielis
2do. Anno proinde uno, in elatione me-
ntis superbire, impunè ei licuit: &
cap. 4. Idem indicatur: omnia
hæc venerunt super Nabuchodonosor
regem, post finem mensium duodecim,
in aula Babylonis deambulantem. Si-
nunc correptio, uti pronunciatum
vindice Deo, pro peccatis addenda in
septuplum; pro uno fastuoso anno, sep-
tem humiles subeundi sunt; adeoque
veniunt mutanda super eum septem
tempora. Vide Peccator, qui pluribus
annis, in peccatis tuis te inveterascere
parvi pendis, quousque correptionis
tuæ septuplum sit ascensurum resipi-
ce, Deum time. Evolutis his septem
temporibus, erigitur Nabuchodonosor
& sic fari didicit. Post finem dierum ego
Nabuchodonosor oculos meos ad coe-
lum levavi, & sensus meus redditus est
mihi; & Altissimo benedixi, & viven-
tem in sempiternū laudavi, & glorifica-
vi: qui potestas ejus potestas sempte-
rna & regnum ejus in generatione & ge-
nerationem: & omnes habitatores terræ
apud eum in nihilum reputati sunt juxta
voluntatem enim suam facit, tam in vir-
tuti-

tutibus cœli, quàm in habitatoribus terræ & non est qui resistat manui ejus, & dicat ei, quare fecisti? in ipso tempore sensus meus reversus est ad me: & ad honorem regni mei decoremq; perveni; & figura mea reversa est ad me, & optimates mei, & magistratus mei requisierunt me, & in regno meo restitutus sum, & magnificentia mea amplior addita est mihi. Nunc igitur ego Nabuchodonosor laudo & magnifico & glorifico Regem Cœli, quia omnia, opera ejus vera: & omnes viæ ejus judicia, & gradientes in superbiâ potest humiliare.

Nabuchodonosor est viva imago veritatis ac minarû, quas c. 28. Isaias indicit superbis: Væ coronæ superbiæ, & gloriæ exultationis ejus: pedibus conculcabitur. Superbia est cæca mentis præsumptio tantò difficilior curatu; quantò magis sopita latet, nec ea, quæ est, aut, videri aut dici amat: cum interea peccatum tale sit, quod minimè tolerat deus, Creator in Creatura. Ens entium in nihilo. de quo sic ipse loquitur Jerem. 65. Ecce scriptum est coràm me: non tacebo, sed reddam & retribuâ in sinum eorum. isti tumus erunt in furore meo, ignis ardens

M 2

CRUX

CRUX

Jonæ & Ninivæ.

Jonæ 1. & seq. cap.

*Jonas
filius
Amathi
dictus.*

QUEM Elias mortuum suscitavit viduæ sareptanæ filium, volunt Hebræi fuisse Jonam: Matre postea dicente ad Eliam; nunc in isto cognovi, quia vir dei es tu: & verbum domini in ore tuo veritas est, unde etiam Jonas, quia ab Eliâ, verum eloquente suscitatus fuit, hebraicâ phrasi dictus est, filius Amathi, id est, cum Amathi veritatem sonet, filius veritatis.

Anno circiter 770. Ante Christum, solus & unus ex Prophetis Jonas, missus est ad Gentes, idque in condemnationem Israëlitarum; qui gentilibus, quales erant Ninivitæ, pœnitentiam agentibus, durâ cervice, in malitiâ suâ perseverare non verebantur.

*Quomodo
iter trium
dierum
sumen-
dum.*

Erat Ninivæ capitalis Regni, & ledes Regis Assyriæ, prægrandis, ac trium dierum itinere perampla civitas: id

id quod authores non videntur intelli-
gere de longitudine, sed de circuitu
ejus, quam 24. leucas continuasse asse-
verant, quarum octo, in quemvis diem
distributæ, secundum veterem compu-
tanti methodum, trium dierum iter exa-
ctum constituunt. Sicuti nunc luxus &
vanitas, & qui inde inferuntur affines vi-
tiorum abortus, in magnis præcipue
urbibus invalescunt: ita de Ninive as-
cendit clamor malitiæ ad deum usque.
Ideo factum est verbum domini ad Jo-
nam, dicens: *Surge & vade in Nini-
ven, Civitatem grandem, & prædica
in eâ quia ascendit malitia ejus coram
me.*

Adeste hic Politici, sapientes hujus *Jonas Po-*
seculi, qui studetis cor machinationi- *liticas.*
bus tegere; & falsa quævis per ostensio-
nem fingere: videte, quâ palliatâ si-
mulatæ mentis perversitate, quem cal-
lidum astum; quo successu ludere co-
netur Jonas? Jubetur à deo ire in Nini-
ven; aggreditur iter, quis aliud sibi per-
suadeat, quàm quod pergat ad Ninivi-
tas? hic jam noverat sensum verbis vela-
re: verba sonabant Niniven, sensus

cogitabat Tharsin. Extraordinaria & inaudita hactenus consilia capit Jonas, conatur subducere sese Deo: utque declinet ablegationem hanc suam, ab divino mittentis conspectu elongare se, clandestinò intendit.

Mi Jona ! quid frustrà contendis quomodo non incidit tibi, quod Davidi, Psalmo 138. Quò ibo à spiritu tuo & quò à facie tuâ fugiam? Tharsis inquit Jonas: ast, nunquid Tharsis alicubi est? an nullibi est, Si nullibi est, Tharsis non est: Si alicubi est, etiam Deus, qui ubique est, ibi est ubi Tharsis est. Fugias, non effugies & cur Deum fugis, quem quærimus omnes? fugio instar Jonas, ne cogar ire in Niniven: Novi ego Dominum & clementiam ejus nimiam: si denuntiavero interitum Ninivitis, & ipsi forsitan penitentiam egerint; miserebitur illorum, & ego inveniar Propheta futilis: non ibo. Profectò nunc mihi faciliè persuasero fuisse Jonam resuscitatum illum ab Eliâ, ejusque spiritum à corpore solutum, Deo tantisper conjunctum,

atque, haussisse singularem illam divinæ bonitatis cognitionem, qualem nemo alius Prophetarum, qui promptè sibi commissa executi sunt, acquisierit unquam.

Accelerat fugam Jonas, descendit in Joppen, conscendit navem euntem in Tharsis: dantur vela ventis, secantur undæ, quodque faustum fortunatumque sit, longè post se Jonas relinquit aridam. Non nisi jam cælum spectatur, & æquor: in magnam inauditam, & obstupescendam crucem advehitur Jonas: quem fugiebat Deum nimis misericordem; eundem brevi requitet sibi opportunè talem. Navigatur placidè; & Jonas descendit ad interiora navis, & dormiebat sopore gravi. tum subitò inhorrescens mare, paulatim levare fluctusque cingere: mox immaniter assurgentes undarum undequeque intumescens montes, modo ad usque sidera navem attollebant; modò procellarum tonitruorumque mixto fragore dehiscences,

Fugit Jonas à Deo.

Oritur tempestas.

ad usque tartara horribiliter deprime-
bant, hic jam pavore perculsi, cetero-
quin fortes corporibus, animisque au-
daciores nautæ, cuncta miscent cla-
moribus, aut Jupiter moderatur
Poli; aut Neptunus dominatur Pelagi;
aut uterq; simul irascitur nobis: Clama-
veruntque ad Deum. Suum & accessit
ad Jonam Gubernator navis, & excita-
tum increpat: quid tu sopore deprime-
ris? Surge & invoca Deum tuum, si for-
tè recogitet Deus de nobis, & non pe-
reamus. Dixitque vir ad Collegam su-
um: venite & mittamus sortes, ut scia-
mus, quare hoc malum sit nobis; &
miserunt sortes, & cecidit sors su-
per Jonam. & dixerunt ad eum: indica
nobis, cujus causâ malum istud sit
nobis? quod est opus tuum? quæ
terra tua? & quò vadis? vel ex
quo populo es tu? Hebræus, in-
quit, ego sum, & Deum cœli timeo,
qui fecit mare & aridam. Et timu-
erunt timore magno, aientes, quid
hoc fecisti? cognoverunt enim,
quod à facie domini fugeret, quia

*Sors super
Jonam.*

indicaverat eis Jonas : quid facie-
mus tibi, & cessabit mare à nobis?
quia mare ibat & intumescebat super
eos : respondit Jonas, tollite me, &
mittite in mare, & cessabit mare à vo-
bis; scio enim ego, quoniam prop-
ter me tempestas hæc grandis venit su-
per vos.

Sistamus hic nonnihil tempestuo- *Calami-*
sum maris furiosi impetum, & e- *tas Jo-*
mergentem ex pelagi tumultu Jo- *na gravi-*
næ crucem tantisper contemple- *or opinio-*
mur. D. Chrysostomus sapienter ad- *ne.*
vertit; quod nos Sanctorum, qui-
bus expositi fuerunt, experimenta
deprehensa, & discrimina grandia
æquò minoris æstimemus, eò quòd
præcognito historiarum eventu, pro-
bè teneamus auxiliatricem Deima-
num eis providè paratam temporique
porrectam, minimè defuisse: hinc hoc
ipsum, quod nos scimus modò, ipsis
tunc incognitum incertumque extitisse
ideoque ad firmiter standum, illudque
temporis momentum, quo fortè
decreverit Deus, malis eos eximere

M s

præ-

præstolandum, fide magnâ, constantiâque invicta opus fuisse, non sat recognoscimus. Idem sentiendum de præfentia casu Prophetæ Jonæ. Minus admiramur, quod ipsemet postulaverit tolli se, & mitti in mare, quoniam jam tum imbuti notitiâ sumus, quàm admirandâ ratione Deus, malorum omnium discrimini, ipsum subtraxerit. Sed fingat se quis ejus loco consistere, & perpendat secum, quàm desperabundâ desolatæ mentis agitatione, quàmque crudeli afflictissimi cordis mœrore, necesse fuerit pressum dejectumque fuisse id momenti Jonam; quod se iræ divinæ victimam, in profundum maris præcipitandum intelligebat. Sciebat quod irritasset Deum, sentiebat vindicem ejus manum contra se extensam, prospiciebat, quod venti, quod tempestates, quod maria horrendum exacerbata, abstrusum sibi sepulcrum, in abyssi cavernis minitarentur. In hoc tam terribili lamentabili que statu, Jonas delicti sui veniam, quàm humillimè deprecatus, offert sese in mortem, antè oculos ob-

*Comittit
se miseri-
cordia di-
vine.*

berrantem: & nescio, quâ tacitè habita spe, conjicit se confidenter in paterna divinæ clementiæ brachia; observando peccatori exemplo, ut si quando data Deo iram exercendi causa, confugiat in sinum misericordiæ ejus inexhaustæ; confisus dicto S. Bernardi: sola spes apud te miserationis obtinet locum; neque ponis oleum misericordiæ, nisi in vasis fiducia.

Remigabant Nautæ, ut reverterentur ad aridam, Jonamque exponerent incolumem potius, quam ut aquis immergerent uno jactu perditissimum: sed non valebant, consilium industriamque superantibus undis: omnis conatus ventorum furiarumque rabie elidebatur. Itaque clamaverunt ad Dominum: quæsumus ne pereamus in anima viri istius: & ne des super nos sanguinem innocentum; quia tu Domine, sicut voluisti, fecisti: & tulerunt Jonam & miserunt eum in mare, & stetit mare à fervore suo. Transmigraverit haud dubie tempestas omnis in cor Jonæ:

*Dejicitur
in mare.*

Jonæ :

*Humani-
tas Nau-
tarum.*

Jonæ : quod fluctuum illisu quassum
anxiè trepidat ; in quo abjectæ vitæ spes
debilis fluctuat , ubi desperatio sævit ,
conscientia tumultuat , metus angit ;
dolor lancinat , mens agitur , omnia
susque deque vertuntur. Deprædica-
bimus meritò Navarchi Nautarum ;
que horum humanitatem , & im-
pensum Jonæ salvandi studium. Hoc
genus hominum , uti marinum , ita &
quodammodo ferinum , Ethnici om-
nes ac Idololatæ , sine cruce , sine du-
ce , suo ipsorummet arbitrato viventes
benevolo suo cum Jona peregrino ac
ignoto homine procedendi modo , om-
nes æquitatis & charitatis leges ; adeo-
que viri metisque Christiani hominis
partes , affatim expleverunt. Sors ce-
ciderat super Jonam , se fontem diffi-
teri non poterat , propter se tempesta-
tem sævire ; mare furere ; irasci Numen ,
contestatus fuerat. Adhuc benevolen-
tia & humanitas navigantium non at-
tento suorum omnium præsentis peri-
culo , pro uno salvando Jona , diu mul-
tumque littus assequi attentabat.

Qualis

Qualis pudor Christianorum? Eth-
 nicos Idololatrias Christianis plurimis, *Confusio*
 quibus lex charitatis & mansuetudinis *Christia-*
 tam copiosè præscripta est, adeò insig- *norm.*
 nitè Christi virtutibus antecellere? ma-
 lè metuo, ne hoc casu inter hos, incon-
 ditus quidam turbulenti cujusdam ce-
 rebri vociferatus insonuisset: quid ad
 nos iste homo nauci? profugus & va-
 gabundus socius? quid hæremus? ejici-
 atur impium caput: cur diu perichlita-
 bimur? demergatur scelestum pecus:
 pereat invisa cœlo bestia. O dedecus!
 pudeat te dictorum horum, quisquis
 Christianus ejusmodi crudelitatem ex
 corde & ore tuo evomis! & vel ab ip-
 sis tandem Ethnicis mansuetudinem
 & charitatem Christianam addisce.

Exposcamus nunc paulisper Nauta- *Piscis ab-*
 rum, imo Orbis universi sensum, quid *sorbet lo-*
 existiment modo de Jona? Jonas, ne- *nam.*
 mo non ait, projectus in mare, immo-
 latus Neptuno, suffocatus aquis, nunc
 fluitat cadaver; monstris marinis festi-
 vum pabulum, hilarè epulandum.
 Ita esse, nec aliter sentire, humana ra-
 tio persuadebat. Attamen Dominus,
 cui

cui venti & Maria obediunt, præparavit piscem grandem, ut degluti-
ret Jonam: & erat Jonas in ventre piscis,
tribus diebus & tribus noctibus. O
præpotens admirandum Numen! hæ-
reo attonitus mente pervolvens, quid
nunc demum animi, hoc novi in statu
esse potuerit Jonæ: dum me loco ipse
fingo, inhorresco; & jam planè concla-
matum, meque consumptum puto.

*Qualis
fuerit pis-
cis.*

Sustinent Authores piscem hunc
non fuisse cetum; utpote cujus guttur
tam laxum non sit, ut hominem inte-
grum (nisi fortè miraculum adjicere ve-
limus) deglutire valeat. Sed quod fuerit
vel canis marinus, dictus *Calcharias*,
vel alius grandis piscis appellatus *La-
mia*. De cane, nisi diversi generis dis-
tinguantur, etiam probabile non est:
quem enim vidit mihi apprimè notus
quidam, in arcâ aquæ marinæ inna-
tantem, raritatis causâ ad magnum
Germaniæ Principem devehî; superio-
re corporis parte molossum anglicum
mole suâ adæquabar, non excedebat:
gerebat caput, primos pedes, demissè
pendulas aures, omnia canina: oculos
volve-

volvebat, ad stuporem magnos, nigros,
ac speciosissimos: cæterà piscis, incapax
deglutiendi hominis. marinum I au-
rum ad hujusmodi bolum educerem
potius; quam, quidem vivum pabulato-
rem nunquam vidi, excoriati tamen ex-
uvias, detractamque pellem affabrè ex-
tentam, inque pedes erectam, multum
admiratus sum: eamque corporis mo-
lem, ventrisque capacitatem observa-
vi, quæ amplitudine suâ, & sutori si-
mul ac sartori officinas sat amplas exhi-
beret, eosque opificia sua exercentes,
commodè concluderet: sed quomodo
per os, per guttur, per collum pene-
trent; viderint, qui ibidem sedem fige-
re statuunt ego equidem id non video.
Itaque ad lamiam veniendum est: de
quo prægrandi pisce asserunt Authores
in finib⁹ Provinciæ Aquitaniæ, aliquot
istius generis interceptos fuisse, in quo-
rum panticibus reperti fuerint homines
integri, à capite ad calcem usque cata-
phracti. Anno 1520. Archiepiscopus Ni-
diolensis, scriptis ad Pontificem Leo-
nem X. literis contestatus fuit, vi-
sum ibidem monstrum marinum
(ille

(ille cetum nuncupabat) cuius rictus duabus orgys seu passibus græcis, id est, duplici spatio, quod utriusque manus brachiorumque extensione completur, suâ latitudine commensuratus fuerit: cuius oculi tam ampli, ut si eruendi venissent, in quovis defosso spelæo, viginti quatuor homines commodè delitescerent. Assertum à tanto Præsule, omninò liberale. Sive nunc Lamia sit, sive cetus, seu bos marinus, seu canis; certum manet domicilium Jonæ in pisce. Nec tantoperè admirandum est, in vasto oceano repertum fuisse tantæ molis tamque largæ capacitatis incolam: illud verò notandum, quod iussu divino propè circumfluis, mox præstò steterit, ad Jonam ejectum, protinùs deglutiendum; quodque ipsum in visceribus jam conclusum, naturali suo colere non absumpserit, quod respirandi concesserit facultatem, quod tribus illis diebus noctibusque Jonas in ventre piscis, non ut hospitis sui nutrimentum & cibus; sed veluti Dei captivus in squamoso isthoc carcere, mirabiliter fuerit detentus. Quid existimabimus

*Quid eg-
rit Jonas
in ventre
piscis.*

bimus egisse Jonam isthoc triduo? an
fortassis somnum suum, quem in navi-
gio, subortâ tempestate excitatus, in-
terrumpere fuit coactus, perrexerit
edormire? vix crediderim insolitum
illud conclavis sui stratum, ei concili-
asse soporem. Non est ambigendum,
quia postquam marini Monstri inqui-
linus, se suosque sensus non nihil re-
colligens, miraculum illud grande quo
conservabatur, providentia Dei plus-
quam vulgari patratum esse cognove-
rat, illa, quibus offensum Numen pro-
trudendus in mare, efflictim placare
conatus fuerat, flagrantia suspiria denuò
inflammare, conduplicareq; profundis-
simâ animi demissione continuaverit.
Sic habet porrò historia: Oravit
Jonas ad Dominum Deum suum
de ventre piscis: cum angustiaretur
in me anima mea, inquit ipsemet,
Domini recordatus sum: clamavi de
tribulatione meâ ad Dominum, de
ventre inferi clamavi: projecisti me in
profundum in corde maris, & flumen
circumdedit me: omnes gurgites &
fluctus tui super me transierunt:

N

&

& ego dixi abjectus sum à conspectu oculorum tuorum, circumdederunt me aquæ usq; ad animam: abyssus valavit me: pelagus operuit caput meum. Ad extrema montium descendi: terræ vectes concluderunt me: & sublevabis de corruptione vitam meam Domine Deus meus: ego in voce laudis immolabo tibi, quæcunque vovi, reddam pro salute Domino. Ecce, quàm plenè ad obedientiam redactus est Jonas: plura vota concepit, omnia redditurum se Domino sanctè adpromittit.

*Ejicitur
Jonas in
aridam.*

*Peccato-
ribus ex-
emplum.*

Et dixit Dominus pisci, & evomit Jonam in aridam. Projectus volatur in ripâ, adrepit ad littus, erigit sese in pedes, assurgit homo novus, ab imo abyssi spelæo, obtemperare altissimo, profundè doctus: prorsus singulari Peccatoribus exemplo; Hac enim imagine suâ, dupotissimum salutariter observanda: præclarè repræsentat, unum est, quod sit peccatum omne reformidandum; quoniam peccatorem dejicit in turbulentum mare, & tempe-
tem

tem horridam, quamvis invisibilem; ubi non ventorum, sed Dæmonum exponitur furori ac ludibrio. Alterum est; quod ipse in medio procellarum, quibus involvebatur; inque extremâ calamitate suâ & statu, ut videri poterat, omninò desperato, non nisi unum Deum in cogitatione ac corde habuerit, ad unum illum gemens respexerit, ab illo unico fiducia in violatâ, omnem opem solatiumq; sibi pollicitus præstolatusq; fuerit. Peccator his contraria communiter agit: etenim vel superficiem solummodo peccati attingit obiter, ideoque exitialem ejusdem gravitatem, & quas animo infligit atrocitatem plagarum, non nisi leviter ponderare consuevit: vel si quandoque genuinam ejus ideam, & quæ monstrantur in ea, ingentia damna, animique pericula summa propius intueatur; tantum non dejicitur animo, turbatur Spiritu, periclitatur spe, unicâ & necessariâ salutis nostræ anchorâ. Agnovit Jonas piaculi sui Deo innormitatem, sed & bonitatis ac
tendum.
 clementiæ divinæ immensitate

piè animatus est : stitit fontem sese ir-
ritato Deo , sed & confidentissimè re-
cepit se ad abyssum misericordiarum
ejus : Novit & timere Deum ; & unà
sperare in eum , neque spes suppres-
sit timorem ; neque spem debilitavit
timor. Quisquis in adversitate suâ ad-
hæret alteri , quàm Deo , confu-
gitque ad præsidium quod non est deus ;
nec in lege aut veritate Dei fundatum ;
quod nonnisi adinventam hominum ,
& hujus seculi prudentiam sapit , is ædi-
ficat in arenâ super vanitate mundi ,
neq; fulcitur immutabilitate verbi Dei
ac sinceritate amoris Jesu Christi : at-
que ità miserationibus divinis , quæ
præparatæ affluerent , vanitatibus suis
obicem ponens , infelix deseritur ,
corruique ejus manca strues. Uno
Deo adjuvante , & filio ejus Crucifixo
Duce subsistero possumus ac transire
arctam Crucis viam , extrâ quam nulla
reperitur salus. Ità nos instruit Jo-
nas , apprimè eruditus , cap. 2. v. 9.
Qui custodiunt vanitatem fru-
strâ , misericordiam suam derelin-
quunt.

Nunc

Nunc factum est verbum Domini, ad *Jonas*
 Jonam secundo, dicens: surge & vade *prædicat*
 in Niniven Civitatem magnam, & *Ninivitis*
 prædica in eâ prædicationem, quam *interitum*
 ego loquar ad te, & surrexit Jonas; &
 abiit in Niniven, juxta verbum Domini,
 & cœpit introire in civitatem itinere
 diei unius, & clamavit: *Adhuc quadra-*
ginta dies, & Ninive subvertetur.
 Jonas ignotus homo, Ninivitis nun-
 quam visus, qui nullum existimationis
 pondus, nullum authoritatis alicujus
 splendorem præfererebat; contemptu
 laborans, subito, absque ullo mali im-
 minentis indicio, improvise acclamat
 exitialia hæc fata populo, sine numero
 grandi, opulento, deliciis diffuenti, &
 quod his affine est, insolenter contu-
 maciterque inflato.

Tanguntur corda divinitus; & credi- *Ninive a-*
 derunt viri Ninivite in Deum: & prædi- *git pœni-*
 caverunt jejunium; & vestiti sunt sac- *tentiam.*
 cis à majore usque ad minimum: &
 pervenit verbum ad Regem Ninive, &
 surrexit de solio suo, & abjecit vesti-
 mentum suum à se, & indutus est sacco,
 & sedit in cinere, & clamavit in Nini-

Ninive ex ore Regis & Principum ejus
dicens: homines & jumenta, & boves &
pecora non gustent quidquam nec
pascantur, & aquam non bibant: &
operiantur saccis homines & jumenta,
& clament ad Dominum in fortitudi-
ne: & convertatur vir à via sua mala,
& ab iniquitate, quæ est in manibus
eorum: quis scit, si convertatur & ig-
noscat Deus, & revertatur à furore iræ
sue; & non peribimus?

Fervor hic unanimis, quo cum ira-
to Deo, pro capite & incolumitate sua
pacisci nituntur, rerum suarum trepidi
Ninivitæ, indubitatum facit; quod
non tam humano, quàm divino im-
pulsu, omnium corda, à duritie emo-
ta; in pias lacrymas, sanctumque de-
peccatis dolorem, emollita defluxe-
rint. Nati in blanditiis; enervati
in deliciis, inescati voluptatibus,
divitiis immergi, in honoribus elati,
vestiti mollibus, in purpurâ splendidi,
in commensationibus assidui, exqui-
sitissimis mensarum epulis assueti, pre-
tiosissimo vino madidi, nullo non
relaxandæ mentis studio intenti,
hæc

hæc omnia repentinò aspernentes ,
rigescunt saccis & ciliciis : sordes-
cunt pulveribus & cineribus, maceran-
tur inediâ & jejuniis , exjuccantur plo-
ratu ac lacrymis , raucescunt eju-
latu ac lamentis : quid multa? mu-
tato corde , mutantur opera, præ-
bita peccatoribus imitandæ virtutis ex-
emplaria.

Violentiam Cœlo, gratamque Deo *Deus mi-*
vim intulisse videntur : *Vidit enim seratur*
Deus opera eorum, quia conversi sunt Niniva
de viâ suâ malâ, & misertus est Deus
super malitiam, quàm locutus
fuerat, ut faceret eis, & non fe-
cit.

Obstupefco marticolam Jonam : *Jonas ex-*
hic iterum in armis est : patefecerat *probrat*
ei Deus , quod placatus pœnitentiâ *Deo Cle-*
sincerâ Ninivitarum , cogitet ipsis *mentiam.*
parcere : & afflictus est Jonas afflicti-
one magnâ , & irritus est. En perci-
tum & confidenter ferox ingenium?
cui irascitur ? Deo : quorum sic pergit
expostulare, obsecro Domine, nun-
quid non hoc est verbum meum cum
adhuc essem in terrâ meâ? propter quod

præoccupavi, ut fugerem in Tharſis: ſcio enim, quia tu Deus clemens & miſericors; patiens & multæ miſerationis, & ignoſcens ſuper malitiâ, & nunc Domine tolle quæſo animam meam à me; quia melior eſt mihi mors, quàm vita. At daturus iræ ſpatium Jonas, ſtomachans egreſſus eſt de civitate, & ſedit contrà orientem Civitatis, & fecit ſibi umbraculum ibi, & ſedebat ſubter illud in umbrâ, donec videret, quid accideret civitati.

*Hedera
gaudium
primò,
mox bi-
lem mo-
vit Jonæ.*

Placuit Deo intolerantiam hanc Jonæ, quaſi in illâ ludendo, placitè domare eumque ut deſideratam ſibi æquanimitatem devoveat, ſuaviter condocere. Siquidem præparavit Dominus Deus hedera, & aſcendit ſuper caput Jonæ ut eſſet umbra ſuper caput ejus, & protegeret eum: & lætatur eſt Jonas, ſuper hedera lætitiâ magnâ, & paravit Deus vermem, aſcenſu diſcuculi in craſtinum, & percuffit hedera, & exaruit. Et cum ortus fuiſſet Sol, præcepit Dominus vento calido & urenti; & percuffit Sol ſuper

super caput Jonæ, & æstuabat: & petivit animæ suæ, ut moreretur; & dixit: melius est mihi mori, quàm vivere. & dixit Dominus ad Jonam: putasne bene irasceris tu super hederâ? amabo, quid exspectabimus responsionis à Jona? stupeo mortalem ad confidentiam audentiamque tantam projectum. Bene, inquit, irascor ego, usque ad mortem. Tu doles super hederam, reponit Dominus, in quâ non laborasti, neque fecisti, ut cresceret; quæ sub unâ nocte nata est, & sub unâ nocte periit: & ego non parcam Ninivæ? Civitati magnæ, in quâ sunt plusquam centum viginti millia hominum, qui nesciunt, quid sit inter dexteram & sinistram suam, & jumenta multa.

Remollescet tandem Jona, & reconde iras: reddita est Ninive per pœnitentiam digna ejus amore, qui ipsam venerat pessumdare, in iræ suæ furore. Etiam effectum est, quod prædixeras: adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur. Augustinus de Civitate Dei, libro vigesimo primo, capite vigesimo quarto, hæc habet: *eversa est Ninive,*

*Moralis
eversio
Ninivæ.*

N 5

quæ

quæ mala erat; & bona ædificata est,
 quæ non erit: stantibus mœnibus at-
 que Domibus, eversa est Civitas in per-
 ditis moribus. Levabat Deus virgam,
 quâ impios feriret; implorant pii grati-
 am, ne miseri perirent: murmurabat
 Cœlum tonitu, quo reos fulminaret.
 jacebant hi in gemitu, ut noxas deple-
 rarent. hiabant ima tartara, ad fontes
 devorandos, respiciunt hi sidera, ad su-
 peros placandos. Atque ita vitium in
 virtutem; poena in meritum; vindicta
 in præmium, odium in amorem, ira
 in gratiam, interitus in salutem; dam-
 natio in beatitatem, mors in vitam, in-
 fernus in paradisum; felicissimè com-
 mutantur. Et hæc demum sunt
 fortunata resipiscentium pec-
 catorum fata. Felices Cruces,
 dum conferunt salutes.

CRUX

CRUX

Mulieris adulteræ Joan. 8.

ERat dies festus Judæorum Scenopegia: ad quem Jesus ex Galilæâ in Judæam, non manifestè [quia quærebant Judæi eum interficere] sed quasi in occulto ascendebat. Judæi primo statim festi die sollicitè quærebant, ubi est ille? & murmur multum erat in turbâ de eo: quidam enim dicebant, quia bonus est: alii autem dicebant non, sed seducit turbas. In novissimo autem magno festivitatis die ascendit Jesus in templum, & omnis populus venit ad eum, & sedens docebat eos. Et ecce scribæ & Pharisei, illi ipsi, qui sanguinem ejus sitiebant, Fastuosè ingrediuntur, tanquam rem magnam præstituri, & adducunt mulierem in adulterio deprehensam, & statuerunt eam in medio, & dicunt ei: Magister? notemus quæso fucata versi pellium verba: jam nunc Magistrum compellant; quem

A phariseis adultera.

pau-

*Exquiri-
tur judi-
cium
Christi.*

paulò ante seductorem blasphemave-
rant : indagando , ubi est ille , qui sedu-
cit turbas ? in quem , qui crediderant ,
maledicti condemnabantur : quem ho-
ri negaverant literas scire , cum non
didicerit ; eum hodie Magistrum creant
adulterini promotores. Juvat porro au-
dire , quid huic Magistro proponant
ementiti subdoli que hi Academici. Ma-
gister , inquit , hæc mulier modò de-
prehensa est in adulterio : in lege autem
Moyſes mandavit nobis hujusmodi la-
pidare : tu ergo quid dicis ? hoc autem
dicebant tentantes eum , ut possent
accusare eum : persuasum habentes non
posse hic Christum evadere cornutum
dilemma ; quin aut in legem offenderet
aut misericordiam suam solitam lædat
populumque commoveat , si condem-
net. Ecquis suaviter adumbratus vipe-
rarum sibilus ? quàm hi religiosi legum
observatores ! quàm vigilantes virtu-
tum præſides ! quasi verò multum pal-
sa interiisset justitia , si mulieris hujus
vindicta , post peractam festivitatem
magnam fuisset dilata. Quid urgebat
miseram exponere confertæ hominum
multi-

multitudini? in medio templi? in sum-
 mâ festivitate? si non insolens Pharise-
 orum ostentatio, & inquieta in Chri-
 stum rabies, ac viperina consilia, id ita
 suassissent. Adeat interim confusa mu-
 lier, quò amplius serviat malitioso ve-
 teratorum intentui, ignominiam eò
 graviolem, parum est; dummodo ex-
 ecrandus malevolorum finis, id est, po-
 puli in Christum invidia, infestum odi-
 um, & exitialis tandem ejusdem interi-
 tus obtineatur. Potissimum expecta-
 bant, ut pro suâ clementiâ Christus,
 adulteram absolvens, violaret legem;
 & judicia tribunalium everteret: undè
 intulissent: hostis es legis, decernis con-
 trà Moysen; imò contra eum, qui per
 Moysen legem dedit: reus es mortis,
 cum illa lapidandus. Hoc sentit Augu-
 stinus. Genuina horum idea exponitur
 Ezechielis 34. væ pastoribus! qui pa-
 scebant semetiplos: nonne greges à pa-
 storibus pascuntur? lac conie debatis, &
 lanis operiebamini: gregem autem meum
 non pascebatis: quod infirmum fuit, non
 consolidastis: & quod ægrotum, non
 sanastis: quod confractum est, non al-
 ligastis.

*Pastores
 se, non o-
 ves pas-
 centes.*

ligastis, & quod abjectum est, non re-
duxistis; & quod perierat, non quæsi-
tis: sed cum austeritate imperabatis eis,
& cum potentiâ. Qualem omninò ex-
perta est Pharisæorum Judicum & Pas-
torum suorum imperandi austeritatem,
& potentiæ violentiam accusata mulier
in hoc ter felix rea; quod impacta ip-
si dica, ad æquissimi judicis forum lit-
delata. Nacta est Jesum non tam rigi-
dum judicem, quam patronum & ad-
vocatum faventem. Stat antè ipsum
peccatrix desolata, contrita deflet pia-
culum admissum, bene est: sed cur non
procumbit ut Magdalena lacrymans ad
pedes Salvatoris sui? ignoscamus; nes-
cit mœrore obruta, confusione turba-
ta, oblita sui, quid agatur, quid ve-
gendum.

*Iesus digi-
to scribit
in terram*

Perseverant Pharisæi interrogantes
Magistrum suum, qui mox ostendet
nosce se literas, ipsisque inspectantibus
veros quosdam, sed invisos formabit
characteres, ludum aperit proclamatus
doctor; in Diatribam deducit hoc suos
pennigeru factionis scholasticos. Iesus
inclinans se deorsum, digito scribebat
in

in terram: quod dum malè haberet scribas, ipsique suspectas tenerent exartas notas, moræ impatientes urgebant responsum: erexit se itaque Iesus & dixit eis: qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat: & iterum se inclinans scribebat in terram, & iustitiam servans, & à mansuetudine non recedens. Quemadmodum Apostoli unâ linguâ ab omni hominum natione sunt vernaculâ singulorum loqui: ita hic Christus formasse fertur characteres, qui inspecti sua singulis peccata partitè repræsentâriat. Ita sentit S. Hieronymus lib. 2. contrâ Pelagianum. D. Ambrosius Epistolâ 79. censeat inter alia scriptum fuisse: testucam, quæ in oculo Fratris tui est, vides: trabem verò, quæ in oculo tuo est, non vides.

Audientes autem videntesque hæc; unus post unum exhibant: incipientes à senioribus, & remansit solus IESUS & Mulier in medio stans. Quam impetuoso tumultu in templum irruerant, versutam machinam fallaciamq;

*Subdu-
cum se
omnes ex
templo.*

in

in Jesum intendentes, tam nunc suspensio gradu & naso, furtivè egrediuntur, captae in astu vulpes: unico digito in terram scribente ejiciuntur omnes, submissa hæc tenuis vox; qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidè mittat; conticescere fecit blaterones importunos, vafros Syncophantas, conscientiam redargutos. O fortunata mulierem! quæ desertâ ab actoribus causâ, remanet sola, cum solo Jesu! stat, quid vetat dicere, quamvis adultera, sed corde contrita, comparatè ad infimulatores suos, profligatos Phariseos, victus in medio, gaudetque audientiam privatâ apud misericordiam miseria.

Absolvitur rea.

Erigens se Jesus dixit ei: mulier ubi sunt, qui te accusabant? nemo te condemnavit? quæ dixit, nemo Dominus dixit Jesus; *nec ego te condemnabo*; vade, & jam amplius noli peccare. D. Augustinus in psalm. 50. de adultera inquit: Moyses lapidat ut Judex; Christus indulget, ut Rex.

Quomodo? quàm læta? quali cumulatâ solatio? hæc egressa fuerit ex hoc ergastulo suo, quis exprimet? emittetur

ex templo indulgentiâ plenariâ dives;
jubilæo majori potita: quid sonant ista
verba; *Nec ego te condemnabo?* Verba
sunt nunquam sat æstimanda, benignis-
simus Dominus, in charitatem & mise-
ricordiam profusus scrutatus cor muli-
eris sincerè pœnitentis, commiseratio-
ne tactus, liberat eam omni metu, tam
præsenti, quàm futuro; asseritq; se eam
non solum nunc non condemnare, sed
nec condemnaturum unquàm, asseve-
rat. O mulier! cliens Christi ter beata!
quid est hoc, quod tibi addicitur? Hic
Dominus ipsissimus ille est, qui ali-
quando venturus in nubibus judicabit
vivos & mortuos, apprehende, quid tibi
spondeat: *Nec ego te condemnabo;*
dum venero judicaturus cœlum & ter-
ram in potestate magnâ; non ego te
condemnabo. Jam desine tristari de in-
fortunio verè fortunato, quo depre-
hensa es in piaculo: salutaris tibi accidit
confusio: quam adiisti in templo: opta-
ta jam cernitur calamitas, de quâ pro-
fecta est hæc securitas: *Nec ego te con-
demnabo.*

O

CRUX

CRUX

Pauli , adhucdum Sauli persequentis Ecclesiam

Actor. cap. 9.

Dictus fuit Saulus à Saul primo Rege suæ Tribus Benjamin : & sicut Saul persecutus fuit Davidem, ita Saulus persecutus est Christum, Davidis antitypum, ejus sævitia & auiditas christiani sanguinis, nece Stephani , aliorumque Christianorum virorum ac mulierum, quos trahebat ad vincula & tribunalia Hierosolymis, expleri non poterat : furentis ad instar leonis ac rapacis lupi , eructabat minas accædes indies atrociores. Hinc accessit ad Principem Sacerdotum, & petiit. Ab eo epistolas in Damascum ad Synagogas : ut si quos invenisset hujus viæ viros ac mulieres, id est, Christianismi sectatores, vincetos perduceret in Jerusalem.

Dama-

Damascus erat caput Syriae, *Damascus*
 distans à Jerusalem itinere quinque
 dierum : undè sicut Syria, ità
 Damascus Judæis non erat subdita,
 sed suum habebant Regem, Aretam;
 qui concesserat Judæis quasdam Da-
 masci plateas, ubi suis jus dicere
 & exercere licebat. Fluviusque ardor
 Sauli, quo grassabatur in fideles,
 furorem suum extendere, jam magnis
 passibus progressus, non nisi di-
 midium miliare distabat Damasco,
 & subito circum fulsit eum lux de
 cælo, coruscum si fulgur, undè qua-
 si ictus ac fideratus à fulmine, De-
 jicitur in terram. Censent nonnul-
 li Saulum venisse peditem : tum, *Saulus*
 quia scriptura nusquam ejus equi *proster-
 nitur.*
 meminit, tum, quia Judæi reli-
 giosiores, uti Pharisei, qualis e-
 rat Saulus, vix equis utebantur.
 aliorum opinio est fuisse ipsum e-
 quitem, tum, quia longum facie-
 bat iter, quinque aut sex dierum
 à Jerusalem in Damascum : tum, quia
 veniebat quasi Prætor stipatus satelli-
 tibus. Idipsum suadet Sauli fastus
 O 2 &

& ira tumens, quâ inflatus, non nil
 minas & cædes & alta quæque spirabat,
 esto ex Zelo legis, ut sibi videbatur,
 adeoq; ipsum unâ cum equo humi pro-
 stratū volutasse sese totoq; corpore con-
 quassatum, illicò agnovisse præpoten-
 tia æmuli duellantis fulgetra; quæ mox
 tonitruui ad instar subsequebatur vox
Vox Christi Durior Christi; Saule, Saule! quid
 me persequeris? Sive itaque eques
 venerit, sive pedes; jacet humi edomita
 ferocia Sauli. Hic jam Augustinus
 Tract. 10. in Joan. epist. alloquitur eum:
 Non expavescis vocem capitis de cælo
 clamantem pro membris suis, Saule
 Saule, quid me persequeris? persecuto-
 rem suum vocat, persecutorem mem-
 brorum suorum. Idem serm. 14. de San-
 ctis: membris adhuc positis in terrâ ca-
 put clamat in cælo: & non dicebat, quid
 persequeris fideles meos; sed quid me
 persequeris? D. Bernardus de conver-
 sione S. Pauli; in manibus inquit,
 sunt Epistolæ crudelissimæ legationis,
 auctoritatis execrandæ, potestatis ini-
 quæ, quid me persequeris?

Saul

Saulus insolentiâ fulgoris perstrictus ac cæcutiens, fulminantis vocem percipiebat quidem; sed ingenti splendore undique circumfusus Christum distincte intueri ac dignoscere non valebat, rogat ergò, quis es tu Domine? an Angelus, an Deus? eique se tacitè, depositis nunc cristis, quasi servū humillimè submittit, cōpellans eum, Domine, quis es tu? mox audit: ego sum Christus, ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum est tibi contrà stimulum calcitrare stimulis enim miraculorū, stimulis Sanctitatis; stimulis disputationum S. Stephani, stimulis adhortationum S. Barnabæ, crebrò Christus pupugerat mentem Sauli, ut in se crederet: sed ille recalcitrans impegit tandem in stimulum hunc longè validissimum, quo prostratus humi, deinceps affigebatur humilitati, tremens stupensque ad tantam, tam potentem Christi præsentis Majestatem quâ excæcatum se, planeque debellatum advertebat, erumpit in verba animi omninò compuncti, resignati tradentis dedentisque se victori Deo, & dixit: Domine, quid me vis facere? O

O 3

verè

Submittit
se Saulus

vehemens gratiæ divinæ impetus! quomodo
 sic propellitur Saulus. *Jam*, inquit
 Augustinus serm. 14. de Sanctis *parat*
se ad obediendum, qui prius serviebat
ad persequendum. Et Dominus ad
 eum: surge & ingredere civitatem; &
 ibi drietur tibi, quid te oporteat facere.
 Surrexit igitur Saulus de terrâ aper-
 tisque oculis nihil videbat: ad manus
 autem illum trahentes introduxerunt
 Damascum: & erat ibi tribus diebus
 non vicens, & non manducavit, neque
 bibit. Hic explebatur in Saulo illud
 Sophoniæ l. 17. *Tribulabo homines &*
ambulabunt ut cæci, quia Domino pe-
caverunt. Jam trahitur cæcus, captivus
 Christi qui longius acriusque videns
 venerat Christi fideles tracturus ad car-
 ceres. Quale spectaculū sui præterit hic
 Saulus Judæis, & Civibus Damascenis
 quale, quàm inexpectatum Aposto-
 lis, omnibusque christianis!

Cæcitas.

*Mittitur
 Ananias
 ad Saurum.*

Interim dixit ad Ananiam in visu
 Dominus: vade in vicum, qui vocatur
 rectus, & quære in domo Judæ, Saulum
 nomine Tarsensem, ecce enim orat.
 Vade quoniam vas electionis est mihi
 iste,

iste, ut portet nomen meum coram gentibus, & Regibus & filiis Israël: ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum, pro nomine meo pati. Mittitur Ananias in vicum, id est, in plateam certam Damasci, quæ erat & vocabatur recta: urbs enim dividitur in regiones, regiones in vicos sive plateas; vici in domos: unde à vico dicitur vicinus, qui in eodem vico, sive platea habitat. Vas electionis, id est, instrumentum singulariter electum erit mihi iste. 1. ut portet nomen meum coram gentibus & Regibus: hinc patet Saulum à Christo creatum esse Apostolum. 2do. ut fortia quæque patiatur pro Christo ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum, pro nomine meo pati. Est ingens Dei donum, (ad Philip. 1. v. 29.) pati pro Christo. Et hæc fortitudo in plagis; mirabilior est omnibus signis & miraculis. Cassianus coll. 12. c. 13. refert; Christianum quendam à Gentilibus divexatum, cum illi insultando rogarent: ecquid miraculi Christus vester, quem colitis, facit? respondisse, ut his, & majoribus, si Receptis
ptuleritis, non movear nec offendar visu Baptizatur.
injuriis, Abiit Ananias, & introivit

*Prædicat
Iesum.*

in domum, imponenſque Saulo manus, dixit: Saule Frater, Dominus miſit me Ieſus, qui apparuit tibi in viâ, quâ veniebas, ut videas & implearis ſpiritu ſancto: & conſeſtim ceciderunt ab oculis ejus tanquam ſquamæ, & viſum recepit: & ſurgens baptizatus eſt. Et cum accepisset cibum, confortatus eſt, fuit autem cum diſcipulis, qui erant damasce, per aliquot dies: & continuo in Synagogis prædicabat Ieſum, quoniam hic eſt Filius Dei. Vivo, inquit, jam non ego, vivit verò in me Chriſtus: jam non aliud ſciebat, non aliud ſapiebat, non aliud ſpirabat, corde, ore, opere, quàm Dominum Ieſum Crucifixum. Stupebant omneſt tantam tamque ſubitam in Saulo mutationem: ut, ſicut de Saule Prophetante dicebant 1. Reg. 10. num & Saul inter Prophetas? ſic & de Saulo dicerent nùm & Saulus inter Apoſtolos: nunquid ille Ieſum prædicat, qui Ieſum perſequi ſolebat? quo, ut ait Auguſtinus ſerm. 10. de verbis Apoſtoli, nemo acrior inter perſecutores, nemo prior inter peccatores; jam non leo ſed Agnus, non lupus, ſed Paſtor, non perſecutor.

persecutor, sed prædicator, non hostis, sed miles & servus Iesu Christi, succlamat Domine quid me vis facere? hæc nimirum vis admiranda inflictae persecutori calamitatis; hic finis prostrati Sauli; dejectio corporis, sit erectio mentis; membrorum concussio, vitiorum expulsio, oculorum exæcatio, totius Orbis illuminatio. Quot tulit clades, quot strages, tot fidei sedes, tot salutis multiplicavit bases.

Hos Pauli compunctionis & profundæ humilitatis magnos animos assumat quisquis aliquando peccavit. Augustinus serm. 9. de verbis Apost. Si Paulus sanatus est; ego quare despero? si tanto Medico, tam desperatus æger sanatus est; ego cur meis vulneribus illas manus non optabo? ad illas non festinabo! ut hæc dicerent homines, ideo Saulus factus est ex persecutore Apostolus.

Saule, jam nunc per Crucem, per calamitatem sanctificate Paule, quam consuevisti in epistolis tuis apprecari gratiam Domini nostri Iesu Christi; eam nunc in Cælis Christo junctus,

O 5

nobis

nobis clementer exora; ut vel umbra
 admirabilis illius electionis tua ad nos
 reflectatur; quã ad Iesum Christum po-
 tenter tracti, pleno corde tecum ac-
 clamemus, Domine, quid me vis face-
 re? ejusque sanctam voluntatem exe-
 quentes; proliciat pro se quisque illam
 Domini amicam vocem; vas electionis
 est mihi iste.

Atque ita in Paulo, magno Aposto-
 lo, stigmata Iesu Crucifixi in corpore
 suo portante, nec nisi in Cruce
 Domini gloriabundo, fortu-
 natum hoc resipiscen-
 tium Crucigerorum
 agmen, clausum
 esto.

AGMEN

AGMEN PECCATORUM

In Cruce

CONTUMACIUM.

Cum peccator impoenitens non tam
 assumere crucem suam & gerere,
 quam quæ vindex Dei manus immittit
 adversa, refractarius subire, ægreque to-
 lerare videatur: atque ita ex serie cruci-
 gerorum Christi, & servorum Dei, eli-
 minandus tanquam degener, censeretur
 possit: attamen, quæ turbida tempora
 vivit, quosque duos, quantumvis in vita
 minervâ patitur casus; propriè calami-
 tates & cruces hominû, rectè dicendæ
 sunt: ideo, quò pateat amplius neminem
 unum, quantumcunque insaniens Su-
 premi Numinis potenti brachio subtra-
 here sese nitatur, factorum communium
 necessitatem declinare posse. eorum ve-
 rò, qui in adversis, Dei fulmina reveriti,
 se humiliter ferienti dextræ submittunt
 pium beatumque patiendi robur stabi-
 liatur fortius; non abs re patiemur,
 con-

contumaces hosce infaustosque cruci-
geros, ad piorum salutarem horrorem,
obiter spectandos in scenam prodere.
Armata contra Impios elementa insur-
gent, & suum singula tragicum actum,
stupendum dabant.

Elementum Aquæ.

CRUX

Orbis universi, Gen. 6. & 7.

Diluvium.

NUmen tremendum! severum De-
um! delebo, inquit hominem quem
creavi à facie terræ, ab homine usque
ad animantia, à reptilibus usque ad vo-
lucres cœli. Corrupta est terra & re-
pleta iniquitate: multa malitia homi-
num, & cuncta cogitatio cordis inten-
ta ad malum omni tempore: non per-
manebit Spiritus meus in homine in æ-
ternum, quia caro est. Notanda hic
venit hebraica phrasis, quæ sic habet:
non disputabit diutius Spiritus meus
cum

cum homine: ac si diceret Dominus, disputando fessus sum: inspirata ad frugem consilia mea, nequicquam proficiunt, sed contumax homo suis in flagitiis quotidie insolescit amplius. Videntes Filii Dei, Filias hominum, quod essent pulchræ, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant; intellige, ex aliena, adeoque illicita ipsis origine.

Non defuerunt ex antiquioribus *Quinam*
Authores, qualis Tertullianus & qui- *Filii Dei*
dam alii, qui sibi imaginati fuerunt, hic *hic nun-*
nominatos Filios Dei, fuisse Angelos *cupentur.*
Dei, qui corpus ex aëre formatum animantes, immoderatâ cupidine exarserint in Filias hominum. Versio septuaginta interpretum, cum loco Filiorum Dei, ponat Angelos Dei; in hanc tam erroneam, quam sanctitati purissimorum horum spirituum injuriosam opinionem incautos traxisse videtur. S. Augustinus & alii cum illo, locum *Quenam*
hunc sic interpretantur: Filii Dei, id *Filia ho-*
est, Filii Seth, qui hucusque sancte, ut *minum.*
Filii & homines Dei vixerant, acceperunt sibi uxores ex filiabus hominum, id est;

Gigantes

id est, filias ex posteritate maledictâ Cain: quæ impia progenies innoxios sanctosque mores filiorum Seth, apta nata erat per connubia corrumpere. Citatus Augustinus lib. 15. cap. 22. de Civit. Dei sic ait: Filii Seth amore Filiarum hominum capti, in mores societatis terrigenæ defluerunt, desertâ pietate, quum in sancta societate servabant. Addit S. Cyrillus, lib. 3. in Genes. Postquam Filii Seth junxerunt sibi uxores de prolepiâ Cain, eorumque sacrilegia detestandaque scelera imitati fuerunt, prognati sunt ex his abominandis nuptiis, non homines, sed monstra, gigantes: qui non solum deformi corporum mole, sed vel maximè feroci animorum fastu, vitiorum enormitate protervâ, iniquitate violentâ, nefariorum operum malignitate, extiterunt portenta consecratiissima. Norma vivendi hæc ipsis erat: sit fortitudo nostra lex justitiæ: quicquid libitum, reddatur & licitum ab his excessus omnis generis sacrilegiorum; injuriarum gravissimarum ausus, violentiarum criminumque infamium nefandorum abominationes, quæ violatam

laram naturam ipsam contaminant, per
reliquum Mundum exitiali contagio
permeant.

Provocata tandem justitiæ divinæ se-
veritas, hanc excruciantem morum cor-
ruptelam, universali inundatione sup-
primere decrevit. Ego, inquit, dispergā
omnes : adducam aquas diluvii super
terram, & interficiam omnem carnem,
in qua Spiritus vitæ est subter cælum; &
universa, quæ in terrâ sunt, consumentur.

Noë vir perfectus, ambulans cum Deo
invenit gratiam coram Domino; dixitq;
Dominus ad Noë, finis universæ carnis
venit coram me: fac tibi arcam : ingre-
dieris tu o& omnis domus tua in eam; te
enim vidi justum coram me, in genera-
tione hac. Stupenda longanimitas beni-
gna Dei, à quo præmonitus fuit Noë cē-
tum annis ante diluvium, applicare ma-
num operi. Interea abundabat tempore
insanus Mundus, convertendi sese ad
Deum suum: nec cessabat Noë sollicitè
exhortari vanitatibus abreptos, desiste-
rent tandem à via iniquitatis, seriaque
animi pœnitentia vindicantis numinis
iram placare contenderent: si non
omni-

*Subetur
Noë fa-
bricare
arcam.*

omninò futurum, ut post aliquot annorum curriculum, depluat cœlum, non solum invisos imbres maximos sed & integra immensa maria, in universam terræ superficiem, tam diuturno projectu evibranda, donec undæ super undas provolutæ eò intumescant ac infremant, ut omnis caro vivens absorbeatur ac intereat.

*Vaticinatio diluvii
ludibrio
habetur.*

Sed isthoc Noë, tam sancti viri oraculum, excipiebatur à perverso Mundo; uti fabula ac delirium somnium. Pergebat tamen Noë, conceptam Dei iram prædicare Mundo quotidie, & verbo continuo, & opere; per integrum nempe sæculum, publicè in oculis omnium laborando, in construendâ tam insolenti fabricâ. Hinc S. Paulus Hebr. 11. v. 7. Fide Noë aptavit arcam in salutem domûs suæ, per quam damnavit Mundum; videlicet, hoc videntem & non resipiscentem. Matthæi cap. 24. hæc ad rem nostram leguntur: erant in diebus Noë ante diluvium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noë in arcam; & non cognoverunt, donec venit

venit diluvium & tulit omnes. Luc. c. 17.
confirmantur hæc ipsa : factum est in
diebus Noë ; edebant & bibebant ; uxores
ducebant , & dabantur ad nuptias ,
usque in diem , quâ intravit Noë in ar-
cam ; & venit diluviū , & perdidit omnes.

Explosus itaque à mundo sannis & *Noë in-*
risibus Noë , Ingressus est ipse & filii ejus , *greditur*
uxor ejus & uxores filiorum ejus cum eo *arcam.*

in arcam : & aquæ diluvii inundaverunt *Diluvii*
super terram : rupti sunt omnes fontes
abyssi magnæ ; & cataraclæ cœli apertæ
sunt & facta est pluvia super terram
quadraginta diebus & 40. Noctibus ; fa-
ctumque est diluvium , & multiplicatæ
sunt aquæ , & elevaverunt arcam in sub-
lime à terra , vehementer enim inunda-
verunt & omnia repliverunt in super-
ficie terræ : porro arca ferebatur super a-
quas. Jam credo , irrisu paulatim posito ,
omnique ludibrio vaticinantis Noë re-
moto , alium induerint sensum , antea
in sani , surdi ac insensati mortales. O
quot millena hominum millia ! ante-
quâ sic miserè perirent , redacta sunt ad
extremas mentis angustias ! quot con-
scenderint ad suprema domuum tabula
P ta !

ta! quot sublimes altiorum turriū patie-
 rint apices quot ad inaccessa montium
 cacumina penetraverint pars ad sca-
 phas, ad pontes, ad naves confugerint:
 qui luctus? qui gemitus? quales ploratus,
 quales ejula tus! quāta hęc, quā inex-
 plicabilis calamitas orbis? scaphæ om-
 nes & naves diluvii imbribus obrutæ
 submergabentur aquis, domuum turri-
 um, montiumque fastigia, transcendē-
 bat unda: aquæ prævaluerunt nimis su-
 per omnem terram: opertique sunt om-
 nes montes excelsi sub universo cælo:
 superque montes, quos operuerat, quin-
 decim cubitis altior assurrexit aqua:
 consumptaque est omnis caro, quæ mo-
 vebatur super terram: universi homines
 & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est
 in terra, mortuasunt. Anno à Mundo
 condito 1656. die octavo mensis De-
 cembris; antè incarnatū Christum 2348.
 Epiphorema adjicit Apostolus Petrus
 Epist. 2. cap. 2. *Deus Noë justitiæ præ-
 conem custodivit, diluvium mundo
 impiorum inducens, exemplum eorum
 qui impiè acturi sunt, ponens.*

Etc.

Elementum Jgnis.

C R U X

Sodomæ & Gomorrhæ Gen. 19.
Sulphur & Jgnis.

Angelos, quos deus miserat commif-
sarios ad delendam quinq; civita-
tum municipalem impietatem de viâ
hospitio & epulo exceperat Abraham:
cumque surrexissent inde, direxerunt
oculos contra Sodomam: & Abraham
simul gradiebatur deducens eos. *Dixit-
que Dominus: num celare potero Abra-
ham, quæ gesturus sum, scio enim quod
præcepturus sit filiis suis & domui suæ
post se, ut custodiant viam Domini, &
faciant judicium & justitiam. Dixit
itaque Dominus: Clamor Sodomorum
& Gomorrhæ multiplicatus est: & pec-
catum eorum aggravatum est nimis:
descendam & videbo, utrum Clamorẽ,
qui venit ad me opere compleverint: an
non est ita, ut sciam. Converteruntq; se
inde angelo duolos & abierunt sodomã*
*Abraham
paciscitur
cum Deo.*

P 2

Abra-

Abraham verò adhuc stabat coram tertio, tanquam Vice-Domino, & appropinquans ait : nunquid perdes justum cum impio ? si fuerint quinquaginta Justi in civitate peribunt simul ? & non parces loco illi propter quinquaginta justos, si fuerint in eo ? absit à te, ut rem hanc facias, ut occidas justum cum impio, fiatque justus sicut impius : non est hoc tuum, qui judicas omnem terram : nequaquam facies judicium hoc dixitque Dominus ; si invenero Sodomis quinquaginta justos in medio civitatis, dimittam omni loco propter eos, respondensq; Abraham ait : quia semel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis : quid si minus quinquaginta justis, quinque fuerint ! & ait Dominus : non delebo si invenero ibi quadraginta quinque. Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies ? ait ; non percutiam propter quadraginta, quid si ibi inventi fuerint triginta respondit ; non faciam, si invenero ibi triginta. Quid si ibi inventi fuerint viginti ? ait, non interficiam propter viginti. Obsecro, inquit Abraham,

ne

ne irascaris Domine, si loquar adhuc
semel; quid si inventi ibi fuerint decem
& dixit non delebo propter decem: abi-
itque Dominus; & Abraham reversus est
in locum suum. Nos interim, dum an-
geli itinerantes commissarii attinge-
rint sodomas, fruemur otio, nonnul-
lis in hoc congressu angelico, divinoq;
affatu mystice gestis, velut statutis mo-
rum documentis, immorandi impensius

Notandum imprimis est Domini di-
ctum: *Nūm celare potero Abraham,*
quæ gesturus sum? Amo Abrahamū; be-
nedicam in illo omnes nationes terræ:
scio quod præcepturus sit suis ut custo-
diant viam Dei, & faciant iudicium &
iustitiam: cur occultum habebo iudici-
um, quod exercebo in civitates scele-
rosas? narrat itaque stomachum, suum-
que credit Abrahamo secretum. Est
indubitatum amicitiae integerrimæ lig-
num, animi sui arcana mentisque recess-
sus amico detegere. Filius Dei faterur
id Apostolis, Joan. 15. v. 15. *Jam non*
dicō vos servos, quia servus nescit quid
faciat Dominus ejus; vos autem dixi
amicos, quia omnia quæcunque au-

Nil ami-
cus occul-
tat amico;

audivi à Patre meo, nota feci vobis.
 Quemadmodum Abrahami cor Deo
 apertum deditumq; totum, nil preme-
 bat absconditum, ita vicissim, ter opti-
 mus, ter maximus Deus, sua Abrahami
 consilia tenere occulta haudquaquam
 poterat. Qualis, boni Superi! hic nexu
 amoris, & vis amicitiae? hæc familiari-
 ter jungit nihilum cum entium ente:
 hæc res adeo inæquales Creaturam
 Creatori quodammodò adæquat.
 Quàm hæc amicitia est admiranda in
 Deo, tam est prætiosa censenda in ho-
 mine. Nihilominus, quæ vesana
 mundi levitas est, complures per ipsa
 vitæ discrimina, mortalis cujusdam
 Principis, aut caduci Regis favorem
 consecrari non reformidant; qui simul
 obtentus adhuc sexcenta secum trahit
 & alit pericula. De adipiscendâ supre-
 mi Numinis, immortalis Dei, regum
 Regis clementiâ, quæ oblata prostat
 omnibus, laborant paucissimi, cum
 tamen quovis momento, si corde sine-
 ro Deum quærerent, gratiosum ami-
 cum reperirent. S. August. lib. Conf. 8. c.
 5. *Amicus Dei si esse voluero, ecce nunc
 fit.*

fo. Cur id velletardamus, vani mortales? nunquid in optatis est hujusmodi cum Deo familiaris conversatio? induamus Abrahami justitiam & correctum, atque hac incomparabili amicitiae Divinae gratia felicissime delectabimur,

Alia hic æquè primò notanda audiuntur Verba Domini: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus est, *descendam & videbo*, utrùm clamorē, qui venit ad me, opere compleverint, an non est ita, ut sciam.

Affolet sacra pagina non levem *Clamor* solummodò vocē, sed clamosum vociferum *peccatō* attribuire peccatorum enormitati; quando videlicet impietas eum malitiæ gradum conscendit ut flagitiorum conclamatio, in ipso etiam cœlo, antethronum Dei perstrepere, & vindicationis exposcere fulmina audiatur; ne immania nimis scelera, quæ cœli Domino palàm insultare, ac naturam, cujus ipse author est, dedecorare non desinunt, impunita relinquuntur. queis tetrīs Sodomæ ac Gomorrhæ facinoribus, dū undiq; terra

*Provide
judican-
dum.*

& æther circumsonant; calentesque
rumores per omnium ora volitarent; in-
fit Dominus, *descendam & videbo*,
D. Gregorius moral, lib. 19, cap. 14. mo-
net exhiberi his verbis permagni pon-
deris documentum, in quo ad rectè,
sine sui proximique læsione vivendum,
momentum omne vertatur. Vix quic-
quam indicat esse communius in mun-
do, quàm præcipitatum inter homines
alterius de altero, injuriosum judicium,
Sæpe ad primam, sed deviam rei speci-
em; ad incertos vulgi rumores, ad ma-
levolorum confictas narrationes, ad
Ciniflonis alicujus gratiam ambientis
meras tabulas, ad suspicionem, non ni-
si ex imaginationis vanitate inciden-
tem, ad stridorem quendam colli deri-
lantis Vetulæ, & ostentatæ virtutis hy-
pocrisin, condemnatur homo, non
solum factorum innocens & ab omni
noxiâ remotus, sed vir integerrimus,
summâque æstimatione dignus. Quin
ipsam adeo virtutem, in sinistram tra-
himus suspicionem, ac precaciter cri-
minemur. Deus igitur ad hanc homi-
num arrogantiam, quâ alter alterum,
ejus.

ejusdem secum naturæ consortem, tam
cæcè, tam audacter dijudicare prælu-
mit, suo exemplo confundendam ;
postquam dixit, clamor Sodomorum
& Gomorrhæ multiplicatus est, & pec-
catum eorum aggravatum est nimis ;
subjungit: *descendam & videbo*, u-
trum clamorem, qui venit ad me, ope-
re compleverint, an non? ut sciam,
Quis non admiretur incomprehensum
hoc moderamen, quo Deus dimittit
se infra se; ut elevet hominem supra
hominem; hoc exemplo suo præsentem
tacitus affatur omnes: ego vobis judi-
care interdixi, nisi fortè evidentia re-
rum ita clarè patefaciat actum, ut im-
possibile videatur, non censi factum:
nunc pergo ego ipsemet vos docere æ-
quum formare judicium; considerate,
quantâ, quam providâ utar cautione
antequam condemnem civitates, So-
domam & Gomorrhæ, tantis tam-
que publicis notis infames. Non erat
illarum herinata corruptio: adolevit
inter hunc populum, annisque pluri-
bus dominabatur usurpato iniquissimè
regno. Neque erat particularis pauco-

P 5

rum,

rum, sed generalis omnium, in juvenes, in viros, in senes effusa, obominanda pravitas: ideoq; in ipsorum aperta flagitia diu multumq; inquirere, superfluum videri poterat: quin ipsi profligatissimi mortales, ducentes sibi honori, unde operi confusione oportebat, in recensendâ propriâ turpitudine, palâm gloriabantur. Ita ut Spiritus Sanctus Isaiæ 3. v. 9. aliorum damnandam de peccatis gloriationem, cum Sodomitis perditè gloriabundis, hac formâ componat: *peccatum suum, quasi Sodoma, predicaverunt.* His non attentis; antequam in hoc longè lateque evulgatos impios, fatalem condemnationis sententiam pronunciaret omniscius Deus; voluit prius exploratè cognoscere, ac perpendere singula; ad erudiendum scilicet perfectius Mundum, ne ullum unquam condemnemus reum; donec ipse de noxâ convictus, nosque de veritate certi, probum securumque iudicium statuere possimus. Compara nunc, O homo! moderamen, quo utitur Deus, cum præcipitantia tuâ, quâ temerè progredieris; & adeo prodigiosum, te inter & Deum,

Deum, in formando iudicio discrimen
perhorresce. Condemnat Mundus quo-
tidie innocentes, ac parum admodum
inde angitur, quando insons tangitur.
Examinat Deus exactè singula, ante-
quam iudicet manifesta crimina: cæ-
cutit Mundus voluntariè; videreque
sibi persuadet, quæ non videt, ad offu-
candum affectûs sui sinistri nebulis ali-
enæ virtutis splendorem: & Deus dissi-
mulat videre se, quæ videt, ut vitio
parcat: & quamvis cœlum & terram im-
mensitate suâ compleat, ejusq; conspec-
tui subjiciantur omnia; attamen ut pro-
portionatè, more modoque humano,
nobiscum agere intelligatur, *descen-
dam*, inquit, & mihi quidem undique
perspectam Civitatum abominationem
propriis denuò oculis videbo, antequam
iudicem. Sic Deus obliviscitur spontè
Deitatis, suiq; ipsius: & agit, ut homo, ut
instruatur homo: infert quandam inju-
riæ speciem omniscientiæ suæ infinitæ,
ut iniqua inscitia humanæ, sibi nimium
arrogantis ausa, convellat & abole-
at. Tu contrà insulsus homo, fragilita-
tem

tem tibi proximè, in omni gradu con-
 sanguineam, jactanter explodens, vi-
 deris velle Deum agere; arguis, judi-
 cas, condemnas, audacter, liberè ob-
 via quævis: non secus ac si nuda & ima,
 quæ uni, soli, altissimo Numini pene-
 tranda reservantur, cordium arcana
 inspiceres. Hic tibi loquitur Ecclesiast.
 II. v. 7. *priusquam interroges, ne vitu-
 peres quemquam.* Hoc demum est do-
 cumentum, quod ex his sumendum
 urget D. Gregorius moral. lib. 10. cap.
 14. *Deus gravitatis nobis exemplum
 proponit, ne mala hominum antè præ-
 sumamus credere, quam probare.* O
 sancte Doctor! quàm raros, quàm in-
 dociles hujus tuæ doctrinæ nancisceris
 discipulos!

Loth, in-
 vitat pere-
 grinos.

Nunc iterum converſi ad binos An-
 gelos, inſequamur itinerantis: declinat
 dies, & appropinquant Sodomis, ſe-
 dente Loth in foribus Civitatis: qui cum
 vidiffet eos; ſurrexit, & ivit obviam
 eis, & dixit: *obſecro Domini, declina-
 te in domum ſervi veſtri, & manete
 ibi; qui dixerunt minimè.* Quid hoc?
 quomodo recuſant Angeli divertere in
 domum

domum Loth, cum tamen id unicè intendant? atque ipsum unà cum familiâ, Abrahami cognati ejus intuitu, salvare, à Deo mandatum habeant? v. 29. *Cum subverteret Deus Civitates, recordatus Abrahæ liberavit Loth.* Erat videlicet inflammandus hospitalitatis ardor, & acuenda virtus: cui satis non sit invitasse frigidè; sed instare, & amicâ importunitate urgere, vincere, ac compellere intrare. Quemadmodum duo discipuli in Emaus, Dominum Jesum existimantes peregrinum, non solum rogabant; *mane nobiscum Domine*, sed & *coegerunt illum*. Tali sincerâ ex animo benevolentia, sub humanâ specie latentes, & ipse Deus, & Angeli amaverunt excipi, undè Apostolus ad Hebræ. c. 13. *Charitas fraternitatis maneat in vobis; & hospitalitatem nolite oblivisci: per hanc enim latuerunt quidam Angelis hospitio receptis.* Compulit illos oppidò Loth, ut diverterent ad eum: ingressisque domum illius fecit convivium. Prius autem, quàm irent cubitum; viri Civitatis vallaverant domum,

Cur dissimularint velle divertere in domum Lot.

Impetitur Lot ut producat Peregrinum, nos.

mum, à puero usque ad senem, omnis
 populus simul: vocaveruntque Lot,
 & dixerunt ei: ubi sunt viri, qui intro-
 ierunt ad te nocte? educ illos huc. &c.
 Cetera prohibet pudor, componunt
 quidem sacræ literæ verbum honestum;
 quo sine rubore modestius exprimant
 abominationem nefandam: ast ipsum
 execrandum scelus exarare refugiunt.
Educ, inquit, *illos huc, ut cognos-*
camus eos. Prô bestias! incarnatos
 Diabolos! infandum! ubi hæres jul-
 titia! prorumpite fulmina; quassate
 probra. Jam prope erat, ut effringe-
 rent fores infernales furix: & ecce per-
 cussi sunt cætitate à minimo usque ad
 maximum, ita ut ostium invenire non
 possent. Dixeruntque Angeli delebimus
 locum istum, eò quod increvit clamor
 eorum coram Domino, qui misit nos, ut
 perdamus illos: cumque esset mane, co-
 gebant Lot, dicentes, tolle uxorem tu-
 am, & duas Filias, quas habes, ne & tu
 Pariter pereas in scelere civitatis: dis-
 simulante illo apprehenderunt manum
 ejus & manum uxoris ac duarum Filia-
 rum ejus, eduxeruntque & posuerunt
 extra

*Lot cum
 suis edu-
 citur So-
 domus.*

extrà civitatem dicentes: salva animam tuam, noli respicere post tergum. Quando Sol egressus est super terram; *pluit Dominus super Sodomam Interitum & Gomorrhham sulphur & ignem de urbis. caelo; & subvertit civitates has, & omnem circa Regionem, universos habitatores urbium & cuncta terræ virentia.* Verè & severè scribit Esdras c. 15. *exiit ignis ab ira ejus, & devoravit fundamenta terræ & Peccatores quasi stramen incensum. Va eis qui peccant, dixit Dominus; non parcam illis.* Præ-
nuntiabant exitium, & prodromum incuriebant terrorem, atro spissæ fumo, erumpentes nubes, volitantes per aërem favillæ, densè cadens inflammata grandinis imber, ita in momenta singula magis incitatus, ut ubique prius, quàm ullibi posset occurri, longè latè-
que fusus, terreret omnes, neminem restinguere fineret. Nullum usquam luctuosius spectaculum, nullum horribilius visum, extiterit unquam; plura domuum millia, rapacitate ignis incredibili correpta, conflagrabant certatim: nulla adiri poterat in urbe regio,
nullus

nullus vicus, ædificium nullum, nullus refugii locus, ubi non debaccharetur ignium fragor & furor, indiscriminatim pari inexpugnabili sulphure ardebant omnia. Sic incolæ & accolæ, sic omnis sexus & ætas, in infans, jam feris lamentis, aut mephiti sulphureâ præfocati, aut igne combusti, unâ omnes cum urbe & adsitâ terrâ, simul terro incendio hausti & absumpti, desperationè perierunt. Eo durante iræ divinæ iudicio, ut in horribilis hujus excidii perenne signum, justitiæ exemplar, & peccatorum horrorem; voluerit id loci Deus continuò fumare polum, & sterile scere solum. Sap. 10. *descendente igne in Pentapolim, quibus in testimonium nequitiae fumigabunda constat desertaterra: & incerto tempore fructus habentes arbores: & incredibilis animæ memoriæ stans figmentum salis.* Nempe; curiosum animal, stulta mulier uxor Lot, respiciens post se, verba est in statuam salis. Testatur Josephus, hanc salis infelicem effigiem ad suum usque sæculum substitisse: & sunt Authores recentiores, qui etiamnum eandem

Locus iusti manet sterilis & fumigans

dem persistere, & usq; ad extremum resurrectionis & iudicii diem duraturam asseverant. Tertullianus sustinet, si à quopiam mutiletur mox hoc mutilum, quasi vulnus suum refarcire ac iterum adimplere. Incertum est, nùm Deus mulieris hujus animam pariter ac corpus traxerit in exitium, nec convenit tangere, quod Deus & sacra pagina intactum relinquunt: quemadmodum verò sulphureum Sodomorum bustum, ita falsum hoc monumentum, posteritati in exemplum esse statutum; ipse Dei filius indubitatum facit: Luc. 17. *Sicut fulgur coruscans sub caelo, in ea, quæ sub caelo sunt, fulget, ita erit filius hominis in die suâ: primum autem oportet illum multa pati, & reprobari à generatione hac. & sicut factum est in diebus Loth, edebant & bibebant, emebant & vendebant, plantabant & ædificabant, quâ die autem exiit Loth à Sodomis, pluit ignem & Sulphur de caelo, & omnes perdidit: secundum hoc erit quâ die filius hominis revelabitur, in illâ horâ, qui fuerit in tecto, & vasa ejus in domo,*

Q mo,

mo, ne descendat tollere illa; & qui in agro, similiter non redeat rerio memores estote uxoris Loth. Augustius in Psalm. 83. subjungit: Non attendunt homines; quanto terrore dictum sit; *Mementote uxoris Loth.* Hi nempe, qui in tribulatione retrò respiciunt; & se à spe divinæ promissionis avertunt quærentes hic aliquam requiem, quæ si habetur, falsa est, respiciunt retrò, & deficiunt à proposito. Esdræ lib. 4. c. 2. Ipse Deus loquens inducitur: Væ tibi Assur, qui abscondis iniquos penes te: gens mala memorare, quid fecerim Sodomæ & Gomorrhæ quorum terra jacet in piceis glebis, & aggeribus cinerum. Sic dabo eos, qui me non audierunt, dicit Dominus omnipotens. Agedum Peccator, respicito non nihil retrò, tibi permissum est; & flagrantes in flagitiis suis urbes, Sodomam & Gomorham intueri simul & prospicito antè, & ni brevi sapias, conscriptum tibi Psalmo 10. Testamentum legito: *Pluet super peccatores laqueos: agnis & sulphur & spiritus procellarum, pars calicis eorum.*

Ele.

Elementum Aëris.

CRUX

Pharaonis & Ægypti Exod. 8.

9. 10. Aër muscis, locustis, peste,
grandine, tonitru, fulgure,
tenebris, infestus & vindex.

Moyfes & Aaron fratres, authorita-
te divinâ ablegati ad Pharonem
Ægypti Regem, qui Israëliticum popu-
lum durâ nimis servitute premebat, in
hæc verba profantur Exod. 5. Hæc di-
cit Dominus Deus Israël : dimitte po-
pulum meum, ut Sacrificet mihi in de-
serto. At ille respondit : quis est Domi-
nus, ut audiam vocem ejus? & dimit-
tam Israël? nescio Dominum: & Israël
non dimittam. Quid exspectari potuis-
set insolentius, quid magis impium re-
sponso hujus Principis? per contemp-
tum recoquit dicta Moyfis; & reboat;
quis est Dominus? nescio Dominum:
quò ostendat non agnoscere se ullum
se superiorem; neque æstimare
Isra-

Q 2

Isra-

Israëlis Deum ; nec concessurum , quæ
ejus nomine postulantur.

Ad hæc dixit Dominus ad Moysen :
Nunc videbis , quæ facturum sim Pha-
raoni : multiplicabo signa & ostenta
mea in terrâ Ægypti. Quod quidem
per omnia omninò elementa potissi-
mum tamen in aëre ; cujus turbine Rex
inflatus stolidè turgescerebat , cu-
mulatius præstitum esse intuebi-
mur.

Regressi , jussu Dei ad Phara-
nem Moyses & Aaron , per ostenta
cor durum inflectere auspican-
tur.

*Virga Aa-
ronis ver-
sa in colu-
brum.*

Projicit Aaron virgam suam , coram
Rege & servis ejus , è manu in terram ,
& versa est in colubrum. Vocavit autem
Pharao maleficos , & ipsi per incantati-
ones suas Ægyptiacas , projecerunt sin-
guli virgas suas quæ versæ sunt in dra-
cones : sed devoravit virga Aaron ,
virgas eorum. Ingravatum est inde
cor Pharaonis ; nec voluit dimittere
populum.

Dixit autem Dominus ad Moysen :
vade ad eum manè : ecce egredietur ad
aqua :

aquas: & stabis in occursum ejus super ripā fluminis; & virgam, quæ conversa est in draconem, tolles in manu tua; dicesque ad eum; Dominus Deus Hebræorum misit me ad te, dicens: dimitte populum meum, ut sacrificet mihi in deserto, & usque ad præsens audire noluiſti: hæc igitur dicit Dominus: in hoc scies, quod ſim Dominus: ecce percutiam virgā, quæ in manu mea est, aquam fluminis, & vertetur in sanguinem: extendam manum super aquas Ægypti & super fluvios eorum, & rivos ac paludes, & omnes lacus aquarum, ut vertantur in sanguinem & sit cruor in omni terra Ægypti, tam in ligneis, quàm in saxeis vas-

Et elevans virgam, percussit aquam Nilus fluminis coràm Pharaone & servis ejus, *vertitur in sanguinem.* quæ versa est in sanguinem: & non poterant Ægyptii liberæ aquam fluminis; & fuit sanguis in totâ terrâ Ægypti. Feceruntque similiter malefici Ægyptiorum incantationibus suis; & induratum est cor Pharaonis. Avertitque se, & ingressus est domum suam: nec

apposuit cor etiam hac vice : nec audivit eos : impletique sunt septem dies, postquam percussit Dominus fluvium.

Vix illustrius Domini supremi specimen apud Ægyptios dari poterat; quàm fluvium Nilum quem ipsi, (ut Theodoretus & alii Patres referunt) velut primum facultatum suarum principium, ac Deastrum reverebantur, subigere imperio, atque ejus limphas, omnis fecunditatis Ægyptiacæ existimatas cataractas, conglobare in cruorē, qui torpore reses & corruptus, jam nemini Saluber, lethalis omnibus cesset deinceps, ut Deastri digna soboles perperam observari.

Invalescunt Ranae

Post hæc dixit quoque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem & dices ad eum : Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum : sin autem nolueris dimittere ; ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis : & ebiullet fluvius ranas, quæ ascendent & ingredientur domum.

mum tuam ; & cubiculum lecti tui
& super stratum tuum ; & in domos
servorum tuorum, & in populum tuum:
& in furnos tuos, & in reliquias ciborum
tuorum. Et extendit Aaron manum
super aquas Ægypti & ascenderunt
ranæ, operueruntque terram. fecerunt
autem & malefici per incantationes su-
as similiter.

Mirum primâ fronte videri posset, *Cur Ma-*
quod Præpotens Deus permiserit ma- *gis per-*
lefos istos Cacodæmonis artifices, *missum*
cum Moyse & Aarone concertare *parare*
portentis : verum sit ad rem planius *mira.*
referamus animum; patebit certamen
hoc ad Dæmonis confusionem !
Dei veritriumphum, maleficorum lu-
dibrium, Moyfis & Aaronis gloriosius
ornamentum, contulisse quamplu-
rimum. Projectæ maleficorum virgæ,
versæ quidem fuerunt in dracones; sed
mox ab Aaronis Virgâ. per mo-
dum abjecti boli devorata, victrici
stringebantur ingluvie. Effecerunt
etiam incantationibus suis dia-
bolicis, ut aqua fluminis

Q 4

ver-

verteretur in sanguinem: ast eum ite-
 rum purificare, & reducere ad flumen
 aquas, minimè valuerunt. Noverunt
 pariter per incantamenta magica indu-
 cere ranas super terram: eis verò recep-
 tui canere, & hac plagâ afflictam patri-
 am liberare, nequicquam didicerant.
 Itaque cum talibus, tam rudibus, tam
 infirmis Athletis conferere manus erat
 victoriæ indubitatae proludere. Istæ
 enim omnia, quæ præstigiæ cona-
 tus, cunctasque inferorum vires, exce-
 dere comperta sunt, quantò Moyse &
 Aaron abundantius promptiusque
 præstabant, tantò præ æmulis emine-
 bant altius; triumphabant insignius;
 succumbebat contumax Rex Phara-
 luculentius. Nobiscum facit divus Au-
 gustinus lib. 10. de Civit. Dei cap. 8.
Magi Pharaonis facere quædam mira
permissi, ut mirabilius vinceretur.
 Quemadmodum hic victus, ringente
 licet superbâ mente, ad Moysen & Aa-
 ronem confugere, eorumque favores
 implorare cogitur; ut importunos in-
 cultosque inquilinos, coaxantes ranas,
 palatium suum catervatim, ut lacunam
 infi-

insidentes ; sordidos nauseosque in
 mensa convivias ; subhorridos in thala-
 mo consortes , ubi vis asseclas inaccep-
 tos ; virtute sui Israël Dei , abs se abi-
 gere , suâ domo eliminare , propulsarè-
 que regno toto non dedignentur. cap.
 8. v. 8. *Vocavit Pharaon Moysen & Aa-
 ron & dixit eis : orate Dominum ut
 auferat ranas à me , & à populo meo :
 & dimittam populum ut Sacrificet Do-
 mino. Juxtà verbum tuum faciam . in-
 quit Moyses , ut scias quoniam non est
 sicut Deus noster & mortuæ sunt ranæ
 de domibus , & de villis , & de agris :
 congregaverunt eas in immensos ag-
 geres , & computruit terra. Videns au-
 tem Pharaon , quod data esset requies :
 ingravavit cor suum , & non audivit eos.*

Quid agis Pharaon ? ubi regia fides ?
 dimittam , addixisti , populum , ut sa-
 crificet Domino : promissum tuum re-
 poscitur. Sed hæc susque deque habent
 perfidi : jam tum nostri hujus ævi insti-
 tutis prò pudor , politicis , minimè Chris-
 tianis at temperasse sua dicta videntur ,
 quibus Regem flagitiosè prætendunt ,
 non alligari verbo.

Q s

Tunc

Tunc dixit Dominus ad Moysen; lo-
 quere ad Aaron:extende virgam tuam
 & percutite pulverem terræ: & sint scy-
 niphes in universâ terrâ Ægypti. Et ex-
 tendit Aaron manum, virgam tenens
 percussitque pulverem terræ, & facti
 sunt scyniphes in hominibus, & in ju-
 mentis,omnis pulvis terræ versus est in
 scyniphes per totam terram Ægypti.Fe-
 ceruntque similiter malefici incantati-
 onibus suis, ut educerent Scynephes,&
 non potuerunt. Voluerunt quidam He-
 bræorum interpretum, per Scyniphes,
 sit verbo venia,intelligi pedes,discrepat
 Augustinus, quocum recentiores pas-
 sim concordant,ajuntq;Scyniphes fuis-
 se parvas,importunas,inquietasq;mus-
 cas;quæ proboscide suâ peracutâ pene-
 trare cutem,inflammare sanguinem,a-
 criter pungere, continuosque infigere
 aculeos,aptæ natæ fuerint:huncque vo-
 lantem muscarum exercitum, per aëra
 vagabundum,in Ægyptiorum frontib'
 manibus, pedibus,castrametatum esse:
 & qualicunque demum nisu excussæ
 repellerentur; mox iterum primo mo-
 mento, instauratis denuò turmis, for-
 tius

tius innovasse assultum. Maleficia itaque, eum in hac plagâ delusam suam artem, fractasque vires persentiscerent, dixerunt ad Pharaonem: *Digitus Dei est hic*: potentius Numen operatur; cui minimè resistendo sumus: hætenus in terrâ & aqua stetit concertatio: nunc in aëre res geritur, unde proscripta nostra potestas, humi serpere enervata cogitur: est Cœlum Cœli Domino. Induratumque est cor Pharaonis; & non audivit eos.

Instat proinde Dominus; ecce ego *Secunda* immittam in te, & in servos tuos, & in *ex aëre* populum tuum, & in domos tuas, omne *plaga,* genus muscarum faciamque mirabilem *omne genus mus-* terram Gessen, in qua populus meus *carum.* est, ut non sint ibi muscæ: & scies quoniam ego Dominus in medio terræ: craserit signum istud. Et venit musca gravissima in domos Pharaonis, & servorum ejus, & in omnem terram Ægypti, corruptaque est terra.

Scyniphes quantumvis acres, sed muscæ leves, nequiverunt Regis perfrictam frontem expugnare: mittuntur ergo suppetiæ, innumeræ auxiliares copiæ, *mus-*

muscæ gravissimæ, ex omni culicum progenie : hæc torserunt adeo & homines & bestias, morsu suo acerbo simul ac virulento ; ut denique ferox fastidiosusque Rex compulsus fuerit apud Moysen & Deum deprecari plagam, *Vocavitque Pharaon Moysen & Aaron, & ait eis : ego dimittam vos, ut sacrificatis Domino Deo vestro ; rogate pro me : & ait Moyses : orabo Dominum, & recedet musca, veruntamen noli ultra fallere, ut non dimittas populum.* Egressusque Moyses oravit Dominum, & abstulit muscas : non superfuit, ne una quidem, & ingravatam est cor Pharaonis, ita ut nec hac quidem vice, dimitteret populum.

*Tertia æris
plaga
Pestis iu-
mento-
rum.*

Monetur itaque Pharaon : dimitte populum ; quod si adhuc renuis, ecce manus Domini erit super agros tuos, & super equos, & asinos, & camelos, & boves & oves ; pestis valde gravis. Altera die mortua sunt omnia animantia Ægyptiorum ; de animalibus vero filiorum Israël nihil omnino periit. Et misit Pharaon ad videndum, nec erat quidquam mortuum de his qui possidebat Israël.

In-

Ingravatumque est cor Pharaonis, & non dimisit populum.

Verè stolidè stupida perstat Ægyptiorum impietas, pergentium colere boves & oves, uti Deos; quorum incolunitatem, vitam & mortem pendere cernebant, è libera manu ac beneplacito omnipotentis Dei Israhëlis: qui non cessans compescere rebelles, mandat denuò Moyli & Aaroni; tollite plenas manus cineris de camino, & spargat illum Moyses in cœlum coràm Pharaone, erunt in hominibus & jumentis ulcera, & vesicæ urgentes, in universâ terrâ Ægypti. Factaque sunt ulcera vesicarum turgentium in hominibus & jumentis. Nec poterant malefici stare coram Moyse propter ulcera, quæ in illis erant. Refert Philon fuisse hanc plagam admodum terrificam; quæ plerisque hominum ac jumentorum à capite ad calcem usque obscœnè exulcerarit: undè eam Deus, tanquam malum gravissimum intentat peccatori, Deuteronomio 28. cap. v. 27. & 35. *percutiat te Dominus ulcere Ægypti; & partem corporis scabie quoque & purigine: ulcere pessimo*

*Quarta
aeris plaga
cinis
camini, in
cœlum
sparsus,
causat ulcera.*

sumo in genibus & in suris, sanarique non possis à plantâ pedis, usque ad verticem tuum. Induravitque Dominus cor Pharaonis & non audivit eos.

*Quinta
aeris pla-
ga grando
tonitrua
fulgura.*

Hic jam percontatur Dominus à Pharaone: adhuc retines populum meum, & non vis dimittere eum? en pluam grandinem multam nimis, qualis non fuit. Extenditque Moyses virgam in cœlum, & Dominus dedit tonitrua, & grandinem ac discurrentia fulgura super terram, & percussit grandis cuncta, quæ fuerunt in agris ab homine usque ad jumentum Tempestas Esdræ 15. visa hic ingruerat. *Ungunt cultotes operantes terram; quoniam deficient semina eorum ab uredine, & grandine, & sydere terribili, ecce nubes ab oriente, à septentrione usque ad meridianum & facies earum horrida valde, plena iræ & procellæ; horrebunt qui videbunt iram illam.* Exhorruit etiam Pharaon, misitque & vocavit Moysen ad Aaron, dicens ad eos: peccavi etiam nunc Dominus justus: ego & populus meus impii: orate Dominum, ut desinant tonitrua Dei & grando; ut dimittam vos;

&

& nequaquam hic ultra maneatis. Tendit Moyses manus ad Dominum & cessaverunt tonitrua & grando, videns autem Pharaon, quod cessasset pluvia, & grando & tonitrua, auxit peccatum: nec dimisit Filios Israhel.

Dixit Dominus ad Moysen induravi cor Pharaonis & servorum illius, ut faciam signa mea hæc in eo: & narres in auribus Filii tui & nepotum tuorum, quoties contriverim Ægyptios, & signa mea fecerim in eis & sciatis, quia ego Dominus. Introierunt dein Moyses & Aaron ad Pharaonem & dixerunt ei; hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: usquequo non vis subjici mihi? dimitte populum meum, ut sacrificet mihi; sin autem resistis & non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locustam in fines tuos, quæ operiat faciem terræ, ne quicquam ejus appareat; sed comedatur quod residuum fuerit grandini: corrodet enim omnia ligna, quæ germinant in agris: & implebunt domos tuas & servorum tuorum, & omnium Ægyptiorum; quantum non viderunt Patres tui & avi, ex quo orti sunt super terram, usque in præsentem diem, avertitque se & egres-

Ueli.

*Quomodo
accipien-
dum; in-
duravi
cor Pha-
raonis.*

Delicato isthoc scripturæ loco: ego
induravi cor Pharaonis & servorum
ejus: imperitè abutuntur hæreticorum
nonnulli; libertatem hominis inde de-
negantes; omnemque actionis pravæ
malitiam & causam, refundentes in
Deum. Sed sat clarè semetipsam expli-
cat scriptura, præcedentibus subsequen-
tibusque diversis locis: ubi exponit Pha-
raonem ipsummet, cor suum ingrava-
re, indurare, nec velle apponere, dum
ergò dicitur, induravi cor Pharaonis;
sensus est: commisi ipsum voluntariæ
obstinatæ mentis pravitati, indulsi,
se liberè dedat rebellis contra me, arro-
gantiæ excessibus. August. in Exod.
quæst. 18. *ut tale cor haberet Pharaon,
quod patientia Dei non moveretur ad
pietatem, sed potius ad impietatem, vi-
tii proprii fuit.* Sufficit ad gerendum
cor malis ingravatum; esse natum ex
Adamo hominem, sibi soli relictum.
Ita porrò Augustinus: *Nullum est pec-
catum, quod faciat homo; quod non
possit facere alter homo, si desit rector,
à quo factus est homo.* Justè autem se
subtrahit Deus, hominum rector, pec-
cato;

caroribus, traditque eos cervicosæ proprii sui sensus obstinationi ; qui semper impia corde versant, nec nisi dira, dolos fraudesque capitales ementiuntur ore ; ità, ut continuo cuneus cuneum trumat, peccatum unum peccatum aliud, admittendum postulet. Augustinus contrà Julianum, lib. 5. cap. 4. *Ut eadem peccata sint, & peccatorum supplicia præteritorum; & suppliciorum merita futurorum.* Dixerunt autem Servi Pharaonis ad eum : usquequo patiemur hoc scandalum ? dimitte homines, ut sacrificent Domino Deo suo : nonne vides, quod perierit Ægyptus ? Revocaveruntque Moysen & Aaron ad Pharaonē : qui dixit eis : ite, Sacrificate Domino Deo vestro quinam sunt, qui ituri sunt ? ait Moyses, cum parvulis nostris & senioribus pergemus ; cum filiis & filiabus, cum ovibus & armentis : est enim solemnitas Domini Dei nostri. Respondit Pharao : Non fiet ità, sed ite tantum viri hoc enim & ipsi petistis. Statimque ejecti sunt de conspectu Pharaonis.

R

Ab-

Turpitudinem mendacii.

Abjecta improbitas est, malitiosè alucinari in verbis: sunt indecora homini, turpissima in Principe mendacia: nunquam insinuarat Moyses, viros solos, à mulieribus & infantibus segregatos, Domino sacrificatum abituros: ejusmodi tamen fictis falsisque fallaciis; ipsius postulata impudentissimè asperguntur. Quid mirum, accommodasse eum suis affectibus mendacium; qui nullum non facinus perpetrare audebat. O quot habet hodie dū, propudiosos sui imitatores, hac in improbitate Pharaon! nolo Reges, nolo generosos tangere Principes; Reperies qui se regulos fingant; inque sua commoda, quævis opportuna struere mendacia perfidè præsumant, est futilibus hisce Deastris litandum silentio, simul ac vili conremptu.

*Sexta
aëris plaga, ventus
urens levans locustas.*

Interea Dominus induxit ventum urentem totâ die illâ & nocte; & mane factō, ventus urens levavit locustas, quæ ascenderunt super universam terram Ægypti, & sederunt in cunctis finibus Ægyptiorum innumerabiles quales, ante illud tempus non fuerant,

rant, nec postea futuræ sunt. Operueruntque universam superficiem terræ, vastantes omnia, devorata est igitur herba terræ, & quidquid pomorum in arboribus fuit, quæ grando dimiserat, nihilque omnino virens relictum est in lignis, & in herbis terræ, in cuncta Ægypto.

Quamobrem festinus Pharaon vocavit Moysen & Aaron, & dixit eis: *Pecravi in Dominum Deum vestrum, & in vos*: Sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice; & rogate Dominum Deum vestrum, ut auferat à me mortem istam.

Metuit sibi Pharaon ab locustarum lethifero morfu, qui sicuti correpta virentia omnia arrodendo exurebat. Itaque quos in homines figebatur, eosdem virulento ictu, interimebat, Sapient. 16. v. 9. *In hoc enim ostendisti inimicis nostris quia tu es, qui liberas ab omni malo: illos enim locustarum & muscarum occiderunt morsus & non est inventa sanitas animæ illorum, quia digni erant ab huiusmodi exterminari filios autem tuos nec draconum; nec venenatorum vicerunt dentes.*

R 2

Egres-

Egressus Moyses de conspectu Pharaonis oravit Dominum: qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, & arreptam locustam project in mare rubrum: non remansit ne una quidem in cunctis finibus ægypti. Et induravit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël.

*Septima
aeris pla-
ga, Tene-
bra.*

Dixitque Dominus ad Moysen extendende manum tuam in cælum: & factæ sunt tenebræ super terram Ægypti tam densæ, ut palpari queant. Extenditque Moyses manum in cælum: & factæ sunt tenebræ horribiles in universâ terrâ Ægypti tribus diebus: nemo videt fratrem suum; nec movit se de loco, in quo erat. Ubique autem habitabant filii Israël, lux erat.

Tenebræ in se aliud non sunt, quam privatio lucis neque cadunt sub sensum tactus: hic verò prodigiosè offusa caligo asseritur esse palpabilis: fuit namque aër vaporibus, humidis, nebulis & nubibus tam densis, tamque spissis opertus, ut & in facie & manibus

istiusmodi crassum madorem persentire, necesse fuerit. Insuper hanc operam triduo noctem, reddiderunt horribilem spectra & umbræ; quæ suis è speluncis producta, in hac amicâ sibi obscuritate vagabantur, suisque subitis improvisisque terriculamentis, pavitantes impios, multum infestabant. Quemadmodum ipsemet Spiritus veritatis, lux illa beatissima, tenebrarum harum explicatorem agere, Sapient. 17. facundè legitur. *Dum persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctæ, vinculis tenebrarum & longæ noctis, compediti, inclusi sub tectis jacuerunt: paventes horrendè, & cum admiratione nimia perturbati: neque enim, quæ continebat illos spelunca, sine timore custodiebat. quoniam sonitus descendens perturbabat illos, & personæ tristes illis apparentes, pavorem illis præstabant. & ignis quidem nulla vis, poterat illis lumen præbere: nec siderum limpida flammæ, illuminare poterant illam noctem horrendam, apparebat*

R s

autem

autem illis subitaneus ignis, timore plenus, & timore peruculsi illius, quæ non videbatur, faciei; existimabant deteriora esse, quæ videbantur: & si nihil alios ex monstris perturbabat; tractus animalium & serpentum sibilatione commoti, tremebundi peribant. Semper enim præsumit sæva, perturbata conscientia. Aliquando monstrorum exagitabantur timore: aliquando animæ deficiebant traductione: subitaneus enim & insperatus timor supervenerat. Unâ catenâ tenebrarum erant omnes colligati. Sive spiritus sibilans, aut inter spissos arborum ramos, avium sonus suavis: aut vis aquæ decurrentis nimium, aut sonus validus præcipitantium petrarum, aut ludentium animalium cursus invisus, aut mugientium valida bestiarum vox; aut resonans de altissimis montibus echo, deficientes faciebat illos præ timore. Omnis enim orbis terrarum limpidò illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur. Solis autem illis superposita erat gravis nox, imago tenebrarum, quæ super-

superventura erat illis. Ipsi ergo sibi
erant graviores tenebræ. Sanctis
autem tuis, id est Israëltiis, maxima erat
lux & horum quidem vocem inimici
audiebant, sed figuram non videbant.
Hæc ex sapiente.

Quod supra indicatum, nullam vim Mador
ignis potuisse illis lumen præbere, idip- aëris non
lum attingit etiam Philon, tam activum patieba-
acremque fuisse aëris uvidum frigium- tur arde-
que vaporem; ut toties quoties accen- re quic-
dere candelam, aut ignem instruere quam.
tentassent, nullum iis affulsisse lu-
men: sed veluti ardens lucerna in pu-
teum profundè delata, languet & ex-
pirat; ita suscitato solùm gravi fumo,
mox omnia restincta, mortuaque re-
mansisse; nec ullam illos unquam in lu-
cem valuisse emergere.

Vocavit Pharaon Moysen & Aaron,
& dixit eis: ite, sacrificate Domino: oves
tantum vestræ & armenta remaneant:
parvuli vestri eant vobiscū. Ait Moyses:
Hostias quoque & holocausta dabis nobis
quæ offeramus Domino deo nostro, cun-
cti greges pergent nobiscū; nō remane-
bit ex eis ungula, quæ necessaria sunt in

R 4

cul-

cultum Domini Dei nostri, præsertim cum ignoremus, quid debeat immolari, donec ad ipsum locum perveniamus. Induravit autem Dominus cor Pharaonis, & noluit dimittere eos: dixitq; Pharaon ad Moysen: recede à me, & cave, ne ultrà videas faciem meam, quocunque enim die apparueris mihi, morieris respondit Moyses ità fiet, ut locutus, non videbo ultrà faciem tuam. Hic effert belluinam suam indolem furiosus Rex, audetque brutus minari mortem Moyfi, quem tot argumentis potentior se, ac quasi Deum experiri debuerat. Responsum Moysis (ità fiet, ut locutus es, non videbo ultrà faciem tuam) visum Prophetæ divinum est: intelligebat enim inspirante Numine non procul abesse horam interitus barbari hujus Principis; in potentia justitiæque divinæ signum insigne, quale non sit datum, dum steterit orbis. *Et exivit à Pharaone iratus nimis.* Hæc inspirabat sacræ mentis fervorem, quo in superbum impiissimi Regis caput, execrabatur Moyses, non ferens diutius vas hoc argillæ luteum, jam
jam

jam in sexcenta comminuendum fragmenta; hunc vermem terræ, qui nec humi quidem serperet, nisi ex gratiâ ejus, quem adhuc dum arrodere nitebatur, tam prolongatâ impudentiâ insurgere in Creatorem, cœlique Domino refragari.

Et dixit Dominus ad Moysen: adhuc unâ plagâ tangam Pharaonem & Ægyptum, & post hæc dimittet vos, & exire compellet. Dices ergo omni plebi, ut postulet vir ab amico suo, & mulier à vicinâ suâ vasa argentea & aurea.

Factum est autem in noctis medio, *Nox primogenitorum.* percussit Dominus omne primogenitum in terrâ Ægypti; à Primogenito

Pharaonis, qui in solio ejus sedebat, usque ad primogenitum captivæ, quæ erat in carcere; & omne primogenitum jumentorum. Surrexitque Pharaos nocte, & omnes servi ejus, cunctaque Ægyptus, & ortus est clamor magnus: neque enim erat domus, in qua non jaceret mortuus. Vocatisque Pharaos, Moyses & Aaron nocte, ait; surgite & egredimini à populo meo, vos & Filii Israël. Ite, immolate Deo: oves vestras

R s

&

& armenta sumite, ut petieratis; & abeuntes benedicite mihi: urgebantque Ægyptii populum de terrâ exire velociter, dicentes; omnes moriemur.

Non venit hæc plaga adscribenda aëri, sed oberrantibus per terram æquæ ac aëra geniis, iisque malis; quibus hanc edendam domatim stragem imperasse putatur Deus; DD. Augustino & Hieronimo propendentib⁹ in hunc sensum arbitris, juxta psal. 77. v. 49. & seq. *Misit in eos iram indignationis suæ, immissiones per Angelos malos non pepercit à morte animabus eorum: & jumenta eorum in morte conclusit: & percussit omne primogenitum in terra Ægypti.*

Spolium.

Parabatur ergo abitus: petieruntque Filii Israel ab Ægyptiis vasa argentea & aurea, vestemque plurimam; deditque Dominus gratiam populo coram Ægyptiis, ut commodarent eis, & spoliaverunt Ægyptios. Nonne hoc paradoxum est: Deus, ipsa iustitia, imperat exuvias tollere, & spolia furtiva promovet. Nunquid inde

de manebit actio exspoliationis & furti Ægyptiis contrà Israel ? Dubium non esset si Israelitæ motu proprio, hæc præciosiora Ægyptiorum sibi mutua dari postulassent, animo, quo abibant, non redeundi, nec unquam restituendi accomodata, quin tanquam expilatores infames, ac in jus naturale gravissimè peccantes, depopulatores publici haberi possent: nunc vero, cum Deus, qui cunctarum Mundi divitiarum primus possessor ac Dominus absolutus est, hæc fieri mandarit; evanescit omnis difficultas, nulla remanet iniquitas: & quod ait Augustinus lib. 22. cap. 21. contrà Faustinum: *Divinis imperiis cedendum obtemperando, non resistendum disputando: digni erant, & illi, quibus talia juberentur; & isti, qui talia paterentur. Hoc facere Hebræi divina dispensatione illius judicio justo bonoque permissi sunt, quinovit & pœnis vel coercere improbos, vel erudire subiectos.* S. Irenæus lib. 4. cap. 49. adversus hæres. De hoc spolio hæc habet: Quid injustè gestum est: si
ex

ex multis pauca sumpserunt: & qui poterant multas substantias suas habere, si non servissent Ægyptiis, & divites abire; paucissimam mercedem pro magna servitute accipientes, inopes abierunt. Confirmatur isthoc sapientiæ re, ubi hoc est, hac de re Spiritus sancti loquium: *Reddidit justis mercedem laborum suorum: & eduxit illos in viam mirabili; transtulit illos per mare rubrum: inimicos autem illorum demersit in mare, justi tulerunt spolia impiorum.*

*Egressus
Israëlis.*

Profectitandem sunt sexcenta fere millia peditum virorum, absque parvulis: sed & vulgus promiscuum innumerable ascendit cum eis: oves & armenta, & animantia diversi generis multanimis. Habitatio illorum, quæ manserunt in Ægypto fuit quadringentorum triginta annorum: quibus expletis, eadem die egressus est omnis exercitus Domini de terra Ægypti. Tulit quoque Moyses ossa Joseph secum, eò quod adjurasset Filios Israël. dicens: visitabit vos Deus, efferte ossa mea hinc vobiscum. Dominus autem præcedebat eos

*Columna
nubis &
ignis.*

cos ad ostendendam viam, per diem
in columna nubis; & per noctem in co-
lumnâ ignis, ut dux esset itineris utro-
que tempore. Ea siquidem erat solitu-
dinis illius desertissimæ, inculta horri-
daque vastitas; ut si quando urgente
negotio viatores per sola abditaque hæc
loca, in quibus nec minimum ullius viæ
aut semitæ extabat vestigium, transire
cogerentur; auxilio acûs magneticæ,
pro ut mare navigantes factitant, juva-
re se, ac cœli astrorumque observatu,
in terminum suum dirigere, in more
necessitateque positum haberent. Ideo-
que nunquam defuit columna nubis
per diem; nec columna ignis per noctem
coram populo: qui cum lassus subsiste-
ret in via, columna sive ignis noctu; si-
ve nubis interdiu, adhærebat taberna-
culo: & quamdiu immota eidem insis-
tebat; tamdiu quieti vacabat populus:
quando autem movebatur, & à taber-
naculo sursum elevata, altius parebat
in aëre; tunc exsurgens exercitus, castra
levabat, se dabat in pedes, ductumque
sequebatur. Præter binas has nubis &
ignis columnas subveniebat clemens

cœ-

cœlum, sub dio degentibus tertiâ quâ-
dam nube, quæ ad modum tentorii,
& amplissimi veli, longè latèque suprà
totum exercitum extenta, ab æstu solis
ardentissimi, omnique aliâ aeris intem-
perie universum populum protegebat.
De qua ait David psa. 104. *Expandit nu-
bem in protectionem eorum.*

Non eos duxit Deus per viam terræ
Philistum, quæ vicina erat: reputans
ne fortè pœniteret populum, si vidis-
set adversum se bella consurgere: sed
circumduxit per viam deserti juxta ma-
re rubrum; & armati ascenderunt Fi-
lii Israel. Hic ostenditur, inquit Au-
gustinus in Exord. quæst. 40. omnia
fieri debere consilio, quæ consilio re-
ctè fieri possunt, ad evitanda, quæ ad-
versa sunt: etiam cum Deus apertissi-
mè adjutor est.

*Pharao
insequi-
tur Israe-
lem.*

Nunciatum est Regi Ægyptiorum,
quod fugisset populus: immutatumque
est cor Pharaonis, & persecutus est Fi-
lios Israel. Cumque appropinquasset, le-
vantes Filii Israel oculos, viderunt Æ-
gyptios post se; & timuerunt valdè, cla-
maveruntque ad Dominum. Et ait Moy-
ses

ses ad populum: nolite timere, state, & videte magnalia Domini, quæ facturus est hodie: Dominus pugnabit pro nobis, & vos tacebitis. Cumque extendisset Moyses manum, elevatâ virgâ super mare; abstulit illud Dominus flante vento vehementi & urente, totâ nocte, & vertit in siccum, divisaque est aqua: & ingressi sunt Filii Israel per medium siccimaris: erat enim aqua, quasi murus à dextrâ eorum & lævâ. Persequentesque Ægyptii, ingressi sunt post eos; & omnis equitatus Pharaonis, currus ejus & equites, per medium maris. Jamque advenerat vigilia matutina & ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum; subvertit rotas curruum, ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Ægyptii, fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis, contra nos. Cumque extendisset Moyses manum contra mare; reversum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Ægyptiis occurrerunt aquæ; & involvit eos Dominus in mediis fluctibus: & aquæ

*Mare
præbet
transitum
Israelitis.*

*Absorbetur
exercitus
Pharaonis.*

aquæ operuerunt currus & equites
 cuncti exercitus Pharaonis: *nec unus
 quidem superfuit ex eis.* Nec unus, ex
 currubus, quos sexcentos electos, &
 quicquid præterea in Ægypto curruum
 erat, secum Pharaon abduxerat in cam-
 pum: Nec unus, de peditum ducentis
 millibus: Nec unus, de quinquaginta
 millibus equitum: Nec unus, de exerci-
 tus totius ducibus: omnes ad unum, a
 refluxente præcipitanter mari, undique
 præoccupati; ab aëre seclusi, respirare
 prohibiti, teterrimè suffocantur. triumphante tandem contrà impium, sese
 subtrahendo, aëris elemento. *Timuit
 que populus Deum, & crediderunt
 Domino, & Moyfi seruo ejus.*

Age sis mihi Lector, quod tunc Moy-
 si imperabatur, etiam nunc exequere,
 narretur nomen Domini in omni terrâ:
 Narres in auribus Filii tui & neporum
 tuorum; quoties ostenderit Dominus
 fortitudinem suam, ac contriverit Æ-
 gyptios, & signa fecerit in eis: ut
 sciant, *quia ille Dominus,
 & non sit similis illi in
 omni terrâ.*

Elemen-

Elementum Terræ.

C R U X

Core, Dathan , & Abiron, Num. 16.
Dehiscens tellus.

Alma tellus, mater omnium, alrix *Terra præ*
nostra, præ ceteris elementis mi- *aliis ele-*
tioris indolis, semper est benefica; in *mentis be-*
donis constans ac firma; nec unquam, *nignior.*
nisi summè irritetur, infida. Non ra-
rò Aqua inundans, sæpè Ignis exorbi-
tans, sæpiùs aër vitioso afflatu sæviens,
pro libitu infestant orbem; quandò be-
nigna humus, nunquàm non sibi simi-
lis & æqua, præsto adstat omni crea-
turæ officiosa; in omnibus ubique
continens; Sed in unius solius, con-
tumacis peccatoris vindictam, surri-
git hastam: commoveretur & tremit ad
scelus; non fert flagitia, quæ cun-
cta profert emolumenta: rumpitur
hiatu, resorbetque infima voragine,
probrosa soli pondera. Instauramus
proscenium, quo hujus rei solenne ce-
lebretur spectaculum.

S

Caath

*Moyſes,
Aaron &
Core pa-
trues.*

*Core Da-
tham &
Abiron in
ſurgunt
contra
Moyſen.*

Caath filius Levi, fuit parens Amaram & Iſaar: Amaram nactus eſt filios Aaron & Moyſen: Iſaar habuit filium Core: Ita Aaron, Moyſes, & Core, erant filii duorum fratrum; Moyſes & Aaron primogeniti; Core ſecundò geniti; adeoque veri patruſes. Hinc Core nequaquam ſe minorem nequaquam ſe minorem gerens Aarone & Moyſe, tanquam de eàdem ſtripſe Levi, pari cum eiſdem nobilitate natum. Dathan verò & Abiron adhuc ſublimius intendebant arcum; arrogantes ſibi prærogativam ſuprà Aaron & Moyſem; eò quod eſſent oriundi de proſapiâ Ruben, primogenito Jacobi cum Moyſes & Aaron deſcenderent de Levi, non niſi tertio-genito Jacobi. Undè ferentes ægrè Moyſem & Aaronem præfulgere ſupremâ ſacerdotii ſummi dignitate, & ſe poſthaberi, inſurrexerunt contra eos, unâ cum aliis filiorum Iſraël. ducentis quinquaginta viris, ſynagogæ proceribus, qui tempore concilii per nomina vocabantur. Cumque ſtetiſſent adverſus Moyſen & Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis,

quia

quia omnis multitudo Sanctorum
est: & in ipsis est dominus: cur eleva-
mini super populum Domini?

Vocaverat Deus ipse Moysen, & ad
capeffenda . tractandaque sui populi
gubernacula, coëgerat quodammodo
renitentem Aaronem, quoque nihil
minus cogitantem ambientemque, su-
premo Pontificatus honore insignitum,
adjunxerat fratri in levamen. Cujus
ergò frontis isthæc exprobratio, Cur
elevamini super populum Domini?
Turbulentæ contentionis impetus est,
maleferiatorum seditio. Core, Dat-
han & Abiron, autoritate suâ pro-
pria ac protervâ, tam politicum impe-
rium, quàm sacrum ministerium
ad se violenter trahere intende-
bant,

Quod cum audisset Moyses cecidit
pronus in faciem; seque profundissimè
coràm divinâ majestate demittebat :
mox assurgens, locutusque ad Core
& ad omnem multitudinem : manè,
inquit, notum faciet Dominus, qui
ad se pertineant audite filii Levi,
Nùm parum vobis est ; quod
S 2 se-

*Moyses
humilitas*

separavit vos Deus Israël ab omni populo; & junxit sibi, ut serviretis illi in cultu tabernaculi, & staretis coram frequentia populi, & ministraretis ei; an idcirco ad se fecit accedere te, & omnes fratres tuos, filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vendicetis? & omnis globus tuus stet contra Dominum? quid est Aaron, ut murmuretis contra eum? misitque Moyses, ut vocaret Dathan & Abiron, qui responderunt: non venimus nunquid parum est tibi, quod eduxeris nos, ut occideres in deserto, nisi & dominatus fueris nostri? an & oculos nostros vis eruere? non venimus. Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: ne respicias sacrificia eorum; tu scis, quod non afflixi quempiam eorum. Altero die, cum stantibus Moysē & Aarone coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria Domini: locutusque Dominus ad Moysen & Aaron ait: Separamini de medio congregationis hujus, ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem atque dixerunt: Fortissime Deus Spirituum uni-

veris

versæ carnis; num uno peccante contrâ
 omnes ira tua desæviet? & ait Domi-
 nus ad Moysen: præcipe universo po-
 pulo, ut separetur à tabernaculis, Core,
 Dathan, & Abiron, surrexitque Moyses
 & abiit: & sequentibus eum senioribus
 Israël, dixit ad turbam: Recedite à
 tabernaculis hominum impiorum,
 & nolite tangere, quæ ad eos pertinent,
 ne involvami in peccatis eorum.
 Cumque recessissent à Tentoriis eo-
 rum per circuitum: Dathan & Abiron
 egressi stabant in introitu papilionum
 suorum, cum uxoribus ac liberis,
 omnique frequentia. Et ait Moyses: in
 hoc scietis, quod Dominus miserit
 me, ut facerem universa, quæ cernitis,
 & non ex proprio ea corde protulerim;
 si consuetâ hominum morte inte-
 rierint, & visitaverit eos plaga,
 quâ & ceteri visitari solent, non mi-
 sit me Dominus: sin autem no-
 vam rem fecerit Dominus, ut aperi-
 ens terra os suum deglutiat eos, &
 omnia, quæ ad illos pertinent, descen-
 derintque viventes in infernum; scietis
 quod blasphemaverint Dominum.

*Subetur
 populus
 declinare
 impiorum
 taberna-
 cula.*

*Hiatus
terra ab-
sorbentur
seditiosi.*

Confestim igitur, ut cessavit loqui disrupta est terra sub pedibus eorum, & aperiens os suum devoravit illos cum tabernaculis suis, & universâ substantiâ eorum: descenderuntque vivi in infernum, operti humo, & perierunt de medio multitudinis. At verò omnis Israël qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium dicens: ne forte & nos terra deglutiat. Sed & ignis egressus à Domino interfecit ducentos quinquaginta viros, concitationis huius improbæ factiosos congerrones.

Quid agis mi lector! funestæ huius tragoediæ prodens spectator? nunquid unâ cum saniore Israël, ad pereuntium clamorem, tentoria factiosorum fugies, ne & te terra deglutiat! Nonne recedes à papilionibus ambitiosorum? ne involvaris minus cautus interitu eorum. An non cavebis, tangere, quæ ad dissensionem turbidam vel à longe pertinent: ne ab igne corripiaris. Jam est edocta terra dehiscere ad murmura, absorbere leditiosa flagitia, ambitiosos, etiam vivos, detrudere in ima tartara.

Hæc deploranda sunt contumacium Peccatorum fata. Væ illis! Væ! qui corde

corde tali ingravato perditè incedunt :
 qui, ut lamentatur Jeremias cap. 3. & 6.
Pro verbis pœnitentiæ blasphemant,
& implent cogitationem suam malam :
qui confusione non sunt confusi, & eru-
bescere ne scierunt : quamobrem cadent
inter ruentes : æs & ferrum universi
corrupti sunt : defecit sufflatorium in
igne : consumptum est plumbum frustra
conflavit conflator : malitiæ eorum non
sunt consumptæ : argentum reprobum
vocate eos, quia Dominus projecit il-
los. Heu misera fata ! avertant à se
 singuli malum hoc malorum maxi-
 mum.

Cesso hic referre, quomodo altera post
 Core absorptum die, egressa à Domino
 ira, vastaverit igne quatuordecim mil-
 lia hominum, & septingentos denuò re-
 belles. Non refodiam sepulchra concu-
 piscentiæ, quibus Num. 11. Furor Domi-
 ni concitatus in populum, insaturabiles
 carniū ceparūque lurcones contu-
 mulavit: nolo congerere lapides, quibus
 Blasphemus levit. 24. Achan. pro furto
 anathematis Josue. 7. & colligens lig-
 na in sabbato, Num. 15. concussi, durè

S 4

succu-

succubuerunt. Non tangam serpentes
 ignitos, invadentes populum, Num. 21.
 Non numerabo alias, quæ vel ex his so-
 lis, in quibus versamur, numerorum pa-
 ginis, enumerari possent propè innume-
 ræ impiorum strages. Explorati, heu
 dolor illorum! nimium sunt exitiales
 pervicacium interitus: non sacri solum
 annales, quibus unis inhærere amavi;
 sed & profana veteris recentiorisque
 memoriæ monimenta, horrendis huius-
 cemodi cladibus referta conspiciuntur.
 Legamus decretum, quod Esdræ con-
 scribendum commisit Dominus lib. 4. c. 14.
*Ecce, loquere in aures plebis meæ ser-
 mones prophetiæ; quos immisero in os
 tuum: & fac ut in Chartâ scribantur,
 quoniam fideles! & veri sunt: ecce ego
 induco super orbem terrarum mala,
 gladium, & famem, & mortem, & in-
 teritum; propter quod superpolluit ini-
 quitas omnem terram, & adimpleta
 sunt opera nociva eorum. Jam non fle-
 bo de iniquitatibus eorum; nec sustine-
 bo in his, quæ iniquè exercent; vindi-
 cans vindicabo.*

PARSTERTIA

Ratio evincit Cruces

esse patienter ferendas.

Mortalibus indeclinabilem adversitatum procellam legimus ex Divorum placitis: spectavimus etiam effusa Patientium variorum agmina, posteritati ad exemplum instructa. Jam nos, Lector mi benevole, exspectamur successuri in scenam; partesque oblatas in conspectu Orbis universi propalam acturi. Ut igitur in quovis fortuitæ sortis inauspicato casu, ad crucem suaviter amplexandam, pacatiùs sanctiùsque moveamur; subsequentiū conclusio- num delectu, fragiles animos aliquan- tulum præmunire & excitare, nec in- cassum, ut sperare juvat, allaborabi- mus. E trinâ potissimum scaturigi- ne desumemus argumenta: imprimis, ab ipsiusmet Dei, adversitatum onus in quemque accommodatum inclinanti, reverenda autoritate. Deinde à nunquam sat æstimando, ex ipsis cala-

S 5

mita-

mitatum tempestatibus emergente, salutari proventu. denique, à fluxa earundem vicissitudine celerique transitu & præmii ex eis consequendi perepernitate incomparabili. Quæ enim absque crimine Majestatis læsæ repudiari, aut declinari non possunt; subeuntur verò cum infallibili salutis præparatæ indicio, gratiæ gloriæque incremento, nec durant spatio nisi temporis exiguo; quo felicitatem post se trahunt æviternam, quomodo non mente saltem pacatâ, si non avidâ, excipientur? discendo patiti, dediscimus miseriam: amando Crucem, plus eâ, quàm suis ullus voluptatibus, delectamur: sic in suis rosa spinis exultat; sic inter tribulos Acanthis modolatur: Apis ex amar Thymo novit mel conficere. Etiam amara condiri possunt, non modo ut profint, sed etiam ut sapiant, ut appetantur, nec magnum est mysterium gravia non graviter ferre, si futurum est malum; malè nunc ante tempus affliget: si præteritum: malo liberati sumus. si præsens; cogita mox fuit præteritum: ita cogitatione nostrâ crescit, vel minuitur dolor, quicquid recipitur, per modum recipientis, recipitur.

ARGU.

ARGUMENTUM PRIMUM

Deus adversitatum Sator.
RATIOCINATIONIS
Propositio.

SI Supremum verendum Numen,
Deus ter Maximus, Cœlorum ter-
rarumque Imperator Augustissimus;
fortunæ conversiones, commutatio-
nesque tempestatum; quibus huma-
næ mentis nubilat aër, temporibus
immittit: tunc sanè tantus sortium
moderator, & eventuum quorumcun-
que indulgens Author, summâ obser-
vantiâ colendus; & ab ejus exoscu-
landâ manu, casus omnes, seu pla-
cidi, seu turbidi, demissione subje-
ctissimâ erunt acceptandi. Neque
aliter agere, ulli unquam mortalium
fas erit.

Ratio

Ratio Propositionis.

Creator.

Quoniam Deus universorum Dominus absolutissimus, jure sibi unde quaque competente, Dominium alium privativè, solus sine consorte, exercet in omnes: videlicet; quàm Creator in creaturas, quàm Dominus in servos, quàm Judex in reos, quàm Pater in Filios. Ubi te, quisquis mortalium ades, à prima tui origine nihilum, convenero, nunquid reverberis Deum Creatorem tuum? cui nefas sit & impium, vel in minimo contrahiscere: ne forsan irritatâ virtute ejus conservatrice, miser relabaris; unde ejus gratiâ extractus consistis, in nihili tui Barathrum. Deuteron. 8. *Peribitis, si inobedientes fueritis, voci Domini Dei vestri.* Potest pro libitu figulus fingere vas vel in honorem, vel in contumeliam, nec quicquam juris habet cacabus, ut erigatur tripus: nec urna, ut reddatur incrustata. Audi verbum Domini, quod factum est ad Jeremiam: cap. 18. Surge & descende in domum figuli; & ibi audies

dies verba mea: & descendit in Domum
figuli, & ecce ipse faciebat opus super
rotam, & dissipatum est vas, quod fa-
ciebat è luto manibus suis: conversus-
que fecit illud vas alterum; sicut placu-
erat in oculis ejus, ut faceret. Et factum
est verbum Domini, dicens: *nunquid
sicut figulus iste, non potero vobis face-
re? ecce sicut lutum in manu figuli; sic
vos in manu meâ.* Esdræ lib. 4. cap. 16.
urgetur quæstio: qui finxit hominem
& posuit cor in medio corporis, & mi-
sit ei Spiritum, vitam, & intellectum,
& Spiramen Dei omnipotentis, qui fe-
cit omnia; hic novit adinventionem
vestram: propter quod Dominus tra-
ducat vos omnes: quid facietis? Domi-
nus fortis immittit mala; & quis est, qui
repellat ea? nunquid aliquis repellat
Sagittam, à Sagittario forti missam? est
itaque creaturæ, ordinata à Deo tan-
quam Creatore rata habere omnia: ne-
que potest, neque debet, ullâ unquam
in re eidem refractari. Ob oculos sibi
positum teneat illud Augustini; *Domine,
qui tibi ob creationis beneficium
non servit, infernum ille meretur: sed
qui*

quitibi ob beneficium redemptionis,
non servit; novo illi inferno opus
est.

Dominus.

Ecce hic simul tangitur alius Domini novi titulus, Redemptio nostra. Dominatur nempe emptionis quoque jure omnibus nobis Dominus, quos Filij sui effuso sanguine ac morte, carò admodum emit ac redemit Satanæ divenditos servos. Isaia cap. 50. *Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis*, Et S. Augustinus in expositione Epistolæ ad Romanos; unusquisq; peccando animam suam diabolo vendit; accepto tanquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis primâ Petri cap. 1. redemptionis monemur: In timore incolatus vestri tempore conversamini, scientes quod non corruptilibus auro vel argento redempti estis; sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi. Foret sanè hic emptionis titulus, possessionum divinarum inæstimabilis accessio, & vel solus nos Deo mancipatos, oppressosque servitute teneret; nisi jam dudum ex asse omnes Domini fuissetus: qui ipse.

ipsemet jus suum & potestatem in
mortales omnes absolutam promulgat,
Deuter. 32. Videte, quod ego sim so-
lus, & non sit alius *Deus* præter me :
ego occidam, & ego vivere faciam: per-
cutiam & ego sanabo: & non est, qui
possit de manu mea eruere: levabo ad
cælum manum meam, & dicam: vivo
ego in æternum. Et *Aggeæ cap. 2.* me-
um est argentum, & meum est aurum
dicit *Dominus exercituum.* In corpus
& animam; in vitam & mortem, in a-
bundantiam & egestatem, in faculta-
tes nostras omnes absoluto potitur *Do-*
minio. *Job. 11.* Excelsior cælo est,
profundior inferno, longior terrâ men-
sura ejus, & latior mari: si subverterit
omnia, vel in unum coarctaverit; quis
contradicet ei? vel quis dicere ei potest,
cur ita facis? *Date*, infert *Moyse*
Deuter. 32. *Magnificentiam Deo nos-*
tro. & *cap. 10.* *Dominum Deum tuum*
timebis, jurabisque in nomine ipsius:
ipse est laus tua, & *Deus tuus*, qui fecit
tibi magnalia. *Exspectat proindè Deus*,
ut sibi absoluto innumeris nominibus
Domino, tanquam servi in omnibus,
sub-

subelamur cum tremore. Malachia cap. 1. *Si Dominus ego sum, ubi est timor meus?* quia Rex magnus ego, & nomen meum horribile: ab ortu solis usque ad occasum magnum est nomen meum. Esdrae lib. 4. cap. 16. *Exiit ignis ex iracundiâ ejus; & quis est, qui extinguat eum? coruscabit, & quis non timebit? tonabit; & quis non pavebit? Dominus comminabitur; & quis non funditus conteretur à facie ejus?* Deuteronomii 5. Ecce ostendit nobis Dominus Deus noster majestatem & magnitudinem suam: si ultra vocem Domini Dei nostri audierimus, moriemur: quid est enim omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, & possit vivere? Quando itaque fulguris instar & tonitruum, tribulationum ignis, à tanto Domino emissus, nos adurit, solâ patientia humili æstus lenire; cetera cum timore ac pavore sustinere jubemur: recolendo caput sextum Deuteronomii: *Dominum Deum tuum timebis; quoniam Deus amulator Dominus, ne irascatur furor Domini Dei tui contra te, & auferat te de superficie terræ.*

Pra-

Præter hæc superioritatis jura, com- *Judex.*
 petit Deo Judici actio Prætoriana, & in
 personam, & in factum hominis: in
 personam: ut Adami nepotem, origi-
 nali læsæ Majestatis crimine implex-
 um: in factum, ob contractas in-
 super actuales quoditæ noxas. Judex
 Deus, mitis æquè ac justus; dum ca-
 pitali mortis pœnâ damnationeque
 æternâ nos plectere valeret; sed in tem-
 poraneam solummodò animadversio-
 nem clementer assurgit, nonnè omni
 obsequiorum genere excollendus ejus-
 que benigno favore gratanter gauden-
 dum foret? & si refractarius quispiam,
 irrogatam remissè mulctam denegare,
 seque turbulenter omni pœnè subtra-
 here attentaret, nunquid metuendum,
 ne sibi accerseret immania, quæ pro-
 meritus fuerat, supplicia sempiterna?
 Ecce Judex Deus, timete eum: Esdræ
 Lib. 4. v. 16.

Nunc & amanda nobis, & honoran- *Pater.*
 da restat Patria in Deo potestas:
 extrâ quam nec annus vigesimus quin-
 tus, neque centesimus, nullæ Nuptiæ
 T nulla

nulla status professio titulus nullus, ne
 unquam collo caverit. Hic silent leges:
 nullo jure emancipatio isthæc acqui-
 ripotest : dum sumus, dum erimus
 continuò sub patriâ Dei potestate
 subjecti versabimur filii: Deuteronomii
 32. *Nunquid non ipse est Pater tuus,*
qui possedit te, & fecit, & creavit te?
 Malachiæ cap. 1. urget ipse Dominus.
Filius honorat Patrem; si ergo ego
Pater sum, ubi est honor meus. Si, quod
 est Patris, filium, quem amo, castigo,
 ipse verò impatiens respuat discipli-
 nam, ubi est honor meus? si clementer
 corripio, quem recipio filium, ipse
 verò impudenter recalcitret; ubi est
 honor meus? sententia in ejusmodi im-
 morigeros lata legitur. Deuteronomii
 capite 21. Filium contumacem & pro-
 tertivum, qui non audit Patris imperi-
 um, & coërcitus obedire contemp-
 serit; apprehendent eum & ducent ad
 portam judicii dicentes: filius iste
 protervus & contumax est, monita au-
 dire contemnit, lapidibus obruet
 eum populus, & morietur; & uni-
 ver-

versus Israël audiens, pertimescat. Et Deuteronomii 27. *Maledictus qui non honorat Patrem suum.* Astringit itaque Propositionis sequela mortales omnes, ut si quid à Deo immissum sibi esse intelligant; ne contrâ nitantur, sed illud veneratione Sacrosanctâ, velut creaturæ à Creatore; servi à Domino, rei à Judice, filii à Patre, obsequen-
tissimè acceptent.

Assumptio.

JAm verò quidquid calamitatum per Orbem terrarum spergitur, id totum ab authore Deo rerum omnium Satore, jactatum disseminari, Deus ipsemet profiteretur; astruunt eloquia sacra; universa naturæ opera, divinum exigentia concursus, id ipsum, longe lateque inclamant.

Probatio Assumptionis.

PLacuit Altissimo, ne quis de hac ve-
ritate ambiguus hæreret, disertis *met Dei*
planè verbis dubitationem omnem effatis.

T 2

re-

removere, Isaïæ cap. 45. v. 6. *Ego Dominus, & non est alter: formans lucem & creans tenebras: faciens pacem, & creans malum: faciens omnia hæc.*

Ita Dominus est, qui intert aut prosperitatem, hic luce designatam: aut adversitatem tenebris indicatam: nec alter est, qui jam concedit pacem; jam concitat bellum: qui afflictiones ordinat, qui mala commoveret: quibus dum premitur orbis, exploratum facit mortalibus, omnia omnino & prospera & adversa pendere abs se uno Deo, soloque Domino. Aggæi capite i. Enucleatius hæc ipsa confirmantur. Judæi à Captivitate Babylonicâ reduces, templum Domini Hierosolymitanum restaurare inceperant, at Principum, vicinorum satraparum, & Persarum Regis inhibitiō stiterat opus quindecim annis. Interea Judæi privatis suis commodis, quàm promovendo cultui divino, inhiantes avidius; occupabantur tantummodò excolendis agris, erigendis exornandisque domiciliis propriis, abutentes prætextu, quod oporteat expectare tempora,

per.

perficiendæ domus Dei magis opportuna. Eapropter Deus per Prophetam redarguit illos, quod tanto tempore reliquerint sacram sibi domum desertam, sub fucata specie, non esse de tempore; cum interim omne ipsis tempus opportunum fuerit visum, ad extruenda usibus domesticis superba ad luxum usque palatia. Loco citato, versu 2do hæc ait Dominus: populus iste dicit nondum venit tempus domûs Domini ædificandæ; nunquid tempus vobis est, ut habitetis in domibus laqueatis. Et domus mea deserta? Ponite corda vestra super vias vestras; considerate, quæ interim, dum cessatis ab instauranda domo mea, vobis obvenierint. Seminastis multum, & intulistis parum: comedistis, at non estis satiati; bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti: qui mercedes congregavit, misit eas in saccum pertusum: respexistis ad amplius, & ecce factum est minus; & intulistis in domum, & exsufflavi illud. Attribuerat populus hæc sua damna

T 3

for-

fortuito casui, & eventibus purè naturalibus: sed corrigit errorem Deus; po-
nite, repetit corda vestra super vias ve-
stras: perpendite, quomodo negligentes mei, ambulaveritis in viis vestris, non casu & forte fortuito hæc acciderunt ego: sum, ego qui retinui pluvias cœli, qui sterilitatem terræ induxi; Quam ob causam? (infert ipse Dominus:) quia Domus mea deserta est, & vos festinastis unusquisque in domum suam propter hoc super vos prohibiti sunt cœli, ne darent rorem: & terra prohibita est, ne daret germen suum: & vocavi siccitatem super terram, & super montes & super triticum, & super vinum, & super oleum, & quæcumque profert humus: & super homines, & super jumenta, & super omnem laborem manuum. Et timuit populus à facie Domini. Neque noctu feriari se indicat Dominus Isaia cap. 50. *De manu mea factum est hoc vobis, ut in doloribus dormiatis.*

*Ab elo-
quiis
scripturæ*

Deuteronomii cap. 28. Gravissima quæque transgressoribus legis denuntiantur, à nullo alio, quam authore Deo

Deo intendenda. Nisi custodieris & feceris omnia verba legis, & timueris nomen ejus gloriosum & terribile, hoc est, dominum deum tuum, augebit dominus plagas tuas, & plagas feminis tui, plagas magnas & perseverantes, infirmitates pessimas & perpetuas: & convertet in te omnes afflictiones, quas timuisti, & adhærebunt tibi; donec te conterat. Nunquid merito interrogat Amos cap. 3. v. 6. *Si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit?* Tale nullum est; omnia facit dominus. Sed inquis, cruciatus mihi cor lancinant; cruditates stomachum arrodunt, caput æstuat; cetera membra languent, somnum excludit dolor: hanc verò totam ægritudinem ipsemet ego mihi, meâ unius culpâ & intemperantiâ vitæ accersivi. gravia patior in facultatibus meis detrimenta, aut meâ incuriâ & prodigalitate evenerunt diversas alias sustineo adversitates, verum omnibus ansam præbui, quomodo nunc hæc deo attribuam quæ evenire meâ unius culpâ probè teneo? sunt

T 4

equi-

equitem, sunt hæc etiam tribuenda Deo, qui te his ipsis malis affligere ab æterno decrevit. Cum capitis cordisque doloribus confictari te voluit; & hujus conflictus causam permisit existeri intemperantiã tuam quam æquẽ ab æterno præviderat. Voluit res tuas acculas, domestico utitur medio, tuã incuriã & prodigalitate. Voluit pluribus aliis te tangere adversitatibus, anam illam quam te præbuisse fateris, aptam arripit. Quod itaque Domino fieri placuit ab æterno; hoc tua ipsiusmet cooperatione opportunẽ factum est in tempore. Animum proinde ad patientiam obedientiamque compone; cladium ac calamitatum quarumcunque fator & author Deus est. Lucanus in gentilitatis tenebris cæcutiens, hoc tamen in Jove suo etiam ligneo vidit, dum diceret, Lib. 9. Jupiter est quocunque vides, quocunque moveris. Ecclesiastes paucis rem totam complectitur cap. ii. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas, à Deo sunt.

Quan.

Quantum nunc ad naturæ causarum-
que secundarum operationes & effe-
ctus attinet; quibus tangi ab ipsis solis,
lædique videmur; vitam & motus hu-
mani corporis considerandum propo-
no. An attribues manui, quod elevata
percutiat? an pedi, quod exporrectus
trudat? an linguæ, quod lasciva convi-
cia jactet? errabis: principium vitæ &
motus inquire, animam conveni: abs-
que hac, nulla in corpore vita; nullus
in membris motus: nec manus lædit,
nec pes premit; nec lingua maledicit,
prima & una horum omnium radix &
causa est anima: animam tolle, & ma-
nus, & pes, & lingua, immota rige-
bunt. Idem velim sentias de operationibus
creaturarum; quæ videlicet opera nul-
la exercere, nullas functiones exequi
possunt; nisi Deus operetur cum illis;
viresque ad agendum suppeditet; eâ
principalis virtutis efficaciam, ut effectus
omnes, non tam causis secundis, saltem
necessariis, quàm primæ universali,
adscribendi censeantur. Mundum illu-
minat sol, obnubilant tenebræ; calefa-
cit ignis, refrigerat aqua, alit terra; re-

*A subor-
dinatione
causarum
secunda-
rum.*

T 5

foeil-

focillat æther: hos tamen omnes effectus non creaturis illis, quibus ex se impotentibus, velut instrumentis, concessa est talis tantisper agendi facultas; sed incomprehensibili cuncta gubernantis Dei providentiæ, attribuendos esse satis cognoscimus. Sic quemcunque malitiosum hominem, à quo pateris, non aliter respicias, quam rude instrumentum, cujus ineptâ cruditate, in tuam salutem maturè utitur Deus. Semei, effrons ille de trivio scurra, ac trifurcifer, Davidem Regem à Filio, perduelli Absolone fugientem, laceßere maledictis, saxis impetere, terram contrà eum spargere, non verebatur. Præsto erat Abisai, fidelis Regi, & ajebat: quare maledicis canis hic mortuus Domino meo Regi? vadam & amputabo caput ejus. Sed David agnoscens Semei, velut instrumentum Dei, ait: dimittite eum, ut maledicat: Dominus enim præcepit ei, ut maledicat David: & quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit? dimittite eum, ut maledicat juxtà præceptum Domini; si fortè respiciat Dominus afflictionem

onem meam, & reddat mihi bonum pro
maledictione hac hodiernâ.

Osee cap. 6. Captivitatis suæ du-
ritiem Judæi, non Regum, per quos
tracti in servitutem fuerant, crudeli-
tati, sed divinæ se plectenti justi-
tiæ, totam adscribebant: oppressores-
que suos, non aliter ac assumpta à
Domino instrumenta, rectè intueban-
tur. Undè non de mitigandâ illorum
sævitiâ, sed de placandâ Dei offensâ
soliciti inquiebant; venite & reverta-
mur ad Dominum: *quia ipse cepit*
& sanabit nos: percutiet, & cura-
bit nos. Ipse est, qui in hostium po-
testatem nos tradidit victos: Ipse
captivos duxit; nostris utens inimicis,
tanquam suis apparitoribus, ad cru-
ciandum nos aptissimis instrumen-
tis. Hic verò existimandum non est,
protervos illos Semei impetus; & cru-
delem Regum in Judæos tyrannidem,
approbasse Deum, cujus naturæ & æqui-
tati peccator & peccatum infestè repu-
gnant: verum hic suo momento ponde-
randum est assertum Clementis Alexan-
drini; esse unū ex maximis & mirabilib⁹
Dei

Dei operibus, quod hominis conditionem in suâ libertate inviolatam cupiat. Quandoquidem homo creatus liber, relictus est in manu sui consilii: providentia verò divina, res à se creatas abique detrimento conservari postulat, hinc cuilibet causarum, siue libera illa sit, siue necessaria, secundum naturæ exigentiam, fideliter assistit. Proinde homo quantumcunque depravata voluntatis, ut arbitrium suum liberum, cum quo creatus est, immune possideat; ad omnes omninò actus, licet iniquissimos, præparato Dei concursu impedire potietur: adeoque Deus etsi minime intendat malum, nec probeat peccatum, ut Author tamen naturæ, non potest non concurrere & permissive se habere ad omnia; satagit interim ex malo bonum eruere; & flagitium perverforum, velut instrumentum convertere in exercitium bonorum. Neque sanè peccatum ullum perpetrari pateretur Deus, nec peccatorem toleraret; nisi majoris boni causa & origo exinde oriretur. Subsistit itaque inconcussa assumptionis probatio & veritas, quod

quod nempe calamitatum omnium seminator & author sit ipse Deus: Hoc enim propria ipsiusmet primæ & æternæ veritatis oracula, hoc scripturarum sacræ eloquia; hoc naturæ, causarumque secundarum conditio & ordo, cumulatè contestantur.

Complexio.

Quid nunc ex his conficiendum? Callabitur sponte suâ ex ritè præmissis, irresolubilis conclusio: cum Deus adversitatum sit Author, qui est Creator adorandus, magnus metuendusque Dominus, Judex severus & æquus, Pater longè amantissimus & honorandus; ergo quidquid calamitatum occurrerit, amplectendum est submissè, velut à Creatore, cum timore velut à Domino, jure meritissimo, velut à Patre, creaturas, servos, reos, Filios, omnes suos clementer & amanter in frugem erudiente. Hac ratione, Deo Creatori accepta nosmetipsos libamina dedicabimus: Deo soli Domino debitum fidelitatis homagium reddemus: Deo justo judici
piacu-

piaculare faciemus sacrum: Deo æterno Patri honorem & observantiam filialem, dignè exhibebimus. Evolvamus nonnihil collectas hasce consecutiones explicatiùs.

Expositio Complexionis

*Sacrifici-
um Crea-
tori.*

MUNDUS totus in eo consentit; esse sacrificium religionis actum, non modò excellentissimum; sed etiam adeò necessarium & essentialem; ut absque illo, nulla Numinis perfecta consistat adoratio, nec cultus sublimetur, quippè per hoc agnoscimus authoritatem supremam omnipotentis Dei Creatoris; in cujus præsentia dum destruitur victima; contestamur Deum creaturarum omnium, vitæ mortisque Dominum, nos è nihilo, extraxisse; & posse, si luberet, in nihilum redigere. Mandatum dabatur homini, aliam in sacrificio, sui loco hostiam substituere, nec permissum ei erat seipsum immolare: ad quod, si unquam Deus imperaret, cum Abrahamo, jam tum gladium ad mactandum Filium stringente,

te, promptus esse deberet. Facit autem
id ipsum excellenti quodam modo in
afflictionibus patiens homo ; dum iis
seipsum , vivâ in Deum fide paca-
tam submittit victimam: neque enim a-
lienus animantis cuiusdam cruor in
illis profunditur , sed propria Popæ
caro, valetudo, honor, gloria, fortu-
na, voluntas, affectus, verba, homo
ipse totus dedicandus offertur peram-
plâ Creatoris gloriâ. Hoc namque sta-
tu, quo sensus omnes rebellant, fervet
substrati patientis, in Deum fides: ma-
nui, quæ castigat , suavium datur :
judicia Dei , utut videri possent rigi-
da, adorantur : comprimitur naturæ
vox garrula , quæ erumpere vellet in
murmura : conticescere jubetur ra-
tio , quæ causas lamenti ac quiritæ-
tus tentat ; cogiturque Deo, quem
non nisi in fidei obscuritate vider ,
præjudicia sua in holocaustum subster-
nere. Adeoque contenta acquiescit
creatura, dum se sub potenti manu Dei
humiliatam cernit , ac propemo-
dum exinanitam reperit : Qualis
submissa sui ipsius immolatio , glo-
riosior

riosior est Creatori & excellentior
 quàm cuncta olim sacrificia cruenta.
 Immolet David post debellatos Israël-
 itarum hostes, centum victimas: faciat
 resonare templum gratiarum Hymnis,
 non miror: facile ei erat comparere ad
 altaris pedem, gloriâ circumdatum:
 facile erat, dexteram illam Altissimi,
 quæ ipsum laureâ decoraverat, exocu-
 lari: sed, quod idem ille David afflictus;
 à perduelli Filio coniectus in fugam; à
 suis derelictus, contra violentiam Ab-
 salonis Asylum inquirens; in tam iniquâ
 fortunâ, submiserit sese pacatâ mente
 dispositioni cœlesti; quod justum Do-
 minum, & recta ejusdem judicia procla-
 mârît; quod dolor ab eo non expresse-
 rit nisi hunc gloriosum Deo consensum
 2. Reg. cap. 15. faciat, quod bonum est
 coram se; hoc denique suspiciendum &
 imitandum manet. David sic nobis-
 cum ratiocinabatur: est Deus possessor
 throni mei: est Dominus vitæ meæ: Ju-
 dex est, ego peccavi: disponat de me,
 ut volet: non consulat inclinationes
 meas; non emolumenta, non gloriam
 meam: faciat, quod visum fuerit, in
 totum

totum consentio : ad animi mei sisten-
dos motus , nuda mihi fatis est Domi-
ni voluntas : pronunciet tantummodo
sententiam de sorte mea decisivam : *Si
dixerit mihi 2. Reg. non places : præsto
sum.* Descendam de throno , in quem ,
ejus solius gratiâ evectum me esse , me-
mor agnosco. Non occupabo amicos
meos studio , quo fatigenter medendo
vulneri meo tam luculento : Momen-
tum illud , quod Davidem reddet infe-
licem ; cernet eundem humilem : ecce
libamen deo gloriosissimum. Profun-
dant alii sanguinem Taurorum ad a-
ram : regi sancto profiliunt lacrymæ an-
tè deum reverentissimæ , his sceptrum ,
his coronam , his regnum seque totum
sacrificat Numini , immolatione divi-
næ majestati tantò magis gloriosâ , quo
magis nobili. Hoc uno Regis exemplo
universa orbis superbi murmura con-
funduntur : cui enim decorum fuerit
in adversis coràm deo longos ciere que-
stus , ubi coronata capita videt submissa
religiosè ac humiliter suas coronas antè
thronum Domini submittere. Agedùm
creatura , quod conditio tua postulat ,
V quod

quod creator exspectat; quod exempla monstrant, te tuaque omnia in adversis Deo creatori sacrifica.

*Servitiū
Domino.*

Præterea ut Deo soli Domino pro ejus dignitate servire discamus; intendenda est cogitatio in illud Exodi cap. 34. *Dominus Zelotes nomen ejus.* Quoniam serviendum Domino, qui assumit sibi nomen & omen Zelotypi, nec patitur æqualem, ut ulla creaturarum alia, honorem sibi soli debitum, cumulare secum participet. Quàm hoc gloriosum est homini, quod Deus supremus zelotypia humani cordis possidendi, ita accendatur, ut excluso omni creato rivali, cupiat homini unus & solus Dominari? est autem familiare huic domino, per immissam afflictionem, tanquam per affricum lydium lapidem tentare corda suorum, ubi si firmum, & in calamitoso statu fidele sibi cor reperiatur, certos se habere hujusmodi servos gloriari notatur. Ad capiendum hujus constantiæ fidelitatisque experimentum humanumque cor à creatis ad se abstrahendum perfectius; non rarò gratissimis; quas largè concesserat rebus, nos amat ex-
spoli-

spoliare, sinit vacillare fortunam, opes
decrescere, obfascari gloriam, lædi
honorem, amarescere oblectamenta,
valetudinem frangi, tangi vitam ipsam.
Quando nunc in circumstantiis hu-
jusmodi ærumnæ perstat servus fide-
lis, Dominoque arctius, quàm fortè
ante in prosperitatibus, rebusque se-
cundis adhærere connititur: hoc de-
mum est spectatæ in Dominum fide-
litis specimen tã illustre exhibere, quale
hujus sæculi Principibus nullum datur.
Premant hi intimos suos; exuant eos
auctoritate, denegent suam gratiam;
fortunas lædant, mox sentient à se ali-
enos & diffidentes. Est hoc solius Do-
mini Dominantium retinere fideles
officioque addictos servos, sorte etiam
miserâ aliud non videtur agere, quàm
suos affligere & miseros reddere velle.
Hæc est Zelotypia Domini hanc glo-
riam Deus alteri non dabit. Videamus
obiter, quomodo Deus de hac suâ
prærogativâ, & servorum in adversis
constantia gloriari, delectatus fuerit co-
ràm satana, ad quem Jobi capite
1. Dicebat: nunquid considerasti
V 2 ser-

servum meum Job? cui respondens satan ait: nunquid Job frustra timet deum? nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam ejus; operibus manuum ejus benedixisti, & possessio ejus crevit in terrâ: quid mirum, quod serviat tibi? sed extende paululum manum tuam, & tange cuncta quæ possidet; & patebit, quomodo & quamdiu serviat tibi: tange montes & fumigabunt. Deus concertator ad gloriam, dixit ad satan: ecce universa, quæ habet, in manu tua sunt. Egredietur satan, omnia quæ Job erant; boves & oves, Camelos & asinos, agros & segetes, filios & filias, funditus evertebat. Ast Job corruens in terram adoravit dominum. Instat satan; postulans pellem pro pelle: mitte manum meam & tangam os ejus & carnem, & tunc videbis quod maledicat tibi, dixit ergo dominus ecce in manu tua est; veruntamen animam illius serva. Ad hæc Job percussus ulcere pessimo, à plantâ pedis usque ad verticem: si bona, inquit, suscepimus de manu domini, mala quare non sustineamus? sic

no-

nomen domini benedictum. triumphat
itaque dominus, & non tum patiens
Job, quàm deus ipse de reportatâ hac
victoriâ, gloriari videbatur. Euge igitur
serve bone & fidelis, satage in adver-
sis altissimo tuo Domino, reddere, quæ
debes obsequia deo gloriosa,

Porro Deo Judici litanda veniunt *Piamen*
catharmata. Peccator, qui afflictiones *Judici.*
ad expianda vitæ suæ delicta, rectis
judiciis è cœlo immittas, non recipit,
iniquus existit deo suo Judici, dum
satisfactionem, quam Justitia divina, cui
animam debet levem exigit, recusare
contendit. Suppono principium cer-
tum, à toto christiano orbe recep-
tum, quamvis parum in usu colloca-
tum. Videlicet; quod omne pecca-
tum non modò secum trahat obliga-
tionem redeundi ad deum per cor
contritum, sed etiam necessitatem
interat indeclinabilem satisfaciendi
divinæ justitiæ, aut in hac aut in
alterâ vitâ opere pœnali. Patres
Concilii Tridentini sessione decimâ
quartâ declarant Propitium deum,

V 3

tem.

temporales hujus ævi calamitates, si
patienter & humiliter tolerantur ab
homine, vi moritorum Christi accep-
tare, inque satisfactionem expia-
tionemque noxarum præteritarum
clementer convertere. Quanta er-
go stoliditas peccatoris renuentis se
submittere judici deo in adversis?
ipsimet nulla cura est expiandi admis-
sa delicta, nec patientia ei suppetit,
ut sinat emendari se à Judice. Cupit
rosas in deliciis carpere absque sensu
spinarum: mel petit ab apibus sine acu-
leis: in hoc pessimus peccator; quod
quantum in se est, vellet & optaret sce-
lera manere impunita. Nonne hæc
sunt vota mundi? quæ poenitentia
opera spontè suscipiuntur? Vivitur in
luxu & mollietate, satiantur desideria
naturæ: habitamus commodè, & ple-
rumque magnificè: epulamur delicatè:
bibitur, pancraticè: luditur hilariter;
noxque diesque longa dormitur,
expleturque epicureum istud; ede bibe,
lude. Te ipsum consulo, lector mi
christiane, an non in hac tuâ tam
ex-

exiguâ delictorum expiandorum solitudine ; ea saltem, quæ pœnitentiæ, quam egere refugimus, & satisfactionis loco, quam nunquam reddimus, clementer immittit Deus, acceptanda suadeas ipsemet, constituasque ? utinam agnosceres felicitatem tuam peccator ! quòd Deus tam sæpè, tam graviter offensus, expiandû se præbeat temporaneo quodam piamine, & finat te levi & brevi adversitate hic dependere pœnas ; quæ ceteroquin in alterâ vitâ, acri longaque asperitate dissolvendæ remansissent David Psalmo 98. hanc ob causam sic alloquitur Deum : *Deus tu propitius fuisti eis ulciscens in omnes adinventiones eorum.* Hoc ipso, quod vindices in hac vita iniquitates, clementiam iis exhibes. S. Augustinus hunc locum explicans, ubi est, inquit clementia, si Deus vindicet ? imò verò, subiungit : *Non solum donans peccata, sed etiam vindicans propitius fuit.* Quomodo hoc ? quoniam supplicium rigidum, quod peccatoribus à morte subeundum foret commutat in pœnam huius temporis omninò levem & brevem.

Utaris ergo clementiâ Dei judicis tui homo peccator; da labens justitiæ, ad quam reus teneris, quamque in adversis reperis, piacularem pro peccatis tuis satisfactionem; ne reliquator mittaris in locum seculi venturi, undè nemo exhibet, donec solverit usque ad novissimum quadrantem.

*Obser-
vantiam
Patri.*

Denique Dei cœlestis Patris chara manus est in adversis exosculanda: Paterna manus est, quæ nos castigat, dum Filios amat: Paterna manus est, quæ nos humiliat in hoc seculo, ut exaltet in futuro: Paterna manus est, quæ caducis Mundi bonis nos privat, quia cœlestem hereditatem præparat. Prodigi-osa manus? quæ per ipsam infelicitatem suos addit felices: oleum premit de petra: de tenebris format lucem. Non est hæc dextera communibus naturæ regulis alligata; producit effectus ex causis, earum indoli repugnantes: utitur igne in Babylon, ad refrigerandos in fornace pueros: utitur luto, ad clarificandum cœco visum: utitur cruce & calamitate, ad suos electos reddendum beatos. Singularis hæc est prærogativa

gativa Dei; qualis erat Domini, retinere servos in adversitate fideles, talis hic est Patris exaltare Filios per ipsas ærumnas. Joseph formandus erat Fratrum suorum Dominus & Ægypti Prorex: sic paterna Dei providentia decreverat; sed quâ via ad gloriam tantam ducitur? exulat à Patria, venditur in mancipium, fallam patitur criminationem, mancipatur carceri, gravatur ferro: O cœlestem Patrem! quales hi sunt gradus ad Thronum? quis est Mundi assecla? quis Aulæ sectator? qui in hujusmodi malis, de omni sua deinceps fortunâ, non sexcenties desperâisset? Interim Joseph his gradibus thronum conscendit: Joseph est infelix, sed deo fidelis; contentus in vinculis, tranquillus in tempestatibus; dormit securè in sinu & brachiis providentiæ dei sui Patris: Nunquam Joseph invasisset tam excellenter felix; nisi prius in adversis extitisset patienter infelix. Cave fidelis anima, Patris æterni filia, cave, ne impatientiâ aliquâ tuâ excludaris è numero Filiorum dei; qui quoniam lugent, vocantur beati. Et in hac miseriarum val-

le lacrymas salutare in sinum cœlestis
sui Patris, Dei totius consolationis, spe-
que fideque pleni ac roborati effundunt.
Præclare nos exhortatur D. Apostolus
Paulus epistolâ ad Hebræos cap. 12. Filii
mi, noli negligere disciplinam Domini;
neque fatigeris, dum ab eo argueris;
quem enim diligit Dominus, castigat;
in disciplina perseverate: tanquam Filius
vobis offert se Dominus.

*Nunc itaque paucis contractum ac-
cipe argumentum.* Si Deus adversita-
tum, quibus affligimur, est Author;
tunc illas oportet humiliter patienter-
que ab ejus manu suscipere; competit
enim ipsi, ut Creatori, ut Domino, ut
judici, ut Patri, plenum & absolutum
in omnes Dominium: Jam verò Deus,
ut profitetur ipsemet; ut sacræ pagine
contestantur, ut causarum secundarum
ordo & indigentia postulat; est calami-
tatum omnium Sator & Author: oportet
cas ergò, ab ipsius tanquam Crea-
toris, Domini, Judicis, Patris,
venerandâ manu, submissè
ac patienter excipere.

†

ARGU.

ARGUMENTUM SECUNDUM

Adversitates

sunt

Sapientiæ, Gratia, Salutis, Gloriæque

Sementes.

Quemadmodum supra formatum argumentum primum, potenter evincit, à nobis, nisi pluribus nominibus impii velimus haberi, patienter tolerandas calamitates obvias, ita hoc, quod auspicamur secundum, haud gravatè in intellectu non contumaciter protervo, id assecuturum confido; ut quamvis abhorrens ab ærumnis quibuscumque natura, tantoperè repugnet: eas tamen avidâ omninò mente excipientas expetendasque esse, ingenuè prudenterque consentiat. Sic enim ratiocinamur.

Propositio.

Quando Adversitates, dum vitæ nostræ

nostræ cursui inseruntur, progerminant fructus, quales unquam sperari possent ab homine præstantes, quæque nobiliores alma tellus proferre non potest: supple, in intellectu humano rara sapientiæ grana, in animæ statu, reflorescentem amantis Dei gratiam, in cœlesti patriâ, certio rem salutis adiutum, in adeptâ beatitudine, illustriorem gloriæ coronam: tunc sanè eas, veluti sementes admodum pretiosas, ampliter habere acceptas, & injectis amicè brachiis complecti, comiterque stringere oportebit.

Confirmatio Propositionis.

Ipsa propositionis evidentia, erit solida consideranti probatio. Nemo enim adeò oblitus sui, salutisque prodigus censendus erit, quin sapientiam, quâ omnes abundare cupimus; divinam gratiam, quâ sibi quisque blanditur, animæ salutem, quâ beamur, & quâ coronamur cœlestem gloriam, sedulò consecrari velle credatur. Hæc verò

verò cuncta, si ex adversitatum toler-
rantia, tanquam genuino suo statu e-
nascantur; profectò non declinare cru-
cem sibi occurrentem, aptatis hisce bo-
nis locupletem ac gravidam; sed sustol-
lere eam, & gratanter complecti,
consultum putabit. Nam qui vult fi-
nem, media quoque velit necesse est.
Ast dura! inquires, & aspera nimis ist-
hæc sunt media: sunt interim certa, &
ex divino ita statuente iudicio necessa-
ria: atque ad tantum, quantum adfe-
runt quæstum & fœnus comparata, le-
via sunt, exigua, ac propemodùm nulla
videntur dicenda. De sapientia statuit
Salamon proverb. 3. Beatus homo, qui
invenit sapientiam, & qui affluit pru-
dentiâ: melior est acquisitio ejus nego-
tiatione argenti, & auri primi & puris-
simi: fructus ejus pretiosior est cunctis
opibus; & omnia quæ desiderantur,
huic non valent comparari. Longè er-
go superat sapientiæ pretium, acqui-
sitionis suæ medium, quantumcunque
durum & asperum. Si gratiam divinam
æstimes; nec cœlum nec terra; nec in-
ferorum tormenta, nec superum gau-
dia,

dia, simul appensa, vel minimum ejusdem gradum suo pondere adæquant. De salute animi, jam dudum absque æquivalente victrix manet interrogatio: quam dabit homo commutationem pro anima sua? de cœlesti gloria apertissimum prostat effatum; non sunt condignæ passionēs hujus temporis, ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis Rom. 4. His ita constitutis, conficitur evidens propositionis sequela; nimirum adversitates, siquidem sapientiam sanctorum, divinam gratiam, animæ salutem & gloriam, incomparabilia hominis bona producant, velut semper admodum pretiosas, parato gratoque animo amplectendas esse.

Assumptio.

QUod autem ex calamitate fructus memorati proveniant, per partium enumerationem demonstratum ibimus.

Exornatio Assumptionis.

IMprimis Salomon proverbiorum capite

*Sapientia
ex adver-
sis.*

pite 12. Ex adversis ad sapientiam, per implicitum, quem evolvo, soritem, sic progreditur: qui diligit disciplinam! diligit scientiam, qui diligit scientiam, invenit sapientiam, qui invenit sapientiam, affluit prudentiâ, qui ergo diligit disciplinam, hoc est, qui amittit correptionem, immissam à Deo crucem & afflictionem, invenit sapientiam & affluit prudentiâ. Directè idem astringit c. 29. v. 15. *Virga atque correptio tribuit sapientiam.* & c. 14. v. 29. *qui patiens est, multâ gubernatur prudentia.* Sciscitatur Job cap. 28. Sapientia ubi invenitur? & quis est locus intelligentiæ? ipsemet sibi respondet, nescit homo pretium ejus: neq; *invenitur in terra suaviter viventium:* quicumq; enim prosperitate Mundi hujus distinentur, tallaci rerum umbrâ abrepti, vanissimisq; fortunæ ideis miserè delusi, sæpius bonum pro malo, malum pro bono, insipientes amplectuntur: quanti caduca, quanti facienda sunt æterna nec quicquâ respiciunt; tantò verius stulti, ait l. Gregorius, quantò maiora pendentes, in minimis lætantur. Consentit Seneca epistolâ 95. me-

95. me-

95. Melius in malis sapimus, felicitate
corrumperemur. Homo dum prosperi-
tate utitur, cæcus est: nec se prius in-
sum nescit, donec tribulatio illuminet.
Jeremias Threnorum, 3. ego vir videns
paupertatem meam, in virgâ indigna-
tionis ejus. Si miseriis exerceamus, con-
tinuò dejecti, imbecilliores, quàm pu-
tavimus, non esse advertimus ideoque
fragilitatem istam deplorantes, quod
veræ probatæque sapientiæ est, ha-
miliati confugimus ad Deum. Ad-
versitate attollitur animus rectè in
verum, altius in Deum: elevatur su-
pra fallacia Mundi lenocinia: illece-
brofas, quæ sensus deliniunt, fascinati-
ones ad fucosam fallaciarum classem
procul ablegat. Adversitate purifican-
tur oculi, ut videant fragilem hujus æ-
vi figuram, vanitatum vanitatem. Ad-
versitate exhibentur pericula, quæ in
prosperis latebant abstrusa. Atque ita
veram solidamque sapientiæ cognitio-
nem & usum ingenerant adversa. Ho-
mo in quocunque demum statu consi-
stat, satagit esse felix: neque hunc con-
genitum animi conatum remittit un-
quam

quàm: ubi non reperit solatia in mundo, ea quærit in Deo. Felix illa voluntatis inductio, solâ adversitate inferitur animo: cum innatus sensuum appetitus suâ spe & cupiditate frustratur, atque homo felicitate nuper ebrius tribulationibus ex insperatò percellitur, tum resultant in corde ejus primæ veritatis oracula; Sanioraque salutis consilia prudentius capiuntur. Jam fraus dolosi mundi innotescit; damnatur impostura; nihil in illo stabile, nil serenum, sincerum nihil proclamatur. Unicè felix, qui Deo servit, asseritur: summum salutis negotium, dum cetera sinistrè fluunt, suscipitur tractandum. Jam tandem consultum creditur, jam intimè suaderetur, convertere anima mea in requiem tuam; inclina in centrum tuum; conquiesce in Domino Deo tuo. Hoc demum est sapientissimum sapientiæ conclusum, de quo, *Qui non est tentatus, quid scit?* Eccl. 34.

Pauperes Aristotelici multum se vexant desceptionibus de mutuâ rerum causalitate: non velim cum iis contendere

*Gratia ex
adversis.*

X

dere

dere, quo ad productionem esse primi;
 sed quo ad esse secundum, esse felix atq;
 fortunatum, dari mutuam causalitatem,
 in gratiarum cruciumque concursu, fa-
 cile demonstravero causat namque di-
 vinus amor & gratia Dei in sibi dilectis,
 tribulationes & cruces. Ad Corinthios
 Epistolâ I. c. II. v. 32. *Ego quos amo arguo
 & castigo.* Tribulationes verò & Cruces
 hæ patienter exantlatæ amorē in deo,
 ex quo proficiscuntur, reddunt intensi-
 orem, gratiamq; in patiente plurimum
 adaugent, adeoque tribulatio & gratia,
 gratia & tribulatio sese mutuò causant
 & augent. Dum cernit amans Pater
 obedienter submissum in correptione
 suâ filium; mox cessat è flagris, mitigatur
 animus, colliquescit pectus, tangitur a-
 moribus, amatque dilectum bis tantò,
 quàm ante teneriùs sic etiam Deus cœ-
 lestis Pater, dum in cruce ac tribulatione
 quam in frugē immisit, nos humiles sub-
 ditosque reperit, placatur, delectatur,
 amorque gratiaque accrescit. Salamon
 in Proverbiis c. 3. v. II. monet, discipli-
 nam domini, fili mi, ne abjicias: nec defi-
 cias, cum ab eo corripieris: quem enim
 dili-

diligit dominus, corripit; *Et quasi pater in filio complacet sibi.* Complacentia quis non experitur, generat dilectionē, dilectio parit gratiam. Divus Chrysostomus idem concludit, sed non, à complacentiā, ut modo nos verum ab ipsa tribulatione incipit argumenta convolvere; Sic ait: ubi tribulatio, ibi & consolatio, ubi consolatio, ibi & gratia est, ubi afflictio non est, ibi plerumque nec deus est: *Cum ipso sum in tribulatione.* Psalm. 90. D. Bernardus ad hæc agebat: da mihi, O Domine semper tribulationes, ut continuò tecum sis. In vita Balthazaris Alvaretz fidelis servi dei; cum ipso sortem Sanctorum subiret, magnisq; persecutionibus exagigaretur ei cap. 4. ab astris acclamabatur: conquesce, & in hoc solate, quod hoc tua pressura geratur vidente & cognoscente deo, qui etsi posset, non tamen illam removeret, etiamsi plus te diligat quam tu te ipsum. Juebatur scilicet, ut suadet Oseas cap. 10. *Seminare in justitia,* In tribulatione & miseria, *Et metere in ore misericordiae.* Incrementum amoris & gratiæ divinæ. Snreca cap. 2.

de provid. nobis inquit, interdum voluptati est, si adolescens constantis animi irruentem feram venabulo exceptit, leonis incursū interritus pertulit, tamque spectaculum est gratius, quanto honestior fecit, ecce spectaculum dignum, ad quod respiciat intentus operis suo Deus. ecce par deo dignum vir fortis cum calamitate compositus. Isaia cap. 18. v. 4. Ubi gravis calamitas premebat populum; hæc dicit Dominus: *Quiescam & considerabo in loco meo sicut meridiana lux, & sicut nubes roris, in die messis.* Hoc est, perplacet mihi vestra in calamitatibus pugna, & heroica in sustinendo tolerantia; adero ad instar Solis in meridianâ luce spectator, & tempore afflictionis, velut vestro die messis, sicut nubes plena rorem, nam ego meam gratiam in patientes largiter diffundam. Experti id ipsum Sanctissimi quique servorum Dei, & inter hos celeberrima illa dei famula, Diva Teresa profitentur; benignissimum Deum vix unquam suis extraordinarium impendere favorē, nisi postquā eos, molestiā non vulgari insigniter affligerit, proindē afflictationes huiusmodi prævi

as, velut novæ sibi impertiendæ gratiæ præbitas notas, foecundasque sementes suspexere. Quali suo experimento laudata prius Diva hæc subscripsit: Certissimum est perviam difficultatis ac laborum à Deo conduci eos, quos multum diligit: & quò magis eos diligit, eò etiam per graviores difficultates eos conducere. Divus Chrysostomus lib. 1. de provid. tem amplius declarat: nullus unquam ex his inquit, qui Deo maximè chari atque acceptabiles fuerunt, sine pressuris vixit: videbis prius omnes adversitatibus adversitatibus probatos. *Ita demum divina familiaritate dignos habitos fuisse, maximamque ad illum habuisse confidentiam.* O adversitas, pretiosa sementis! quæ talem procreat familiaritatem: quæq; ad tantum Deum inseminat confidentiam, novo semper, nobiliq; amoris gratiæque partu. Si labes invidiæ Angelos posset inficere foret ista, quod homo possit pro Deo pati, Angelus non possit. Gloriæ non voluptati sed adversitati fiat venalis.

Quæ gloria medicorum est, comparatur Deus à Sanctis Patribus & ascetis frequenter medenti, qui amat ægrotan-

*Salus ex
adversis.*

X 3

tem

tem, odit ægritudinem ut liberet ægrotum, persequitur febrim : ut procuret sanitatē, miscet potionem; medicatam, sed amaram. Haud aliā curatione utitur archiater animarū Deus, qui ut à morte æterna præservet electos, inq; vitā beatā salutemq; immortalem feliciter asserat, adversitatū felleas amaritudines, partē calicis filii sui, velut præsentaneum ac valentissimum salutis pharmacum, propinandas ipsis epotandasque præscribit. S. Paulus Epist. I. ad Corint. c. I. verbum inquit, crucis, pereuntibus quidem stultitia est, iis autem, qui salvi fiunt, Dei virtus est, virtus medica, quæ exulceratam, sanat animam : virtus sementica, quæ uberat fœcundatque patientiæ atva : virtus fructuosissima, quæ salutem beatitatemq; cœlestem, ditissimam sennē messē in æternitatem invehit D. Augustinus Epist. ad Demet. certam inquit atque secura est expectatio promissæ beatitudinis, ubi est participatio dominicæ passionis, namque passionis participatio, tuta est salutis satio. Sic etiam Alypiū suū. consolatur Augustinus : conjectura est, cum te Deus immensis persecutionibus corripit eum te in electorum suorū numerum destinasse
Idem

Idem omnino sensit S. Thomas de Villā novā, hæc inquit, hoc signum amoris hoc indicium æternæ hereditatis, si me hic fecerit consortem sui calicis. Apostolus Paulus ad Hebr. 12. Non signa, non indicia indigitat; sed absolute pronunciat. *Flagellat Dominus omnem filium, quem recipit*; quibus verbis induxit Chrysostomum Hom. 29. in Ep. Heb. ad hanc illationē: si flagellat omnem filium, quem recipit, ergo qui non flagellatur, sine dubio non est in numero filiorum, quin imò Apostolus ipse ad hunc eundem sensum sua dicta deducit: quis enim filius inquit quem non corripit pater? quod si extrā disciplinā estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri, & non filii estis: a Domino enim corripimur, ut non cum hoc mundo judicemur, accedit S. Ambr. serm. 12. in Ps. 110. fortassè cū persecutionē non patimur, tanquā condemnati habemur. D. Bernardus de inter. domo c. 46. ex his infert: melius est frangi laboribus ad salutē, quā remanere incolumes ad damnationem. Nescio quid ipsi met ethnici, absq; lumine fidei, & scientiā crucis Christi, mali ominis præsenferint continuò felicib⁹ Demetrius apud Senecā de prov. c. 3. ait nihil mihi videtur infelicius

co, cui nihil unquam evenit adversi. Seneca verò ait; miserum te judico, quia nunquam miser fuisti: obstupescendum profectò, quod Philosophus gentilis, solo naturæ rationalis ductu, tam propinquè in ipsa Dei arcana penetravit, ut capite 3. lib. de provid. de eo, qui non experitur adversa, nil hæsitans edixerit: ut ex voto illi fluxerint omnia, ut ante votum, malè tamen de illo Di dijudicaverunt: indignus visus est, à quo vinceretur aliquando fortuna, quæ ignavissimum quemque refugit. Admirandum sanè, quod iudicium Deorum suorum, ut existimabant, immortalium, adeò affine ac conforme oraculis Dei verè immortalis; gentiles hi adduxerint. Amabo, qualem hic unus Seneca, duxisset calamum, si ea ipsi, quæ omnibus nobis, sacrarum literarum paginæ explicatæ patuissent? si scivisset illud: per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Si audivisset: regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Si intellexisset epistolam 1. Petri, capite 2. Novit Dominus pios de tentatione eripere; iniquos

quos verò in diem iudicii reservare cruciandos. Si denique cum Apostolo illo, qui ait, ego Joannes particeps in tribulatione & patientia in Christo Jesu, ductus fuisset in insulam Patmos; vidissetque in Apocalypsi cap. 7. turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus, & tribubus, & populis; amictos stolis albis, & palmas in manibus eorum, stantes ante Thronum: si audivisset quæstionem moveri & resolvi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? & undè venerunt? *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna.* De amplissimis tribulationum & patientiæ pratis & arvis, quæ variis crucium generibus conseminea, has felicitatis, salutis, beatitudinisque æternæ palmas reddiderunt. Si, inquam, hæc talia, cognovisset Seneca, quantò sublimiùs extulisset præclarissimum suum monitum, in præfatione libri tertii quæstionum naturalium, ubi ait: Præcipuum est, posse læto animo adversa tolerare; quidquid acciderit sic ferre, quasi tibi volueris accidere: debuisses enim velle, si scisses omnia ex decreto Dei

X 5

feri:

fieri: flere, queri, ingemere, desciscere est. Superamur, metuo, ad confusionē nostram, nos Christiani, cœlitus illustrati, hac merè naturali gentilis hominis, sed veri hominis ratiocinantis sapientiā? sed quid dixi, metuo? exploratum teneo; superamur: quotus quisque enim Christianorum, licet præceptum Domini habeat, erit; qui huic gentili, iudicio suo & plenā voluntate consentiat? Isaia c. 48. Audiebat Propheta loquentem Dominum: *infrenabo te, ne intereas*: quotquot vos creaturæ ambiunt, tot fallaces blandiuntur Sirenes; tot cingunt idone ad ruinam æternam pedicæ: sed infrenabo te; cruce & calamitate, tanquam campo, quo mihi approximes, ne intereas, constringam te. Hoc sibi quisque dictum habeat, & unā cum Propheta colloquatur Domino: Domine si sic vivitur, & in talibus vita Spiritus mei, corripies me, & vivificabis me: ecce in pace amaritudo mea amarissima: tu eripuisti animam meam, ne periret. Tandem sentiendum cum Jobo cap. 5. Beatus homo, qui corripitur à Domino.

Stat penes Principum favores, gratiores

Gloria ex
adversis.

tiosiores quosque suos ornare officiis ,
 cumulare opibus, honoribus extollere ;
 ut quis verò habeatur vir fortis, strenuus
 Generosus & gloriâ armorum clarus ;
 necesse est, ut impigrè ensẽ stringat,
 se suamque fortunam in discrimina vi-
 tæ conjiciat; hosti se opponat; ejus impe-
 tus & intultus frangat, illum ipsemet in-
 vadat, laceffat, devincat; hac demum ra-
 tione, & non aliâ præclari viri nomen, &
 herois invicti gloriam consequetur : &
 æquè publicâ omnium laude, quàm pri-
 vatâ sui Principis gratiâ & æstimatione,
 suo merito dignè celebrari incipiet. Sic
 etiam Principum Princeps Deus, quan-
 tumvis gratiosissimè suis faveat, innu-
 merisque eos bonis, donis ac gratiis af-
 ficere possit, ac æternum afficiat; quod
 favoris est: Attamen singularem in istâ
 felicitate coronam gloriæ, uni præ alte-
 ro nequit tribuere; nisi ingruentib⁹ ten-
 tationum procellis exagitato, in tribu-
 lationum conflictu forti, invicto, pro-
 batoque pugili; juxtâ illud S. Ambros.
 de fide resurrectionis : *communis est
 divinæ fructus Clementiæ, sed distin-
 ctus ordo meritorum :* & alibi :
 Tolle

Tolle certamina, tulisti coronas. D. Chrysostomi, *illic coronæ, ubi pœna.* Ex hoc fundamento S. Jacobus in epistola sua Catholica cap. 1. ait; Beatus vir qui suffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ. In quæ verba S. Cyprianus serm. 3. tract. de bono patientiæ, inquit; nec invenio quid magis sit, vel utilius ad vitam, vel majus ad gloriam, quam ut patientiam maximè, totâ observatione tueamur; est enim nobis cum Deo virtus ista communis; inde patientia incipit, inde claritas ejus & dignitas caput sumit. Est profectò patientia in adversitate virtus nobis cum Dei Filio communis: nonne enim oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? nec antè, inquit, Tertulianus Rex gloriæ à Cœlestibus salutatus est Christus, quàm Rex Judæorum proscriptus in cruce. Christi ergò virtus Crucifixi quærenda est prius, quàm gloriosi. Similiter, quod legitur proverb. 28. v. 12. *antequam glorificetur cor hominis, humiliatur.* Solidum proinde solatium tribulatis præbet David, psal.

125. Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent: euntes ibant & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos: manipulos æternæ salutis, confirmatæ gratiæ, immortalis gloriæ. sequamur itaque S. Pauli strenui ducis ductum, Hebr. 12. & per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in auctorem fidei & consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio, sustinuit crucem confusione contemptâ, atque in dexterâ sedis Dei sedet. Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit.

Complexio.

CUM itaque, quod erat assumptum, ex adversitatibus maturescere sapientiam increscere gratiam, enasci salutem, augeri gloriam, planum stabilitumque habeamus: restat, ut quaslibet hujus ævi cruces ac calamitates, non velut solum vitiosumque purgamentum, impatienter eruncandas, sed ut probas pretiosasque admodum semences,

tes,

tes, meliori quovis modo excipiendas, excolendas, æstimandasque esse, statuamus. Illis, ait Seneca lib. de consolatione ad Helviam c. 3. gravis est fortuna, quibus est repentina: facile eam sustinere potest, qui semper expectat. Præparetur ergo terra, mens nostra & anima, ne hæc afflictionum sementis, suâ indole ac virtute adeò frugifera, improvise quandoque cadat inter spinas impatientiæ, ac suffocetur: sed ut providè ac prudenter recipiatur à fundo piè subactò ac mitigato, & fructum suum centuplum, quem promittit, non præpediatur adferre.

His breviter complexum subjicio argumentum. Quando Adversitates producant fructus in homine præstantissimos; videlicet, sapientiam, Dei gratiam, animæ salutem & gloriam: tum, quoniam tantis fructibus æquiparari nil potest, velut admodum pretiosæ sementes observandæ amplectendæque veniunt: atqui adversitates, ut est enumeratione partium demonstratum, recensitos nobiles fructus, feliciter producant; ergò tranquillo paratoque animo sunt amplectendæ, Nihil

Nihil infelicius constanti felicitate:
continua namque prosperitas emollic
animum, virtutis studium labefaciat. In
adversitate admonemur officio, com-
pellingur ad Deum plures deliciis, blan-
dienti fortunâ, quam adversâ perierunt,
ærumnis alitur felicitas & æterna, &
temporanea: dum nemo censendus est
miser, qui miseriâ suâ contentus vivit.
Si duplex cœlum sperare præsumptuo-
sum est, quis hic appetat coronari rosis,
si spinas timere in æternitate debeat?
qui nil hic patitur, patietur ibi. Rudis
ac indoctus Tyro in patientiæ Gymna-
sio, gravatus patitur, qui verò jam didi-
cit pati, sine vulnere, sine sensu adversa,
tela excipit: quibus commovetur ille,
latatur iste: sub quo onere alter gemit;
exultat iste: tantum interest inter vo-
lentem, & nolentem pati. Pati mala, non
est malum: pati à malis, etiam bonum.
Pati propter bonum, adhuc meliùs: pa-
ti ob mala, pariter bonum est; quia sic
ea expiare bonum est. Ergo pati cum
Christo, undique bonum est.

ARGU.

ARGUMENTUM TERTIUM

Sementes grana, cadentia in terram, moriuntur citò, at mox rediviva fructum plurimum diuturnumque afferunt,

EVangelicâ veritate notum certumque est: nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsam solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. Tertulianus his conformiter, inquit: semina non corrupta & dissoluta, fecundius surgunt. Quanto præcisè tempore, humo injecta contumulentur moritura, equidem ego agricolationis parùm gnarus non definiêro: hoc ausim asserere, & mihi hîc sufficit, quod intervallo satis exiguo, sic recondita dissolvantur. Acetariorum Semina, quibus non ineptè
acres

IM
1
den-
citò,
lu.
ertum-
ati ca-
ipsum
tuerit,
ilianus
a non
us sur-
humo
, equi-
gnarus
re, &
ofatus
r. A-
neptè
acres

acres acidique adversitatum boli, com-
parari posse videntur, post primos
mœsti tumuli soles & imbres, quàm
occissimè, è nigrâ terrâ sepulchrali
suâ sede, rediviva viridiaque capita, ad
intuentium amœnitatem, jucundius ex-
serunt: indies altius assurgunt, emor-
tuaque repentè morte, meliori vitâ,
flore novo, decore læto, vigere gaude-
réque cernuntur. Undè sic juvat argu-
mentari.

Propositio.

SI adversitates, sementica nostræ fa-
lutis grana, maturè emortua, tan-
quam leves ætatis hujus umbræ proti-
nùs evanescunt; post se verò divitem,
in longa retrò secula duraturam mes-
sem, nunquàm fallaces promittant, fide-
les reddant & relinquunt; quis prudens
erit; quin, brevitatem molestiæ, quæ
in illis subitur, ad felicitatis, quæ ex
ipsis provenit, perennitatem compa-
ratâ, eas laudabilis sanctique tenoris
avaro animo, placidè condendas
excolendasque non statuatur?

Y

Pro-

Propositionis Ratio.

Quoniam brevitās cuiuscunque temporanei, siue levis siue gravi mali, longissimè exceditur, & tempore, & excellentiā superventuri boni. Temporis enim ad æternitatem, nulla est comparatio: malum autem adversitatum, est temporis: & earum præmium æternitatis est. Apostolus Petrus Epistolā suā secundā cap. 3. Nos docet. *Unum verò hoc non lateat vos charissimi, Quod unus dies apud Dominum sicut mille anni: & mille anni, sicut dies unus.* Quomodo quæ paradoxa loqueris Petro? quis calculator sic numerum recenset? Petrus subtiliter rem exequitur; subducit calculos temporis & æternitatis; ubi siue diem unum, siue annos mille conferas cum ævo idem prædit computus, id est, nullus: finiti enim ad infinitum nulla datur proportio. S. Chrysostomus hom. 28. in Epist. ad Hebræ. inquit omnia hujus vitæ sunt umbra & som-

somnium : illorum quæ sperantur
& exspectantur , nihil est simile , nec
naturâ nec tempore. Aposto-
lus ad Rom. 4. Idipsum planum
facit : Non sunt condignæ passiones
hujus temporis ad futuram glori-
am , quæ revelabitur in nobis. No-
lim hic altum sapere , & genus quod-
dam temeritatis foret investigare
amplius ; quæ ? qualis ? quantaque ist-
hæc gloria : Ipse etiam 1. Cor. 2. occur-
rit interroganti : *Oculus non vidit ;
nec auris audivit.* Pro his ergo in-
fert D. Chrysostomus loco citato ; non-
ne bonum est millies conscindi , inte-
rimi , exuri , mille subire mortes ,
ut bona illa promissa assequeremur ?
*Quid sunt decies mille anni ad secula
infinita quæ non desinunt ? non quan-
tum parva gutta ad abyssum infinitam.*
Subsistit itaque solida majoris pro-
positionis sequela : nempe ; si qua-
dam exigui temporis molestiâ , moxque
perituri mali tolerantia , grande bonum
inque ævum duraturum lucrum , com-
parari possit , otia dum minimè , sed

Y 2

ob-

oblato tempore & quæstui serviendum,
prudenterque ac sedulò ad utilitatem
honestam, nundinandum esse.

Assumptio.

ATqui hujus seculi adversitates,
tanquam fugaces vanitatum um-
bræ citò disparent, ac velut renata illi-
cò semina fructum edunt, nullâ dein-
ceps aut temporis injuria, aut fortunæ
inclementiâ aut, ipsâ confectrice re-
rum omnium vetustate, redigendum
ad interitum.

Assumptionis Probatio.

DUO hîc contraria probanda acci-
dunt: adversitatum brevitâs; &
fructuum perennitas. Brevitatem im-
primis nonnihil longiùs explicare per-
gemus.

*Adversi-
tatum
brevitas.*

Adversitates hujus seculi durare
diutiùs non possunt, quàm ætas ejus,
quem afficiunt, caduci hominis: hæc
autem perbrevis cum sit, etiam illas
breves esse rectè conficimus, quàm
enim

enim longam quæremus ætatem? nūm
 fortè nongentos triginta annos, qui-
 bus vixit Adam, seri posteri requirimus?
 an præstolamur nongentos sexaginta
 novem annos Mathusalem? in vanum
 speramus: *Quoniam*, ut ait Psalmo 89.
 Prophetæ, *Omnes dies nostri defecerunt.*
 Proveciorem solito & pau-
 cis concessam promittit ætatem Ec-
 clesiasticus cap. 18. *Numerus die-
 rum hominum, ut multum, centum
 anni: quasi guttæ aquæ maris depu-
 tati sunt & sicut calculus arenæ sic exi-
 gui anni in die ævi.* Liberalis hic qui-
 dem est Jesus filius de Sirach, attri-
 buendo ætati hominis centum an-
 nos: at quomodo mox hunc nu-
 merum deberimus. Hi centum an-
 ni, si homini obtingerent, quid ef-
 sent? ipsiusmet addicentis com-
 putu, sunt quasi centum guttæ re-
 spectu totius aquæ marinæ: sunt
 sicut calculus unicus, respectu in-
 numeræ maris arenæ. Sed quid gut-
 ta est ad immensum vastumque pe-
 lagus? quid calculus unicus ad are-
 narum myriades? myriadum millio-
 nes?

nes? nihil : ergo & ætas hominis, centum anni, ad dies futuri ævi, nihil. Ita David Psalmo 89. *Quoniam mille anni antè oculos tuos, tanquam dies sterna, quæ præterit. & custodi in mente, quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt.* Ab hoc Prophetâ statuuntur dies annorum nostrorum, septuaginta anni : si autem in Potentatibus octoginta, & amplius eorum labor & dolor. Et quàm hi ipsi paucissimi anni citò, velut umbræ dilabantur, agnoscit Psalmo 101. & 102. Defecerunt sicut fumus dies mei, & ossa mea sicut cremum aruerunt, dies mei sicut umbra declinaverunt, & ego sicut fœnum arui. Manè sicut herba floreat & transeat ; vespere decidat, induret, & areseat. Hodiedum obtinet consuetudo, ut in solennitate coronationis summi Pontificis, inflammetur in conspectu ejus evanescens in auras stupæ, cum hac significatione : sic transibit gloria tua, uti hæc transit vix momento durans flammula ; nec quicquam tui, Paulo post restabit nisi pulvis & umbra Putredini, dices

Jobi

Jobi 17. Pater meus es, mater mea, & soror mea, vermibus. Antehac etiam cum electus esset Imperator, mox interrogabatur, è quâ materiâ mortualem sibi tombam confici vellet, ad maturam ipsius commonitionem, non porrigi firma in hoc mundo sceptrâ; nec ipsum Regno diu fore superstitem. Contuendum proindè Imperium velut grave somnium, quo abrupto, dicat ad Dominum cum Jobo cap. 30. Scio quia morti trades me, ubi constituta est domus omni viventi. Jam verò inhæreo verbis Jobi, Homo, cum mortuus fuerit, nudatus atque consumptus, ubi quæso est? ubi est ejus prosperitas? ubi calamitas? ubi dies & anni? sunt, quasi non fuissent, dilapsi ut umbræ, jam nihilum. Verissimum est illud Psalmi 38. Universa vanitas omnis homo vivens. Cum itaque humana vita in se reipsâ, existat brevis; & respectu æternitatis ad quam inter est, umbra sit, ac propè nihilum censenda; consequens est, adversitatem pariter cujusque mortalis, dum modi-

Y 4

cum

cum vivit, non nisi brevem ac levem computari debere, appositè Seneca in hunc sensum epistolâ 78. ait: levis dolor est, si nihil illi opinio adjecerit: contra si exhortari te cœperis ac dicere; nihil est, aut certè exiguum est; duremus, jam desinet: levem illum, dum putas, facias, ad opinionem dolemus: tam miser est quisque, quàm credit.

*Fructus
adversita-
tum diu-
ternitas.*

nunc ad alterum assumptionis membrum, perennitatem videlicet felicitatis ac beatitudinis, quem ex ærumnis ac tribulationibus, veluti projectis hujus seculi seminibus, ut fructum ac messem, in patriam cœlestem inferemus comprobandum accedimus. Sed cur supervacuò ad probandi rationes convertar? cum unius locupletissimi certissimique testis, rerum conscii, in tertium cœlum rapti, magni Apostoli autoritate, plenissimè convincamur. I. cor. 8. *Id quod in præsentis est momentaneum & leve tribulationis nostræ; super præ modum in sublimitate, æternæ gloriæ pondus operatur.* Vix video, quid clariùs, & quod ad rem pertineat, amplius dici vel desiderari possit.

Juvat

Juvat tamen extrema in calamitatibus expertum, hac de re audire Jobum cap. 11. *miseriæ, inquit, oblivisceris, & quasi aquarum, quæ præterierunt, non recordaberis: & quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: & cum te consumptum putaveris, orieris ut Lucifer.* Præterfluentium aquarum, ut primum præterierunt, nulla deinceps ratio, nulla retinetur cura aut cogitatio: præterfluxere. Bene quidem ac perquam optatò est; quod tam placidè diffluant *miseriæ*: sed quid postmodum? an de hoc conquiescendum, extitisse, jam non existere, dimanasse *miseriam*: non sanè: sed quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: ad vesperam tuæ mortis, ad occasum vitæ consurget tibi ex caliginosa adversitatum nebula, quasi meridianum, id est, splendidissimum in astris jubar: & cum te consumptum adversitate, nimia crucis mole oppressum, corpore, animo, vitâ succubuisse putaveris; exorieris ut Lucifer, ut stella illustris matutina: & velut aurum tribulationis igne perpurgatum, immortalis obradiabis splendore.

De hoc Jobi effato eximiè commentatus est magnus Gregorius lib. 10. moral. cap. 12. Ubi hæc habet: Mala vitæ præsentis tantò duriùs animus sentit, quantò pensare bonum, quod sequitur, negligit: & quia non vult præmia considerare, quæ restant, gravia æstimat esse, quæ tolerat: & quasi infinita calamitas creditur, quæ diebus cursu labentibus, quotidie finitur: at si semel quisque ad æterna se erigat; atque in his, quæ incommutabiliter permanent, oculum cordis figat, propè nihil esse hoc conspicit, quidquid ad finem currit: præsentis vitæ adversa tolerat: sed quasi nihil esse omne, quod labitur, pensat. Princeps Apostolorum, D. Petrus epistolâ suâ primâ solidè permulcet calamitates nostras hoc eodem dolorum formento: in tempore, inquit, novissimo exultabitis, modicum nunc contristati in variis tentationibus: ut probatio vestræ fidei, multo pretiosior auro [quod per ignem probatur] inveniat in laudem & gloriam & honorem, in revelatione Jesu Christi. Ita epistolâ citatâ capite primo: & ejusdem capite

pite 4. sic instat: communicantes Christi passionibus gaudete; ut & in revelatione gloriæ ejus gaudeatis exultantes. Quodnam verò illud tempus novissimum? quæ revelatio Jesu Christi? in actis Apostolorum c. 10. Petrus ipsemet declarat his verbis: dedit eum manifestum fieri, & præcepit nobis prædicare populo & testificari; quia ipse est, qui constitutus est à Deo Judex vivorum & mortuorum. Hoc nimirum tempus novissimum, hæc revelatio Jesu Christi, dies est Judicii: de quo S. Augustinus; cum venerit judicii tempus, correctionis locus non erit, sed tantum damnationis: erit tibi poenitentia, sed infructuosa, quia fera. Tunc, quando anima desperabunda, non reperiens suis malis ullum ulterius remedium, incredibili horrore concutietur: vos modicum nunc in variis tentationibus contristati, exultabitis: vos communicantes Christi passionibus, in hac ejus gloriæ revelatione exultantes gaudebitis. Novissimum illud tempus est, de quo sollicitè exclamat innocens Job, c. 31. Eheu! quid faciam, cum surrexerit ad Judicium

cium

cium Deus? & cum quæsierir, quid respondebo? Mi Jobe! testimonium viri iusti ac recti habes, quid diem istum meritis? quam tu quæstionem times? forte dum vir fuisti magnus inter orientales; familia tibi multa nimis; quando lavabas pedes tuos butyro; & petra fundebat tibi rivos olei; quando in platea parabant cathedram tibi, senes assurgentes stabant, quando auris audiens beatificabat te, & oculus videns testimonium reddebat tibi, cap. 29. hanc, inquam, dierum prosperitatem, hos in nubes annos, tenes forsan suspectos? horum postulatus nescies, quid respondeas? scio, in his consurgens diluculo offerebas holocausta. Non est satis; nec his acquiescit vir timens Deum; alia plura ad plenum probumque constituendum diem postulat; exantlatas humiliter cruces, superatasque insuper ærumnas requirit: quas ubi non reperit, vacuos annos numerat, de quibus haud facilis iniri & reddi possit ratio salutis. Ut ut sit cum his tuis, fortunatis dicam an infortunatis diebus: ærumnosum illud tempus, cuius pondus tulisti, audacius

daciùs recolamus: non jam timebis in
eo, sed gaudere, & exultare incipies.
Cum quæsierit Dominus, de amissis
luctuoso casu tantis gregibus, de truci-
datis cruentè famulis, de oppressis
mœstè liberis, de scissis dolenter vesti-
mentis, de tonso capite, de ulcere pes-
simo, de sterquilinio inhabitato; de sus-
piriis, de rugitu, de dolore vehementi,
nunquid habes, quod respondeas? enim
verò, inquit, cap. 10. *levabo caput satu-
ratus afflictione & miseriâ: dicam ,
hæc mihi sit consolatio, ut affligens me
dolore non parcat.* cap. 6. Ducebatur
Spiritu psaltis Rēgii psalmo 89. *Lætati
sumus pro diebus, quibus nos humili-
asti; annis quibus vidimus mala.* Hu-
miliatio dierum, annorum mala, sunt
excelsorum lætantiumque seculorum
Semina: ut quisque sementem fecerit,
itâ & metet: tempore novissimo flavis
patientiam arvis, sub tecta æternitatis,
referemus messem gaudentes, exultan-
tes, sine nube, sine fine felices, longè
felicissimam.

Com-

Complexio.

QUÆ cum ita sint, ut nemo effugere possit: quisquis, prout oportet, cœlestibus æternisque bonis, studio laudando inhiandum censeat: istâ huius temporis continuo fluxâ ærumnarum brevitatem, velut mox dissolvendo Semine; immortalis solidamque felicitatem, certam calamitatis messem, alacri mente comparandam esse, prudentissimè concludet.

Complexionis Exortatio.

QUam præclarum æges Nundinator, si uno die tribulationis coëmam mille annos felicitatis! contra, quam demens sis negotiator, si renuas vitæ momento pati cum Christo, quo æternum ipsius gloriæ posses sociari! duplex huius affurgit ratio: prima, quod bona & mala terrena, quia caduca sunt, & quodammodo momentanea sint contemnenda: cœlestia

lestia verò bona, quia sunt sempiterna, unicè veniant quærenda. Altera ratio evincit; quantumvis terrena forent sempiterna, & cœlestia caderent in momenta; adhuc propter horum præstantiam, cœlestia terrenis, mille parafangis manerent anteferenda: longèque sanius oprabiliusque accideret, ad unum solum diem cœlestibus interesse deliciis quàm per multa sæculorum millia, omnibus mundi gaudiis, cumulatim aspergi. Sic sentiendum cum D. Augustino lib. 3. cap. ult. de lib. arb. ubi hæc ejus verba leguntur: Tanta est jucunditas lucis æternæ, ut etiam si non liceret amplius in eâ manere, quàm unius diei morâ; propter hoc solum innumerabiles anni hujus vitæ, pleni deliciis, & circumstantiâ temporalium bonorum, rectè meritòque contemnerentur: non enim falso ac pravo affectu dictum est. Melior est dies una in atriis tuis super millia. Si quotidie, instat venerabilis Beda, oporteret nos tormenta perferre; si ipsam gehennam parvo tempore tolerare, ut Christum in gloria videre possemus, nonne dignum esset

esset

esset labore præmium? quid ad hæc dicemus? si videndam solummodò Christi gloriam, tanto conducere vellet Bedæ; adipiscendam emerit quanto terna. Agapito parva res est, si caput coronandum in cælo, prunis coronetur & comburatur in terra. Verùm advertote mercator, magnarie, diffidere tuis mercibus: Christus, inquis, innocens omnia pertulit; adeoque gloriam inde reportavit: ego meâ culpâ, nec immeritò patior: consonas voci latronis Luc. 23. Nos quidem justè, nam digna factis recipimus, hic verò nihil mali gessit. Bene habet: saltem te pati, quocunque tandem titulo, & malè affligi senties: adjunges te ergo patienti Christo, & si ita velis: etiam ut latro: tuam cum Crucifixo Crucem patienter subi & roga, meminerit tui in Regno suo; neque ambigas, ad promittet tibi, quantum visificatio, pandetque paradisum. Hoc namque ipso, quod peccatores, primum jus habes postulandi à Christo veniam, & obtinendi gratiam: quoniam, Rom. 6. cum adhuc peccatores essemus Christus pro nobis mortuus est: vix enim

nim Rom. 5. per justo quis moritur: nam pro bono quis audeat mori? quare cum Salvatore pro te peccatore mortuum esse cognoscas; nihil non sperare, & gratiam, & salutē, & gloriam præstolari juberis. Siquidem, quod suppono, cum ferio detesteris delicta, cessant nocere commissa. Ezech. c. 33. ait Deus: Impietas impii non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate suā: & c. 18. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum ejus non recordabor. Et ne quid deinceps ex iis ingratum, divinis oculis obversetur: relegationem abstrusam patientur; de quā Micheas cap. 7. Miserebitur nostri Deus, deponet iniquitates nostras, & projiciet in profundum maris omnia peccata nostra. D. Gregorius Papa, homil. 29. de admirando quodam benignitatis divinæ studio occultandi noxas hominum, si quarum eos pœniteat, in solatium pœnitentis, his verbis memorat: Videamus, si jam scit plangere, quod erravit: apud misericordem namque Judicem, nec ille fallax habetur, qui ad veritatem revertitur

Z

etiam

etiam postquam mentitur : quia omnipotens Deus, dum libenter nostram pœnitentiam suscipit, ipse suo iudicio hoc quod erravimus, abscondit.

Nunc itaq; age, quisquis rectè emeriari, piè sanctèq; cœnerari aves; tua tibi pietas pœnitenti non nocebit; iniquitatum tuarum, qui omnia tua peccata projicet in mare & abscondet errata, non recordabitur Deus; dum foris mundinarium est, commercari satage, venit nox mortis, quando nemo negotiari potest: nunc temporis momento præstinatum ibis æternitatem.

Strictim in formâ, sic reddo argumentum.

SI adversitates, salutis semina, citò velut umbræ evanescant ac emorian-
tur, post se verò inæstimabile, nunquam interiturum bonum relinquunt: tunc
reverà ob brevitatem mali, & boni
diuturnitatem, eligendæ ac diligendæ
sunt: Atqui adversitates, (cùm vita ho-
minis, cui cœvæ existunt, reputanda sit
brevis) citò ut umbræ evanescunt & e-
moriuntur; post se verò æternū incom-
para-

parabile bonum, beatitatem immortalē relinquunt, ergò revera eligendæ diligendæque sunt.

Si quispiam usque adeò illecebris huius mundi immerſus jaceat, ut non attentis hiſce demonſtrationibus adhuc inhiat caducis ſeculi proſperitatibus: Lojolæo D. Ignatii apophtegmati reſpondeat: ſic ille te convenit. *Prudentiæ tuæ ſtatuendum relinquo, præſtetne terrenis omnibus nunc illud opponere: quid prodeſt homini? an verò poſtmodum brevi fruſtrâ ejulare, quid profuit?* Omnis gradus felicitatis ad quem aſpirare poteſ, fugacia ſecum trahit gaudia, ſplendidè levariſ cum pyrobolo; ſed momentum exſpecta, diſrumpens crepat, in fumum abit & hunc, & hæc crepundia captare, quid prodeſt? dum deliciis mundi frueriſ, te crede ſomniare diſcuſſo ſomno nihil inventurus in manu: & quid hoc ſomniū? quamdiu prodeſt? in occaſu diceſ, *Quid profuit?* ejulabiſ obſuit. Nihil prodeſſe credaſ, niſi quod æternū prodeſt, quod ad beatam æternitatem comparandam conducit: obſt autem graviffimè, quod huic impedimentum ponit. Acquieſce Delicatule.

Z 2

EPILO-

EPILOGUS

QUÆ pollicitus in procemio fueram
sum singula præstare conatus. De-
creta factorum exhibui: Crucigerorum
agmina spectanda dedi: argumenta
formavi. Restat, ut fidem, Prudenti-
am, ac fortitudinem tuam, quisquis
Lector has paginas volvis, requiram.
Appello fidem, ut loquenti æternæ
veritati firmiter credas. Exspecto pru-
dentiam, ut ex principiis creditis ratio-
nes vitæ sapienter disponas. Exigo for-
titudinem, ut veritates agnitas corda-
tè exequaris.

Appello Fidem.

INter octo Beatitudines, quas Chri-
stus, æterna veritas, in monte tradidit,
binas, ut ex nostris calamitatum tara
proficiscuntur, recenset: *Beati, qui
lugent. Beati, qui persecutionem pati-
untur.* An credimus isthæc? hic
fides desideratur. Cum Sacrosan-
cta fidei mysteria, quæ supra quàm
cui.

cuique credibile est, omnem sensum intellectumque humanum longissimè excedunt, impetuntur, laudabiliter commovemur : ut puta, si adversus venerabile Eucharistiæ Sacramentum quis insurgens, in præsentiam Christi disputare præsumeret, nonne ut hæreticum proclamarem eum ? hic fides per velamina, sub quibus Divinitas Humanitasque latet, excitata prospicit, & contrariis quibuscunque præjudiciis non attentis, affirmat & credit adesse ibidem præsentem, *Hominem Deum*. Nunc agite fideles mentes ; ille Dominus, qui dixit ; *Hoc est corpus meum* : Nunquid idem ipse est, qui astringit, *Beati qui lugent* ? An non verbum ipsius æquè clarè expressum, & infallibile legitur in unâ ac in alterâ veritate ? & tamen ; O reconditam infidelitatem ! quis nostrum ritè credit, quod sint beati, qui lugent ? quod beati, qui persecutionem patiuntur ? si verò tandem, id te credere asseveres, cur tantoperè calamitates, ex quibus oritur luctus, & persecutiones horres ? siquidem ex his manare solatia,

Z 3

bea-

beatitudinem & regnum coelorum ad-
undum confidas. Itaque aut cruces, per-
secutiones calamitates hujus seculi am-
anter amplectere; aut te incredulū Deo-
que diffidentem fateare: non enim ver-
bo, sed opere, fides virtusque probatur.

*Copia
Lugendi.*

Aliud interea ex his Christi verbis:
Beati qui lugent. Non ingratum quid
fragilitati humanæ indulgendum esse,
unā colligitur: nempe; quod liceat in ad-
versis, uti naturæ infirmitas exigit,
moderatè lugere. Cum enim Christus
in luctu gementes pronunciet beatos;
temperatum luctum minimè dicendus
est reprehendere. Perfectionis supremæ
sectatores, arcum eousque intendunt,
ut non tantum patienter & humiliter,
sed insuper lætè cupiant adversitates
excipi. Laudandus est generosus ani-
mus; excelsum pectus commendan-
dum; non volent tamen hi, quod natu-
ræ conditio vetat, omnem in homine
sensum virtute suppressere; dolorem,
moerorem, luctum suis sedibus de-
pellere, penitusque à calamitatibus re-
move: verum concedent, quæ sacri
flaminis dona sunt, simul suaviterque
con-

consistere, in fletu solatium, in luctu
gaudium, in tribulatione pacem. Fletus
sit naturæ, solatium est gratiæ: luctus
sit hominis, gaudium est spiritus: tribu-
latio sit mundi, pax est Domini. Demus
itaque fleant oculi, lugeant animi, dole-
ant corda, ex horum pugnâ, surgit vi-
ctoria, oritur gloria, sequuntur præmia.
Naturæ repugnat, qui afflicto adimit
deplorandi facultatem: namque ita
naturâ comparatum est, ut ictum soni-
tus sequatur. D. Basilii hac de re ait:
Vidi ipse aliquando bovem ad præse-
pe lacrymantem, cum contubernalem
suum morte ereptum cerneret. Seneca
cap. 37. Præclare admodum hanc in-
rem inquit, scio inveniri quosdam du-
ræ magis, quam fortis prudentiæ viros,
qui negant doliturum esse sapientem:
hi verò videntur nunquam in hujusmo-
di casum incidisse: satis præstiterit ra-
tio, si id unum ex dolore, quod & su-
perest, & abundat, exciderit. Fluant la-
crymæ, sed & eadem desinant: trahan-
tur ex imo pectore gemitus, sed eidem &
finiantur. S. Ambrosius & adhortatur
afflictum, & consolatur, & dolorem

exculpat, & modum dolendi designat. *Depone, suadet, mœrorem in adversitatibus, si potes: include, si non potes:* Lacrymæ, gemitus, dolor, tristitia, perfectò testes naturæ sunt, non indices infidentia: nec fletus infidelitatis signū est, sed conditionis indicium: cum à Deo perculsi ploramus, non arguimus ferientem sed provocamus pietatem, severitatem flectere satagimus: sint verba nostra dolore plena, non murmure. Tam hæc præclarè dicuntur, ut ipsi nihil subjungendum videatur. Utere ergò tuo naturæ jure, qui pateris, & dole: memor, cum solū miserum esse, qui in afflictione constitutus nimium contristatur, & Deo non se dignum probat: cetera, nec quidquam in orbe dignioris admirationis esse, quàm hominē fortiter miserum, & obfirmatæ mentis ad tolerandum.

Evoco Prudentiam.

Memorabilis omnium judicio & assensu comprobata gnoma est: feras, non culpes, quod emendare non potes. ex prolatis primâ parte Decretis, & sub-

subsequente Crucigerorum serie, in-
claruit fati nostri veritas; inevitabilis
patiendi necessitas; à qua nullus sexus
aut ætas, nullus status aut conditio, nul-
lus locus aut tempus, dum in mundo
exulamus, eximitur. Omnes morta-
les circumspice, larga ubique flendi &
assidua materia. Democritus resuscitatu-
rū se spondebat feminā sepultam; si ejus
sepulcro trium inscriberentur nomina,
quinihil adversi unquam in vita fuissent
experti: at majus exegisse miraculum:
quàm promississe censetur. Quid er-
gò? in virtutem elevanda est necessitas:
oportet oblata casu fatove, flectere ad
consilium, ac prudenter corde humili
ac sincero acquiescere Deo: contrari-
um qui volet, Epicteti correptionem in-
curret, dum ait: Ignavissimè homo ali-
ud expetis, quàm id, quod melius est:
an verò aliud quippiā melius est, quàm
quod visum Deo fuerit? Seneca epist.
107. ad eam, quam hic requirimus pru-
dentiam, erudire nos contendit; in-
quiens: ad hanc legem animus noster
aptandus est, quæcunque fiunt, debu-
isse fieri putet, nec velit objurgare na-
turam.

Z 5

turam.

turam. Optimum est pati, quod emendare non possis; & Deum, à quo auctore cuncta proveniunt, sine murmuratione comitari malus miles est, qui Imperatorem suum gemens sequitur: quare impigri & alacres capeſſamus illius imperia: paratos nos ac impigros inveniat factum; hic est magnus animus, qui se Deo tradidit: ac contra ille pusillus ac degener, qui abluſtatur; & de ordine mundi male existimat; & emendare mavult Deum, quàm se. Cic. l. 5. epistolar. epistolâ 16. ad Titium est, ait, consolatio pervulgata quidem illa maximè quâ semper in ore atq; in animo habere debemus: *Hominines nos, ut esse meminerimus, eâ legematos ut omnib⁹ telis fortunæ proposita sit vita nostra neque esse recusandum, quominus eâ, qua nati sumus, conditione vivamus: neve tam graviter eos casus feramus, quos nullo consilio vitare possumus eventisque aliorum memoria repetendis, nihil accidisse nobis novicogitemus. Et lib. 6 epistolar. epistola secundâ ad Torquatum habet; nihil esse præcipuè cuiquâ dolendum in eo, quod accidat universis. Itaq; prudentiæ tuæ,*
mi

mi Lector, erit, fatis communibus cedere ac absequi necessitati; has illasve Cruces, quas nullâ vi aut viâ valebis excutere, suaviter subire: insipientiæ autem summæ fuerit, frustrâ incassumque reluctari; in varias sese partes torquere invitum succumbere; refractarium perire, malus patieris fatorum coactu, quod pati licuisset bono, ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Postulo Fortitudinem.

Tolerantia adversitatum inimica sensibus, naturæ invisa, admodum difficulter in praxi servatur. Amor proprius, quem ad tuendas partes sensibilis corporis placidè fovemus, potenter oppugnat Reginæ patientiæ Regnum: idque velut usurpatum, sævum, violentumque imperium, quod evertere fas fit abominari non cessat. Ab hoc continuo offertur pomum renascenti in posteris Adamo. Quis nisi fortis heros, contrâ favientem amorem, hunc brutum hostem, arma capeisset? in temporalibus tria numerantur fortunæ dona, ut commoda vitæ: facultates opum, valetudo ac
venus-

venustas corporis, fama & existimatio hominum. His pretiosiora accedunt Spiritualia: consolationes animi, cordis tranquillitas, pia desideria, virtutum exercitia. Ubi nunc, aut aliquibus, aut his omnibus, fervorum suorum quempiam privare visum Deo fuerit; quantum insaniet, horum tenax, male sanus amor?

De singulis videamus.

*Tutatur
commoda
vita.*

ARdentiùs sanè concupiscit Mundi divitias, vitæque commoda, quàm ut ab iis cupiditatem suam possit abstrahere. Exemplum Christi in monte Calvariae, ex trunco crucis penduli, planè spoliati ac nudi, aut cæcus, aut luscus, intuendum præterit: de quavis jacturâ lamentatur ac murmurat; abundare contendit.

*Valetudi-
nem curat*

Delicatè ac molliter excolit valetudinem religioso ejusdem; ad servitium Dei conservandæ prætextu. Interim mollitiâ diffluimus; delicias sectamur, enutrimur cupediis, promulsæ conficimur. Fingitur imbecillæ corporis temperationi necessaria, quæ minimè est,

est, escarum qualitas, & esurialibus etiam diebus, edendarum carnum prerogativa, cum scandalo Christiani Orbis. Non bibit calicem Domini delicatus hic amor, malè sapit illi mistum aceto fel, Crucifixo propinatum. Sunt isthæc, inquis (loqui ab amore doctus) molesta nimis: non ego hujusmodi tetricam vivendi rationem amplecti possum: est aliquid indulgendum genio: non hic convenit ad pedem meum cothurnus. Ne cesses loqui delicatule! dic etiam non convenire tibi nomen rationalis hominis; veri Christiani, prædestinati ad gloriam, & æternum beati. Nam, ut homo rationalis sis, oportet te vivere, non secundum genii appetitum, sed rationis ductum: ut Christianus sis, oportet te domare carnem tuam, non instar Athei voluptatibus immergi: ut prædestinatus tandemque beatus sis, oportet te Jesu Christo Crucifixo assimilari, vestigia ejus sequi, imitari exempla. Dic porrò, quod sis mancipium mundi; inimicus Dei: dic, quod non habèas Spiritum Jesu Christi, qui obsecundas carni & Sanguini: dic denique, quod

quod renuncies gloriæ paradisi, quem non nisi legitimè certantibus præparatam novimus. O Christiana immortalis anima! subiistine Mundum, ut in eoi-
veres velut Brutum? esne baptizata, ut crucem Domini calcares pedib⁹, & eri-
geres vexillum voluptatis? ubi tu collo-
careris in cælo? inter quos? in quo beato-
rum ordine? num inter Martyres, plagis
vulneribusque gloriosè insignitos? an
inter Confessores, pœnitentiæ operibus
consumptos? Crucifixi Cruci immortu-
os? non est Sanctorum ullus, quin unà
cū vitiis, suam carnem generosè subege-
rit; & tu delicatule ac effœminate, cru-
cis desertor, inter hos nobiles, tot victo-
riis inclytos Christi pugiles, quem lo-
cum audebis prætereundere?

Si porrò Deus, ad cor cuiusdam fide-
lis sui servi, à terrenis altius ad se ele-
vandum, permittat eum in fama & ex-
istimatione lædi: suspicionibus, calum-
niis, criminationibus falsis impeti: igno-
miniâ & odio, non apud improbos so-
lum, sed & probos honoratosque viros,
pessimè laborare: hic iam amor noster,
doctor & legis peritus est: nihil in mun-
do

do sibi ita commissum esse sustinet ;
 quàm existimationem nominis , & bo-
 nam famam , quocunque modo tueri :
 citat pro se Ecclesiasticum c. 41. *Curam*
habe de bono nomine. nihil pejus horret,
 quàm despectum & infamiam. Chris-
 tum exemplar nostrum , persecutiones
 ac calumnias passum ; tanquam sceles-
 tū in consortio latronum, infami mor-
 te affectum esse, subdole silet, in scriptu-
 ris versatus Doctor. Nec Isaiam de Chri-
 sto vaticinantem recitat , c. 53. *Cum sce-*
leratis reputatus est. Non erat hic locus
 ad gustum depravati Doctoris, perditum
 amoris. Sacrum S. Ignatii de Lojola
 Apophtegma hic usurpandum venit. Si
 quando, ait, calumnias ab improbis, vel
 ignaris in te congeri observaveris : De-
 um ora, ut avertat, ne quādo mala de te
 dicantur, & vera dicantur. Talis ac tan-
 tus es, quantus intra te, & Deo testes es.
 Si tumida fama, panegyri superbā, inter
 sanctos, te collocet; malum non tollet,
 si malus es, ita vicissim si tua te non ar-
 guat conscientia, Satyras tuas ride, nihil
 de bono tollent. Confunde famam, a-
 liter, ac illa vulgat, age,

Famam
tuetur.

Quam-

*Sensibilia
animi so-
latia.*

Quamdiu cœlum blanditiis nos persequitur; parvi penditur Spiritualibus illecebris delinita calamitas: dum pace ac tranquillitate conscientiae fruimur, in medio mundi tumultu, paradiso lætamur. Verum quoniam timendum, ne amœno consolationis statu; dona Dei potius, quàm Deum ipsum, præposterè discamus amare: consultò nonnunquam solatium omne sensibile negatur: atque intellectum hebetudo; voluntatem ariditas; desolatam animam tædium invadit: prædominantur scrupuli, timor gehennæ, damnationis metus invalescit. Vivere supplicium est, orare tormentum, sacramentorum usus, anxietatis mentis cruciatus. Quid in his sensu ductus amor noster? plangit & queritur apud Dominum: psalmo 29. *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Languent preces; torpet cultus divinus, cessant virtutum actus; à Creaturis inania quaruntur solamina. Non percipitur vox Salvatoris desolati, in nostrum salutare exemplum, è ligno crucis exclamans, Deus Deus meus, ut quid dereliquisti me!

Quis

Quis nunc contrà hunc, tam arctè
 sensibus & naturæ confœderatum ho-
 stem, æmulum spiritui amorem, stabit
 in armis? fortitudinem masculam, non
 vulgarem posco. Ratio, inquires, & ani-
 ma, brutis corporis sensuumque mo-
 tibus, opponenda erit. Anima & ratio,
 inquis? fateor communis hic sensus est:
 ast anceps hæreo, cùm S. Ambrosium
 hac de re differentem audio. Num-
 quàm, ait, anima nostra de sensibus ju-
 dicat, nisi quando se ab ipsis sensibus &
 corpore separavit. Perspectum habebat
 Ambrosius, penes animam corpori uni-
 tam residere impedimenta domestica,
 quibus iudicia ipsius, ceteroquin sana,
 conjunctionis suavitatem, velut quodam
 fascino blandè corrumpantur. Etenim
 non videt unquam suum corpus, nisi
 vivum, à semetipsâ animatum & a-
 matum, floridum, venustum: & quo-
 niam immersa sensibus est, suo lumine
 puro liberoque potiri non potest, adeoq;
 expectandum meritò jus & æquum,
 contrà consociati sibi corporis amici
 favorem, nequaquam reddet.

Itaque fingamus redducem ab infe-

Aa

*Fingitur
 anima
 corpore
 ris soluta.*

*Anima
serfos de
suo olim
corpore.*

ris animam, corpore solutam, quæ tantoperè adamatam olim consortis sui reliquias inspectura assistat sepulcro. Ad primum intitum corruptæ carniæ massæ, funesta exclamat : Hoccine illud idolum est, cui pretiosum peregrinationis meæ tempus, tam superstitiose, in vanum immolari ? Hoccine perituum corpus, ista esca vermium, heu dolor ! prô pudor ! à me quotidianum tulit sacrificium ? eratne putidum hoc lutum, objectum dignum, quod deperirem, ut perirem anima ? ubi nunc molles corporis jam rigidi sensus ? qui me à salutari aduersitatum tolerantia, & immortalis patientiæ bono, perdite abstraxerunt ? Caput intueor, in cuius sede, arrogantem fastu intumescens, perversa cudebam consilia ; cogitationes pessimas enutriebam : jam horridam esse video vacuumque Calvariam, nisi quod nati ibidem ex cerebro bufones adhuc dum resideant oculos quæro, quibus tot jucunda, utinam licita, præbui spectacula : at non nisi terrifica reperio, implexa serpentibus concava spelæa. Os, labia, genas, eorumque purpurissum peto : sed nihil

nihil horum : soli ex bisuleis mandibulis rancidi dentes minanter extant. Itane illud os, ad cuius sedandam procacitatem tot fixa sunt suavia; ad cuius gulosum guttur edulcandum sacramentum jejunii leges toties violatae, ad cuius votum, omnis abstinenciae piacularis usus procul proscriptus fuit; illud, inquam, os obmutuit? computruit? vermibus interiit? Corpus reliquum contempler: cetera membra, quae semper, studiosè fovi, reviso. Ast adverto, pars putredo, pars vermis est, pars pulvis, pars nihil. O me miseram animam! estne hoc meum corpus? mea arx? mea sedes? meum palatium? objectum malefanae dilectionis meae? ruina salutis? causa damnationis? ergone pro hac calvariâ, pro his bufonibus, pro his vermibus ac serpentibus, pro hac putredine ac sanie, pro pulvere, pro nihilo, damnavi me? debebamne amore hujus mei, tam citò, tam miserè perituri corporis, Deum negligere? Creatorem meum offendere? me metipsam pessumdare? reddatur mihi corpus meum, ego reddam resuscitata membra poenitentiae

Aa 2

fan-

sanctæ patientiæ instrumenta remittar
in corpus meum in cor illud; quo mun-
di vanitatem amavi, ad cœlestia illud
dirigam: virtutum exercitia, contri-
tionis actus, calamitatum tolerantiam,
crucis amorem, profunda illud doctrinæ
edocebo: permittar resumere oculos
meos, non nisi fundendis ex pœnitenti-
ne Lacrymis eos assuefaciam, piaque
crudelitate excæcabo. Dentur manus,
erigantur pedes: nec tangent istæ, nisi
durum in ærumnis laborem: nec nisi ad
crucem & subeundas humiliter adver-
sitates, hi gressum movebant, sed heu!
frustrâ ad hæc suspiro: inanibus can-
gor desideriis: sera sunt, perii, venit
mihi hora, quâ nemo amplius potest
operari; perii. Non intelligebam, dum
tempus erat, quæ ad salutem erant mihi;
perii. Non sapiebam quæ Dei erant, pe-
rii. Non prævidi quæ novissima sunt,
perii. Heu! infelix anima! Dei insigni-
ta imagine, Christi redempta sanguine,
deputata cum Angelis, capax beatitu-
dinis, heres cœli, filia Dei, ah nimium
infelix anima, perii, æternum perii.

Amice lector, quem tibi sensum im-
pri-

primunt hæc miserabilis animæ tristitia,
sed nimis fera lamenta: videor mihi au-
dire ipsam adhucdum in habitu, luctuosè
inclamantem: memor esto iudicii mei,
sic enim erit & tuum: mihi heri, & ti-
bi hodie, aut cras. In statu æternita-
tis, in quo nunc versor ego, etiam tu
versaberis brevi: illâ horâ, quâ mun-
dum deseres compariturus antè thro-
num Judicis Dei, mecum senties; dole-
bis mæstissimè de offensâ Dei: pœnite-
bit te acerrimè neglectæ, dum salus
comparari poterat pœnitentiæ. Ob re-
jectam impatienter crucem, non ex-
haustum passionis calicem, quem tibi
præbuerat patiens Dominus, mirè mi-
serèque torqueberis. Vinculum istud
charitatis, quo carni, sanguini, & mun-
do, quibus jam vale dicendum, perditè
constrictus adhæsisisti, execraberis, voles
omnia emendata, sed serius. Nunc,
nunc tempus est capiendi consilia,
quæ capta, in mortis articulo fuisse
velles.

Conjiciamus ergo oculos & men- *Fortitudo*
tem in objecta deliciarum, nostrorum, *sumenda*
in corporis delicatos sensus & motus, in *à sepulcro.*
animi

animi elatos spiritus , in omnia blandi-
menta naturæ ; sed defixo per trans-
versam mortualem tumbam obtutu ,
perspiciemus omnia esse fucata , falla-
cia, vana, moxque miserrimeque interi-
tura. Induemur inde armaturâ forti-
um, & insolentem nostrum intestinum
hostem , carni sanguinique illigatum ,
amorem proprium, intrepidè oppugna-
re, generosè prostrernere , profligare ac
vincere attentabimus. Et horum qui-
dem armorum ducem , sequemur di-
vum Gregorium Magnum, qui ait : Nil
sit, quod ad domandum carneum amo-
rem applicari valet; quàm ut unusquis-
que putet, quod nunc diligit, quale esset,
si mors pulsaret. Nihil enim ad validissi-
mi hujus inimici frangendos impetus
existimat esse potentius , quàm serio
præmeditari , ad qualem , quam la-
mentabilem horridumque statum, sit
tantem in sepulchro , à putredine &
vermibus redigenda , inanimata caro.
Hæc à fatâli humani corporis corrupti-
one , contrâ voluptuosum noxium
amorem , desumpta animi fortitudo,
extremum roboris incrementum ca-
piet,

piet, si porrò patientem in agoniâ
 Dominum, virum dolorum exemplar
 omninò imitandum, sibi dignè re-
 præsentaverit. Ponderemus suo mo-
 mento, quod serviamus Domino,
 in Crucem mortuo, quod Crux, &
 omnis calamitas & afflictio, in pati-
 entis Dei sanctitudine sint consecratae,
 adeoque obvenire debeant acceptae
 atque venerandae. Ad hoc triste & in-
 auditum spectaculum Crucifixi Dei,
 conticescere obligabitur natura. Pro
 quàm indecorum stupidumque erit
 portentum! reperiri mortalem, qui
 in terris felicior esse contendat, quàm
 fuerit Deus, quem adorat. Faceſſat
 ergò tandem maleſanus carneus amor,
 & cum illo inanis mundi vanitas:
 unâ cum Salvatore, ſubeunda Crux
 eſt omni ſalvando. Seu dulce,
 ſeu amarum ſit æquor, in portum
 nos ſi deferat, transſretandum
 eſt.

*Incræ-
 mentum
 Fortitudi-
 nis pati-
 ens Chri-
 ſtus.*

Exeat emundo, qui calamitates fugit:
 quam diu vivit eas patientiâ dulcora-
 re poteſt, vitare non poteſt mala

levare, non tollere valebit. Habita-
 rantisper tecum, benevole Lector,
 & ini rationes conscientiae, si absque
 palpò fateri velis, quantarum quotidi-
 anis erroribus poenarum te reum agas?
 solvenda sunt hæc reatus debita; nun-
 quid beneficium agnoscis, hic eâ poti-
 us, quam post purgantibus ignibus ex-
 piare? esto Angelus, & impeccabilis
 fores, optandæ tibi cruces restant, si
 credas æternæ veritati, *Leve tribulati-
 onis æternæ gloriæ pondus, operabitur
 in nobis.*

Manet itaque

P A T I

Inevitabile

H O M I N I :

Fatum

**Manetque Patientiæ finis,
 Interminata Salus.**

Epi-

Epiphonéma

ex

Thoma de Kempis, de Imitatione Christi, perillustri in toto terrarum Orbe Ascetâ.

CAPUT XI.

Libri Secundi

De paucitate amatorum Crucis Jesu.

1. **H**ABET JESUS nunc multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos bajulatores suæ crucis.

Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis.

Plures invenit socios mensæ, sed paucos abstinentiæ.

Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid sustinere.

Multi Jesum sequuntur usque ad fractionem panis; sed pauci usque ad bibendum calicem passionis.

Multi miracula ejus venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur.

Multi Jesum diligunt, quamdiu ad-versa non contingunt. Aa 5 Mul-

Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt.

Si autem Jesus se absconderit, & modicum eos reliquerit, aut in quæmoniam, vel in dejectionem nimiam cadunt.

Qui autem JESUM propter JESUM & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione benedicunt.

Etsi numquam eis consolationem dare vellent, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3. O quantum potest amor Jesu purus nullo proprio commodo, vel amore permixtus!

Nonne omnes mercenarii sunt dicendi, qui consolationes semper querunt.

Nonne amatores sui magis, quam Christi probantur, qui sua commoda & lucra semper meditantur?

Ubi

Ubi invenietur talis, qui velit De
servire gratis?

4. Rarò invenitur tam spiritualis al
quis, qui omnibus sit nudatus.

Nam verum pauperem Spiritu, &
ab omni creatura nudum, quis inve
niet? Procul de ultimis finibus pretium
ejus.

Si dederit homo omnem substantiam
suam adhuc nihil est.

Et si fecerit poenitentiam magnam,
adhuc exiguum est.

Et si apprehenderit omnem scienti
am, adhuc longe est.

Etsi habuerit virtutem magnam, &
devotionem nimis ardentem, adhuc
multum sibi deest: scilicet unum, quod
sibi summè necessarium est.

Quid illud? ut omnibus relictis se re
linquant, & à se totaliter exeat, nihil
que de privato amore retineat.

Cumque omnia fecerit, quæ facien
da noverit, nil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet, quod gran
de æstimari possit: sed in veritate ser
vum inutilem se pronuntiet, sicut Ve
ritas ait: *Cum feceritis omnia, quæ præ
cepta*

cepta sunt vobis, dicite Servi inutiles sumus.

Tunc verè pauper, & nudus spiritu esse poterit, & cum Propheta dicere;
Quia unicus & pauper sum ego.

Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior; qui se & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.

Caput XII.

De regia via sanctæ Crucis.

DUrus multis videtur hic sermo: *Abnegatemetipsum, tolle Crucem tuam, & sequere Jesum.*

Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: *Discedite à me maledicti in ignem æternum.*

Qui enim libenter audiunt, & sequuntur verbum crucis; tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis,

Hoc signum Crucis erit in Cælo, cum Dominus ad judicandum venerit.

Tunc omnes servi Crucis, qui se Crucifixo conformaverunt in vita, accedent

cedent ad Christum iudicem cum magna fiducia.

2. Quid igitur times tollere crucem , per quam itur ad regnum ?

In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus.

In cruce confusio supernæ suavitatis, in cruce robur mentis ; in cruce gaudium Spiritus.

In cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis.

Non est salus animæ, nec spes æternæ

Tolle ergo crucem tuam, & sequere Jesum, & ibis in viam æternam.

Præcessit ille bajulans sibi crucem & mortuus est pro te in cruce : ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce.

Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum jacet : & non est alia vita ad vitam , & ad veram internam pacem, nisi via sanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis.

Amē

Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris: & non inuenies altiore viam infra, nisi viam sanctæ crucis.

Dispone & ordina omnia secundum tuum velle & videre: & non inuenies, nisi semper aliquid pati debere, aut spontè aut invitè; & ita crucem semper inuenies.

Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima Spiritus tribulationem sustinebis.

4. Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis: & quod amplius est, sæpè tibi met ipsi grauis eris.

Nec tamen aliquo remedio, vel solatio liberari seu alleviari poteris? sed donec Deus voluerit, oportet ut sustineas.

Vult enim Deus, ut tribulationem sine consolatione pati discas, & ut illi totaliter te subicias, & humilior ex tribulatione fias.

Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati.

Crux

Cruce ergo semper parata est, & ubique te expectat.

Non potes effugere, ubicunque concurreris; quia ubicunque veneris, te ipsum invenies.

Converte te supra, converte te infra: converte te extra, converte te intra: & in his omnibus invenies crucem:

Et necesse est te ubique tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet & desideratum finem, ubi scilicet finis patiendi erit, quamvis hic non erit.

Si invitè portas, onus tibi facis, & te ipsum magis gravas: & tamen oportet ut sustineas.

Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies, & forsitan gravio-rem.

6. Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? quit sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione fuit?

Nec

Nec enim Jesus Christus, Dominus noster, una hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit, *Oportebat* [ait] *Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam.*

Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis;

7. Tota vita Christi, crux fuit & martyrium; & tu quæris requiem & gaudium;

Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes, quia tota ista vita mortalis, plena est miseriis, & circumsignata crucibus.

Et quanto altius quis in Spiritu profecerit, tantò graviores sæpe cruces inveniet, quia exilii sui pœna, magis ex amore crescit.

8. Sed tamen, iste sic multipliciter afflictus, non est sine levamine consolationis: quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentia suæ crucis.

Nam dum sponte se illi subicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ

divinæ consolationis convertitur.

Et quantò magis per afflictionem atteritur, tantò spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur.

4. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis ob amorẽ conformitatis crucis Christi, ut se sine dolore & tribulatione esse non vellet: quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & graviora pro eo perferre poterit.

Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili; ut quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc fervore spiritus aggrediatur & diligat.

9. Non est secundum hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare & servituti subicere: honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despiciere & despici optare: adversa quæque cum damnis perpeti, & nihil prosperitati in hoc mundo desiderare.

Bb

Sed

Sed si ad teipsum respicis : nihil huiusmodi ex te poteris.

Sed si in Domino confidis , dabitur fortitudo de cœlo , & subicientur ditioni tuæ mundus & caro.

Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10. Pone te ergo , sicut bonus & fidelis servus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi.

Præparate ad toleranda multa adversa & varia incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, ubicumque fueris: & sic reverà invenies, ubicumque latueris.

Oportet ita esse: & non est remedium evadendi à tribulatione malorum & dolore , quàm ut te patiaris.

Calicem Domini affectanter bibe, si amicus ejus esse , & partem cum eo habere desideras.

Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis plaquerit.

Tu

Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes : quia non sunt condignæ passionibus huius temporis, ad futuram gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11. Quando ad hoc veneris, quod tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc bene tecum esse æstima, quia venisti paradysum in terra.

Quamdiu pati grave tibi est, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & sequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò melius, & pacem invenies.

Etiam si raptus fueris usque ad tertium cælum cum Paulo, non es propterea securatus de nullo contrario patiendo *Ego* (inquit Iesus) *ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.*

Pati ergo tibi remanet, si Jesum diligere, perpetuò illi servire placet.

13. Utinam dignus esses aliquid pro nomine Jesu pati : quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio om-

nibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi.

Patientiam quidem omnes recommendant: sed heu! quàm paucissimi, qui pati desiderant.

Merito deberes libenter modicum pati pro Christo, cùm multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quando quisque plus sibi moritur, tantò magis Deo vivere incipit.

Nemo aptus est ad comprehendendum cælestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo adversa.

Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius mundo isto, quàm libenter pati pro Christo.

Et si eligendum tibi esset magis optare deberes, pro Christo adversa pati, quàm multis consolationibus recreari: quia Christo similior esses, & omnibus Sanctis conformior.

Non enim stat meritum nostrum, & protectus status nostri, in multis suavitatibus & consolationibus: sed potius in

in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

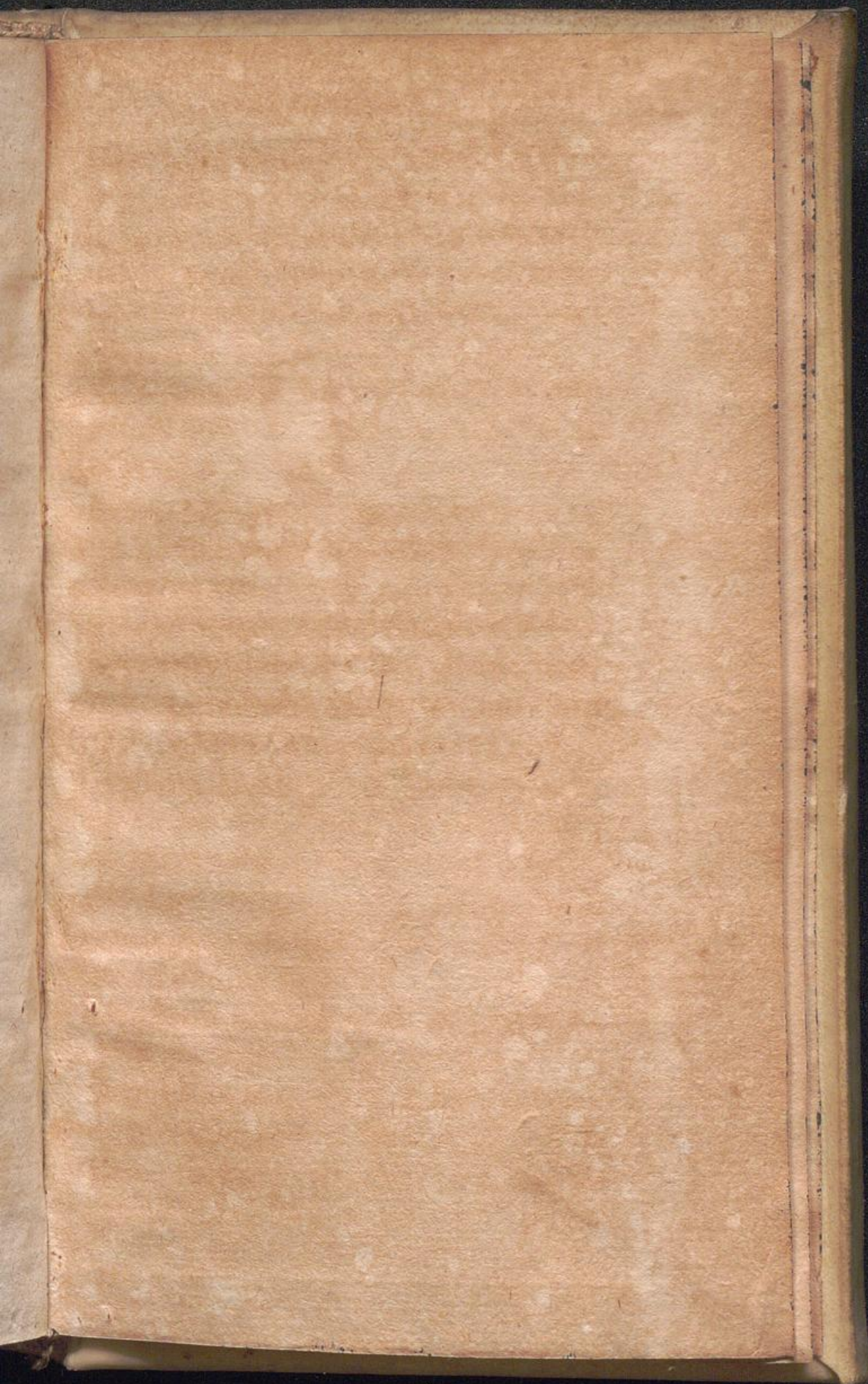
15. Si quidem aliquid melius & utilis salutis hominum, quam pati, fuisset; Christus utique verbo & exemplo ostendisset.

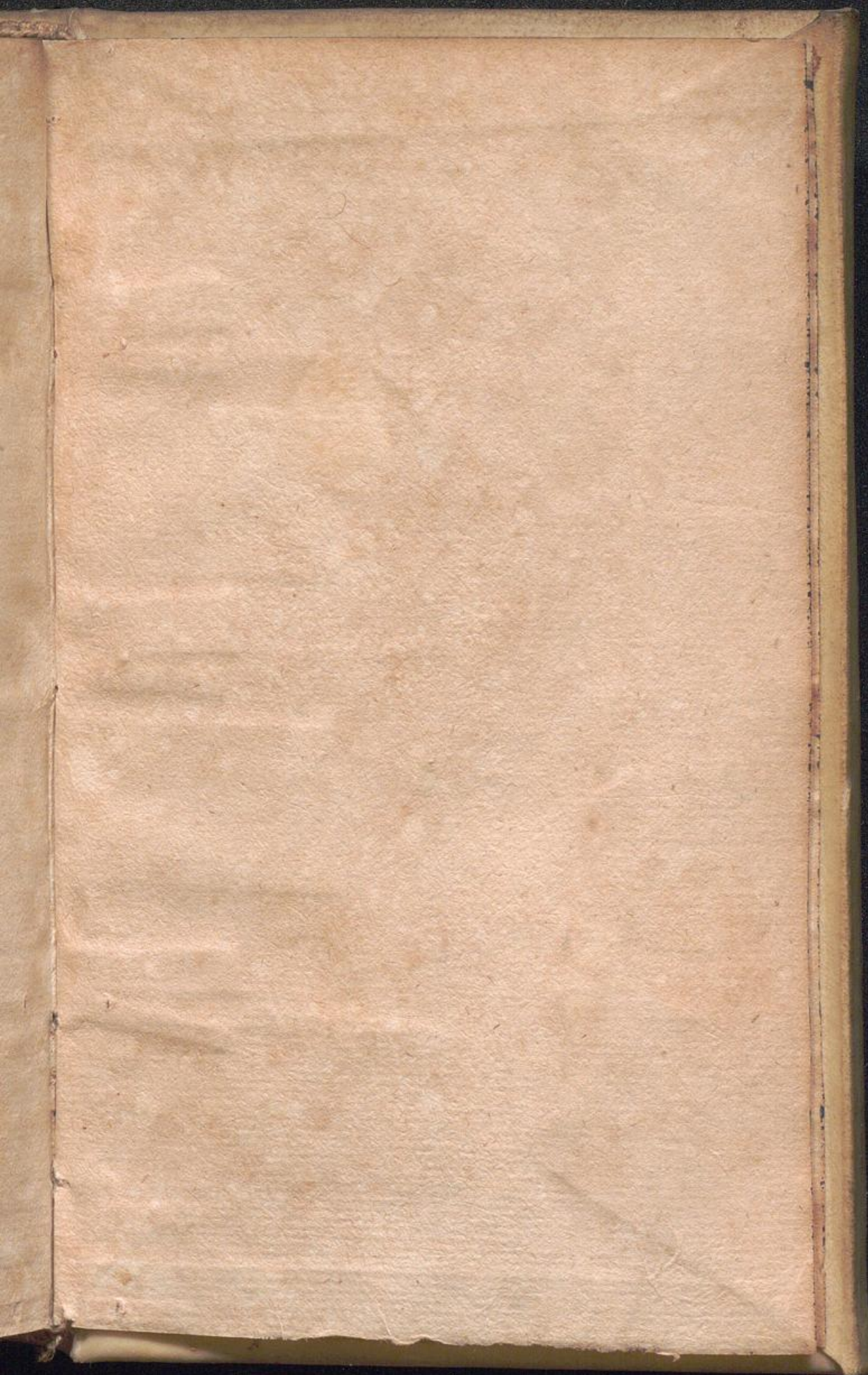
Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, dicens: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam & sequatur me.*

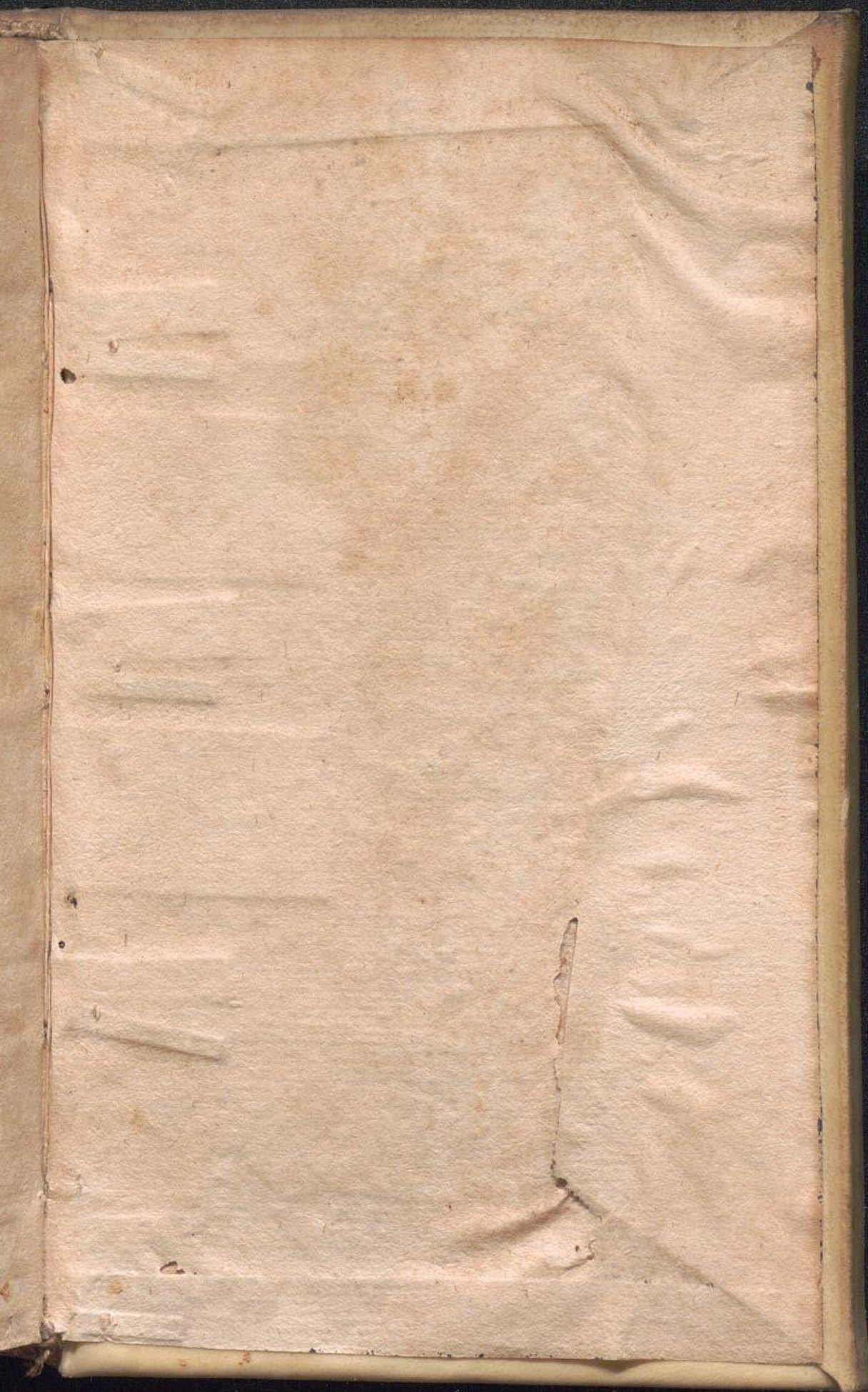
Omnibus ergo perlectis & scrutatis, sit hæc conclusio finalis: *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.*

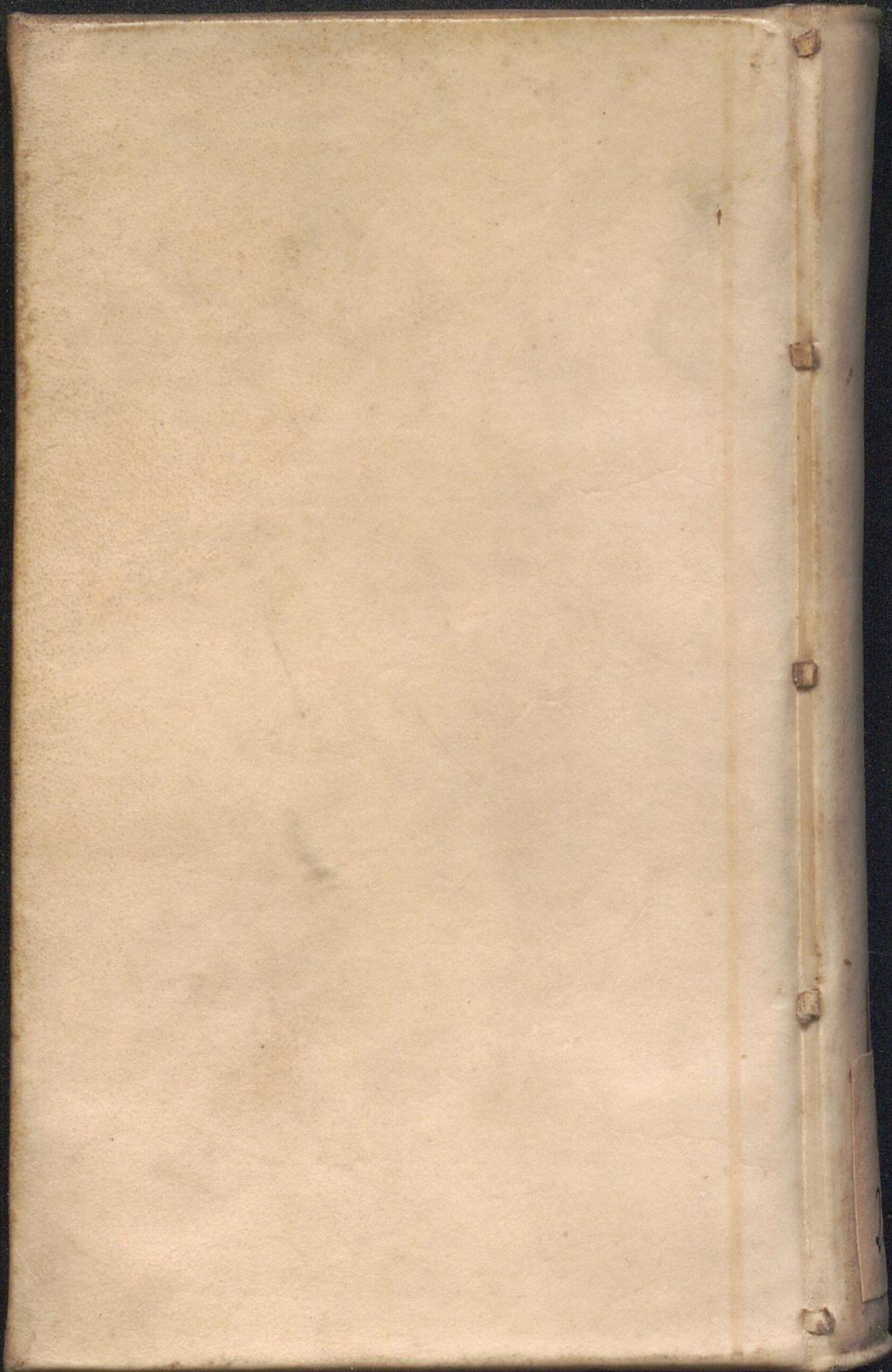
F I N I S

B 3

LVI

Th
2875